

מערכות

ירחון הסיון יצא לאור החברה העברית

מחיר 200 כ"מ

חיד
תשרי תשי"א
אוקטובר 1950

תוכן הענינים

5	ד. בדגוריון	ב מערכה : בלחם ישראל
7	פילדמרשל א. ס. ויול	אימון הצבא למלחמה
11		ממורשת החגגה : מול סכנת פלישה נאצית
		שריון ונגד־שריון :
12		דברי מבוא
16	קפ' לודל־הארט	עתידם של הכוחות המשוריינים
21	קול' ג. ה. האוז	הנגזר דינו של המגן ?
22	לויס־בג. לה־מרסל	ווסת־שריון
27	קפיטן א. סטורד	מטות־שריון 13 (1)
29	קפ' דוגלד א. ריבט	עצור את המגן !
35		מגמות בכלי נשק נגד
39	קול' ס. ל. א. מרסל	אנשים מול שריון
44	גנ' ק. טוקלאוביץ	דברי מסקרים
		בתחומה של מלחמה זעורה :
50	אלוף יצחק שדה	צבאו הפרטי של "סוסקוי"
56	סוסקוי	ג. פרטיזנים איטלקיים
59	גנ. ניסל	הכשרת נייסות למלחמה בבריחה־מועצות
65	לוחמי	מכתבים מקטריים
		במת־מערכות : הגנה מרחבית / הגישה אל הטוראי / הסורים —
		וסיני ואפקה בהתקפת־לילה / הצעה לתכנית־אמנים / על כיום
69		לקציני חיל־רגלים
74		ארטילריה בעלת היסטיעצמי במעולות פריצה לויסקול. ג. קאינסקי
76		מיסופי רכבי־טוריקרב חדשים לצבאה של צרפת
78		חילות הצבא של רוסיה, ארה"ב ובריטניה
79		מהי הדרך לצבא בעל מכסימום הטיכות לוחמות
81		שנתון וחילוי — אחוזים ומגמות (כשירות־החובה בבריטניה)
82		בעת־זמנית הצבאית
		ממדף המספרים :
91	רב־סרן ג. לורן	במבואות המורה
95	רב־סרן א. סמיד	אסטטניה נבונה בתגשמותי
100		בעולם של־את־ה־מלחמה
105		צדוד ידועות מן המזרח התיכון

כתובה המערכת : רח' נחלת בנימין 57, תל־אביב, ת.ד. 168.
 מחיר התוכנית המודרה 200 פרופות ; דמי החתימה לשנה (8 חוברות) — 1 ל"י.

דפוס "ספרי" בע"מ, תל־אביב

י ה ו ד ה

חברה לבטוח בע"מ

חברת הבטוח הותיקה בארץ

נוסדה בשנת 1922

המשרד הראשי: רחוב אלנבי 120. תל-אביב

צ י ו ן

חברה לבטוח בע"מ

כל עסקי בטוח

תל-אביב

חיפה

ירושלים

המשביר המרכזי

חברה קואופרטיבית להספקה של העובדים העברים בישראל בע"מ

המשרד הראשי: הלאביב, בנין המשביר, דרך סלמה, ת.ד. 130, טל. 6011-16

סניכים: חיפה, בנין המשביר, ת.ד. 295 — ירושלים, ת.ד. 438

המוסד המרכזי להספקה של התנועה הקואופרטיבית בישראל

המחלקות והענפים:

מכלת — אספקה — תבואה — זרעים — חסיקליים — זבלים חיטיים — מכונות
חקלאיות — כלי עבודה — ציוד מחלבות — קירור — צרכי הסקאה — משאבית
הספקה לתעשייה — צרכי הנדסה מכל המינים — ציוד לים ודייג — המרי בנין
שמני סיכה — טקסטיל, הנעלה וכר — צרכי כתיבה ומשרד — כלי בית ומטבח

ה ס נ ה

חברה ארץ-ישראלית לאחריות בע"מ

חברת הביטוח הגדולה בארץ

סכום הביטוח (ח"מ) 6.000.000.- ל"מ

ההכנסה הכללית (1949) (כולל
ביטוח לשעת חרום)

1.335.000.- ל"מ

הון וקרנות 1.270.000.- ל"מ

ת.ד. 805

טלפון 4431/2

ח'לאביב רחוב לילינבלום 44

ה מ ר כ ז

וולטה

בית חרשת לצרכי חשמל בע"מ

המשרד:

חיפה רח' הנמל 59

ת.ד. 1345 מל 3023

בית-החרשת:

מפרץ חיפה

מלפון 7101

צנורות חשמל. ברגמן

16 שנות ייצור בארץ

נוסף ל-25 שנות ייצור בחו"ל

לא כופא בע"מ

דרך פתח תקוה 16. תל-אביב
ת.ד. 618 מל 3228

המפיצים היחידים של
מוצרי פילקו

המפורסמים באיכותם
מסביב לכל העולם

בילקו אינדרנשיונל קורב.
ניו-יורק

סוכנים יחידים של

- ברוקבי - מכונות משא ואוסובוסים
- ג'נרל - ציגים ותוצרת נומי
- מוריס - מכונות נוסעים (סוכני משנה)
- קוסינמל - מנועים למכונות, לספירות ולהעשיה
- סימפלקס - ציור לבתי קולוע ות'אכרונים

מיסודם של. הארגון ו.אמפא
תעשיית מקררים חשאליים בע"מ

תל-אביב

פתוח תעשיית חדש ע"י שכ' מונספירדי

הסמלים של טיב מעולה

אכונות משא, מדקטורים, קומביינים
ואכונות חקלאיות מכל הסוגים
אכונות לתעשייה ובנין

הסוכנים היחידים לישראל:

חברה להנדסה חקלאית לישראל בע"מ

המשרד הראשי:

חיפה, רח' הנמל 48, בנין אגריפל בע"מ,
ת.ד. 306, טלפון: 4358/4613/4986

סניף הדרום:

תל-אביב, רח' לילינבלום, 30, ת.ד. 1749,
טלפון: 5243

מחסני ברזל

בע"מ

המשרד:

תל-אביב, דרך יפו ת"א 87
טלפון 5116

מחסני עצים בע"מ

כל מיני עצים ודיקמים
לבנין, נגרות ורהיטים

המשרד:

תל-אביב, רח' לילינבלום 39

סולל בונה בע"מ

המרכז הקבילני

של ההסתדרות הכללית של העובדים העברים בישראל

מוציא לפועל **עבודות בנין. סלילת כבישים
ועבודות צבוריות אחרות**

המשרד הראשי:

חיפה. רח' הנמל 65. בית סולל-בונה

ת. ד. 563. טלפון 4311-15

סניפים:

תל-אביב. רח' לילונבלום 39. ת. ד. 1267. טלפון 38-6031

ירושלים. רח' בני-יהודה 1

ת. ד. 1344. טלפון 2486

הבעלים המזהלים של המפעלים הבאים:

כור - חברת חרשח ומלאכה בע"מ.

החברה המחזקת את מפעלי החרשח של סולל בונה בע"מ

בחי יציקה. **וולקן** בע"מ. חיפה

חמת - מפעלי סחכת - נחלת יצחק

מפעלי זכוכית ארצישראליים - **פניציה** בע"מ. חיפה

חמרי בנין כלליים - **חבך** בע"מ. נחלת יהודה

- **חרסה** - מפעלי קרמיקה. חיפה

חעשיח אבן וסיד. חיפה

- **אבו** בע"מ. חעשיח אבן ושיש מלאכותי

מפעלי מלט פורטלנד ארצישראליים - **נשר** בע"מ. (בעלות חלקית)

המנפר בע"מ. חיפה (בעלות חלקית)

חרות בע"מ. ספקים. קבלנים ויצרנים של חמרי אינסטלציה. ת.א. חיפה. ירושלים

סוכנויות - **וולקן** - סוכנים להפצת מוצרי פירמות בריסוח.

הרכבה וייצור חלקי של חוצרותן

עגן בע"מ. חיפה - בניה וחקון סירות. שרות סירות-סנוע בנסל חיפה

החברה לשכון עממי בע"מ תל-אביב

חברת בוני חיפה בע"מ חיפה

קרקעות חיפה בע"מ חיפה

חברות שכון

חברה א"י לאוטומובילים בע"מ

תל-אביב - יפו - ירושלים - חיפה

נציג "פורד" בישראל

חברות מסונפות

- חברת בית-החדר בע"מ
בית המשרדים הגדול בתל-אביב
- חברה להספקה הנדסית בע"מ
צידוד למוסכים ובתי-מלאכה
הספקה הנדסית ומכונות
- ישראל בע"מ
חברה ישראלית-בלגית להספקת מכונות ומכשירים, המפיצים
של "סיקומוס" ונציגים של חברי פברומטל בלגיה
- אמלס בע"מ
חברה ישראלית-שבדית בע"מ
- בנס בע"מ
חברה להשקעות ולבנין בע"מ

בעלי מניוח של

- מנ"צ/טווד בע"מ
תעשית מרכבים למכוניות, קופות-פלדה
משורינות, רהיטי פלדה וכו'.
- אלקטרה בע"מ
קירור, אורור והנדסה חשמלית
נציגי "וסטינגהוז" בע"מ
- אביר בע"מ
חברה לתעשית חלקי מכוניות

בנק הפועלים

בערבון מוגבל

טלפון 4296-4297

תל־אביב

חבת דאר 27

הון המניות והרזרבות

620.000 ל"י

מנהל עסקי בנק לכל ענפיהם

„המגפר“ בע"מ

בית הרושת למוצרי גומי

המשרד הראשי ובוית הרושת:
מפרץ חיפה, ת. ד. חיפה 1335, טלפון 7218

סניפים:

תל-אביב, רחוב הגליל 9, סול תחנת
האוטובוסים המרכזית.

חיפה, רחוב אלנבי 14, טלפון 2195

נעלי התעמלות — נעלי בית — נעלי רחוב —
צנורות גומי וצנורות פלסטיקה — סליות ועקבים
מגוונים — חלקי סכונות — סוגרי אבנים —
סרטים נעים — ציוד סכני — חדוש צמיגים

„המלחים“ בע"מ

בית-הרושת לעבודות ברזל וריחוך
בית-יציקה

תעשיית דודי קיטור וארמטורות •
בית מלאכה מכני והרימה • בנן
סירות, מגנסים ומגריכות הצין •
מוכלים להחסנה והובלת דלק •
קונסטרוקציות ברזל לבנן •
שסתומי השקאה וציוד תעשייתי.

יצור מטאבות קדוהה ורטיקליות

„יובל“

תל-אביב, כביש פ"ת, ע"י בית-התעשייה
ת. ד. 1275 — טלפון 3080

„שָׁלֵב“

הקואופרטיב המאוחד להובלה בע"מ
הובלת משאות לכל חלקי הארץ
המשרד הראשי:

תל-אביב, דרך פתח-תקוה 30
טלפונים: 4641/2, 3986, 4618/9

סניפים:

3026	טלפון	ירושלים:	"	"	"	"	ת"א רח' הגשר 4
4394	"	חיפה:	"	"	"	"	מרתבה 4
7157	"	רמת-גן:	"	"	4765	טלפון 22	מרכז מסחרי
232	"	רחובות:	"	"	2208	"	יתודה הלוי 49
231	"	פתח-תקוה:	"	"	"	"	מחלקת המרי בנין, אבן, הצץ, זיפוף וכד'
211	"	טבריה	"	"	"	"	"
		באר-שבע	"	"	"	"	"

שרות לילה
לדאר ועתונות

מפעלי
מלט פורטלנד ארץ-ישראליים
„נשר“ בע"מ

ח' פה ת. ד. 1696
טלפון: 4350, 4359

„לודזיה“

חברה לטקסטיל בע"מ

חולון
טל. 80817

תל־אביב
טלפון 3639

מייצרת סחורות מטיב משובח

ג ר ב י ם
לבני טריקו
לבני משי
בגדי תינוקות

החברה הארץ-ישראלית לקרור והספקה בע"מ

היבואנים הגדולים ביותר של מזונות קפואים לארץ.
מחסני הקרור המשוכללים ביותר במזרח הקרוב

נשר
ע"י ביתר למלט "נשר"
ת.ד. 1409

חיפה
רחוב הנמל
4541 70
ת.ד. 1409

תל-אביב
דרך סתת תקווה 23
4316 70
ת.ד. 318

המספנות המאוחדות בישראל

„עגן" בע"מ

ח י פ ה

ת.ד. 67

טלפונים:

4487
4385
6052

משרד
שרות סירות
מספנה

החברה הארצישראלית המרכזית
למסחר והשקעות בע"מ

הון המניות: - 1,040,000 ל"י

נוסדה ע"י

החברה המאוחדת לצנורות ולמסחר ותעשייה בע"מ
מחסני ברזל בע"מ   מחסני עצים בע"מ

אפיצים כלליים של

תוצרת מפעלי מלט פורטלנד א"י, נשר" בע"מ
ובתי יציקה, וולקן" בע"מ

מפעלי זכויות ארצישראלים „פניציה בע"מ"

טלפון 7239

חיפה

תבת דאר 168

▼ המפעל היחודי במזרח התיכון לייצור מכני של זכויות שמוחה

▼ ייצור אוטומטי של בקבוקים וצנצנות וכלי בית שונים מזכוכית

▼ ייצור אמפולות . . . כגון כתי זכויות לגידול צמחים ופרחים

מחלקת לייצור מכשירי זכויות בסיקה המכון לחימית
פיזיקאלית של האוניברסיטה העברית בירושלום.

סדור שלי „נאון" מכשירי „פניקה" בע"מ

טלפון 4775

ירושלים

תבת דאר 342

מ' ומה בחוברת

מדוי פעם עולה ומוסיף במערכות סמלי צ.ה.ל. סמל חדש. כשם שצוינו בעבר על שער „מערכות“ סמל צבא הגנה לישראל, ואח"כ הסמל המשולב שבדגלו של הרמטכ"ל — כן מופיע על גבי השער של חוברת זו — מבין סמלי החילות והשירותים — סמלו של חיל־הרגלים. נתיק החילות הלוחמים. „מלכת שדות־הקרב“.

עם סגירת הגליון נתפרטם לראשונה ברבים דבר תמרוני הסתיו לצבא הגנה לישראל, לא היתה עוד שעות לקדם פני התמרון בחוברת זו. „מערכות“ ודאי תשוב עוד ותעמוד בעיותיו ועל לקחה לע"ע — מיטב איחולים לגייסות למפקדים לקראת התמרון אשר ידרוש מהם מכסימום של מאמץ, דריכות ועירות למען תושגנה התוצאות הטובות ביותר.

יש ודבר אשר נתפרטם כבר בשעתו מעל דפי כתב־עת, ושהיה בגדר הלכה מענינת ומאלפת, הרי שעשו ליהפך לטקור־לימוד וסיגול ההלכה למעשה באה לו כעבור שנים־מספר, במסיבות אשר לא היו קיימות עדיין עם פרסומו לראשונה, כזאת קרה עתה להרצאתו הנודעת של גנרל א. ס. וייל המנוח (באותה עת — בריגדיר) על ערכי חינוך גייסות למלחמה (עמ' 8). הרצאה זאת, אשר עיקרה הופיע ב„מערכות“ חוב' ט' — מתפרטת עתה מחדש, בהשלמות מסוימות, ותוך סיגול המונחים לנוהג המקובל עתה, על אף ההבדלים במסגרת הארגונית ובתנאי השירות יש בהרצאה זו כדי לספק נרעונים למחשבה מחדשת בשסה אימונו והינוכו של חיל־הרגלים.

„הוא, אשר הומר כיוצא־דופן מצויפיסטי, וכנבוא־שקר, ע"י כל גנרל, אדמירל ומרשל אייר בריטי מכבד־עצמו — מוסיף בעקשנות לתבוע כי יתחשבו בו ברצינות בתורת בעל־הלכה צבאי, ועלה בידו להשפיע על מדיניות־ההגנה של בריטניה, בשלביה הנבונים ביותר ובכיוונים המנוגדים ביותר, הוא היה „טרוסטיהמוחות“, בדמות־אישיידי, אשר להור־בלישה, בהיות הלז מיניסטר־המלחמה; שותף בנידוי שהוטל לאחר מכן על זה; ואח"כ סיפק את התנגקות לתבוסתו של ללורד ג'ורג', בחורף של 1939, אולם, בה בשעה עצמה שבארצ־הוא דומה היה כי תפיסתו בענין הגנה טוטלית נפטלה כליל, למדו והפכו בו, והעריצוהו, גודריאן ורוסל, המומחים האמורים על התקפה־טוטלית; ופתי־מנשטיין קבע ואמר כי בה בשעה שכתבו של דה־גול בענין מלחמת־שיריון היו בגדר תפיסות מיסטיסיות נרידא, הרי ליד־הארט הוא שסיפק את ההשראה לתכניתו להבקעת חוית־הברית בארדנים, במאי 1940, אשר מפקדת־הצבא הגרמנית זולזה בה, ואשר נתקבלה רק תודות להתערבותו האישית של היטלר, אכן, כדאי הוא להטקיע מחקר בטיב ההשפעה אשר ליד־הארט קימה“ — אלה דבריו ריצ'ארד קרוסמן (המוכר לנו היטב מימי „הועדה האנגלו־אמריקאית“), ברשימת־ההערכה שלו לרגלי הופעת ספרו האחרון של ליד־הארט — הגנת הטרב“. אשר אחד מפרקי שוקף במאמר המתפרסם בחוברת זו של „מערכות“ (עמ' 16: „עיתים של הכוחות־המשוריינים“).

לקוראינו יהיה בודאי ענין מעוד קטע משל ר. קרוסמן, המנסה לבאר במשהו את הסתירות אשר צוינו על ידו לעיל. „חלק של הביאור לחיון זה יש למצוא בנסיגותיו במשך מלחמת־העולם הראשונה, שלא כדומה לרוב חילי־המקצוע, הריחו מצרף בקרבו שניגות־תפיסה, דקות־רגש וכשרו־הנעה; והוא מונג בכל דבר הנכתב על ידו את האמינם של מערכות הסומה (1916) ופאשנדל (1917). שתיהן — הקרב־שוא של מאית־אלפים אנשים, מבלי שהושגה התקדמות של ממש — המער“, אשר בהן השתתף הוא יחד עם אותם צקינים צעירים משני הצדדים, שעשו את הצבא אומנותם, שהפכו הגנרלים מחונגי־היצירה של מלחמת העולם השנייה, העיקר הוא למנוע בעד התהוותו מחדש של „אגם טוקיי־בשת“ (כיניווי לחיות ככולה כזו, אשו אין חכמת המלחמה מגלה יכולת להניעה להתפתחות דינמית ולהכרעה בטרם יגרע־התום דמם של שני הצדדים, — המער) — ואחת היא אם הדבר יושג זאת ע"י התקפה־טוטלית, או בדרך הגנה־טוטלית; — זה לא היה ה„דיבוק“, שדבק בו, כביצור־אנושי, אלא אף הנחת־היסוד של מחשבתו הצבאית, ברם, בדקותו זאת לא היה בודד, אם הוא ראה תמיד את שירות־החובה בימי־שלום כמשולב בדרך לאימון הקאדטים של צבא חדש, הרי כך סבר גם גנרל פון־טאקט, שהיה ארדיכלו של ה„רייכסמארך“ הגרמני המחודש, באם יאשם כי בסתיו 1939 הוא היה תבוסן מדיני — הרי כך היו גם פריטש, באק, ומחצית המטה־הכללי הגרמני — מבלי שנוכח את הצדפתים האויטלקים, שמינית־שבשמינית של פציפום מצויה בכל איש־צבא אירופי נבון־תפיסה, אשר אופיו עוצב ע"י הוית־המערב שבמלחמת־העולם הראשונה, כשהוא מוצג — בגורת משלוח“

מ' ומה בחוברת

ידו — בפני הסיכוי של טבחיהם. אשר יתמסך בתורת אמונת-מלחמה, הריהו נתקף ע"י סוג מיוחד במינו של שיוזרניה (התפצלות שכלית) : — יש לעשות את כל האפשרי למען מנוע מלחמה : אך, באם אמנם תבוא מלחמה, אין לערוך את המערכה עד ותרכזו העצמה אשר יהיה בה כדי לבצע הבקעה מהירה, וע"י כך לסגוד בעד הרדיאביות של אותו „אגם-מוקף-יבשת“, התוקסנות הטקטית — הביקוש אחרי מכסומם של נידודות ושל עצמת-אש — נאבקת במוחו בשאיפה לעקוף בכלל אותה הברירה, ולהתמיד בהגנוד-טוטלית, המונחם, היחידה-במינה, של כתבי ליד-הארט מונחת בכך, כי הם ממזיגים רגשות השגות מותרים אלה ומעלים אותם כהשקפה, בעלת ליכוד פנימי משלה, על מיכה של מלחמת הדישה.

בדומה לליד-הארט עצמו, כרוך ר. קרוסמן אחרי מלה קולעת ונוסחת-כנפים, העוהויו יש בהן בודאו (כדברי עצמו) רק חלק מהביאור, אנפייכ יש בהן אולי כדי להקל על קוראיו את ההבנה מדוע, על אף כמה תפיסות אחרות — וסותרות-לכאורה — של בעל-המאמר — בולט לכיכ במאמרו שבוחרת זו הדגש על ערכו התוקסני-המוחזק (תוך נידודות-תמיד) של נשקה-השריון.

שני תפקידים בולטים היו לגנ, להימרטל במלחמת-היעולם השנייה : במסקרת היל-השריון הבריטי (אשר, דומה, כי היה יחיד בין החילות שבצבא הבריטי בכך, כי היה לו לא רק „מנהל“ משלו במשרד-המלחמה אלא אף ספקד) ובמשלחת הבריטית-הצבאית לס.ס.ס.ר., בה ביקר כבר בתימונים הגדולים שב-1935, אכן, הגנ להימרטל נודע גם כבעל דעות ועמדות בהערכת כוחו ותכונותיו של הצבא הסובייטי (החיל המשורין שבתוכו — בראש וראשונה), „זוטר-השריון“ (עמ' 22) — גלקטו מתוך ספרו „איש הצבא גלרי-הויבור“.

הריהו של שביצירה — הודות להם סבורים היו בשביצירה כי אפשרי להסתפק, בתורת מענה לשריון אויב, במשחית-טנקים מסוגו שהוכנס לשימוש בצבאם בשנים האחרונות (ויתכן כי בינתיים אף נתוסף עליו), במדחי-מדברות ובמישורים-גלילים — אין מקום להסתפקות מעין זו, עם זאת, בכל שטח מבוחר כלשהו, בכל מקום בו סצויים צמחיה או בנינים כל שהם — דהיינו במציאות, בכל ארץ-מישור וארץ-גבעות — תתכנה גם אפשרויות להפעלת המשחיתים. (ראה — בעמ' 27).

„כדרך — גם התיבת הכל תועיל“ — נאום אויסף המשרת, במחזה „הרביזור“ לגובל, ובעברית : אהרו בזאת, וגם מואת אל תנה ידך, ויכוח מתנהל בצבא ארה"ב : הכדאי לקיים גם תותח ארט. גרוז (הניתן, כמובן, גם להצבה ברכב פתוח-למחצה) בן 90 מ"מ, או מוטב להסתפק בטנקים. אני זוכרים את אשר פעלו הוותחים בני 20 המ"מ, והענין שמעורר הויכוח האמריקאי הריהו יותר בהכללת גישות טקטיות מאשר בבעית הבראות, כל נשק — טוב להכות בו באויב, אלא שלכל נשק תדרשנה ידיעה וחדירות.

בשם שמבחר הפסוקים מתוך „חכמת המלחמה“ לאותו סיני קדמון, גדול המחשבה הצבאית, סוך ססו, אשר הופיע לפני כמחצית השנה בחוצאת „מערכות“ נתפרסמו בסמוך לאותו זמן במדור „דברי מסקדים“ שבירחון — כן ניתגות עתה מספר אמרות והגרות נבחרות מתוך החוברת „עקרונות המלחמה“ לקלאוזביץ (עמ' 44), זה המועט המחזיק את המרובה שבכתביו של התיאורתיקן הצבאי, שבמאה הריט, אכן אין בפסוקים הללו אלא כדי לרמז על טיב המחשבה היסודית והשנונה אשר טרם חלף זמנה להיטלטלו ההכרחית של מספק, המדריכה את הרצאת תורת-היחיד של המלחמה שבאותו ספר קטן.

ויהללם טל פעל בשעתו את פעלו נגד גיט אויטרי, פיאודלי למחצה, אשר צאי היה ללמוד ולחזות מבשרו מה כושר-התנגדות עשוי לגלות עש-הרים מתקומם ומתגונן, המצביאים הנאציים — אשר ידוע ידעו את תולדותיהם הצבאיות של שש מאות השנים ומחצית המאה שהלפן מאז — היה בירם לתכנן תכנון מעולה את הדגרת עש-שביצירה — וכן עמדו לירותם כלי-נשק ואמצעי-החבורה אשר אף הרי המעוה כבר לא היו מחוסנים בפניהם בכלית, רוב-הענין שבתכנית הנאצית לכיבוש שביצירה (עמ' 45) כרוך בכך שעקרונותיה נועדו בוראי לשמש יסוד לפעולות דומות גם לגבי מדינות לא-גדולות, אשר מצבן הניאגרטי שונה, לכאורה, מאד מזה של ארץ-האלפים, כן מהגישה הנאצית להערכת יכולתו של צבא מיליציוני מושרש.

מ' ומה בחוברת

היליהג'יפים הזעירי אשר ל"פופסקי" (בלשון אחרת — לויט"קול, ולאדומיר פראנצ'אקוב, רוסי, ילד בלגיה, הייל צרפתי, הושב מצרים כחצי יובל שנים, קצין בריטי חולם חלומות, לורנסים, שליח'מודיעין, מתמסר'שבטים ומפקד'גרייליה מעשי ופיכה) — ראוי לקחו וראוי סיפור מעלליו, כי יצינו בהם אף מטפחיה של "טקטיקת'הג'יפים" שבצבאי הגנה'לישראל. ותורת'הגרייליה הנצחית, זו שנתקיימה קיום ממשי מאד דורות על דורות עוד בטרם קנתה לה מהלכים המלה שנעשתה לה שם ומנה — משתקפת השתקפות נאמנה בספר של ה. פראנצ'אקוב, אשר קטע אופיני מתוכו מצוטט בעקבות סקירתו של אלוף י. שדה. (ראה בעמ' 50). פופסקי עצמו היה תיוון בלתי'טיכיה בשדה היומה האופרטיבית' הזעירה, ויהיה עוד בודאי צורך לשוב אליו ואל תיאור מעשיו, בדרכי ליכוד יחידה קטנה והכשרת אנשה, הפעלת תושבית של ארץ המטמשת זירת'פעולה, ולהציגם נוספות מעל דפי "מערכות".

בעל "המכתבים הטקטיים" החותם "לוחם" (עמ' 65) מבטיח כי עוד יוסיף להציג לבירור בעיות צבא באימונו ובהפעלתו, המערכת תשמה להנבות ולחילופי דברים בסוגיות המוצגות על הפרק עלידי בעל "המכתבים", ומפנה את השומע'לכם המיוחדת שלקראי הירחון למסכת שיתוף'הפעולה קרקע' איר המוסכרת בראשון שבמכתביו.

צבאות — אינם כגדר, מוכיחות" בלבד, כי אם יש בהם גם משום תכונתו של ציפה. גידולם והתפתחותם אינם נשברים" לפתע'פתאום. אלא הקיים תמיד משמש מסגרת ויסוד למה שעלול לצמח מתוך קיים זה במהלך שנה, שנתיים או שלוש. הסקירה של ג. ג. ניסל (עמ' 59) איננה מתארת את מצב הדברים הקיים השנה בזו'הצבא הטוביטי, באשר למושגי האיסון ודרכי ההכשרה שבו, אך יש בה כדי לתת בידי הקורא אמת'מידה מועילה (בתחומי היקפה וידיעותיה) להבנת נתיבי צמיחתו של כוח צבאי אדיר זה, ולהערכת'מה של אפשרויותיו כיום.

ינסטון צ'רצ'יל הוגדר לאיפעם כ"איש מהמאה ה"ח", או כבעל שמחת'חיים

והעזה כשל אחד מבני'תקופתם של המלכה אלישבעת, שבמאת הטיח, נוסח דרייק והבריטי, דומה, כי לו עצמו לא היה כלום נגד הגדרות כאלה, ומתקבל למדי על הדעת כי אף גרמו לו הנאת'מה. פי צ'ר'ו י מ'ק' ל'יך, דיפלומט'לשעבר, בריגוריר, חבר הפרלמנט הבריטי — הרי הוא, קורם כל, איש המספרמנט מומי אלישבעת, בן'רוחגו הצעיר הטבעי של צ'רצ'יל (באשר לסטפלטנט, לגישה אל החיים, להנאת'העזה ול"אתה'בחרת'הנחום" של הוג אחרוני'מסורת אלה), ספרו, שבעקבותיו נכתבה סקירתו של רבי סרן נתנאל לורק (עמ' 91), מבריק בברק הסטגוני של הרפתקה, הומור והצעות'דראיה קולעות אל מתחת לפנייהם של חזיונות צבאיים ומדיניים, ודאי, אין זו היסטוריה, אך זוהי עליה מרתקת, ולעתים קרובות — אף מאלפת, וביחוד למי שיקרא בה קריאה בקרנית ומנתחת.

לא בעל'זו'הקרב נוסח אבא קובנר — עלונים שהכילו ידיעות

קצרות ללוחם על מהלך המערכה ועידוד לו בפעלו — מדובר ברשימה על עלוני'קרב" שבחוברת זו (עמ' 86). הכוונה לא לעלון הבא לתוך ידי לוחמך'אתה, כי אם בזה שנועד לרפות ידי חיילי אויב, אכן, אין שנים אלה אלא שני צדדיה של אותה המטבע: השימוש בגורם הפסיכולוגי במלחמה, משול הדבר לתרופה: טרפא וסם כנסת; ניתן לוטר — מנן וחרב, אכן, מגנים וחרבות אלו — תורות חיסון רוח הלוחמים, ותורות ערעור רוח האויב — יצאו מבתי'נשק שונים; מבתי מדרשם של כמה וכמה צבאות גדולים, הרשימה שבחוברת זו — מקורה אמריקאי — ודאי שיוזיה ענין גם בהארתם של דרכי הפעולה ב"חזית הפסיכולוגית" הנהוגים בצבאות גדולים אחרים.

ב מ ע ר כ ה

בהילחם ישראל

מחדש ראשית קוממיותנו הלאומית, קוממיות מש"קית, תרבותית ומנהלתית. גם עמידת ישראל נגד שש מדינות ערב אינה פרי התלקחות כוח פתאומית בחינת יש מאין או התפרצות מקורות סמויים ונעל"מים. ההגנה בפעולתה, בחינוכה, בתכנונה ובארגונה, הכסירה במשך עשרות שנים הנוער והישוב למל"חמת השחרור, בלי ידיעת פרשת ההגנה היהודית בארץ מראשית ימיה, וביחוד מימי תל"חי ואילך — אי אפשר לדעת ולהבין סוד גבורתה המופלאה של מדינת ישראל המחודשת בעמידתה בפני שש מדינות שכנות.

לצבא הגנה לישראל היה ציוד וזיון שלא היה ולא יכול היה להיות להגנה במחתרת, תחת שלטון זה. ואיש לא יפחית השיבותו המכרעת של הציוד שניתן בידי צבא הגנה לישראל במאבק ההיסטורי: השיבות התותחים, מכונות החיוריה הכבדות, מטוסים הקרב, המפציצים, המטורינים והטנקים, כלי המש"חית הימיים, הנשק האנטי־אווירי ואנטי־טנקי וכ"ו — שלא היו בידי ההגנה. בלי כלים אלה לא היינו יכר ליום לעמוד — אבל לא באלה ניצחנו. ציודו של האויב בכל מיני נשק עלה על זה שבידינו, ולא אלה הכריעו הכף במלחמה. קבע האדם שניתן בידו התותח והמטוס והטנק והמשחית הימי, ואדם לוחם זה הוריש לנו ההגנה, והגנה כוללת היא חידות הצבאיות העבריות בימי מלחמת העולם הרא"שונה והשניה, כשם שהיא כוללת יחידות חי"ש, פריש ופלמ"ח ושאר הפורמציות של ההגנה, בלי כוחות אלה שנתחננו ונתאמנו במשך שנים בהגנת תל"חי, חולדה, ירושלים, וכל שאר הנקודות הישוביות ש"

ההיסטוריה של מלחמת ישראל בימינו טרם הגיעה שעתה להיכתב. בשעה זו אפשר רק לאסוף חומר, אפשר גם לתאר מאורעות בודדים או שלבים מסוימים במפעל־אדירים זה. פרקים חשובים בתולדות המל"חמה — כגון הפרק המכריע של הצטיידותנו והודי"י נותנו ביבשה, בים ובאוויר — לא הגיעה שעת פרי־טוטם מטעמים רבים. גם פרשת מערך־הכוחות שלנו לפני הפלישה ולאחריה עדין יפה לה השתיקה. כמו כן מוקדם לספר פרקי המלחמה היוזמים על־ידינו לכל השתלשלותם. אין לראות לצערנו פרשת המל"חמה כולה כאילו נגמרה ונחתמה.

אין אלו הסיבות היחידות שמונעות כתיבת דברי ימי מלחמת השחרור. אין לנו עדין תולדות ההגנה, ובלי תולדות ההגנה — אין לכתוב תולדות המלחמה. אין אמנם מלחמת השחרור פרק אחרון בתולדות ההגנה — אלא פרק ראשון בתקופה החדשה של תולדות המולדת והאומה. נתחדשה התקופה שבה ההיסטוריה של האומה העברית וההיסטוריה של המ"לדת העברית מתמזגת זו בזו, אם כי אנו רחוקים עדין מהתמזגות שלמה. מלחמת הקוממיות היא נקר דת מפנה בתולדות ישראל לא פחות ממלחמת יהושע בן־נון או מלחמת החשמונאים. אולם אין זה מפנה פתאומי שנתרחש תוך כדי עשייתו, כשם שמדינת ישראל לא קמה בארבעה־עשר למאי 1948 תוך כדי הכרזתה, מפעל התישבותי של שלושה דורות חלר צים, ממייסדי פתח־תקה ועד מניחי צינור המים בנגב הצפוני, השתית מסד המדינה, והכרות 14 למאי לא היו אלא סיכומה ההיסטורי של יצירה אורגנית שצמחה והלכה במשך שבעים שנה ועיצבה

הותקפו בימי „המאורעות“ של 1920, 1921, 1929, 1936/1939, ובימי המאבק נגד משטר הספרד-הלכך, ובלי הנסיון הקרבי וההכשרה הצבאית שקיבלו גדודי דינו בצבא הכיבוש של אלג'יר בשנת 1917-18 ובצבא באות בעלות-העברית במלחמה נגד היטלר בשנות 1941-1945 — לא היה קם צבא הגנה לישראל ולא היינו מגיעים ל־14 במאי 1948. — — —

ואם כי היתה חרדה בלב הישוב ולא ידעו אם יש לנו הנשק הדרוש — מטוסים, תותחים וטנקים — היה אימון בכוחה וביכולתה של ההגנה לעמוד, אימון זה היה פרי מסירותה של ההגנה התנדבותה, נאמנותה וגבורתה במשך שנים, שנים רבות, ובכל קצות הישוב, בעיר ובכפר, בעמק ובגליל, בשומרון וביהר דה, בדרום ובנגב, בהר ובשפלה, במרכזי הכוח של הישוב ובנקודות מרוחקות ובודדות.

אמונו של הישוב בהגנה היה משען־מבטחים בימי המבחן המרים והאיומים שבאו לפני הכרות המדינה ולאחריה, מעט מאד אנשים ידעו מהו כוחה האמיתי של ההגנה בשטח הציוד והטכניקה, אולם ביסוד האמון הונחה ידיעה אחת אינסטינקטיבית ועז מוקה, אם כי אולי רק ידיעה מתחת לסף ההכרה: שאי ש ההגנה הוא נאמן עד הסוף — והוא יאבק, ישרה ויוכל! וידיעה זו היתה נכונה ולא הכזיבה. — אין אנו יודעים עדין אם מלחמת השחרור נסתירה מה, גם שנה והצי לאחר תום הקרבות (הקרב האחרון נסתיים בשבעה בינואר 1949), גם לאחר חתימת הסכמי שביתת נשק עם ארבע מדינות ערב שנלחמו בנו, השוכנות על גבולותינו: מצרים, עבר־הירדן, סוריה ולבנון. יותר משנתיים לקיום עצמאותנו, לאחר שרוב המדינות בעולם הכירו במדינת ישראל ונעשינו חברה שנת־זכויות־החובות בארגון האומות המאוחדות — עוד סכנת המלחמה תלויה על ראשנו, כי מדינות ערב וכחות עלומיים אחרים לא השלימו עם קיומנו, לא השלימו עם קיומה של אומה עברית עצמאית, שלטת במולדתה הקדומה. — — —

אולם דאגת בטחון ישראל במקור — מה עומדת — במלוא חומרתה ודחיפותה, יש

במחתרת, של ישוב כפוף לשלטון זר, לצבא הגנה הכפוף לממשלת האומה העצמאית — מעבר שהיה כרוך במפגעים ובמכשולים פנימיים, הרבה יותר חמור ימים וקשים ממה שידוע לציבור וממה שילמד הקורא מדפי הספר הזה — הושלם, וברובו המכריע הוא דברים שבוצעו — ובוצעו סופית, המעבר מהגנה עכשווית שייך להיסטוריה, אולם כוננות דרוכה לקראת הסכנה החיצונית נדרשת היום ומחר לא פחות מאשר אתמול ושלשום, ואסור שיצחונותינו בעבר יעורו עינינו ותזוה דעתנו, האמצעים והתכונה ודרכי המלחמה והכוחות שהספיקו לנו במלחמת 1948 לא יספיקו עוד בשום אופן אם אויבנו יכריזו עלינו מלחמה שנות מסורת־הגבורה של הגנה ושל צה"ל היא עצמה בלי ספק מעין חשוב של כוח וחוסן, אבל הוא העמיד לנו רק אם נדע לראות את העתיד לא בעיני העבר, ונתכונן למחר לא באמצעי אתמול.

גם מפעל העליה וההתישבות אינו עוד מה שהיה לפני הקמת המדינה, ההבדל אינו כמותי בלבד, ולא הבדל בקצב, אלא הבדל מהותי: תנאי בטחוננו משתנים אף הם מיום ליום.

השינויים העצומים והמהירים במבנה הישוב ו־ במבנה הארץ, יכולתה וחולשותיה של עליית ההמונים התישבות רבתי: השינויים והחלופות במצב המדיני והכלכלי של שכנינו, בארגון כוחות־הבטחון שלהם, בהתפתחותם התעשייתית והמקצועית ובסדר דור שירותי־החינוך והבריאות בתוכם; המתיחות הבינלאומית הגדלה בעולם החזקה והשאפיות של כוחות עלומיים לגבי ארצות המזרח התיכון ומדינת ישראל; החידושים ובלתי־פוסקים בפיתוח אמצעי הגנה והתקפה ובשליטת אדם באיתני הטבע. — כל אלה מחייבים ערות ורעננות מתמדת במחשבת הבטחון ובתכנונו, ובדיקה חדשה לבקרים אם אנו מוכנים למחר החדש.

כי האיוב המסוכן ביותר לבטחון ישראל — זהו האינרציה המחשבתית של האחראים לבטחון. — — —

זו אמת פשוטה ויסודית.

דוד בן־גוריון

אימון הצבא למלחמה

מטרת האימון

אנא, שימו לב כי כונתי לדבר כאן על אימון „למלחמה“, לא „למלחמה הבאה“, אף לו לאיוז מלחמה מסוימת. יש סבורים שהאימון אצלנו לקוי מאד באשר אין אנו רואים לפנינו שום בעית-מלחמה מסוימת. אין דעתי כך. אין ספק כי שאלות הארץ גון הציוד מסובכות אצלנו, באין לפנינו תעודות צבאיות מסוימות; אך אשר לאימון סבור אני כי הצורך לאמן, בפשטות „למלחמה“ יש בו יתרון ברור, ולא עוד אלא שסכנה היא לאמן „לצורך איזו מלחמה מסוימת“, יען כי מלחמה מסוימת זו—לעולם אינה באה; היא לא באה בשנת 1914 — לא בשביל הצרפתים ולא בשבילנו; וכל כך הרבה מחינוכנו הצבאי, החל משנת 1919 עד עכשו, עומעם וגובב־הבלים מחמת אימון לצרכי מלחמה מסוימת דוגמת המלחמה האחרונה — שהיתה כולה מלחמת-מצור ושימישה מקום-אימון גרוע ביותר בשביל היל-הרג-לים, על כן נוציא נא מראשינו את שארית הבוץ של פלנדריה ** ונתרכז בעיקרי האימון „למלחמה“, כלומר „לכל מלחמה שהיא“.

מה אפוא הן התכונות שיש לסגל אותן לאיש הצבא, כדי שיהיה „כשר-למלחמה“? סבורני, כי תסכימו, אולי, שהיסודות הבאים מספקים פחות או יותר את כל הדרישות; — משמעת, כושר גופני, מומחיות בשימוש בנשק, אומנות-הקרב. אם כי יש מקום לחילוקי-דעות בדבר השיבותן היהסית של התכונות הללו, תפקידנו במולדת — לסגל את התכונות העיקריות הללו לאיש-הצבא. מעבר-לים יכולים אנו להתמחות בפרטים: במלחמת-הרים על הגבול הצפוני-מערבי של הודו; בתפקידי משטרה במקומות מסוימים אחרים; וכן הלאה.

אגב, אני מניח כאן כי מתכונים אנו לאמן חיל-רגלים מטש, לא רק מעין אותו סוג חיל-רגלים קוצני טיננטלי קצרה-השירות, שדעתו נוחה כנראה לשמש בהתקפה כמנקר-רחוב מאחרי הארטילריה שלהם או כמשרתים לטנקים. חיילים רגלים כאלה אינם זקוקים לתורה רבה — רק קצת משמעת של מסדר,

מידה צנועה של כושר גופני, וידיעת השימוש בנשק. לא לחייל-רגלי זה „הזול לייצור“ אני מתכוון בדברי. אותו סוג מושלם שאני מתכוון אליו יהא מסוגל בהחלט להתגב אל קיני מכוונת-ידיה, להתגבר על ידי הסתננות על קרהגנה מאורגן-בפזזה, ואף לחדור לתוך מערכת-הגנה מאורגנת בלי תמיכה מברעת של ארטילריה; אלה יהיו, כלשון המעודדת ב„תזכיר אימונים“ שנתפרסם זה לא כבר, — אנשים לוחמים להחרדה, — חסונים, פעילים תאבי-דעת תקפניים — בוטחים ביכולתם להתקדם בעזרת נשקם הם“. הדבר ניתן להיעשות, אף בתנאים של ימינו, חיל-הרגלים שלנו בארץ-ישראל, המאומן יפה והבטוח בכוחותיו, הוכיח זאת לתורכים; דוגמאות אחרות מצאנו בין צבאות הדומיניונים בצרפת, שהפליאו ברוחם הערה והנועזה, וכן אצל הגרמנים במרס 1918, שהצטיינו בתוקף-רוחם המאוטן.

ועתה נבחן נא מקרוב יותר את התכונות שנראו בעיני כעיקריות.

א. משמעת. לאמיתו של דבר כוללת המשמעת את הכל; זה יסוד לכל שיטה של טקטיקה או אימון. אולם המשמעת במובנה הפשוט אומרת: „רוח החיילות“, ודרכי הרוח הזאת וצורתה החיצונית צריכים להשתנות בהילופי-העתים, ככל דבר אחר. טובה למדי הגדרת המשמעת שאנו מוצאים ב„אימון חיל-הרגלים כרך א“, לאמור: „ההרגל המושרש לציות מתוך-שמחה וללא היסוס, השולט ברוח הקרב ומכין אותה“. אולם אם אותו כרך מוסיף ואומר כי „השיטה הראשונה והטהירה ביותר ללמד משמעת היא תרגול-סדר במבנה-מכונס“, הרי אני מתחיל לתהות ולפקפק, ודאי שנוהגים עדיין להשתמש בתרגול-הסדר כבשיטה ראשונה, ואולי זה גם האמץ צעי המהיר ביותר ליצור סוג-משמעת מסוים. אבל האמנם זהו באמת כיום היסוד הנאמן ביותר ל„רוח החיילות“? על כל פנים נוח היה לי יותר לראות במקום „תרגול-הסדר במבנה-מכונס“ את המילים „אימון גופני“.

במידה שהדבר נוגע לחיל הרגלי הרי המשמעת, או הרוח הנדרשת כיום ממנו בקרב, אינה כל כך משמעת ללא שאלות ומענות, כי אם זאת: אשר בכל מקום שמתכנסים שם יחד שנים, שלושה חיילים

* פרקים מתוך הרצאה שקרא גנרל ווייזר בשנת 1933
 מובא מ„Institution Journal Royal United Service“
 ** זכר המלחמה בפלנדריה בשנות 1914-18 — חמ“.

הפיקוד הדרומי הונהגה עכשו חובת הרכבה בתורת המלחמה האלמנטרית ובצופיות, אף אם זה יגרום לקיפוח תרגוליהסדר.

ב. הכושר הגופני. בענין הכושר הגופני אין לומר הרבה, בלתי אם זה, שלבוש רציונלי ועומס רציונלי חשובים ביותר, כדי שהחייל הרגלי יוכל לנצל בקרב את הכושר הגופני שלו; וכי העומס הרציונלי בשביל איש לוחם אינו צריך לעלות על שליש ממשקלו העצמי. כן צריך האימון הגופני לשמור על המגע עם דרישות כלליהנשק השונים, ואין להרשות כי ישמש מטרה בפני עצמה, ולבסוף, אין להרשות כי התחרות תאסל על המטרה אמיתית של המשחקים בצבא, המתכוונת לפתח את רוחו ואת גופו של כל חייל וחייל.

ג. התמחות בכלי־נשק. רמת הכושר שלנו בשימוש הטכני בכלי־נשק היא גבוהה מאד, חוץ מבמכשירי ההתחפרות; כי מלאכת החפירה נחשבת עדיין, לעיתים קרובות, כחובה מיגיעת ולא כחלק חשוב של האימון בכלי־נשק. רמת הכושר בשימוש המעשי היא אולי פחות טובה מכפי שד"ר יכלה להיות. אמנם בארץ זו שהשטחים לתרגילי־קרב הם בה מועטים כל כך, ומלחי־החזיריה לבטחון הצ"ר בור הם קפדניים כל־כך, הרי זה מן החסר כמעט ש"האפשרויות לתרגילים בתנאי שירות ובתחמושת קלה עים התייגה מוגבלות, אבל אין אני בטוח כי משתמשים בכל האפשרויות אשר ישנן, אם לדבר בלב גלוי, הרי מנקודת השקפתו של מפקד הבטליון. אין הדבר משתלם, באשר אין רשומי ניכר בדינים־החשבונות השנתיים של האימון בקליעה ואף לא בתחרות הרר באים, וכך יוצא ממילא, שהין ממקרה שמפקד הבטליון בעצמו, או אחד ממפקדיו הישירים, הוא נלהב לענין, נעשים תרגילי־היריה בשדה והאימון הקודם לכך — דרך רישול במקצת; ובתחמושת שיטתה משתמשים לאימון במטוח, לקראת התחרויות, על סמך נסיוני אני, במשך שבע שנים, סבור אני שעדיין מפרוים אנו באמורי־מטוח וממעטים בתר גולים. בשדה הפתוח, וכי רבים מדי הם כינוסי ההתחרויות לקליעה ברוכים, הדברים אמורים ביחוד ביחס לרובה ולמקלע הקל; טוב מזה מצבי של קלע מכוונת־היריה.

ד. אומנות־הקרב: בריגדיר אחד מחילי רגלים, אדם מפורסם ונלהב למקצועו, מגדיר תמיד את דרישותיו לחייל הרגלי המושלם, שיהא, אתלטי, קלע מצוי, צייד־גשם מטבעו, אני נוטה תמיד להג" מיד את רמת דרישותי לאזור, כי תכונותיו של איש

ימצאו בהם אומץ וזומה, ולפי דעתי יונקת הרוח הזאת כיום יותר מחדר ההרצאה, מסוכת־הלימודים ומכיכר המשחקים מאשר מכיכר הקסרקטין, אין אני חולק על ערך תרגול־הסדר כאמצעי לנטוע בלבבות גאון והרגשת כבוד עצמי; לא נמצא עדיין כל דבר אחר, על כל פנים לימי שלום, אשר יוכל לעודד את הרוח כתרגול־סדר טוב ממוצע יפה, אבל יש חשש להפרזה בזה, וסבורני כי אמנם לעתים מפרוים בכך, לפני ארבעים שנה יכולנו לנצח בקרבותינו בזכות כיכר הקסרקטין, כאשר ראינו באומדורמן*, אולם כיום ודאי, ששיטות כיכר הקסרקטין אין כמותן להקנות עוד נצחון בקרב, זה הלקח שלימדה אותנו מלחמת־הבורים בשעתה — לקח ששילמנו מחירו, כמו כן ודאי הדבר שפסיכולוגיה של כיכר הקסרקטין לא תזכנו בנצחונות, האם הבינונו את הדבר לאשר רוי? כל פעם ששנים שלושה חיילים הולכים בהוייתו של לנס־קורפורל למלא איזה תפקיד, שהיו יכולים למלאו יפה לבדם, נפגם משהו ברוחם הצבאית — וזה מלבד בזבוז זמנו ומטמום רוחו של הלנס־קורפורל הגון וטוב, ועוד; פעולתו של החייל־הפרט, או של קבוצה קטנה של פרטים, היא הקובעת כיום, יותר ויותר, את מולך קרב־הרגלים.

על כן רואה אני כסעיף ראשון באימון, לפתח את רגש האחזיות האישית ואת רוח הזומה של החייל, יותר משנעשה הדבר כיום, וכן עלינו להכיר שהיסוד למשמעת — או לרוח־החייליות — כיום הוא יותר בפיתוח המוח מאשר בתרגול הגוף.

הנה, למשל, דוגמה מן הנעשה אצלנו, אנו דור"שים מאת הטיירוים שלנו לעבור בכיכר הקסרקטין את תרגול־הסדר במסגרת הכיתה; ואולם רק בדרגה מאוחרת הרבה יותר — אם אנו עושים זאת כבלל — אנו בוחנים אותם ביריעתם להתמצא בשטה, ביום או בלילה, האם אין ענין זה חשוב באותה המידה, והאם אין צורך להקדים בלימוד זה לפחות באותה מידה, וכלום אין זה מן ההגיון שהטרון ילמד עוד באחת הדרגות הראשונות של אימונו את המטנה שלו בקרב. — שאינו עוד אותם הטורים, הישירים והקבועים אשר מלפני חמישים שנה, כי אם מבנה ה"הילום" ו"ראש החץ" וכדומה? הוייתו מצי לאמנו כ"צופת", לפחות בשם שמאמנים אותו כחייל, וכי רגש הכבוד העצמי והמטחון אשר יקנה לו האימון הצופי ערכו יהיה לפחות כערך זה הניתן לו על ידי תרגול־הסדר, נודע לי בזמן האחרון, כי בקסרקטיני גליל*

* באומדורמן ניצח הצבא הבריטי את חיל המהיר בסוף שנת 1898 — המע.

„ההצפה“ כששטח־ארץ בלתי־מתאים נהפך לים או לבצה; או תחבולת „המפקד המת“, כשטפקד של יחידה מוצא פתאום מן הפעולה, וכדומה. האמצאות, כפי שאמרת, הן לעתים מועילות מאד, אולם סיר פור־אמת המסופר בפשטות, מצליח יותר, ואסור להפריז באמצאות האמורות.

סבור אני כי מן המועיל למוצא בסיס של „חיים מן המציאות“ לעלילת התרגיל; אבל אין צורך להצטמצם בפרשה צבאית דוקא; לעתים קרובות אפשר לשאוב את הרעיון הנחוצ מן העתון היומי או מתוך איזה רומן. אני בעצמי ערכתתי פעם תכנית, שבה עסוקים היו שלושה בטליונים, לפי זכרונות מימי הילדות מתוך קריאה ב„מכרות המלך שלמה“, הרומן מאת רידר הגרד.

בכל אופן, בין שאתה משתמש לשם התרגיל ביסוד היסטורי, „מציאותי“ או „הוליבורי“, תהיה זו טעות מצדך להיות נאמן ביותר למקור, שעזי כך אתה משנה את תנאי שטח האימון על ידי הגחות דמיוניות. כך, למשל, הקרב הראשון של עזה* יכול לשמש נושא לתרגיל של הקפת יחידת־אויב מובד־דלת, כשכוח ממונע מעכב את בוא התגבורת של האויב. אלה הם היסודות העיקריים; ואולם אין כל הכרח להפוך אדמת־שלחין אשר בשטח האימון למדבר, או להניח שאמצעי התובלה היחיד הוא על ידי גמלים.

••

לבסוף עומדת לפנינו הבעיה, כיצד לעורר ענין בתרגיל ולקיים את הענין כל הזמן? זוהי נקודה קשה אבל חשובה, אם האנשים מוצאים ענין בתרגיל ודאי שהיה להם לתועלת, הייתי מביע זאת בניסוח כזה: אם התרגיל נדון אחר־כך במסיבת־הקצינים, יש לשער כי יש לו ערך; אם הוא מעורר ויכוחים במסיבת־הסרג'נטים, הרי זה תרגיל טוב; ואולם אם משיחים בו בחדר הקורפורלים, הרי זה אות להצלחה בלתי מפקפקת.

כיצד אפשר לעורר ענין כזה, ועד לאיזו מידה מותרות כאן תחבולות תיאטרוניות ומשיכת־הלב בדברים משעשעים? זאת לפי דעתך, יהליט איש ואיש לפי ראות עיניו. אולי מן הראוי להזקק כאן להוראה שב„תקנות לאימונים ותמרונים“ בנוגע לסר־פור בדיחות בזמן הרצאה, ש„לא ינסה בכך איש שאין הרוח הזאת שורה עליו“. בכל אופן מובטחני שהתבדרות קלה יש לה ערך לעתים קרובות. להלן ניתנים פרטים של חריגיל גדודי שהוצא

מצליח בציד־אסור, של גנב־מחותרת וגנגסטר מספ־קות אותי. האידיאל שלו יש בו כמה מעלות מוסריות שחורשני כי לא ימצאו בלוחם האידיאלי שלו. אך הגדרתי מכוונת מלכתחילה לעורר תשומת־לב אל ערך הערמה במלחמה. אכן אומנות־הקרב להלכה ולמעשה, כלומר שכל־הישר או הכשרון לחבול תח־בולות, היא כיום נקודת־התורפה של החייל הרגלי.

תרגילים טקטיים

אשר לקביעת תרגילים טקטיים, או לבקורת התרגילים הנערכים על ידי יחידות המשנה, יכול אני להציע כאן רק הנחיות אחדות כלליות ולהביא דוגמא אחת או שתיים. לדעתי, הכלל הראשון הוא, שהתרגיל בשביל כל יחידה שהוא, — מחלקה פלוגה, גדוד או חטיבה — צריך להיות מכוון להציג את היחידה הזאת כשהיא ממלאה תפקיד עצמאי, ולא כחלק של יחידה מדומה גדולה יותר. לכאורה נראה הדבר כמובן מאליו; ואף־על־פי־כן עיינתי בכמה וכמה תרגילים המתחילים, בערך, כך: „פלוגה ב' שאתה מפקד עליה היא הפלוגה הימנית של הגדוד, פלוגה א' משמאלך (מדומה) תוקפת את „גבעת הלבונה“ וכן הלאה. יחידות מדומות בתכנית כזו מעידים בדרך כלל על חוסר דמיון מצד המדריך, וסופו של דבר — אימון גרוע.

כלל מועיל שני הוא זה: התרגילים צריכים להערך באופן שתהא למפקדים יד הפשיה ככל האפשר, והתרגיל הטוב ביותר הוא כששני כוחות יריבים מתחילים בפעולה על פי תכנית פשוטה, ומהלך המאורעות מתפתח באופן טבעי ככל האפשר. לעולם יש לזכור שתרגיל טוב יש לו תמיד יותר מפתרון אחד. בתרגילים קטנים, בהם כל איש ואיש צריך למלא את תפקידו שלו מבראשית, אין צורך על הרוב בספורי־מעשה ארוך, ומשום כך אין חשש גדול לשעמום. במקרה שכוחות גדולים פועלים על פני אותו שטח־אימון הקטן, נדרש יותר כשרון אמצאה כדי להחזיק את הכוחות היריבים בגבולות המפה, ללא תלישות מן המציאות ובלי לצמצם את יומת המפקדים. הרי זו בעצם אותה הבעיה העומדת לפני הדרמטורג, שעליו להתאים את כניסותיהם ור־ציאותיהם של גיבוריו, לספר את סיפור המעשה שלו ולהביא לידי התרת הסבך — וכל זה בתחום מוגבל ביותר במקום ובזמן. וכשם שבתיאטרון אתה מוצא להטים של המקצוע, כן ישנם גם להטים בעריכת תרגיל טקטי, — פעמים מועילים, ופעמים רק מברי־קים בלבד. רובם תחבולות ידועות, כגון תחבולות

*• בימי מלחמת העולם הראשונה — המער.

לפועל בשנה שעברה, אשר נעשה בו נסיון לגלם ככל האפשר את היסודות המטרידיים שבמלחמה, התרי גיל התחיל להיות הגדוד בצריפין, במקום שהיה שרוי, כביכול, ברורבה, במנוחה אחרי ימים של האבקות קשה, בה נגרמו לו אבדות בקרב־התגוננות. מלבד עובדה זו לא סופר דבר לאנשים, ורק ניתן להם תיאור כללי של קרה־קרבות, כשלושה או ארבעה מילין ממקום המצאם, צפונה, בבוקר יום התרגיל הודיע אחד משופט־התרגיל לקצין המפקד כי שומע הוא אש־תותחים כבדה על פני כל קו הצפון. הגדוד קיבל פקודת התראה. מקץ רבע שעה באה ידיעה בטלפון ממשטח החטיבה, שהאויב פרץ דרך גדוד א'; כי פצועים ונהשלים מן היחידה זורמים על פני משטח החטיבה; כי המצב בשאר חלקי החזית הוא מעורפל; וכי הקצין המפקד צריך להתקדם עם גדודו, לבחור ולתפוס עמדה בערך בחצי־הדרך בין צריפין־הרורבה ובין קרה־חזית. להפסיק כל פריצה נוספת ולכנס את הנחשלים של גדוד א'. עוד הידיעה נמסרת והנה נשמע בטלפון קול נפץ, קול צעקה, ואחר־כך באה דממה, מכאן יכול היה המפקד להסיק כי פגז פגע במשטח החטיבה, מובן שכינס מיד את מפקדי־הפלוגות ונתן את פקודותיו. לאחר שסיים את דבריו הופיעו שני מטוסים וערכו התקפה בהנמיכם לטוס, בו בזמן פוצצו כמה מטענים, שהונחו בלילה קודם לכן על ידי חיל־המהנדסים, מנהל התרגיל הוציא מיד כמה וכמה מן המפקדים מכלל פעולה (כנפגעים), בהניחו לקצין המפקד לאסוף לו מפקדים חדשים ולהזויר על פקד דותיו. משנתקרב הגדוד לעמדה שהוא נועד להחזיק בה, פגש התלוכה, ממשית ביותר, של נחשלים, של כלי־רכב, ופצועים־מהלכים, מחלקה מגדוד אחר סיפ־קה את אלה, והתוש הדרמתי של החיילים עשה את השאר. הנחשלים האלה קיבלו מראש מפי שופטי־התרגיל את הסיפורים השגורים הקודרים על אשר ארע, על מספר האויב הרב, על קרבת הרודפים וכו', וכך צריך היה הגדוד לא רק לתפוס עמדה, כי אם גם לאסוף את הנהשלים, לטפל בפצועים ולעמוד על המצב מתוך מבול של הודעות מחרידות הסותרות זו את זו, לאחר שהמפקד התגבר על המצב הזה וערך את הגדוד שלו בקרה־גנה, מוכן לכל מיני תקלות אפשריות, בא קצין ממשטח החטיבה ועמו הוראות חדשות, נמצא, שהמצב אינו רע כל־כך כאשר חשבו תחילה: האויב פרץ בנקודה אחת, אולם עדיין הוא נעצר על ידי שרידי גדוד א'; משטח החטיבה גיווק; אבל מפקד החטיבה עצמו עודנו חי, והוא ציוה עכשו על מפקד הגדוד לקדם את גדודו לשם התקפת

נגד מידית; כן נאמר לו, שהאיש אשר ייטיב להסביר לו את המצב הוא מפקד גדוד א'. המוטל פצוע על יד משטח החטיבה, מפקד הגדוד הרורבי פנה לשם ומצא התגלמות מושלמת של אדם פצוע ומזועזע במקצת, החרד לעזור, אלא שידיעתו מעורפלת למדי. ידיעות נוספות צריך היה לאסוף מאת שרידי גדוד א' — שהיו מיוצגים כאן למעשה — לפני שיוכל לארגן ולבצע את ההתקפה הנגדית, התרגיל נסתיים בביצור העמדה שנכבשה בחזרה, באיסוף השבויים והקירותם, כן הוכנו אצלם מראש תעודות חשובות, שקצין־המדיעין של הגדוד חייב היה למצוא אותם, אם הוא עושה את מלאכתו כראוי.

ההתעוררות והענין שהעלה תרגיל זה הראו כי כדאי היה לטרוח בכך והוכיחו כי חיבתו של כל חייל ממוצע לקצת „התחפשות“ ו„שחקנות“ ניתנת לניצול נוסף, נערך עוד תרגיל, בו „שיחק“ בטליון שלם, ב„תלבושות“, בתפקיד של „בני זולו הפראים ושואפי־המלחמה“.

אגב, כדי להבטיח את התענינותם של האנשים, יש לדאוג לכך שהתכנית תהיה מודפסת, אמנם לא תמיד נקל הדבר להיעשות, מטעמים כספיים, אבל מובטחני כי הוצאת־כסף זו אינה לבטלה, ובתקציב לשכת־ההדרכה יש לכלול סכום להדפסת תכניות. שמעתי גורסין שתרגילי החטיבה והמבנים הגדודיים יותר הנם עבור המפקדים הגבוהים בלבד, וערכם קטן עבור הדרגות הנמוכות יותר בסולם הצבאי, טענה כזו היא מגוחכת, כל הדרגות, ועד לגמוכה ביותר, מן הראוי שתלמדנה מן התרגיל; מידת לקחם־למעשה תהא תלויה בסיב התכניות ובענין שבהן, בשיפוט, ומעל לכל בשיחות הסיכום שתקוימנה, יש חושבים שתמרון של חטיבה, למשל, מסתיים עם קיומה של שיחת הסיכום החטיבית, לא כן הוא; מחובתם של מפקדי הגדודים ומפקדי הפלוגות לקיים שיחות בעצמם, להעביר את הלקח שנשאתם בשיחה שבמסגרת החטיבה, ולברר נקודות אחרות כפי שהם חושבים לנחוץ, כיון ששיחה בחטיבה איננה יכולה לברר את כל הנקודות המתעוררות.

איני יכול להציע רבות לגבי אופי ניהול שיחת סיכום, מאחר שהגורם האישי קובע רבות בשטח זה ולכל אחד דרכו המיוחדת לו, אני, אישית, מאמין ששיחות סיכום לתרגילי אימונים צריכות בדרך־כלל להיות בגדר „הופעת יחיד“, ושהתיצבותם של המפקדי דים השונים המסבירים את תכניותיהם הנה, ברוב המקרים, בחזקת בזבוז זמן, מחובתו של מנהל התר־

(סוף בעמוד 90)

שריון ונגד-שריון

דברי מבוא

מלחמת העולם הראשונה העלתה כמה גילויים לעיונותו של הטנק בשדה-הקרב, אך לא הספיקה להעמידו די הצורך במבחנו של נשק נגד-טנקי ועל, מלחמת העולם השנייה נפתחה. למראית עין, בסיסן של עדיפות מוחלטת של כוחות-השריון (למראית-עין) — כי גם עתה לא הופעלו נגדם לא יכולת נגד טנקית הולמת של היל-רגלים והיל-תותחנים, לא כוחות-שריון שסגגו, שהוא בהם כדי לאון את המערכה, ולא מערך טקטי כולל אשר היה עשוי לסכל את מהצט סיכול אושרטיבי, טכני תחבורתי וכיו"ב. בהמשך מחקבה של מלחמת העולם השנייה נמצא כאילו האיון שבין סוגי הכוח השונים, ההשתמלות של התותח הנגד-טנקי, הופעתו של התותח ה-מפעצמי (תותח-טנע המשורון בתורה נשק נגד-טנקי כבד) הסיור, אטום, הוא עצמו, למשפחה המשורנית; הופעת הכלי הרקטי בידו של הרגלי; ראשית פעלם של כל-החוריה, ללא-דעת; נמישות יתר של היל-הארטילריה בתפקידו הנגד-שריוני; יסוד טכני וטקטי בשפרט במוקשים; הפעלתה במרוכז של הארטילריה הרקטית; עצם התחכנותו הטקטית הגוברת של היל-הרגלים מול שריון — והתהוות שילובי-גיטות מקיפים יותר ובעלי שיווי-משקל פנימי, מבוסס ומטופח יותר — כל אלה התזירו בהדרגה את היל-השריון להיות כאחד החילות בלבד, תחת היותו החיל ב-הא"י הידועה, זו היתה התפתחות הכוללת, שאנו מציינים אותה על יסוד סיכומים מכליליים; וברור הדבר כי במצב של אי-שוויון בולט בין שני הצדדים כאשר לשריון, או של הולשה רבה בנושק נגד-טנקי לטיבה וב-הוד בשלוחותיו החדישות ביותר, עלולים להתחדש מצבים נושא מסע-פולין 1939, או בדומה לכך, אכן, נמצאו כמה וכמה תרופות-נגד ותשובות-משקל לכוונו של השריון המרוץ והפורץ, אולם גם לאחר שנמצאו התרופות למגפה הקשה — הרי יתיה כהן מועיל רק באותו מקום בו הן התייגה מצויירת בפועל, שעה שתפרוץ שם המגפה, תשובות-המשקל לשריון תוקף (כון שתופענה בדמות שריון-שכנגד, ובין שצורתן תהיה זו של אמצעים נגד-שריון) תעלינה ארוכה רק במקום בו הן תמצאנה בפועל, ותופעלנה תוך ידיעה וחריצות, וזאת הסיבה מדוע אף מדינות לא-גדולות נאלצות בשנים האחרונות — שנות התבונה לקראת הסכנות המתחדשות של מעוטי-בטחון בעולם — להשקיע מחשבה עצמית ולמוד דרכי אחרים, אמצעים מאמצעיהן הבלתי עשירים, ושקודה רבה בכל הנוגע לארגון, לטקטיקה ולאופן — למען טפח סגורות ונרענים לכוח בולם-שריון, ואף למהלכות-נגד משורנית.

לקט המאמרים והרשימות הניתן להלן אין לו כל כוונה למצות את הנושא או אפילו להאיר את בחינות היסוד שבו כולן, נסיון כזה היה מצריך קובץ מיוחד לכך — ואמנם יתכן כי אולי יהיה עוד צורך בדבר מעין זה, הפעם אין הכוונה אלא להעלות מספר קוים — אף הם לא תמיד שלמים — לאותה המוגה כוללת של מאבק כוחות משורניים, או מכילי אחוז ניכר של שריון, אשר עלולה להגלל כנגד עינינו בכל הזדמנות של מלחמה. מחודשת ומררה, בדרך הטבע לא תמיד ימצא הקורא את האי-זון הרצוי המלא בין דעות והמשקפות השונות, ואף לא בין ציוני העובדות והנתונים השונים וציפוטם, אכן — תורה עוד ודאי אפשרות למלא ולכספ את עיקר החסר, בהודמנויות עתידות של טיסול נוסף בנושא זה, והודמנויות כאלו תתייגה מוכרחות לבוא; כי אין כל סימן לכך כי נוים השריון יירד, בתקופה הנראית לפנינו, מאופקו של מסקר-רגלים המתוצב כהן לקרב, או ששפקדות או טויות-הכנון יהיו ניסים לוהר, על החוסן הסכני, המחץ הטקטי והאפשרויות דאופרטיביות-תגדיות אשר סוגיכות זה נותן בידם.

..

טכני הוא מקומו הפותח בלקט זה של המאמר לקסיטן לחלל הארט, האם ישנו עתיד לכוחות משורניים, התאורטיקן הנודע עוסק כאן בבחינותיה הכלליות של בעיות כוחות-השריון, הבחינות הללו הן כה כלליות עד שאפשר ותראינה כמרוחקות עד מאוד מהשאלות המתוצבות בפני צבאות לא-

גדולים, או לגבי מלהמות בין מדינות שאינן נמנות על המעצמות האדירות, כי לידל הארט (אשר, בניגוד לרבות מהדעות הנפוצות על כתביו, אינו כלל, נביאה של ההגנה בכל זמן ובכל מצב, כי אם מאז ומעולם גם חסיד נלהב של כוחות ממוכנים ומשוריינים וטוען לטקטיקה נועזת ותוקפנית בשביל הללו) מציג במאמרו את השאלה הכללית של הקניית כושר-מחץ מכסימלי לנפשי-צבא משוריינים, בהדגישו את ההכרח להרבות באחוז הכוח המשורייך פועל שבתוכם, ובדרך הטבע מרחיב הוא את דיבורו בענין מבנה דיביזיות משוריינות, והצורך בצירופים וכינון קבוצות של דיביזיות כאלה, — דבר אשר נראה כמובן כאקדמי במקצת לגבי קצינים של צבאות אשר מושגי השריון שלהם הורגלו באפיקים של פלוגות או גדודים, או לכל היותר חטיבות מספר, של רכב-קרב משורין, אולם, החשוב שבהצגת הבעיה ע"י המנחה החריף הזה של היסטוריה צבאית הדישה, מונה כאן בהבלטת גורם-היסוד של עצמה משוריינת אמיתית, המצדפת בתוכה צירוף מציאותי את שלושת הנתונים של: א) נידודת וכושר-מעבר, ב) שריון-מגן מחפה, ג) כוח אש רב-צניעה, ונמצא, כי באם נקטין הקטנה מרופר-צינולית את מושגי הצבאות הגדולים ואת ספדי הכוחות — והגענו לידו ה"תגלית", שאף גדוד משורין ייבחר באשר לכוחו המציאותי לא רק בש"ס, ובמציאותו של שריון, "סמלי" בתוכו, אלא לפי המספר הממשי של כלו ורכב-קרב משוריינים ובעלי עצמת אש וכושר-מעבר נאותים; וכן יומדד משקלו הראלי של הגורם אשר יהו בתוך גדוד שכזה היסודות של חיל-רגלים נלוה או של ארטילריה מסוימת — לפי מידת השריון הנייד, המחפה בפניו אש ומקנה וריוות סקטית משהו הקרב, אשר ישמש לטלטולם ולהפעלתם בקרב, ואזי ניוכה אולי כי "הגדולות והריוקות", בהן טיפל לידל הארט במאמרו, עשויות להיות בגודל שיקולים אקטואליים רב-ענין אף לגבי צבאות שאינם מהגדולים בעולם.

ההשקפה בענין שריון ומיכון, כוללים לנפשי-צבא הנרשאים את התואר, "משורין", אשר לה טוען קפיטן לידל הארט — אינה, כמובן, אלא אחת ההשקפות המתהלכות בעולם המחשבה והארנון הצבאיים. כתיסקטיות שהתנהלה בשנים הראשונות לאחר מלחמת העולם השנייה בארצות הברית של אמריקה היתה אפילו חזקה מאוד הרעת שאמרה כי אין עוד בכלל צורך בחלוקתן של דיביזיות לשני סוגים: "משוריינות" — מזה, ו"רגליות" מזה, הטענה היתה, כי מאחר שדיביזיות-הרגלים ממילא כבר טבילות אחוד-קבע של כוחות משוריינים, ואחוז זה מן ההכרח כי יגדל וילך בשל הצורך ביכולת עמידה לפני שריון אויב והצורך בנזיפת מחץ בהתקפה, ומאידך ניסא, הלא עלה והלך אחוז הגדודים ה"רגליות" המלווים שבתוך דיביזיות השריון נופן — הרי שבעצם פתחה הדרך לכינותן ולמינת שני סוגי החיל בתוך דיביזיות משולבות אחידות, אכן, בדיעבד, גם לאחר שידוד-ארנונו האחרון, שומר צבא ארצות הברית על שני סוגי דיביזיות, הגם שדיביזיות-הרגלים שבו ממילה עתה למעשה את העצמה של שני גדודי-טנקים-בינוניים כבדים (גדוד שלם — לרשות מסקדת הדיביזיה; ופלוגה אחת — בכל אחד משלושת הרגיסנטים הרגליים), הרי בצדה של זו מוסיפה לעמוד גם דיביזיות-השריון המובהקת-העצמאית, על 373 הטנקים, וכן-שאר הרגל אשר בקרבה, ואמנם כי בתרכבה של דיביזיות-שריון אמריקאית זו — הן באשר למספר הטנקים, והן לרובל ההחלטה לשנות את בסיס-ההובלה-הקרב של "חיל-הרגלים המשורין" הניכר אשר בתוכה; מ"הצאיות-חלים" המשוריינים-למחצה ובעלי כושר-מעבר הצירוחה, לרכב כלי-שריון וחילי-כולו — כדי לעלות בקנה אחד עם כמה מהנחות-היסוד אשר הובעו במאמרו של לידל הארט (ואין המיהה, שהמאמר זכה לפרסום גם בבסת חיל-ההימוש של צבא ארצות-הברית), לעומת זאת, הרי "דיביזיות-הטנקים" הסובייטיות מוסיפה להיות מעומצמת יותר במספרי רכב-הקרב המשורין שבה (בסמור ל-375), אף כי גם בה רבים הם מממתכונות שהיתה נחוצה אצל הגרמנים, וכן אצל הבריטים, כשלב השני של המלחמה; היא דומה בכך לעצמת הטנקים של דיביזיות-שריון בריטית שבמהדורה החדשה, לפי המבנה שנקבע בשנים האחרונות, עם זאת יש לציין, שהסוג השני של דיביזיות משוריינות הקיים בצבא הסובייטי, דהיינו ה"דיביזיות הממוכנות", מונה רק כ-100 טנקים בלבד, הגם שהוא ממילא אחוז גדול יותר של חיל-הרגלים המלות, בקשר לחיל-השריון הסובייטי ראיה לציין עוד עובדת-יסוד אחת, אשר עולה דוקא בד בבד עם אחת מהנחותיו של לידל הארט, עובדה זאת מתיחסת לתחום האופרטיבי הגדול, תפיסתו של הצבא הסובייטי מושתתת על קיום, "ארמיות-שריון" עצמאיות, המכילות 5-3 "דיביזיות-טנקים" ו"דיביזיות ממוכנות", בתוספת חיל-אוויר נוסף משלה, לדברי מומחה אמריקאי לעניני הצבא הסובייטי: "ברור כי, לארמית-שריון" יש ערך רב לפיתוח התישים בחזית ולמדף, היא יכולה לנטא הצדה דורבים אויבים שבאזורים העורפיים, המכסים לעצור את התקדמותם באמצעים הצאיים, תודות לגורם הארטיילריה החזק שבדיביזיות הממוכנות, ולעצמה הניכרת של חיל-הרגלים שבשני טפסוי הדיביזיות (דיביזיות הטנקים והממוכנות) יכולה "ארמיות-השריון" לתקוף ולמגר כוחות בעלי עצמה לא-מבועלת, המספרים הגדולים של המרגמות המצויות בדיביזיות הממוכנות מאפשרים לארמיה כזאת להתחזק במשך זמן-כמה במערך-מגן, באם יהיה צורך בכך, עד הגיע נפשי-הרגלים העיקריים.

נמצא, איפוא, כי דעותיו של הקפיטן לידל הארט המובעות במאמרו אינן, מצד אחד, "דעות מהירח" — אך בה בשעה אינן מסקה-הלכה המקובל על הכל, שאין אחריו ערעור בתוך העולם מטפת-הצבאות והמודיון.

דעות כלליות בסוגיות הפעלת הטנקים מביע גם גנרל לה-מרטל, לשעבר מסקד ראשי לחיל-השריון הבריטי בשנות מלחמת העולם, ברשימות הקצרות אשר קובצו וניתנו כאן, אכן, "זוטות שריון" אלו

מכוננת בעיקר להרחבת הדעת ולפתוחה אופקים למחשבה מחדשת. הרשימה "תפיסת היליהשריון" נמנתה כשעתה בין בטויה"המוספת של מחשבה טקטית וארגונית. השנים, אשר עברו מאז (חורף 1941) הצריכו, כמובן, שינויים בראיה ובמסקנות: אך יש בסיכום קצר זה כדי להדגים, גם כיום הזה, שלב רביעית בהתפתחות מחשבת השריון הבריטית, אשר נקודות מסוימות בו מוספות לאלף ולהדריך את המחשבה גם כיום. טקטיה"הענק" של הגנרל להיטרטל אינם נראים בימים אלה כמוסדים בקו ההתפתחות הנתון. כנראה שאת השאיפה לשלמות, ולהיות היחידה המטורית, חי נרשא את עצמו" משתדלים להשיג בדרך של "סיכון כולל" יותר מאשר ע"י טפוח. אגיות מערכה יבשתיות, מענין מאוד הנסיון להשעלה טקטית מיוחדת (שלא הגיעה בשעתו לידי מצוי) של שריון נוסף א"ז הקורים.

התפיסה האמרת: "אין לך כוח אנטי שריוני אלא השריון עצמו" הביאה בשנים האחרונות לידי כך, שהצבא האמריקאי קיבל למעשה את ההנחה, שהעצמה הגנרלית טקטית אשר בדיביויות רגלים שלו, תתבטא אף היא בסינים. צבאותיהן של מדינות קטנות יותר, הגם שאין באפשרותם אמילו לחשוב על פתרון כזה לבקעת ההגנה הגנרלית טקטית, מגיעים אף הם להכרה, כי הכרחיים הם כלים מענת משריונים, מסאן -- ההתפתחות, שחלה בשנים האחרונות, גם בקרב הצבא השביצרי, בענף "משחיתר הטנקים", שהם תותחני מנוע משריונים, בעלי תכונות גנרליות מובהקות, כלו זה, בשל הכולל היהפ שבו, בשל עצמת הפגיעה הארטילרית שהיא גבוהה יחסית מוג שבתותה המוצב בתוך טנק, ובשל הטקטיקה ההגנתית המתאימה בשבילו (הסתר, הסוואה, מארבי"אש, שיתוף מהודק עם רגלים) מהה את הגורסה הכולה והנוחה ביותר של מענה"משריון אשר מדינות לאדעשירות עשויות להיאחו בה. עם זאת, אף ענקיהזון אינם נוטים לזלזל באפשרויותיו, ענף "משחיתר הטנקים" היה מפותח למדי בקרב הצבא האמריקאי, אלא שהללו הגם רכב צריחי, ואם כן מתקרבים הם ביותר בתכונותיהם, בעצם, אל טנקים תקינים, לעומת זאת, דורי צבא הסובייטי, הנוהג שימוש רחב ביותר ב"משחיתר טנקים", נקט הטיפוס של תותח מנוע גנרלית משריון אך ללא צריח -- דהיינו, מבחינת עקרונות, טיפוס דומה לזה שבשביצריה, אין ספק שזיהי: עדי בורך להאיר מעל דפי "מערכות" את בעיות הטקטיקה והפעלת האש של כלים ויחידות מסוג זה.

אין לדעת, האם "גנרלית" הנ"ל של הצבא האמריקאי, לגבי מעבר עקרוני מתותח גנרלית גנרלית לשימוש בארטילריה גנרלית טקטית בגלולה המשריון דוקא (טנקים ומשחיתר טנקים) יוכל לעמוד בתקופה עכ"פ, המאמר של קצין אמריקאי המתפרסם להלן, (עמוד 29) והדן בסוגיה רבת ענין זו, נוקט עמדה הפוכה, תפיסתו היא כי התותח הגנרלית טקטית הגנרלית החדש וגדולה הקוטר (90 מ"מ) אשר פותח בארצות הברית בשנים האחרונות, יתכן כי עוד יופעל אל מעבר לתחומים אשר מסגרות הארגון משנת 1950 נראו כקובעיות עבורו, כמובן, שלגבי אפשרויות אלו, כאשר בכלל ביחס למגמות התפתחות הנשק המשריון והגנרלית שריוני, ייקבע לא מעט ע"י לקח שדות הקרב ודאי, שגם ניתוח מצבים מסוימים בקרבות קוריאנה, משתהיה האפשרות להגיע אל ניתונים נאמנים ומבוררים, ישפיע את השפעתו, דעותיו של בעל"המאמר האמריקאי מענינות במיוחד גם בשל כמה מהערכותיו בענין נשק הרגלים הראקטי והנשק "ללא ארבעה", אכן, אין ייקבע לא מעט ע"י לקח שדות הקרב (ובדאי, שגם ניתוח מצבים מסוימים בקרבות קוריאנה, משתהיה לשיטה גם זאת: יתכן כי כמה מהערותיו של אותו קצין, בעל העבר ביחידות תותחים אנטי טנקיים גרורים דוקא, מוטפעות ע"י "כבוד הענף" ופטריוטיזם לנשקו הוא, אשר באמצעותו השיג בשעתו הישגי קרב ניכרים.

לעומת מגמתו של אותו קפטן ד, ריבט מצבא ארה"ב, המעדיף ללכת במסלול של כליריון, מקובל" ובעל מסורת מסוימת (ויש להעיר, כי בעצם עובדת היותו מקובל עד בה, בשלעצמה -- אין עדין פסול או ניוט"שכנגד לגבי הגבונות הטקטית והטכנית שבהערכה כזו), יש למצוא כמה פתחים מענינים למחשבה מקדשת בריטיה מסקור בריטי, על מגמות ההתפתחות בכלי נשק גנרלית טקטית, שאף הוא מנסה לסקור את הבעיה כולה, אכן, מצויות בה הסתייגויות לגבי אפשרויותיהם במצבים טקטיים מסוימים (או, יותר רחוק, מתוך למצבים טקטיים מסוימים) של כליהרגלים נוסח, "פראט" גבוהה" -- אך לא כאן המקום להתוכח עם דעה זו, בעל הרשימה שם את הדגש על הצורך בטיפוס חדש של כלי גנרלית טקטית, רקטי אף הוא, אך בעל תכונות שתהינה עדיפות על אלו של הכלים המופעלים מהכחף, ושיהיה סוג חדש של מעין ארטילריה "גנרלית טקטית", קלה תנועת והסוואה אף בשדה הקרב, אך יציבתה"ן ומדויקת קליעה, לא ברור, כמובן, מה בריטיה זו מרמז על ה"יש" ומה בחינת משאלה, ויתכן, כי המוסתר מרובה כאן על המגולה, אך בודאי שיש בדבריהם כדי לעורר תוספת מחשבה לגבי האפשרויות הטקטיות שהיו נפתחות לפני הפעלתו של כלי מעין זה, אילו שוכלל כתביעותו של בעל הרשימה, ולו הפך לכלי הגנרלית טקטית שבאיוור"החיות הקדמי.

יתכן ויש משום סימן־התקופה בכך, כי הקולונל האמריקאי ס. ל. א. מרשל, המנחה הנודע והמקובל כבר־סמכ בצבא ארה"ב, של חיוניות טקטיים ובעיות שדה־הקרב, מחברו של הספר רבי־הענין, אנשים מול אש" (שנים מפרקיו של ספר זה נתפרסמו בשעתם מעל דפי "מערכות" — בחוברות מרמ"ז ומח"מט), ראה עתה צורך וענין לפרסם את מאמרו, אנשים מול שריון" (הופיע בראשית הקיץ ב"עתון חיל הפרשים המשוויין" האמריקאי). אין זאת כי אם הורגשה העובדה מת רב הקושי הפסיכולוגי, לגבי החייל הרגלי, להסתגל בשלמות אל המחשבה כי יצטרך לעמוד, הוא חסר השריון, בפני דגרים ומחצט של גופי פלדה מגמאי־מרחקים ופולטי־אש. הצורך לחסן מחדש את חיל הרגלים בפני מבחנים אפסריים כאלה קיים, כנראה, גם בקרב צבאות אשר להם עצמם חיל שריון אדיר וכלים משוריינים לרוב.

אכן, גישתו של קול' מרשל לעמידת הרגלים בפני טנקים היא גישה אשר יש מי שיכנה אותה ריאליסטית ושואפת לנאמנות למציאות. אך יש גם מי שיראה בה סימנים של ויתור מהורמדי על גורם האיש הבודד (והקבוצה הזעירה), הגושא אותו נשק אשר אפשר לתתו בידי חייל או צמד חיילים באזור הקדמי של המערך הלוחם.

הנחתו של הקול' מרשל היא כי, עמידה חזיתית בפני טנקים לא תוכח להצלחה יתרה, ושהפגיעה האנושית בהם תהי' לא הר' שהם כבר חדרו דרך הרוחמים של החזית, או לכל היותר תוך כדי חזירה ופריצה אלו — והפגיעה תושג ע"י סכות מן הצד (או באלכסון, ע"י אש אגפית) ומאחורי, כדוגמה, אשר הוא מביא לאישור הערכו הכוללת, דוגמה הלקחה מנסיון הקרבות בארדנים בדצמבר 1944, מופיעים, "משחית ה"טנקים" בתפקיד של מנהיגי־המכה מאחורי, ואכן יש להניח כי ברוב המקרים הם אשר יתאימו, לפי שרונם ותבונותיהם, לתפקיד כזה, לעומת זאת, הרי לאיש אגפית ואלכסונית יצולחו לחלוטין תותחים נגד־טנקיים או אף מכונות־ידיה כבדות, ואמנם כזה חייב להיות אורח הפעלת הנשק, לגביהם איש חזיתית היא מועטת־סיכויים להצלחה, לעומת צורות האש שהוזכרו. עם זאת נשארת בתוקפה השאלה, האם אין לקיים, באותו זמן עצמה, גם גילויים מסוימים של עמידה חזיתית, ולו גם באמצעים קצרי־טווח יותר.

יש לומר, כי הדוגמה הניתנת ע"י קול' מרשל הנה בעלת אופי משכנע (ואכן, לצדה עומד השכנוע הטוב שבעולם: — העובדה, כי אמנם קרה הדבר במציאות, והביא לידי תבוסה ניצחת לאויב התוקף), המענין שברונמה זו אינו רק האורח הטקטי של הפעלת הכלים למיניהם, אלא, אולי יותר מכל, הזריזות הטקטית והיזמה העצמית של היחידות־משנה וזעירות, עם זאת, יש לשים לב להסר שבאותה דוגמה: אין נראית בה אותה הגובה ישירה (הגם שהיא עצמה תהיה לרוב, אגפית, מופעלת מתוך בוריקלעים מוסווה על טנק העובר לצדו) של האים ובגרת־איים, חוליות זעירות, שבשרשרת הקלעים המהופרטים, המהווה עתה הזית אופיינית של רגלים המחזיקים במערך־מגן, אותה הגובה אשר אנו מוצאים במיאורים כה רבים של פעולות־מגן דומות של חיל הרגלים הסובייטי (אמנם, בדרך־הטבע, היאוריים המגיעים הם בעיקר היאוריים של אלה אשר השתתפו בקרבות־מגן מוצלח מעין זה, או לפחות יצאו מסגנו חיים — כי החללים והנדרסים — לרוב אינם מרבים במיאורים). השאלה, העלולה להתיצב כאן, הנה כפולה: האם בכלל יוכל חיל הרגלים המגן להסתלק, תמיד או ברוב המקרים, הסתלקות כה זריזה ומוצלחת לצדדיו, ואל עמדות־אש אגפיות כבאותה דוגמה, — על מנת להזור ולהוות מחדש את חזית האש אשר יעלה בידה לשמש חרץ בין הטנקים שעברו לבין הרגלים האויבים המתקרבים — והאם יש, על כן, לראות בתחבולת־זריזות כזו את האמצעי הבודק וההולם־כל־מצב לעמידה בפני טנקים ושנית: האם יתכן לותר בחזית על אותו אמצעי התנגדות אשר בכלי־הנגד־טנקי הקל, כריסון וכאמצעי ההצתה של הרגלי — שהוא לפחות אמצעי־עזר חשוב? ובדאי תשאל גם השאלה, האם אין להפש אחרי צירופם של האמצעים והתכסיסים השונים, יתכן, כי השילוב בין התבונה שבהפעלת אש אגפית של כלים נגד־טנקים בינוניים כג'ל, והתעוזה שבהתנגדות הרגלים באמצעים הנגד־טנקיים הקלים בתוך־תוכה של החזית הנפרצת עצמה — שתיתן, תוך הסוואה וירטואוזיות ושומש שנון ומתמיד בתחבולות־מארב — הוא אשר ישמש יסוד נכון ומציאותי לטקטיקה הנגד־טנקית של חיל־הרגלים

יצורות הנשק המסייעות הנלוות אליו בתוך המערך הלוחם.

כללו של דבר: בעית הפעלתם של כוחות משוריינים — מזה, והדיפתם — מזה, מתייבת הסרת כל שריון וקליפה מפעל מוחות ומחשבות. כזאת הנה המסקנה הבלתי־נמנעת, אליה יגיע המעיין בלקט הרשימות הניתן כאן. צו חיים לכל צבא אשר אין ברצונו לפגור בשימוש היעיל בכוחות המשוריינים שבידו, או להיות ממוגד ע"י מחצו של שריון אויב — הוא חיפוש דרכים חדשות לא רק בשכלול של כלי הזין אלא גם בהפעלתם הטקטית, לימוד והתענינות בכל הקיים הנתון כבר ביד, חיפוש אחר תוספת אמצעים, ומחשבה מקדשת לגבי המערך הכולל של אמצעי־מגן, התקפת־נגד ותנופה — כזה צריך שיהא הלקח של הצצות מעטות אלו אל תוך התרחשות־המעשה וחיפוש־המחשבה שכצבאות העולם.

עמידם של הכוחות המשוריינים

כוחותינו הניידים לעקוף „קיפודים“ אלה. אם ייאלץ צו להשתתות עד אשר ידבירו בזה אחר זה כל מכשול מן המכשולים הללו, תשקע תנופת התקפה — בעוד האויב מכנס את הרורבות שלו.

כלי רכב גלגליים — כפותים לדרמים

„ראש-המחץ“ הקטן של דביזיה משורינת כזאת יכול לרדת מן הכביש ולזנק, בעקפת מכשול; לא כן „זנב“ הנישא על גלגלים. ומה גדול ארכו של זנב זה! אם נגור על הדביזיה לנוע בכביש אחד בלבד, הרי פירושו של דבר הוא שתוך תנועה ברור חים מקובלים יתא הטור משתרע על פני 200 מיל לערך**.

בהתקדם חיל-צבא יקשה לעתים קרובות להקיף צות יותר מכביש אחד לדביזיה, ביחד בתלקים רבים של יבשת אירופה שבהם אין הכבישים מרובים, והתוצאה היא שדביזיה, שרוב רכבה הוא גלגלי, נוכחת בעליל שיכולת-תמרוניה מוגבלת ממש כיכולת-תו של אותו נחש המבקש להשחיל עצמו לתוך מרוב.

הרכבה הנכחי יש בו גם כדי לצמצם את כוח מחצו הכולל של הצבא. כל הנסיונות הוכיחו — כפי שהורחה ההלכה מזה ימים רבים — כי הסיכוי הטוב ביותר להגחית מכה נצחת הוא בריכוז-פתע של גושי טנקים בנקודות תורפתו של האויב, שעל ידי כך מותקפת ההגנה בבת אחת ע"י טנקים הרבים מכדי שיוכלו לטפל בהם תותחיה הנגד-טנקיים. זהו אורח-ההתקפה של „נקודת-הכובד“, אשר דביזיות השריון (Panzerdivisionen) הגרמניות השתמשו בו שימוש יעיל כל כך בשנת 1940. אך גרם להם מזלם ונתקלו ביריבים שהיו חלשים מאד בתותחים ג.ט., ואשר לא תפסו את הדרכים החדשות בארגון מערך ההגנה.

עתה גדולה הבעיה הרבה יותר — כפי שהורגו נסיון-המלחמה המאוחר יותר של כל הצדדים. הלוח-מים, כדי להצליח צריכה מהלומת הפריצה להיות כבדה הרבה יותר. אף בדביזיה המכונה „משורינת“,

שלא כשעתנם של פרשנים צבאיים מסוימים. אין לומר, כי הכוחות המשוריינים שיא ערכם כבר מא-חוריהם; שהרי לאמיתו של דבר לא ניסום כראוי.

אפשר שרעיון זה יראה מוזר לאחר שקומץ של „דביזיות-שריון“ גרמניות שטפו את פולין, את צרפת וחלק ניכר של רוסיה המערבית. אך „דבי-זיות-השריון“ הגרמניות לא היו כוחות משוריינים; לא הן — ואף לא הקרויות בשם „דביזיות משור-יינות“, שבנות הברית הפעילון בשלב מאוחר יותר של המלחמה. ה„שריון“ שבדביזיה משורינת לא היה אלא בחינת חלוק-אבן קטן בכף-הקלע הגדולה, עם התפתחות המלחמה נתקטן חלוק-האבן עוד יר-תר, ואלו כף-הקלע לא קטנה. בעוד ש„האבן“ הכילה כ־200 טנק בלבד. הרכבה „כף-הקלע“ מ־15000 איש לערך, ולמעלה מ־3000 כליר-רכב שאינם טנקים, כשרגימנט-הטנקים* לא היו אלא שיטת אחת מכלל כל כוח האדם שהפעל בדביזיה כזאת.

מאז המלחמה גדל מספר יחידות הטנקים שב-דביזיה משלוש לארבע, וטספר הטנקים הובא עד 280. גידול זה מעיד על הכרת-מה באחד מלקחי היסוד של המלחמה. אבל גידול נוסף חל גם בממדי כף-הקלע (אמנם, לא כשיעור היחס בטנקים) והיא הגיעה ל־17000 איש ול־3500 כליר-רכב אחרים שאינם בגדר טנק.

לתוספת הערבוביה במונחים גרמה העובדה שדביזיה אשר כונתה בשם „משורינת“ — אף רגליה ניתנו בכבלים. בערך תשע עשיריות מרכ-בה עודן כליר-רכב גלגליים, הכפותים אם מעט ואם הרבה לדר-כים. המכשול שבדבר הזה נתגדל, ככל שנתגדלו ונתרחבו אפשרויות ההתקפה מה-אוויר, ונראים הדברים שעוד המכשול יוסיף וית-מיר, וכן חייבים אנו להביא בחשבון, כסיכוי ממש, שכל מערך-ההגנה יפון בעתיד על הפיכת כל צומתי הדרכים לאזורי-התנגדות בצורים, וכל אפשרות להתקדמות מתירה ומעמיקה תהיה תלויה ביכולת

** כ־350 קל"מ ומעלה — המערב.

* ולא צותי טנקים בפועל — המערב.

מן הטיפוס המקובל עתה, כמעט שאי אפשר לו לריכוז־הטנקים שיהיה רב־ממדים כל צרכו או פת־אומי כל צרכו. כל דביויה היא צורך מסורבל כל־כך שאפילו כשמנסים לרכוז במהודק קדימה, אין בגזרה אחת מקום מספיק לריכוז טנקים רבים, ואין לך גם האפשרות לרכוז במהירות.

הנברת כוח־המחץ

אם כוונתנו לפתח כוח־מחץ הולם, עלינו לכונן את מבנהו של „הנחש המכני” שלנו על יסוד מגמה שחושבה בבחירות: להפחית מאורך ה„זנב” — ולהגביר את עצמת ה„ראש”. אם רצוננו להקנות לו את כוח החרידה לעומק, עלינו לבנותו באופן שזנבו לא יתקע במהמורות הדרך.

עד כה היה הרכבה של דביויה משוריינת מיוסד על מושגים, שיותר משהם דומים לתכנית שבחישוב מדעי — דומים הם למתכון של תבשיל, קחו מלוא החופן טנקים, ערבבו בליטרא של חיל־רגלים, שפכו פנימה אוקיה של ארטילריה, והוסיפו מנת מכו־ניות־שריון, ולא זרבלבו, אלא קבענו לתכלית זו גם כמה סוגים של יחידות ארטילריות, — כאילו ערכנו תפריט לבית־מלון שיש בו ממידת המותרות, תחת אשר ננסה להתקין כלי שאפשר יהיה לסגלו לטיפול בחיל־רגלים, טנקים או מטוסים אויבים כאחד, הננו מוסיפים משהו למבנה הדביויה, כדי להגן על דבר שאינו אלא יסוד־עזר בלבד, ואח־כ מוסיפים עוד משהו, כדי להגן על אותו מגן, — ובכל צעד כזה אנו מגדילים את כלי התחבורה, את מספר האנשים, את צרכי ההספקה, וממילא שוב את כלי־תחבורה.

לפני שלשים שנה לערך פרסמתי מסכת על עתיד המלחמה הממוכנת, — התפתחותו של צבא נוסח־חדש” *Development of a New Model Army* מסכת, שבה סומנה הדרך להשגת הדבר בשני שלבים: הראשון — „הדרגתי”, השני — „מהפכני”.

בשלב הראשון נועדו הדביויות, נוסח־חדש” להיות תמוזגת של טנקים בחיל־רגלים וארטילריה ממונעים, בשלב שני היה על הטנקים „לבלוע” את סוגי־החיל הותיקים ממנו ולהיות שותפר־על־גבי הקרקע של המטוס, אראו היתה הדביויה הניידת נהפכה למשוריינת כתכלית, ובה ארטילריה בעלת כנים משוריינים להיסע־עצמי ומספר קטן יותר של חיל־רגלים, אך מאומן ומומחה במידה רבה יותר, המוסע בכל־ירכב משוריינים, מעין חיל־הצי במה־דורה טנקית.

עובדה היא, שאפילו הגרמנים לא הרחיקו מעולם לכת אל מעבר לשלב הראשון של תהליך־התפת־חות מעין זה, דבר זה היה די בו להדברת צרפת, אך לא היה די בו לנצחון על רוסיה; ועם התפת־חות המלחמה החלו הכוחות המשוריינים מן הטי־פוס הקיים להיעצר יותר ויותר ע״י כוחות יריבים בעלי נידודת דומה, בעודם מוצאים פחות הזדמנויות למסעות, הקפה וכיתור מסביב לכוחות רגלים בל־תי מוגנים, שיכלו להצמידם אל הקרקע.

דבר זה היה טבעי וראוי לציון ולתמיהה פחות לאין ערוך מן העובדה שאפילו השלב ה„הדר־גתי” של „נוסח־חדש” היו בו כדי להולל מהפכה באורח המלחמה, במידה שארע כך בתקופה המוק־דמת יותר של המלחמה, עם זאת, הצבאות האנגלו־אמריקאיים שבתקופה מאוחרת יותר, כשסיכויי הצדדים הנלחמים החלו להתחלף, לא עשו כל מאמץ רציני לפתח מתכונת חדישה של צבא, עם כל על־יגנותם במקורות התעשייתיים שעמדו לרשותם, הם הסתפקו בכך כי סללו את דרכם לנצחון בכוחו של המשקל לפי הקיום הישנים־חדשים.

וכאן עמדנו, צבאות וכוחותיהם המשוריינים שקעו בנתיב־השגרה של שמרנות מחודשת, חרץ משיפורים בפרטים, הרי הם פשוט, ממשיכים במוסכמות האופר־טיביות שנתפתחו מאותן ההתארגנויות־מחדש, הנסיו־ניות החלקיות, שבשלהי מלחמת־העולם השניה היתה להן השפעה ניכרת, הרבה יותר מכפי שאפ־שר היה לצפות בדרך ההגיון, חובה על הצבאות שיעקרו עצמם מנתיב־שגרה זה, אם רוצים הם להיות בעתיד בעלי השפעה קובעת כלשהי שאם לא כן, ניכרים הדברים כי גם ישותקו ע״י עצמת־האוויר — וגם יחלפו על ידה.

שתי בעיות יסוד

כדי לתת לשריון סיכוי מתקבל על הדעת, עלינו לפתור שתי בעיות — זו של הפריצה וזו של התנועה בעקבותיה, הראשונה מעצם טבעה קשה שבעתיים, הקשים שבשניה נובעים ברובם מליקוי של האר־גון, המתכלכל ע״י המחשבה השיגרית, יש כמה דרכים שעודן פתוחות לפנינו, להחדש כוח־הפריצה של הטנקים, חרץ מאמצעים טכניים חד־שים לשתוק מערך־ההגנה הנגד־טנקי, הרי לא מיצינו עדיין את האמצעים הטקטיים, מיום שכוחות משוריי־נים הוכנסו לראשונה למלחמה, היו הנלחבים שבין נושאי־דברם מדגישים תמיד, הדגש וחזור, כי מעיקרו מותנה ערכם בהיותם מופעלים „חשרות־חשרות, כדי לשטוף את מערך ההגנה”.

תח יריב עדיף, וביחוד — בקרב שבין גופי צבא טנקיים.

דוגמה מאלפת לכך היתה הדיפת ההסתערות הרוסית אל שדות הנפט של פלוישטי, במאי 1944, שעה שטנקים מטיפוס „סטלין“ הופיעו לראשונה בקרב והחרידו תחילה את הגרמנים, בפתחם באש מטוח של כ־3000 מטר בתוחמי 122 מ"מ שלהם, אך כשנסתיים אותו קרב ליד טרגול פרומוס, נמצא כי הדיבזיה בת 160 הטנק (בהם רק 40 טנקים כבדים יותר, „גמרים“, ואף לאלה רק תותח בן 88 מ"מ) אשר לג'מנטופול השחיתה 350 מן הטנקים של התוקף, באבדה רק עשרה משלה*. אפילו הטנקים הקטנים שבה, „סימן ארבע“, הצליחו להוציא מכלל פעולה כמה מן „הגליתים“ היריבים, על־ידי שתיים רנו בזריזות, מאחורי מחסה קרקע, עד שהגיעו אל עורפם של הללו, — בהקטינם את הטוח כרו 1000—900 מטר בלבד**.

אף־על־פי שבענין הצבת תותחים רבי־עצמה בטנקים היה הצבא הגרמני ראש וראשון, מכל מקום הרי המנוסים במפקדי הטנקים שלו מדגישים, על סמך נסיונם הכולל במלחמה, כי כושר־התמרון חשוב הוא ביותר לגבי המהירות בהחלפתן של עמדות־אש וקיצור הטוח לשם יתר דיוק בקליעה, באותו כושר־התמרון המהירות היא יסוד חיוני, אך אינה אלא אחד מיסודותיו, כושר המעבר וה־תנועה על פני שטחים ללא־דרך חשוב יותר ממהי־רות התנועה בכבישים; אפשר, אולי, להגדירו כ„ניידות בשטח“, או כגמישות בתנועה אכן סגולה זו תלויה לא רק בכושרו הטוכני של הטנק עצמו, אלא גם ב„חוש־הקרקע“ של הצות ובחריצותם הטקטית הרחבה יותר של מפקדי היחידות־טנקים, וכשי־בעלי הטנקים המהירים וגמישי־התנועה ביותר מדבי־רים על נחיתתם בענין עצמת־תותחים, על כושרן אתה נזכר באימרה: „איזה פועל רע? התולה את קלקלתו בכלי אומנות“, אין צידוק לקובלנה כזאת, אלא במקום שהנחיתות בכלי הנשק היא קיצונית, או פני השטח הנם בלתי־נוחים ביותר לתמרון.

עליונות בעצמת התותחים, אף־על־פי שרצויה היא אפשר שהמחיר שישולם בעדה יהיה יקר מדי, — רוצה לומר, במקום שבו מביא הדבר לידו

השגה זו מבוססת על עקרון הריגה — כשמול מערך־המגן מעמידים תוקפים מרובים כל כך שלא יהא בכוחו לטפל בכולם, עקרון זה נתקיים בפריצת הגרמנים ליד סדאן בשנת 1940, כשהקור־פוס של גודריאן בן 900 טנקים, שהתרכז בגורת־חזית הקטנה מחמישה מיל, פרץ את קוי ההגנה הצרפתיים שהיו צרוכים כזה אחר זה מעבר לנהר מאאס, לאחר שחזרו במשך יומיים לעומק של 15 מיל בשברים התנגדות ניכרת, הפגיעו הגרמנים לתוך שטחים פתוחים — והתקדמותם נהפכה לדהרה.

טקטיקת „רויה“ מעין זו הופעלה (כעבור ג' שבו־עות) עם הפריצה השנייה על הנהר אן, שניצול הפריצה, והמרדף שבא בעקבותיה, הביאו בו לידי תמוטה כוללת של הארמיות הצרפתיות, אבל לעתים רחוקות בלבד נתקיים עקרון זה בהתקפות־טנקים בשלב מאוחר יותר של המלחמה, אף־על־פי שערכו הופגן מחדש באותו סוג של התקפות־אוויר שתחל עם „פשיטת־אלף־המפציצים“, עלינו לשוב ולהחיות עקרון זה, בשעת קביעת הקום לכוחות משוריינים לעתיד לבוא, אם רוצים אנו שיהא להם סיכוי כל־שהו לבצע מהלומות נוסח־גודריאן, אם במסע־הנר־פה ואם בתנופת־נגד.

ריכוז כוח

עקרון הריכוז תלוי בהתגשמותו, קצתו במגמת הפיתוח של טיפוסו טנקים וקצתו בתיכנונם האר־גוני של הכוחות המשוריינים, מן החכמה הוא להכיר, שהנטייה הקיימת בתיכון המכני לקראת טנקים גדור־לים יותר, ועל כן מועדים יותר, אינה יפה להג־שמת אותו עקרון, יתכן, שנוכח ביתרון רב ע"י מא־מין מחדש לטפח טיפוס של טנק שהוא קל וזול יותר, בתנאי שלא נשכח את חשיבות כושרו של הטנק למעבר־מכשולים, דבר זה מצריך תושבת ארוכה יותר, אך גם ממדי הטנק או משקלו גדלו באותו יחס עצמו, יתכן כי על טנקים כאלה יוצבו מתקני־רקטות, במקום תותחים בעלי קוטר גדול, (אילו נמשכה המלחמה היו הגרמנים מתרכזים ביצור טנקי־רקטות במשקל לטטה מ' 20 טון).

יתרון כוח הפגיעה הוא שיקול חשוב בתיכ־נומו של טנק, ואפילו להתגוננות רב ערכו היחסי יותר מערכו של עובי השריון, אך עצמתן של יחידות טנקים תשה חיש־מהרה מחמת אבדות בשל סגיעות בקרב, או קלקולים, וככל שימעטו הטנקים שבוהידה, כן תחמיר במידה יחסית השפעת התשי־שה, זאת ועוד: פליאה היא, עד כמה אפשר ע"י יתרון בכושר התמרון לבטל את ערכו של תר

* אכן, אלה הם סיכומים ממקור גרמני, ואם כי העובדה של הישג טקטי מפתיע לכאורה ע"י כוחות מנטופול באותה התמודדות כדורה וידועה — אין לקבל כמתיישים ודקא את המספרים ענקים בהם — המערכי. ** אכן, לקחם של הטנקים הבריטיים במדבר ה־ערבי שונת היה, בו נפגעו כמה פעמים קשות מתותחי־טנקים גרמניים עדיפ־טוח — המערכי.

אבדן כושר התמרון וצמצום במספר הטנקים. עם גידול ממדיהם של הטנקים, קשה יהיה להמנע משני מכשולים אלה וגידול זה עצמו — לרוב נחה ממנו דעתם של אלה שיחאו להם במלחמות בסגנון „מיושב“, עצם השם: „טנק אצטוריון“ (ברוטי, שטופח לאחר המלחמה), יותר משהוא מזכיר את תחית הרעיון של חיל הפרשים המונגולי, שהעלה את סגנון הבוק של הפעולות מלפני עשר שנים, הוא מזכיר את הלגינות הרוטאים המדשדשים ברגליהם ועמוסים ציוד. הגיעה העת להחזיר אחור את הנטייה לממדים „שנהביים“ בתכנון הטנקים, ולפנות את תחית הטקטיקה נוסח ה„שטפונות הטנקיים“. לעתיד לבוא יוצרך הטנק להיות מצויד במתקני ראייה ליליים, ובודאי גם בראדאר, נוסף על האלחוט. הוא יצרך להיות מסוגל לעבור בלי תקלה דרך רצועת ארץ שנהפכה לרדיראקטיבית. אם ננסה לצרף את כל התביעות הללו עם כליון רב־עצמה ולהוסיף עליהם מגן־שריון כולל, בעובי הולם, ייהפך הטנק למפלצת המסתרבלת והולכת.

בדין שהתיכון יוחזר לידי הפשטות, כדי שאפשר יהיה לייצר „דוידיים“ מוכנים, תחת „גליתיים“, דבר זה יתאפשר אולי, עיי הצבת החימוש העיקרי בחוף: מטיל רקטות, או תותח ללא־רתע — אשר יסוּן ויירה וישוב ויוטען באורח מוכני, או אז יוכל הגוף המשוויין עצמו להיות קטן למדי, — תא שיכיל את המכשירים המכונים ואת הצות, שלא יעלה על שלושה אנשים. מין חדש של מנוע עשוי גם הוא לסייע להפחתת נפחה המופרו של התושבת. אפשרות אחרת היא פיתוח של טנקים מנהלים־מרחוק, שאפשר יהיה להשתמש בהם לתפקידי „ראש־החץ“ של כוחות־השריון.

דריש: חיל־רגלים ניד

כשתחומי המגן של האויב מתבססים על נהר, הרי לשם צליחתו נצרך הנג לחיל־רגלים ניד, אך ישנה נטיה להפריז במנינם של הלוחמים־הרגלים הדרושים לכך, ולעתים קרובות אפשר להפחית את מספרם, בזמן ובמקום שתמרון חרוץ מצליח ליצור פתח היפה לחזירה ולהיאחזות. דבר היכול לחולל תמורה חיצונית הוא הופעתו של טנק אמפיבי, שלא נועד לתעודה זו בלבד, אך יש ביכולתו לחצות נהרות — בלי שייגרעו תכונותיו הקובעות את ערכו הטקטי הכללי, ובעיה זאת צריכה מאמץ מחדש בתחום המחקר.

מכאן למדים אנני, כי אף בענף תיכונם של טיפוס־הטנקים ישנן אפשרויות רבות שעדיין לא פותחו, ואשר בכוחן אפשר יהיה לנצל פריצת־

טנקים שהצליחה. אך מעבר לכך עומדות עוד האפשרויות שבתחום הארגון, כפי שצויין לעיל, פחתו הסיכויים ל„הצפת“ ההתנגדות מאחר ששיעורן המופרז של הדביזיות המשוויינות בזמננו מקשה על ריכוז מהיר בשפעה מספקת של עצמת־מחזק משוריינת אמיתית אל נקודת המטרדה, קשה יהיה לרכוז בניזורה צרה את ה„מרכיבים“ הטנקיים של כמה דביזיות כאלה ולהוות תוך זמן קצר דריכות־מהלומה מספקת, כדי להתגבר על קושי זה — צורך חיוני הוא לקצץ בשאר „מרכיבים“, הבלתי־טנקיים, שבדביזיות, ועיי כך להגדיל בה את שיעור הטנקים.

הרעיון שהוחלש

הנה הגדרה שהגדיר מנטרופל, בדברו על החלטתו הגורלית של היטלר להוסיף ולמהול ב„מים“ את הדביזיות המשוויינות הגרמניות לפני הפלישה לרוסיה: „עיי כך ניטלו מן הדביזיה המשוויינת התנופה וכוח־החדירה, שהיו טבועים בגרעין־הטנקים שבה, שעה שהיה צורך לעשות את כל האפשר כדי לחזק. קצב התקפתה של דביזיה משוריינת, וכן שאר דברים לרוב, היו תלויים עתה בחיל הרגלים, — דבר שהיה מוטעה ביסודו... אין לחזק דביזיה משוריינת אלא עיי הגברת גרעין הטנקים שלה... אחר שהוא המעניק לה את התנופה שהוא הכרח לצורך התקפה.

„על יסוד נסיוני הממושך במלחמה, בשרתי הלכה־למעשה עם הגייסות, הנני מסכים בהחלט... כי לעולם אי אפשר שבגרעין הטנקים יהיו סגורים למעלה מן המידה; לדעתי התכן הגדול מספרם גם מבלי שנעשה את ה„זנב“ כבד או מסורבל מדי, רוצה הייתי להחזיר מפני אי־התאמה מברשת־רעות שבין מספר כלי־הרכב אשר בדרג הלוחם — מזה, ובדרג האספקה — מזה.

שם שאינו חולם

המונח „דביזיה משוריינת“ חולם היום עוד פחות את ענינו לעומת העת בה הונהג. בשנה 1938, במקום המונח „דביזיה נידת“, לאמיתו של דבר, אין זו אלא דביזיה נידת במשמעה האסטרטגי של המלה, ולא במשמעה הטקטי, הלא הרעיון הטקטי היסודי. הגלום בדביזיה כזאת, הוא הרעיון של הקרב במרוכב* — כדי לקיים את כוח התנופה שלה, בדומה לחיל־הפרשים בעודו ממלא תפקיד מכריע בשדה־הקרב.

* עליוני רוכבים — בימים עברו, מתוך רכב — עתה — הטנק.

רדיומן תוך ניצול הפריצה ופיתוחה. אך הרבה תלוי בפיתוחם של אמצעים טכניים ובסילוקו של כל יתיר (בציוד ובארגון כאחד — המערכי).

כוחות השריון צריכים לנוע קלירמעטס. להיות מסוגלים לפעול כחי הנושא את עצמו ולפתח יתר יכולת להיות בלתי תלויים בקוי התחבורה וההספקה — ברוחו של גנ. שרמן (נוסח מסעי ג'ורג'יה שלו ב'5—1864 — המערכי) — באם הכוונה היא שישגו אותו שיעור של ניידות תוקפנית הדרוש לניצול ולמרדף מכריעים בעקבות הפריצה שנפרצה. הגרמנים ספצו ב'1940 פסיעה גסה לקראת אידיאל אסטרטגי זה, אך הם נעזרו הרבה בעובדה, שבימים ההם היו הצבאות עלולו שיתוק על נקלה. כשם שהיו גם כפותים יתר על המידה למסיה"ב.

שוב אי אפשר יהיה — מכל שכן לנו — לסמוך על כך שיריבינו יהיו עלולו שיתוק כל כך. ואם לא נוכל לשתקם בדרך זוהו, הרי שתהא לנו סכנה כי תוך כדי הנחת מהלומות, תשברנה זרועותינו אנו. אלא אם כן נדע להשיל מעל רגלינו את נעלי העץ המכבידות ולזנוק חישקל זנוק ועקוף את משמרות ההבטחה של האויב. התובלה באויר נותנת בידנו את אחד האמצעים העשויים לקדמנו לקראת יתר חופש בתנועה ובתמרון. תח"ב בורה כל עוברת ומגמאה שטחי לא דרך אינה אלא אמצעי אחר לכך. הפחתה נמרצת בכבודה — היא אמצעי שלישי. ואת כל הגורמים הללו יש לחקור ולנצל ביתר שלימות.

„חיפוכו של הצב“

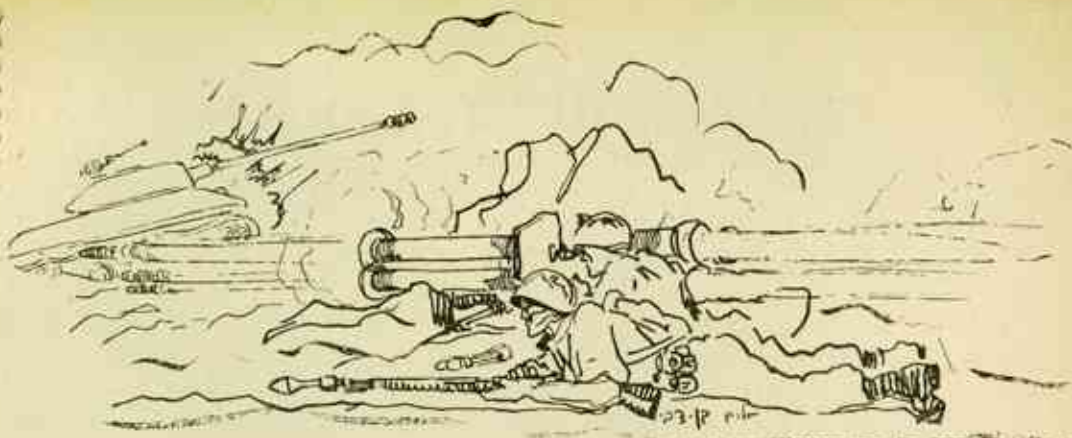
הדביזיה המשוריינת בתכונתה כיום דומה יותר מדי להיפוכו של הצב — ראש משורין קטן, המצוין מגוף גדול „רדעור“, היא כל כך מסורבלת וכל כך מושכת אליה התקפה מן האויר, שקל מאד לעשות את ניידותה נוחה להפגע ומרותקת למקום אחד. את היסודות הבלתי משוריינים שבה יש לקצץ עד כדי מינימום, וכן — את הרכב הכפוף לדרכים. שיעור המכסימום האפשרי של חיל הרגלים שבה צריך להיות מועט. כל הנע על הקרקע צריך להיות נישא על זהלים, ולא על גלגלים. ההספקה לכוחות ניידים כאלה צריכה, ככל האפשר, להיעשות בדרך האויר, ולא בתובלת קרקע.

הנה, בעוד שהכללת אנשים המסוגלים להלחם כרגלים היא בגדר הכרח טקטי (כדי לעקור גייסות אויב הנמצאים במחסה או מאחורי מכשולים, וכן לתפקידים הגנתיים שונים) — הרי זה יהיה משגה יסודי מבחינת הארגון, באם שיעורו של „חיל רגלים מוסע“ כזה, היורד מכלי רכבו כדי להלחם, ירבה על מספר האנשים הלוחמים מתוך כלי הרכב האלה, הנהגים ומפעילים את הטנקים ואת „תותחי ההיסע“ העצמי“ או אפילו ישתווה להם במספרו. שיעור האנשים הנלחמים מתוך כלי שריון בדין שיהיה מכריע בדביזיה משוריינת אם הכוונה היא שתצדיק את שמה ותשיג את תכליתה הראויה.

אך עם זאת בדין הוא שהיסוד הנלחם רגלי יהיה נישא כולו בכלי רכב וחללים, בעלי שריון מגן, באופן שיהא להם כושר מעבר בשטחי לא דרך וכו' שר תמרון, השוים לשני הכשרים האלה אצל יחידות השריון הלוחמות. דבר זה הוא חיוני, כדי שחיל הרגלים יוכל לתמוך בטנקים מקרוב ולהכנס לפעולה, משירדש, להסיר מכשולים מוגנים מדרך הטנקים. ועוד זאת: ככל שיוכלו להקדים להתערב, כן יידרשו במספר מועט יותר, — והרי זהו ענין בדק ומנוסה במלחמה. לעתים קרובות תוכל פלוגה אחת של „מרינס-שליטנקים“ אמיתיים לטאטא כמטאטא השמד התנגדות, אשר כעבור שעה, בבוא תגבורת למגינים לא יוכל לעמוד בפניה גודו שלם. המוסע על גלגלים, ואפילו כוח רב מזה.

יתכן כי עיי שימוש בגייסות מוטסים תושג הפחתה נוספת בממדיו של הגורם „לוחם רגלי“ שבידביזיה, כל שכן אם האמצעים לשימושם ישופרו וישוכללו. בשיחתנו על מסע התנועה הגרמני בחבל הארדנים בדצמבר 1944, הסכים מנטזיפל הסכמה מודגשת לדברים שכתבתי בשעתו, כיצד אפשר היה להשתמש בגייסות גרמניים מוטסים כדי לתפוס מירצרים, בנקודות עדינות“ שבשילנו נגבעת הארדנים, לפני שיגיע לשם הלוחם הטנקים שלהם. דעתו היתה כי פעולה כזאת יכלה לשנות שינוי מכריע את הסיכויים להשיג בהקדם את פריצת החזית וליצור מצב של „פתח פתוח“ בהרחורו על לקח המלחמה, צידד בזכות הסברה כי גייסות מוטסים יהיו חלק של כל מבנה הצבא משורין גדול.

מאן מגיעים אנו אל בעית ניצולם ופיתוחם של החישים הבאים בעקבות הפריצה — שלפי הערך היא פשוטה יותר מבעית הפריצה עצמה. התנאים היסודיים למציאת פתרון לה נתמצו בהגדרה הבאה ל„מלחמת הבוק“: „המהירות בצירוף הגמישות הן סוד הניידות, וסוד התנופה המקרימת לאר“

האמנם נגזר דינו של הטנק לגרוטאות?

ההיסטוריה הצבאית הנה שורה ארוכה של שינויים. וכאן, כדברי מולטקה, עלינו לקבל את העובדה שכל הקשור במלחמה עלול לשמש נושא לשינויים מתמידים. ועתה שאל את עצמך: האם עבר זמנה של הגיירות כגורם במלחמה? אם תשובתך היא "כן", הרי שבאמת יכול אתה להשליך את הטנק לגרוטאות. אולם, אם התשובה היא "לא", הרי שעלינו לבחון מחדש את כל אשר נוהגים לאמץ על הטנק.

כושר הגיירות ונשיאת הטען של החיילי הפרט הנו קבוע סמות או יותר, ובמשך השנים לא נילה כושר זה כל נטיה מיוחדת להתפתחות לטובה. עליכן השתמשו תחילה בסוס — הן לתובלה והן לרכיבה — כדי להגביר את הגיירות. משפתח מנועי-הבנוין שקעה שמשו של הסוס — אבל רק משום שהמנוע יכול לעשות את אותה המלאכה יותר טוב. מכאן, שכל עוד מסוגל המנוע להניע כלי-רכב היכול לשאת תותחים זעילים ומטעני תחמושת כבדים — וכלי משחית אחרים — אל שדה הקרב ובתוכו, לא תפחת הדרישה לשידולו של המנוע. רק צורתו של כלי-הרכב יתכן ותשתנה.

כלי-נשק נגד-טנקים אין בהם כדי לגרש את הטנק משדה הקרב. והריהם משפיעים רק על צורתו של הטנק ועל שיטותיו הטקטיות. מבנהו החדש והשיטות הטקטיות החדשות יש בהם רק כדי להגביר את השיבות של הטנק. טנק זה, בצורתו החדשה, יתכן אמנם ויהפוך את זה של היום למיושן וחסר-ערך. ומשום כך, בעוד עלינו להודות שלוחה-שריון בצורתו הנוכחית יתכן ויוכרע בקרב ע"י התותח הנגד-טנקי ואמצעים משחית-טנקים אחרים. הרינו יכולים באותה מידה לטעון שאף איש חיל-הרגלים יכול להיות מושמד בנקל ע"י הרובה, האקדה, הרימון והאש הארטילרית. אולם, תחיל הרגלי הנו גורם הרחוק מאד מלעבור מן העולם. על אף המאמצים הנמרצים הנעשים כדי להפכו לכזה, הוא ניצל מנגיזה רק ע"י הגברת יכולתו להשמיד את אייבור-הוא — לרבות אלה המוסעים בטנקים ומטוסים — וע"י אמצעים מיוחדים (הסואה, פיוור, התחפרות ושימוש בעשן) המשפחיתים את סיכויי הפגעהו.

באמצעים שונים במקצת חייב אף הטנק להגיע לאותה המטרה. עליו ללמוד כיצד להתחמק מפגיעה ולא כיצד לסבוג אותה. וכן עליו לשפר את כושרו ה"א" למנוע בשריון שמולו. פרט להתפתחות מהפכנית בכושר ההתנגדות של לוח השריון הרי אין לטנק סיכויים להגן על עצמו בפני סכנתם של קליע-האויב. אם גודה שהטנק איבד הרבה סכושרו לעבור בתוך שטר פגזים וקלעים (אגב, כושר אשר תמיד הנוזמו בהערכתו), הרי הוא יכול, לעומת זאת, להשיג כושר נידות וכושר הרס רבים יותר אשר יפצהו על הפסד זה. משחונכם אבקה-שריפה לשדה-הקרב, לא הוסיף החייל הרגלי שריון לנופי אלא ביטל להלוטין את מטע השריון שהיה עליו קודם. והחליפו בניידות רבה יותר — ומבלי שאיבד כלל על-ידי כך מכושר פעולתו. יתכן ונאלץ להחליף את הטנקים הכבדים בני 30-60 טון, אשר כמעט והנם קטורים לדרכים סלולות בלבד, למשהו קל ורזין יותר, עם שריון אשר יספיק רק להגנה בפני נשק קל ורסיסים. אבל עם הימוש אשר יגלם בתוכו את כל ההתפתחויות החדשות במגמת הכרעת שריון האויב.

קולונל המילטון ה. האוז

ירחון הכוחות הלוחמים, אגוסט 1950.

"זו טות שריון"

חפישת חיל השריון

זה — הודפים את הטנקים של האויב בתותחים ג. ט. בדרך הטבע יהיו גלגלים ותנועות רבים בטנקים של קרב בין דביזיות השריון. ואף על פי שברן הוא להטעם מתקפות הטנקים שלנו על טנקים אויבים שאינם בתנועה. מכל מקום יארע לפרקים גם קרב ישיר של טנקים בטנקים. לפיכך הייבים אנו לשמור על הנהג הטקטי אשר טיפחנו לקרב־טנקים ישיר. היו לנו פעולות מוצלחות רבות מטיפין זה. כשהיה ביכולתנו להתקרב עד לטוח מהדק.

4. בחלקה המשוך של דביזיות שריון יש להשתמש להתקפה בסיוע כל סוגי־החיל. אך משנכבש יעד, יש במקרים מתקופים. להסיג את הטנקים. ואת העמדה שנת' פסה יש להתחיל ע"י חיל רגלים ותותחים ג. ט. בדרך זו יכולים הטנקים לקבל פעם בפעם את הטיפול הראוי וצותי טנקים יכולים לנוח. רוב טרדותינו בלוב נגרמו משום שלא פעלנו בדרך הזו. חיל־הרגלים ותותחינו האנטי־טנקיים. שנועדו לתכלית זו. הופעלו לעתים כה קרובות במקומות אחרים ולא היו בנמצא למשימתם הנאותה.

5. הצבאות הורכבו מאז ומתמיד משני סוגי גייסות. גייסות מהירים יותר, שתפקידם לרתק את האויב אל המקום. לתקפו במקום תורפתו. והגייסות המתגלגלים ביותר אטיות. שפגיעתם קשה יותר — להגנה או להתקפת האויב בעצמה. הראשון היה הפקידו של חיל הפרשים. ועתה הוא מכוצע ע"י דביזיות־השריון.

האחרון היה המיד הפקידו של חיל הרגלים עם סוגי החיל המסייעים בידו. עד כה נקטנו קו נכון של בנין שני טיפוס־טנק — טיפוס אחד לכל תפקיד. וקי זה גם נשא פרי יאה לו נצמי

הרגלים. העשוי לעם בפני התותחים הג. ט. העיקריים של האויב חולש על שדה־הקרב. עדין לא אבדה עמדתנו זו. — ובידנו גלגלי־טנקים חדשים, שסומנו ופותרו תוך מגמה להמשיך ולקיים עמדה זו. אל ננטוש על נקלה קו פעולה נכון מסוג כזה. עם זאת יתכן שיתווחם של תותחים ג. ט. לביצעמה יותר ישים לצל את הדוגמאות המאוחרות ביותר של טנקי־רגלים שלנו. אם אמנם יהיה כן.

1. דביזיות־השריון היא פורטציה המורכבת מכל סוגי חיל. כל סוגי־חיל או ענף מענפי הצבא הנו חבר באותו צנת ונתיחד לו חלק חיוני בעבודת הכלל. ההצלחה מותנית על ידי הבנת גומלין בתוך הצות. הצרכה להתבסס על נסיון שנרכש בזמן האימון.

2. דביזיות־שריון לא נועדו להתקפה על ביצורים־מגן חזקים. יש לשמור לפעולות בשעת כושר. עם זאת. עצם קיומן בשדה הקרב הוא איום מת' טיד למהלך פעולות האויב. הפור' מציות הרגילות שלו אינן יכולות לגוע באורח הפשו. כחיתוך בתונות ולסכנות התקפה של השריון. אם יצליח מצביא להשחית את רוב דביזיות השריון של האויב.

ועם זה לשמור על כושר־הפעולה של דביזיות־השריון שלו — יוכל לפעול להשגת מטרותו בהירות ובעוז. על כן רב מאד הוא ערך כל אחת משתי הבחינות של העליונות בעצמת דביזיות־השריון. מאבק זה לעליונות בשריון יחל. כרגיל. בתמרון לתפיסת עמדות בין הפורמ' ציות המשוריות של שני הצדדים. מוצבים. נקודות־ציר קדמיות. אשר מהן. כממקומות־מוצא. תהא אפשרות לעי רוח פעולות־שריון. אפשר שהתפסנה ע"י גודדים ממור נעים. נקודות־משען אלו אפשר שתוגברנה אח"כ ע"י בריגדת־הרגלים. או שזו התפסנו נקודות־משען חדשות. אשר בריגדת־השריון תוכל לערוך סתובן התקפת נוס' פות. כתמרון על עמדות ספתה יהיה יתרון גדול לאותו צד שיצליח לאנוס את האויב לתקפו משטח אשר בהר הוא לכך. דבר זה יושג לפרקים ע"י הפיסת שטח החיוני לאויב.

3. התנגשות זו בין דביזיות־שריון של שני הצדדים. הנראית כהקדמה אפשרית מאד במבצעי־המלחמה רבים. נחששה לעתים קרובות כהתנגשות כוחות השריון של שני הצדדים. דבר זה יתכן לפרקים. אך בדרך כלל. השומטם הנכון בטנקים הוא להתקפה חלקית הבלתי־משוריינים של דביזיות־השריון האויבות. ותוך כדי מעשה

* המצויה לפי המבנה. בדיזיות המשוריינת הברי' טיה. שעדיה מדבר כאן גנ. להמרטל. — המערכ.

תוגבל העזרה שנוכל לתת לחיל־הרגלים לשימוש בטנקי סויר (טנקים בינוניים), הנעים אחוריהם, או מסייעים להם בתפקיד נייד זה או אחר, גם אז ישארו, בכל זאת, שני טיפוסים גייסות, אך כשיצאו להתקפה הגייסות האיטיים וקשייהפגיעה יותר, לא עוד ינועו טנקים בראשם, שכן תהא זו ברכה לבטלה אם יושעלו טנקים מסוג V להתקפת עמדות־העוז של האויב.

6. כשהיו דיביויות השריון מורכבות במידה רבה מיחידות משורינות, היה הרכבו הואה של קורפוס שנועד למלאכה זו — תערובת של דביויות שריון ודיביויות ממונעות, עתה, כשדיביויות השריון עצמה כוללת הרבה גייסות שאינם־משורינים, חייב קורפוס, המופעל למשימה נידת כזאת, לכלול שיעור רב יותר של דיביויות שריון, לעולם אין הגרמנים מפעילים דיביויות־שריון אחת בפני עצמה, לעתים קרובות מורכב קורפוס משריון גרמני משתי דביויות שריון ודביויה ממונעת קלה אחת, והוא הרכב טוב מאד לרוב המטרות, הכונה שכל מטה־קורפוס יהיה מאומן לפקד על גוף־גייסות המורכב הרבמים שונים

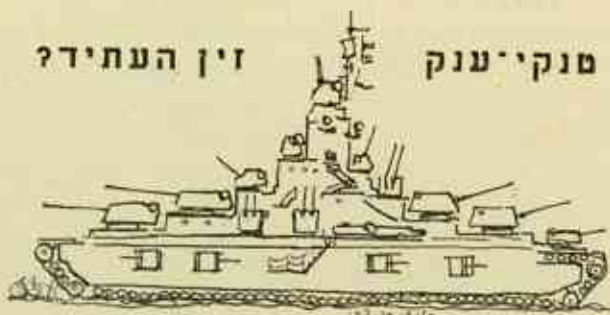
של דיביויות שריון או רגלים, כונה נכונה היא כמובן, אך הענין הדוחק בשעה זו הוא להעמיד כמה מסות קורפוסים, שהנם יעילים באמת לפיקוד על הקורפוס המורכב בעיקרו מדיביויות שריון, אם יוצרך קורפוס

כזה לערוך קרב של תמרון נגד פורט־ ציוד כיו"ב של האויב, אסור יהיה להכביד עליו ע"י תוספות הגייסות רבי האטיות וקשייהפגיעה יותר, בטנקים רגליים או כל גייסות כבדים ומסורב־ לים, שישתייכו לקורפוס ויעמדו תחת פיקוד מטהו *.

7. דבר חיוני הוא לקיים, מלאי או עתודה של חיל־השריון סיספק ליחידות תחלופת של טנקים וצנתי טנקים למילואים, כדרך שמשפקים להן תחמושת, שאל־ מלא כן דמינו לארטרוריה, הנשלחת לקרב כשנלוה אליה רק דרג אחר של אספקת־תחמושת, כל הפרטים לאר־ גונו של מרכז כזה כבר עובדו, ולא נשאר אלא לקבוע את כוח האדם הדרוש להקמתו.

זין העתיד? סנקי־ענק

כמובן, לעצום ע"י מקשים, אך האויב ותקשה לדעת היכן להניחם, מאחר שטנקי־ענק אלה ינועו במישרין על פני שטחים נוע ודלג על כל המבטולים, כיעדים לטנקים אלה ישמשו המרכזים החיוניים של האויב, כל ארץ יש לה מרכזים חיוניים משלה, אחד מהם הוא מרכז השלטון, מקור הנפט—עשוי להיות שני, מהסן של אטום— שלישי, כשטרדינה גדולה תהא נתונה לאיום של התקפה אטומית, ויגורר טנקי־המטרכה לעבר האויב, כשהם מחוסים בודאי, ע"י טנקים קטנים יותר, שלוחה או

לעתים קרובות דנים היינו על עתידותיה של מלחמת השריון, והאפשרויות ליצור טנקים גדולים עד מאד, אין לך דבר הנמנע, מבחינה טכנית, בעצם טיפושו של הסנק שגודלו כגודל אנית־מטרכה, שיש בכוחו לעבור בשיט את התעלה האנגלית ולהגיע לברלין בימים ספורים, עשיתי נסיונות רבים להשפיע שיחלו לעבוד בכיוון זה, אך מעולם לא הצלחתי, כולנו מקיים שארגון האומות המאוחדות יעלנו בצורה זו או אחרת, סכל מלחמה לעתיד לבוא, אך אם פני הדברים לא יהיו כך, הרי יתכן כי את אמצעי־ההגנה לעתיד לבוא צריך יהיה לבקש בטנקי־ענק ממין זה, הם יוכלו לעמוד בפני כל דבר שבעולם — פרט לפגיעה ישירה של פצצת־אטום, מערך־ מגן אנט־מטוסי חזק, שיוצב על גבי טנקים כאלה, יבי טיחם מפני התקפה מן האוויר באורח המקובל, אפשר יהיה

* הכונה כאן — במונה Corps Troops — "גייסות קורפוס" דהיינו, גופי חיל, בעיקרם מן החולות המסייעים השונים אך לעתים גם מסוג החיל העיקרי, המהווה את הקורפוס (רגלים) — שבקורפוס צבא הרגיל, שריון — בקורפוס־המשוריני, שאינם משתייכים לדיביויות אלא צומדים במישרין לפקודתה של ספקת־הקורפוס (ארטי־ לריה, מהנדסים, קשר, יחידות־סיוור ועוד כיו"ב).

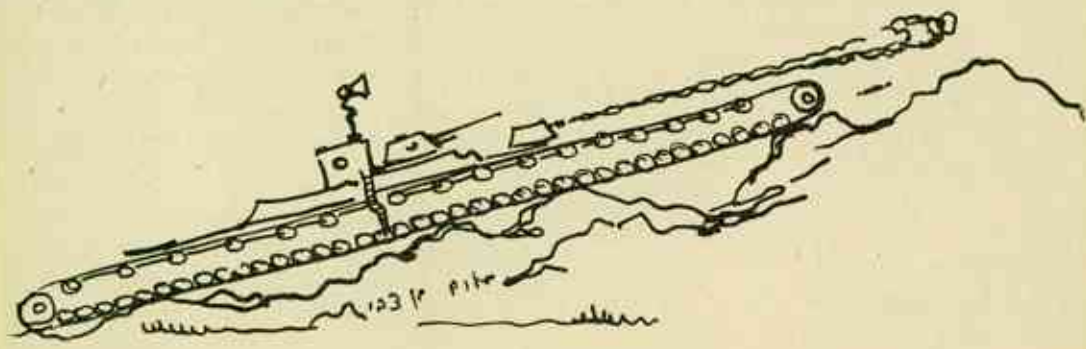
לידי תגרה בין טנקי-המערכה של שני הצדדים, אך קרוב
 מזה לשער, שהללו ימנעו מלהפגש, בהפצם להיות רא-
 שונים שיגיעו, וסוכת-הטות בידיהם, לשתק בה את
 האויב, האומה אשר תצליח ראשונה להנחית את מכתה
 על ידי שימוש בחהליך זה — היא שתזכה במלחמה.
 תאמרו, שכל זה אינו אלא דברי הבאי; ואמנם כן, אך
 איני יכול להעלות פתרון מתקבל על הדעת יותר מזה,
 עד שהאנושות תהיה נבונה יותר במעשיה. והסימנים לכך
 אינם רבים עתה.

ארבעה המרכזים החיוניים שבארץ האויב יותקפו כל
 אחד ע"י כחצי-תריסרי-טנקי-מערכה, והללו יגיעו, בודאי,
 לנקודות הללו תוך עשרים-וארבע שעות. האויב ישותק
 וימנע ממנו להוסיף ולשגר פצצות אטום, אורח-המלחמה
 המקובל כיום דומה להכאת אדם במקל עד יציאת נשמתו
 מרוב איבוד דם, ואלו התקפה ע"י כמה טנקי-ענק, נגד
 מרכזים חיוניים, תהיה דומה לדקירת סיכה ישר למוחו.
 דבר שהוא מהיר ותכליתי הרבה יותר, האויב ינסה
 במובן, לעשות אותו דבר עצמו, ואפשר שהדברים יגיעו

טנקים למלחמה-זעירה בהרים

לטפס בכל מעלה, אלא אם כן פסור הוא מלהתגבר על
 מדרון שזווית-השיפוע שלו גדולה מ-45°. כאזורים הרריים
 של הגבול הצפוני-מערבי נתקל טנק בלי-הרף במדרונות-
 צוקים קצרים, שבהם עליו, "לעמוד" עמידה כמעט מאונכת
 בשעה התגברות על משול, אך מתוך התבוננות בפני
 הארץ מצאתי, כי אילו יכולתי לקחת מקל שאורכו יהיה
 200 רגל, כי עתה התקשית להניחו במקום מן המקומות
 שבאזורים הרריים אלה, באופן שיהא מונח בשיפוע שיעלה
 על 45 מעלות, מצויים שם דפנות-הר קצרים, וכמעט אני
 כיום למכביר, אך בכברת-מעלה של 200 רגל — אין שר
 פוע כזה, בקו הישר שבין בליטותיו המזוקפות ביותר
 של המדרון, עולה על שיעור 45 מעלות אלא לעתים
 רחוקות בלבד, הפתרון לבעיתנו ברור, איפוא: על-ך
 להתחיל בכך שתבנה לך טנק, שאורכו 200 רגל, הבנוי
 שלד פלדה קל, באמצע הנך מתקין גוף משורין קטן,
 שמכיל את המנוע, צות בן כמה אנשים עם מקלעים ברי
 נוגיים, ולהביור, וקצין פוליטי, המצויד בסולס-החבלים
 מתקפל, באופן שיוכל לרדת בשעת הצורך מגוף הטנק
 ארצה, הכל מוכן עתה לשיגורה של אותה משלחת,
 שעליה יוטל לענוש את אנשי השבטים הסוררים, הטנק
 יוצא לדרך על פני ההרים, העובדה, שאורכו הוא 200
 רגל, נותנת לו את האפשרות לנוע ולעבור על כל

הנה דבר בנוסח פחות רציני, בהודו עלה בדעתם
 של אחדים מאתנו לגלול אחר של רעיון הטנקים הגדולים,
 השבטיים שבגבול הצפוני-מערבי של הודו הגם, כידוע,
 טרדניים לפרקים עד מאד, כשמצב העיניים שם מהמיר
 יתר על המידה, בא ההכרה לשגר חיל-משלוח אל מעוזי
 ההרים שלהם, אף על פי שייחכן כי כוחם של אנשי
 השבטים אינו רב, על כל פנים הסמקקים הם, וכן
 יש הכרה להציב מזקפים לאורך נתיב תנועתו של
 חיל-המשלוח, תוך כדי התקדמותו; פירושו של הדבר
 הוא, כי נדרשים אנשי-צבא רבים וכי הספקתם של הללו
 צריכה שדרות-אספקה גדולות, וכן נהפך חיל-המשלוח
 לענין הכרוך בהוצאות מרובות, ועוד זאת: בגבול הצפון-
 מערבי יש לקיים תמיד כוחות גדולים, כדי שאפשר יהיה
 בשעת הצורך להעמיד את הגייסות המיועדים לחיל-
 המשלוח, והסך-הכל של הוצאות הנגרמות להודו הוא
 גדול מאד, אך אילו היה טנק יכול לנוע במעלה ההרים,
 להגיע לטפקת השבטים ולאיים ביריה אל המנהיגים, או
 בהריסת כפרים, כי עתה אפשר היה להגיע במהיר זול מאד
 לאותן תוצאות רצויות עצמן, אך שום טנק מן הטיפים
 המקובל אינו עשוי לנוע על פני ארץ הררית, על כן
 סקרתי סקירה מדוקדקת את האופי של פני-הארץ באותם
 חבלים הרריים, אין הטנק עשוי לעבור כל משול, או

המכשולים, אנשי השבטים יורים אל הטנק, אך הצות והמנוע בטוחים מאחורי לוחות השריון, לאחר זמךמה מגיע הטנק אל מרכזו של האויב, המנהיגים מחפשים לעצם מסתור במערות, אך הלהביות מוציאם משם עד מהרה. לבסוף הם נכנעים; כי הרי אין להם ברירה, המוצא האחר הוא — שכפריהם ייהרסו, ואנשי שבטיהם ישלו בזה אחר זה באש מכונת-יריה. המנהיגים באים אל הטנק כדי להכנע, הקצין הפוליטי מוריד את סולמו ויורד ארצה, הוא קובע את תנאי השלום ומטיל את הענשים, אנשי השבטים משתחווים אפיים ארצה וחוזרים אל חייהם הרגילים והטנק תורר אל מחנה-הספר של הגייסות.

כאן תאמרו טוב, שכל זה אינו אלא דבר של שטות, אך בקולג'ה-המטה בקוטה, (במחוז באולוגיסתן בדרימה של

אסגניסתן) בתרגיל שולחן-החול אשר נושאו היה מלחמת הרים, הצגתי לפתע תבנית של טנק, שנעשתה לפי קנה-מידה של ה"מפה" שבשולחן-החול ובהתאם לקוים שתוארו לעיל, אותה תבנית עברה על נקלה על פני השטחים ההרריים. אין ספק כי היתה יכולה להגיע אל מרכזי השבטים הסוררים, מחיר היצור של טנק כזה יהיה כבטל ומבוטל בהשוואה להוצאות העמדתם והחזקתם של הגייסות הרבים, הנדרשים למלחמת-גבולות זה. טנק כזה אפשר לבנות על-נקלה, בקולג'ה-המטה לא ידע איש להסביר בנימוקים וטעמים מדוע ייכשל הטנק בביצוע משימות כאלו, ובמחיר מועט מאד; אבל ללא צל ספק בסתמי, שטנק כזה לא ייבנה לעולם, כי אכן, על פני אדמתנו זאת הננו גזע שמרני עד מאד.

זרקורים ללחימת-לילה

המלחמה ענין רב בהתפתחות זו; והמתקן כולו הוכנן ונבנה "שהדש ע"י קבוצת-המחקר הנ"ל.

כתוצאה מכך נוצר מתקן, שהיה בו כל הדרוש להפ-עלת הזרקור ואפשר היה להציבו על טנק-לוחם.

האור בקע מתוכו באופן שהמתקן עצמו לא גיוק מאש המקלע הבינוני, טנק-רגלים כבדים צוידו בזרקורים אלה; ולא היה שום דבר עלול להויקט פרט לפגמים של תותחים כבדים למדי, הזרקור עצמו הוצב בצריח הטנק, באופן שהיה צורך לותר על התותח, בטנק האמריקאי, מסיפוס "גרנט" אפשר היה להשתמש, ככ"ו, בתותח השני, המוצב בכיספה שכצדו של הטנק, בעוד שהזרקור נמצא בצריח, היה זה יתרון גדול, אך טנקים כאלה חטרו את השריון הכבד של ה"צ'יצ'יל" שהיה חשוב כל כך בקרב במהודק, ה"טנק-רגלים" צפוי אליו.

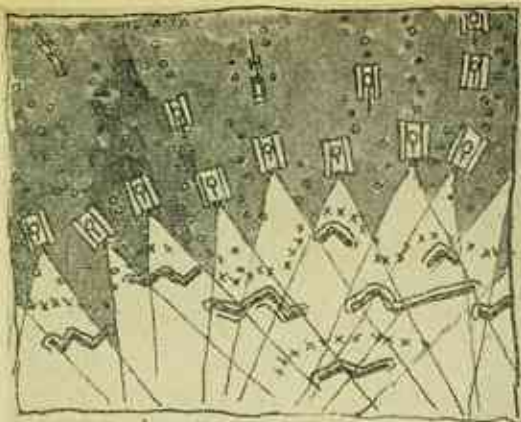
דרך אימונה של יחידת טנקים כאלה לפעולה בקרב היה מותנה במסיבות, אך כרגיל אומנו להתקדם ברוחמים של כ-50 מטר, כל אחד מן הזרקורים הטיל לפניו קרן-אור שכיסתה קונוס, בן שלושים מעלות לערך, לפני כל טנק, קונוסי-אור אלה נתלכדו בקו הרחוק כ-100 מטר משרשרת הטנקים המתקדמת, באופן זה היה נוצר משולש חשוך בין כל צמד טנקים, והאויב כמעט לא היה מסוגל לראות משהו בתוך המשולשים הללו, סגור עיני האויב ע"י האורות הוגבר ע"י המצאה מיוחדת, שהביאה את האורות לידי הבהוב מתמיד, שהיה מעייף את העינים עיוף מרובה.

השימוש בטנקי זרקור מיוחדים אלה בא בעיקרו לשם פעולות נגד עמדות חזקות, וביחוד במקרים שבהם לא ניתנה לאויב שהות מספקת להכין שדות-מוקשים נרח-

בהודמנויות שונות צוין ענין הפעלת הזרקורים, לשם סיוע להתקפות לילה במלחמת העולם, אך ציונים אלה התכוננו, בדרך כלל, להפעלת הזרקורים האנטי-סטטיים הרגילים, בכמה מקרים השתמשו בהם להטלת קולג'ה-אור על עננים, שהורו ונהדפו ע"י העננים אל עבר פני הקרקע, בדרך זו נתהוותה, בערך, אותה מידה של תאורה המצויה בליל ירח, ועל ידי כך נתאפשרו הת-קפות לילה, גם כשהירח הוסתר ע"י עננים.

אך ענין הטנקים נושא-אי-הזרקורים היה שונה מעיקרו, לשם סודיות נקרא בשם "טנקי C.D.L.", אין ספק, שרבים הציעו את הרעיון להציב זרקור על טנק, אך הקפיטן דה-הורון הוא שהסב את תשומת-הלב, בימי מלחמת העולם הראשונה, להשפעה המסוגרת של קרן-אור כזאת, גם אני ערכתני נסוי בענין זה, במישור סליסבורי, בשנת 1927, אך מאז ועד 1933 לא נעשה הרבה, בשנת 1933 נצטרפה קבוצת-המחקר, שהוטל עליה לפתח את הרעיון, אנשיה השכילו לעשות בבקשם מאת גנ. ג' פ. ס. ס. מילר שיסיע להם בכוח נסיונו הרב בעסקי טנקים, נערך מפגן שהראה את ההשפעה המסוגרת של הזרקורים, הנעים על פני השטח על גבי כליריכב וחללים, האור בקע מן הזרקור דרך מסתר מסתובב, שהכויזו עליו כי אין הוא חדיד לכדורים, אך הדבר הזה לא עמד בניסוי האש, ואש של מקלעים בינוניים הוציאה בנקל זרקורים אלה מכלל שימוש, אך על פי-כן, היה למשרד

* מישור סליסבורי בדרום-מערבה של אנגליה — הוא השטח המסורתי של התאמנות רבתי והמרוגים לחיל-הפרשים הבריטי בשעתו, ולחילות המשוריינים — מאז מלחמת העולם הראשונה — המערב.

עמדות אייב מוארות באור זרקורי הסנקים
ועטעים אפלים להתקדמות הרגלים

ביותר בפריצת מערך האיב (יולי 1944), בקאן, שעדין לא הוגן ע"י מוקשים, והפעלתם שם יכלה לחסוך זמן רב והייתה של אנשים רבים מאד.

אין ספק, כי טנקי C.D.L. אלה, זכור לשימוש רע מאד, סיפור המעשה היה משתנה תכלית שנוי אילו אותה שעה נמצא עדין בצבא הבריטי מפקד ראשי לחילי השריון, על מטהו המיוחד, שהיה מוסמך לטפל בענינים כאלה, תוך התיעוצות במצביאים שבזירות המלחמה, היתה סברה כללית כי אין להשתמש בהם אלא בהתקפה חיונית בלבד, אך לא היו בהפעלתם לא סרך תכליתי ולא קריטטי.

למעשה לא הופעלו אלא פעם אחת בלבד, בפעולה מצומצמת, לשם צליחת הריון; אך מלאכה זו אפשר היה לעשות באותה הצלחה עצמה באמצעות זרקורים רגילים, אשר לאמריקאים — הרי הללו הפעילו את טנקי C.D.L. שלהם, הפעלה טקטית, בתודמנות מצומצמת אהת, באפריל 1945.

יתכן מאד, כי האפשרות לערוך התקפות לילה בדרך זו תוליד לקראת התפתחויות חשובות לעתיד לבוא, מבחינה טכנית התקדמנו בענין זה התקדמות מרובה; אך לרוע מזלנו לא ניצלנו את יתרוננו זה במבחן הקרב בשדה, אף כי היה בידנו המנגנון הראוי לצורך זה.

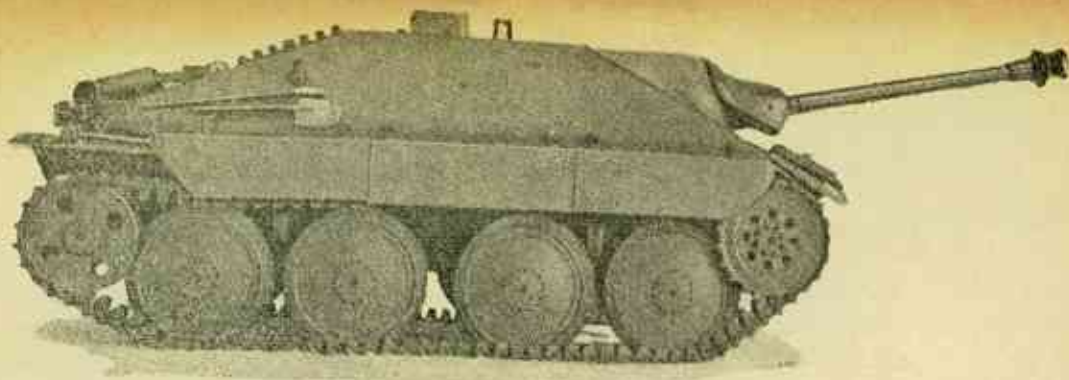
ביום, התכנית הרגילה היתה פשוטה למדי, הטנקים בעלי הזרקורים יתקדמו בשורה תונית, בחסותה של הרעשה ארטילרית, הגיימות, שנועדו להסתערות על עמדת האיב, יתקדמו בתוך המשולשים החשוכים, שאליתם לא יכול האיב לשגר אש מעונת כלשהי, סברה, כי בדרך זו יוכלו טנקים לוחמים רגילים להתקדם במבחון כמעט מוחלט, בשעת ניסוי הדבר באימונים היתה השפעתו הנפישית על המגנים רבה עד מאד, הם לא יכלו לבחון ולירות אל הטנקים נושאי הזרקורים, תוך כדי התקדמותם, ההערכה הכללית העידה שמספר הפגעות הישירות, שהיו עלולות לפגוע בטנקים, היה מועט.

וכך הוקמו שתי בריגדות, שצוידו בטנקים מטיפוס זה, אחת מהן אף נשלחה ב־1942 לארץ ישראל לשם פעולה בצפון אפריקה, אך לרוע המזל לא הגיעה לתעודתה אלא סמוך למערכת אל עלמיין, וכבר לא הספיקה להשתתף במערכה, בקרבות הקולטים, במלחמת תנועה שבמדבר, היה השימוש בטנקים אלה צריך להביא לידי תוצאות קטלניות לגבי האיב, שני הצדדים נהגו להנות לילה במדבר בהנחות שדה של רכבי־שריון, שהוצב מסביב למקום הנחה, לא היתה שנות להגן עליהם על ידי שדות מוקשים, יקשה לשער, אך היה האיב יכול להתנגד נגדן בלילה, אילו יוכלו להתקופי בעזרת הטנקים נושאי הזרקורים, אך הללו, כאמור, אחרו, לרוע המזל, להגיע למוד.

אחרי אל עלמיין היתה ההתקדמות מהירה ביותר, ובריגדת הטנקים C.D.L. הוחזרה לבריטניה בלי שהגיעה לכלל שימוש, מהמת המחסור הכללי בטנקים, היא מונגה שם בבריגדת הטנקים השניה מן השימוש שהוזכר לעיל, באופן שלקראת הנחיתה בחופי נורמנדיה היתה בדיוק בריגדה אחת בעצמתה המלאה, אכן, מהמת התביעות הגדולות, שנתבעה בימים ההם התובלה הימית לא הועבר רה הבריגדה המיוחדת הזאת לנורמנדיה מיד לאחר הפלישה, וכתוצאה מכך לא הצתה את הים אלא בסוף אב 1944, אין ספק שערכה יכול היה להיות רב.

* "Laager" לפי הבטוי ששאלו הבריטים מלשון הכוריים הדרומיים אפריקאים, שהיו מכנים כך את הנחיה המרפת קלונות השורים של מתישבים נודדים באפריקה הדרומית לפי מטעיהם שבמאה ה־18 — המערכת.

קפיטן א. שמורר

משחית שריון T-13

השריון הקדמי של הרכב, וזוית שיפויו כלפי־מטה, מבטיחים הגנה, במרחקים בינוניים ואף בגדולים יותר, מפני פגזי האויב עד כדי הקליבר של 75 מ"מ בערך. ואלו השריון העליון, הצדדי והתחתון יש בהם כדי להגן מפני רסיסים. נשק זה הוא בעל היסע־עצמי, ועל כן הנו בעל כושר־תנועה קל יחסית. לעומת זאת נדרש להצבתו — כלכל נשק מסוג זה — שטח רחב יותר מאשר לגבי תותח־גרר, שהוא קטן יותר ואפשר ל"חפר" אותו. התותח הרכב מהווה, במשחית T-13, חטיבה אחת, ולפיכך יש לנקוט בכל אמצעי הזהירות, כדי שלא לגרום (על ידי תביעות מופרזות מן הכלי, שימוש מוטעה, טיפול לקוי, או אופן הפעלה מכשיל) קלקולים ברכב־המנוע — שכן עלולים קלקולים כאלה לגרום אבטומטית גם להוצאת התותח מכלל שימוש.

כושר־המעבר בשטח מופחת במקצת על ידי העובדה, שהתותח צמוד אל שלד־הרכב בצורה נוקשה כמעט — והדבר עלול, למשל, להפריע את המעבר על פני תעלות, על ידי זה שלוע התותח אפשר ויתקע אל תוך הקרקע (הגם שבמחינה טכנית גרידה, של מעבר הרכב, אין בתעלה כזאת כדי לשמש מכשול כלל). מצד שני, אותה עובדה עצמה, של העדר הצריח (שבלעדיו אין כאמור, לטובב את קנה־התותח) יש בה גם צד נוח: כי ה"צללית" של מבנה הרכב, הנראית מרחוק והמהווה את המטרה לפגיעות, קטנה יותר; וגם המשקל של רכב־קרב זה קל יותר, ואופן הייצור — פשוט יותר. המשקל — 15 טונות — מאפשר את השימוש ברוב הגשרים המצויים בשיבציה, עם זאת אין לשכוח, שגם 15 טונות מהוות כובד כזה.

המערך של הצבא השריון הגיע בזמן האחרון, — עם השילוב של רימוני־הרובה הנגד־טנקי לתוך יחידות־המשנה הזעירות, עד לכיתת־הרגלים, ועם הגברת האימון ב"מלחמת־המוקשים" — לרמה הגונה למדי. ברם, חסר היה עד היום הנשק, שיאפשר מלחמה בשריונים גם מטוחים בינוניים, ולשריון משלו, את ההגנה מפני שריון בנקודות המוקד של פעולות־הקרב. בשעתו, בהודעתה של ממשלת־המדינה, אשר ליותה את הדין־וחשבון של המצביא־הכללי שהוגש עם תום תקופת מלחמת־העולם, דובר על הצעדים לרכישת מאה "משחית־שריון". לאחר שמכסת־ציוד ראשונה זאת כבר סופקה לצבאנו, ולאחר שבמשך השנה האחרונה נרכשו במסגרת של "בתי־ספר לטירונים" נסיונות בעל־עצמך בשטח האימון של צוטי "משחית־שריון" אלה והפעלתם, נדמה שהשעה הוכשרה כבר להביא משהו על תכונותיו, ועל אפשרויות הפעלתו, של נשק זה.

א. התכונות

ל"משחית־השריון" תותח בן 75 מ"מ, המאפשר הפעלת־אש, תוך סיכויים להצלחה, אף כלפי רכב־שריון כבד, בטוחים עד אלף מטרים בערך. אכן, הנאי מוקדם לשימוש בטוח כנ"ל הוא שזוית־הפגיעה תהיה נוחה, וכן האפשרות למתן האש אל שריון־הצדדים, עם זאת, מציאותם של פגזי־רסק בתא־התחמושת של ה"משחית" מאפשרת לתותחיו לה"לחם, בשעת הדחק, גם בחיל רגלים אויב.

(1) Tank-destroyers או, בגרמנית: Panzerjäger
(2) בית הספר לטירונים — הקורס המרוכז של 4 חדשי אימון, שכל צעיר שביצרי בן 19, חייב לעבור.

האפשר את העיקרון הכללי, המתבלט בזמן האחרון — הוא קיים למשל, גם בארטילריה, אשר בה שוב לא הסוללה אלא ה"פלג" (בן שלוש סוללות, לרוב — 12-18 כלירייה) מהווה עתה את "יחידת האש" העיקרית.

בדרך כלל יש להשאיר את "משחיתיהשריון" בידי הפיקוד הגבוה יותר, על מנת שיפעיל אותם, כתגובת-משקל, באותם המקומות, בהם מסתמנת התקפת-שריון של האויב, ככל שיקטן מספר ה"משחיתים" העומד לרשות המפקד, כן יודרש יותר הרצון התקיף כדי לא לפצלם, אלא להשתמש בהם במרוכז, כושר ראית-הנולד של המפקד הכללי, מתן ההתמצאות, מבעוד מועד, למפקדם של "משחיתי השריון" בדבר האפשרות כי הפעלתם צפויה, וכן סיור מדוקדק של השטח בגזרות הבאות בחשבון — הם הנחות-מוקדמות החיוניות להצלחת הפעולה.

אשר להענקת פלוגות ה"משחיתים" — שביצוע הקמתן נקבע למשך שנת 1949. על ידי סידוד ארגון, ואימון-מחדש, של חלק מהפלוגות הנגד-טנקיות הממונעות שהיו קיימות עד כה — אפשר כבר היום לקבוע, בתור הנחה כללית, שמוטב לצרפן לגוף צבאי גדול — אשר מפקדתו של זה תוכל או להעמידן, כדרוש, לרשות אותה יחידה, שלפי טיב משימתה ותכונות השטח בו היא פועלת, תיטיב להשתמש בהן, והרי זהו אותו גוהג עצמו, שלפניו נהגו גם עד כה, ובהצלחה, לגבי אותם סוגי זין המצויים רק במספר מצומצם, והנועדים לתפקידי מיוחדים ומתוחמים, צירופם יחד של מספר יחידות-משחיתים, לרשותה של מפקדת-צבא גבוהה אחת. — נודעת לה, בדרך הטבע, גם חשיבות רבה לצרכי האימון, ומעל לכל — לכל הנוגע להחזקה ולשירות-הבדק, שהרי לביצוע התקונים דרושה עבודתם של מכונאים שהתמחו במיוחד, והמשתמשים במכשירי-עבודה מיוחדים, ומה רב ערכו של הצד הטכני המובהק כשהמדובר הוא בסוגי-זין כזה — את זאת אפשר לראות מתוך העובדה שלאחר הנסיון של שני "בתי-ספר לטירונים", החלטת "שריון" שבביל ההכשרה הטכנית של אנשי-חיל זה, ולתורת-ההחזקה, 50 אחוז מהזמן הכולל המיועד להכשרת אנשי יחידות ה"משחיתים".

הגם שהנסיונות שנרכשו עד כה מתייחסים לתקר-פת-זמן קצרה באופן יחסי, אפשר לומר כבר היום, ש"משחיתיהשריון G-13", באם ישתמשו בו שימוש נכון, מהווה נשק רב-ערך במערכת ההגנה-מפני-שריונים, אשר לצבאה של שביצריה.

(*) של כלים גוררים או מוסעים.

שאם יקרה זה, "משחית" ישקע בתעלה או בביצה, כתוצאה מתמרון בלתי מוצלח, הרי אפשר להניעו רק על ידי מנופי משיכה גלגליים, או על ידי רכב נושא-מנופים ובעל כושר-מעבר משלו — או אף כליריב מסייעים אחדים מסוג זה.

ב. ההפעלה

תמצית אורח-הקרב של "משחיתיהשריון" היא זו: תחילה נוסע ה"משחית" לתוך עמדה נוחה שברר לעצמו — ומשם הוא נלחם ברכב-השריון של האויב, כמעט ומן הנמנע הוא שה"משחית" יש-מיד רכב-קרב של האויב תוך כדי תנועתו הוא, בתנועה, הרי ידו של "משחיתיהשריון" — כשל כל נשק מסוג "תותחיהסער" — על התחנה, לעומת רכב-קרב משורין של הצד שכנגד, אשר לו, כרגיל, צריח, שניתן לסובבו במהירות, 360 מעלות, וגם שריון חזק הרבה יותר.

משחית-שריון שביצרי G-13, חימושו תותח בן 75 מ"מ, העדר הצריח הופך את משחיתיהשריון לעל יותר (משקלו 15 טונות), בניניו פשוט יותר וצלליתו — נמוכה יותר. בחימו של המשחית שריון עבה, ואלו בצדדים שריון קל יותר-העומד בפני רסיסים

למרות ש"משחיתיהשריון" מובטחים, למקרה של קרב-מקרוב, עדידי חולית-לוחמים קטנה — היא-היא "חוליה ב'" של צות ה"משחית" — הרי לעולם אין להם להלחם באופן נפרד, אלא המיד ביחד עם גייסות אחרים, הדואגים או גם להבטחתם. את ה"משחיתים" מפעילים כרגיל במסגרת מחלי-קוח או יחידות "משחיתים" ("יחידות", משמעותן כאן — פלוגות). השיקול המביא לכך הנו ברור: כלי-נשק אנטי-טנקיים כאלה, שיופעלו בנפרד — לא ישיגו את התוצאות אשר אליהן נגיע אם נפעיל מחלקה, בת שלושה כלירייה; ופעולה של שלוש מחלקות נפרדות כאלו, אינה דומה, אפילו בקירוב, לפעולת יגידה המורכבת משלוש מחלקות, אמנם, חשבון זה — תקפו אינו יפה דוקא לגבי הגנה מפני-שריון בלבד; אולם דוקא בשטח זה רב לעתים קרובות מאוד הפיתוי לשכוח אותו, ומלבד זאת, הרי הולמת מגמת ההפעלה ביחידות גדולות ככל

קפי דונלד אריבס

עד לרזרב הדביזיוני, דהיינו, כמוכן, הרגימנט הר" זרבי שבדביזיה*.

אף כי תפישה זו נתקבלה ברוב הצבאות עם תום המלחמה ב־1945, הרי ב־1943, בצפון אפריקה, קיימים היו חילוקי דעות ניכרים בין הכוחות הבריטיים והאמריקאיים בשאלה: האם צריך לעצור את התקפת הטנקים לפני קו ההגנה העיקרי או שיש לאפשר לטנקים של האויב לחדור לתוך המתחם המוגן בעוד אנו מפרידים את חיל־הרגלים התוקף מה־ שריון שלו, ומשמידים את זה האחרון ע"י אש אנ־ פילדית הבאה מתוך מערך עמדותינו אנו. היתרון הבולט שבמתן אפשרות לטנקים לחדור הוא בכך, שצוית התותחים הנ"ט, יכולים להשאר מוסתרים בעמדותיהם, בטוחים יחסית מאש ארטילרית האויב מכוננת־התצפית, עד שמודטנת להם אותה ירייה־ אונפת מוכחרת, בצדו של הטנק, לעומת זאת, הרי השיקולים המובנים־מאליהם לדחית תפישה כזו מת־ כססים על כך, שאין היא בת־הגשמה אלא בשטחים בהם ניתן לכוון את התקפת האויב לאפיקים ברורים,

* בהתאם לערכה התקינה של שלושת הרגימנטים שבדביזיה ארה"ב: — שנים בקרהחיות, והשלישי — ברזב, — המערב.

הבעיה של הגנה אנטי־טנקית טובה אפשר ולא תראה כחיונית ביותר לאלה החושבים בממדים של פצצות־אטום, גזים משתקי־עצבים, ומלחמה בקטריר־ לוגית, אולם לאלה מאתגן המתקשים בהחלטה בדיוק באיזה מאמצעים אלה יש להשתמש בכדי להלחם, נאמר, בשתים או שלוש דביזיות אויבות, שנחתו בדרך האויר בטררויט, או שהקימו ראש־גשר בחוף האוקיי־ נוס־השקט של ארצות הברית, הבעיה של עצירת שריון האויב הנה עדיין נושא חיוני למדי.

מה הנה הגנה אנטי־טנקית טובה? האם צריכה היא להשען אך ורק על כלים משוריינים? או שישנו בה מקום גם לתותח אנטי־טנקי גרוד? מה יהיה בה חלקם המדויק של כלים ללא־רתע, ושל ממרואי־רקטות? בשביל לכוון את מחשבותינו לאפיק אחיד, הבה ונבחון תחילה את גורמי היסוד של הגנה נגד־טנקית.

סבורני שכולנו תמימי דעים, כי הגנה נגד־טנקית טובה מורכבת ממערך אשר בו כל דרכי הגישה האפשריות לטנקים מכוסות באש נגד־טנקית של כלים גרורים או בעל־היסע־עצמי, ומובטחות ע"י שדות מוקשים — ומערך זה כולו מוגן, הן לעומק והן משני האגפים, ע"י כלים נגד־טנקיים, בואך לעבר העורף

ולמנוע ממנה מלהתפרסם; וכן נדרשים לכך חיילים מאומנים ביותר, אשר ישארו בעמדותיהם גם לאחר שהטנקים פרוצו את הקו ואלו אם רוצים אנו לבלום את האויב לפני קו ההגנה העיקרי שלנו. הרי הכרח הוא לנצל לשם כך את כל כלי הנשק המצויים בידנו — טנקים, תותחים ג. ט., ארטילריה, ממריאי־רקטות, כלים ללא־רתע ומוקשים נגד־טנקים.

האם צריכה ההגנה הנ"ט. להיות כולה מורכבת מטנקים בלבד? או שצריך כי יוסיפו להיות לנו תותחים אנטי־טנקיים באזורים הקדומניים, שעה שאת הטנקים נחזיק כרזרבה נידת לצרכי התקפות־נגד? או אולי צריך שההגנה הנ"ט. תהא מורכבת תותחים ג. ט., גרורים וטנקים גם יחד — באזורים הקדומניים, ובה בשעה יוחזקו טנקים נוספים ברזרבי־נייד? אכן, כל שאלות אלו מקומן יכרון בכל בירור של דרכים לעצירת התקפת־טנקים, אך כמובן שהפתרון היחיד שיהלום את המבנה הנוכחי של דביזיית רגלים אמריקאית הוא ה־ראשון — של הגנה שכולה טנקים; גם לאורכו של קו־ההתנגדות הראשי וגם לעורף (או ברזרבי־הנייד) הכל לפי המספר המצוי של יחידות־טנקים, ולפי המצב וטיב השטח.

ברם, כטרם ניגש להתעמק בבעיה, הבה נבחון את תכונותיהם — יתרונותיהם וחסרונותיהם — של התותחים הנ"ט. בהשוואה לאלה של הטנקים. בחי"נה כזו עשויה לסייע לנו בהחלטה: האמנם צריכים אנו לתותחים הגרורים ואם לאו (ואח"כ נבחון גם את תכונותיהם של הכלים ללא־רתע).

••

יתרונותיו העיקריים של התותח־הגרור מצויים בנופו הנמוך ובהשפעתו המפתיעה שעה שהוא מופעל מעמדה מוסתרת, ואלו בהשוואה לטנק — יתרונו בכך שייצורו והחזקתו זולים בהרבה, וכן נדרש זמן קצר הרבה יותר לאימון הצות המפעיל אותו.

מגבלותיו של התותח הנ"ט. הנגרר הן בניידותו המוגבלת עד מאד בשדה הקרב, במעוטו (או העדרו) של המחסה לצותו, ובכוסר הציוד המוגבל שלו. משנתפר תותח־גרור והוסתה, שוב אין להזיזו בשעות היום באם מקיים האויב הצפית ארטילרית לגבי אותו שטח. משחלה התקפת האויב, שוב כמעט ובלתי אפשרי להניע את התותח על מנת לעצור התקפה בגזרה אחרת, כיון שכל קצין־הצפית ארטילרי מוצלח של האויב יכול לחסל את צות התותח באש מכוונת־הצפית — אלא אם כן יקדימו הטנקים שלהם לעשות מלאכה זו. זוהי הסיבה לכך

כי התותח הוא נעדר ניידות. אמנם, בשטח „סגור“, ובו נדרות־צמיחה גבוהים — בדומה לזה שמצאנו בנורמנדיה — ניתן להניע תותח זה, וצותות חרוצים רבים עשו כזאת, אך בכל שטח „תקיף“ (אם אמנם קיים דבר שכזה) בו ישנה לאויב תצפית כל שהיא על פני שדה־הקרב, עלולה כל תנועה של תותח וצות ליהפך לאסון, ומכאן, משנתגלה תותח־גרור ג. ט. ע"י האויב, בין אם בשל תנועת צותו ובין אם בשל אשו, נגזר על הצות להשאר במקום ולהלחם עד האיש האחרון, או עד שיחוסל האויב.

עד כה טרם ניתנה לאיש־הצות של תותח־גרור הבטחת־שריון, שתיראה כמספקת בשים לב לסוג הנשק אשר הנו מפעיל ולטיב יריבו בשדה הקרב — הטנק, כדי להציל עצמם מהשמדה ע"י אש־נגדית שעה שעמדתם נגלית, נהגו צותות רבים של תותחים ג. ט. גרמניים לירות שתיים־שלוש יריות — ואח"כ להיסוג לסביבה בטוחה יותר. לא נדרש דמיון רב על מנת להבין, שיהא קשה ביותר, אם לא בלתי אפשרי לחלוטין, לצות בן חמישה אנשים לטלטל תותח ג. ט. אשר מורכב עליו מגן־שריון בעובי 3-4 אינץ', עם זאת, לא הייתי מבטל את האפשרויות והיתרונות שבלוח־שריון (מורכב שכבות שונות של פלדה), בעובי של חצי אינץ' ועד 1 אינץ' אשר יכול לשמש לצות כמחפה בפני חמושת נשק קל (בקוטר 0.303 אינץ') הודדת־שריון — דבר שה־שריון בן 1 אינץ', שהיה נהוג בעבר, לא יכול היה להבטיחו.

בגלל כוסר הציוד המוגבל של התותחים הגרוריים חשוב ביותר שעורפו של כל תותח יהיה מוגן ע"י תותח אחר, אך, לפעמים אין הדבר ניתן להיעשות, בשל מבנה פני השטח, יתר על כן, באם משמיד האויב שנים או שלושה תותחים, הרי יתרם, באם הם מחופרים, יתכן ולא יוכלו כלל לנוע בשביל לחפות ולהבטיח את עורפם.

אלה הם החסרונות המיוחסים בדרך כלל לתותח הנ"ט. הגרור, כל השאר חשיבותם פחותה וניתנים לפתרון ללא קושי רב. השאלה האמיתית הנח: היש עוד לתותח הנ"ט. תכונות או יתרונות העשויים לכפר על מגבלותיו במידה שינוצלו, או יסוגלו, אל התנאים כראוי? למתן תשובה נכונה על שאלה זו עלינו להשוות את התותח־הגרור עם הנשק הנ"ט. הנוסף היחיד שברשותנו — הטנק עצמו.

בשל ניידותו, עצמת־האש שלו ופעולתו המר־זצת יכול הטנק שלנו מטיפוס M 26 לעלות בנקל כמעט על כל תותח ג. ט. גרור המצוי כיום — הן

בתמרון, והן בכוחו של התותח — ולמגרו בהסתערות. כל אלה — בתנאי שלצות הטנק יהא מושג היכן נחבאים התותחים הנ, ט. ודבר זה מן הדין שידעו לאתר שהחליפו אתם מספר יריות, אולם באם נהנה התותח הנ. ט. הגרור מיתרון ההסתעה, הרי יכול תותח נ. ט. השוה 4000 דולר (זה בן 90 המ"מ) להשמיד בנקל טנק מסוג M 26 השוה כ־81,000 דולר, וכאן אנו מגיעים אל תחום הבעיות של מקור רות הגלם, הייצור ואספקת מצרכי־המלחמה ה־מכריעים.

במלחמת העולם השניה כמעט תמיד היה לנו מחליף לכל טנק שאבדנו, במלחמה הבאה — יתכן ולא נמצא במצב נוח כזה, יתכן ונלחם באויב המייצר טנקים בכמות השוה לזו שלנו, ואולי אף עולה עליה, כן יתכן ונמצא במצב של מלחמת־מגן, באותה תקופה בה מתארגנים ואוספים כוח לצאת להתקפה, ובמערכת־ההגוננות מובהקת, בה תמרון של טנקים הוא מוגבל, היא זה לטובתנו אם יעלה בידנו ל־התחלף — רק תותח נ. ט. גרור אחד לעומת כל טנק אויב שנשמיד, במקום לאבד תמורתו, נאמר, טנק M 26.

בעוד שאנו נטשנו את התותחים־הגרורים, מענין לציין שכל ניתוח טקטיקת הכוחות המשוריינים, שב־הווה או בעתיד הקרוב, מניח שהאויב הצפוי ישתמש בכלים אלה בערך באותה מידה כפי שעשו זאת אויבינו במלחמה שעברה, ונראה שטיפוס נשק זה ממש גורם לנו את אותן הצרות והדאגות בבעיותינו האקדמיות כאשר עשו התותחים הגרמניים, בני ה־75, ה־77 וה־88 מ"מ, בחזית אירופה בשעתו, למה, אם כן, רואים אנו את התותח־הגרור כבלתי־תכליתי או כמיושן, שעה שקיימת עדיין יראת כבוד כזו בפני תכונותיו ואפשרויותיו אמת, הטנק־הבינוני שנכלל מעתה ברימנט־הרגלים לפי מבנהו החדש, מקנה לחיל הרגלים הן סיוע אנטי־טנקי בהגנה והן עצמת אש לפעולת־מחץ בהתקפה, אולם, דבר זה הוא על חשבון הפסתעה, גורם שאינו כלל מבוטל בקרב, טנקים אינם נשק להפתעה — דבר שהנו, אני חוזר ומצייין, אחת התכונות האופייניות לתותחים הנ. ט. הגרורים.

•••

במלחמת העולם השניה היינו כמעט תמיד במצב של תוקפים, וטבעי הדבר ש־החלק שלמדנו־הדגיש את מצבי ההתקפה, רק לעתים רחוקות היתה לנו ההודמנות לבחון בחינה נרחבת את שיטות ההגנה הנ. ט. שלנו ואת הכלים הנ. ט. שלנו.

במלחמה באוקיינוס־השקט כמעט ולא היו מקרים של פעולות טנקים־נגד־טנקים, מאידך גיסא מצאו היפנים כי ע"י שימוש ב־בודות־עכבישיים, ושאר מארבים, ניתן לעתים להשמיד את הטנקים שלנו במוקשים מגנטיים בלא פחות יעילות מאשר בתותחים נ. ט. הטוחים הקצרים שבפעולה בגיזוגל לא המריצו ביותר את היפנים לפתח כלי־נשק נ. ט. רחוק־טווח או בעלי כוח־אש גדול.

המלחמה בצפון אפריקה היתה מאופי שונה לגמרי, שעה שדיביות־השריון הותיקות, ה־10 וה־15, של קורפוס־אפריקה הגרמני פרצו מתוך מיצר פאיד, על פני סבייליה ואל תוך מיצר קסרין — הן כבר השמידו את מרביתו של בטליון שלם של הכלי הנ. ט. הכי טוב שלנו אז (התותח בעל הוויסע־העצמי, בן 75 המ"מ), לאחר שהסיוח במשך חצי יום אש ארוכת־טווח על מגיניו של המיצר (בטליון־רגלים ובטליון מהנדסי־קרב) יצאו הטנקים הגרמניים לתקוף, אז נוכחנו בחוסר יעילותו של התותח בן ה־37 מ"מ, כשהוא ניצב לבדו בפני טנקים, לעומת זאת הצלחנו לעצור את האויב כעבור חודש, ליד אל־גטאר, לאחר שפרץ את ההגנה הקדמית, של בני 37 מ"מ בשילוב של טנקים, מוקשים, ארטילריה קלה ובינוניות, מש־חית־טנקים בני 75 מ"מ, 37 אינץ', באש בכינון־ישיר של תותחים נגד־מטוסים בני 90 מ"מ, ואלו שעה שאנו תקפנו מחדש נבלמה התקפתנו באופן מוחלט ע"י אשם של התותחים הנ. ט. הגרמניים הגרורים בני ה־88 מ"מ במוצביה־סלעים שלהם שבמיצר.

לקראת העליה בחופי סיציליה ניתנו בפעם הראשונה ליחידות הרגלים האמריקאיות התותחים הנ. ט. הגרורים בני 57 המ"מ אשר סיועו במידה רבה בהגנה על ראש־החוף, אך יותר מאוחר במהלך אותו מסע־מלחמה, משהושם טוב הדגש על ההתקפה, לא ניתנה לתותחים אלה אלא הודמנות מועטת להוכיח את עצמם, בסמוך לאותו זמן החילונו שואפים למין כלי, שיהא דומה ל־בן ה־88 הגרמני, בכך שיוכל לקיים אש נ. ט. תכליתית בטוחים ארוכים ובה בשעה לא יהא נעדר־תועלת בהתקפה, בשטח ההררי הלז הפכו היחידות הנ. ט. להיות ל־משא־לשוא־ממש, ואכן, בכמה רגימנטים החלו לנצל את צוהי הנשק הנ. ט. כרובאים סתם, או כחבורות־משא מיוחדות.

ליד מורטן, בזמן התקפות־הנגד הגרמניות שנעזרו לסתום מחדש את ה־פרוודור־דרכו פרצו הכוחות האמריקאים מתוך גורמנדיה, עצרו הצנחנות רב־הגבורה של המחלקות האנטי־טנקיות של דיביות־

הרגלים ה־30 את השריון הגרמני במשך שלושה ימים, והם היו גורם חשוב במניעת ניתוקם של כוחות הארמיה השלישית שבחצי־האי ברסט והאר־מיה הראשונה שבצפון, בנורמנדיה. התגששות רבתה, בה בלט תפקידם של התותחים ה־ט. בהבסת האויב, 'תרחשה ב־כתף' הצפונית של אותה ה־בליטה אשר נתהוותה במהלך אופנסיבת־הנגד הגרמנית בארדנים, בדצמבר 1944. התותחים ה־ט של דיביזיית־הרגלים השנייה בתמיכת משחית־טנקים וטנקים — הם אשר האיטו מלכתחילה את התקדמות האויב, והצוותות האנטי־טנקיים של דיביזיית־הרגלים הראשונה — הם אשר החזיקו מעמד אחר־כך, מבלי סגת בדום־ביוגנפך, זו החזקה שבחוליותיה של 'כתף־הברזל' — והם היו סיבה רבתי לעצירת הגרמנים. יחידות ג. ט. אחרות באותו חבל, מדיביזיית־הרגלים התשיעית, התשעים ותשע והשלושים, תרמו תרומה נכבדה לעצירת ארמית־השריון־הגרמנית החמישית, אשר הסתערה לעבר ליאז.

צוּת ה־בזוקה"ה החדשה (כח 55") בפעולה מאחורי חפסה מראיה

אכן, אלה היו נקודות־הפסגה שבפעלן של היחידות הנגד־טנקיות במלחמת העולם השנייה. כאמור, בהיות הנשק ה־ט. נשק־מגן לא שמו לב לפעולתו אלא כאשר האויב תקף — דבר שלא היה שכיח ביותר בקרבות שבצפון־מערבה של אירופה.

..

ממיצרי פאיד שבתוניסיה ועד סֶרְלו בנורמנדיה, ולמבצר מאץ בלותרינוגיה, ועד להרי הארץ שבגרמניה, בכל אזורי הקרבות, הלמו תותחי ה־75 מ"מ וה־88 מ"מ הגרמניים בטנקים שלנו, באלה מסוג M4

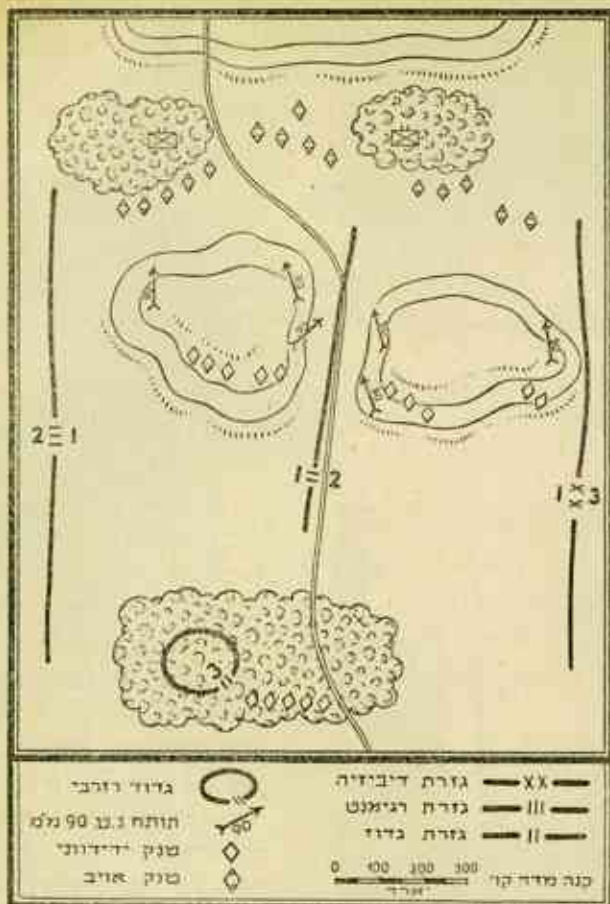
ואפילו ב־26 M בעצמה רבה. נתרגלנו לצפות להם מאחורי כל קפל־קרקע, אחר כל סיבוב, ובהגנה על כל מיצרי־מעבר בו הוטל על השריון המתקדם שלנו לתמרן. ברוב המקרים לא היתה צפינתנו זו צפית־שוא. צוּתֵי הטנקים שלנו פחדו מהם יותר מאשר משריון האויב, כיון שלא יכלו לראותם ולא לשמעם. נכון אמנם שהתותחים ה־ט. האלה היו יותר פגיעים מהטנקים הגרמנים, אך לרוב, עד שהיו מתגלים — כבר הספיקו להכות את מכתם, יש לחשוב כי לו נמצאנו אנו במצב התגוננות באותה מידה בה נמצא הצבא הגרמני, ולו היו לנו תותחים ג. ט. טובים כשלהם, הרי היו עד היום נכללים בתקן הארגון והחמימוש שלנו, בזאת הריני משוכנע.

כל מי ששיתף פעולה עם טנקים יודע שאין הם יכולים לפעול יום אחר יום ולילה אחר לילה ללא פעולת־בדק ניכרת, וחלק ניכר מבדק זה אינו ניתן לביצוע בשטח קו החזית. בעוד הטנקים המוצאים מן הקו יש להמשיך ולהבטיח את גזרתם ולהגן על נקודות המפתח, וכאן יש מקום לתותח בן 90 המ"מ נגד־טנקי גרור, מפקדים רבים נהגו להרשות לטנקים שלהם לסגת בשעות הלילה, לצורך בדיק ועל מנת למנוע את השמדתם בידי פטרולים של האויב. במל־חמה הבאה יכולים אנו לצפות להתקפות־לילה של טנקים. הגרמנים עשו זאת בזמן התקפת־הנגד שלהם בגבעות הארדנים ואלו לרוסים מיחסים התקפות־לילה רבות בסיוע טנקים — וביחוד כשמזג האוויר היה גרוע. יחא זה בלתי נעים ביותר להתעורר באחד הלילות בשעה 0100 למול התקפת טנקים של האויב, בעוד שלישי הטנקים שלך או מחציתם נהנים מטיפול הטכנאים בעורף.

הכלי ללא־רתע וממריא־הרקטות הם יעילים מאוד, וטהיים חלק חיוני במבנה היל הרגלים שלנו. אולם הם הנם כלים מובהקים לירי אחד או שנים בלבד — שעה שמפעיליהם נתונים ל־'ריסוס' אש המקלעים של הטנקים וחיל־הרגלים התוקפים. כיון שלאף אחד משני סוגי הכלים האלה אין כל מגיני־שריון להגן על הצוותים המפעילים, הרי אורך שהותם בשדה הקרב הנו מוגבל בתחלט, לאחר שירו ירי אחד וגילו את עצמם. תותח ג. ט. גרור טוב, עם מגן טוב, יכול לירות אש מדויקת יותר ולהשאר בפעולה זמן רב יותר מאשר הכלי־ללא־רתע או הבור־קוּת למיניהן.

..

גודה, אותם התותחים ה־ט. גרורים שהיו לנו בזמן המלחמה לא סיפקו את צרכינו. תותחי ה־77

מ"מ והי"ט 57 מ"מ היו מוגבלים ע"י הטוח הקצר שלהם שעה שנדרשו להלחם בטנקים בעלי תותחים בני קוטר גדול יותר. התותח הנ"ט. הגרורי בן ה"ט אינץ', לא הספיק כדי להתמודד עם הטנק מסוג הגרמני M VI ("הנמר") בט"ר חים 1800-2000 מטרים—מתוך תקוה שעודו יעמוד במקומו שעה שיתפור עשן היריות. נראה שהתותח הנ"ט. הגרורי החדש, בן ה"ט 90 מ"מ. אשר פותח זה מקרוב ע"י חיל החימוש שלנו ויש לשער כי עודו עומד במבחנו— הוא הוא הנשק הדרוש לנו. תותח בקוטר כזה, עם מגן-שריון מתאים לצות המפעיל ואפשרות צידוד קצת יותר רבה (כזר הצידוד של הדוגמה הנוכחית הוא 60 מעלות בלבד), הנו בלי ספק צעד קדימה בכיוון הנכון, ואני מקוה שלבסוף מצוא נמצא כלים אלה בתוך רגימנט הרגלים.

לדעתי יש לציד את המחלקה הרביעית של פלוגת הטנקים הכבדים שברגימנט הרגלים בששה תותחים נ"ט. גרורים בני 90 מ"מ. לצרכי האספקה שלהם השליטה עליהם היא נוח יותר באם יימצאו בדרך כלל בסיוע ישיר או בסיוע-כללי. תותחים אלה ישמשו לחיפוי מקום הסכנה העיקרי, כך שהטנקים יהיו הפשיים לתמרן כנגד האויב.

כמה מהטקטיקאים של מלחמת-טנקים טענו שבקרבות של טנק נגד טנק הצד שלא יתמרן במידה מספקת יפסיד תמיד בקרב. לכאורה הרי הנחה זו מוציאה מכלל אפשרות את השימוש בתותחים נ"ט. גרורים; אך לא כן הוא, לדעתי, באם נפעיל טנקים ותותחים נ"ט. גרורים בפעולה משולבת ומתואמת. הבה ונציג את הבעיה באורח סכמטי. נניח שהקמנו מתחם מוגן לאורך קו יציב בחזיתו של רגימנט. וכן גנית, שחמישה עשר טנקים של האויב בצידוף שני גדודי רגלים, מתקרבים אל מערך המגן שלנו (ראה מרשם). שני גדודים שלנו באורח תקין, נמצאים לפנים, זה בצד זה: — הגדוד ה"ו משמאל, עם מחלקה מס' 1 של פלוגת הטנקים הכבדים המצורפת אליו; הגדוד ה"ב מומין עם מחלקה מס' 2 של פלוגת הטנקים הכבדים; הגדוד השלישי נמצא ב"רובה, עם מחלקה מס' 3 של פלוגת הטנקים הכבדים המצורפת אליו. מחלקה מס' 4 (תותחי נ"ט. גרורי רים) נמצאת בסיוע-כללי, והיא מוצבת לחסימת דרכי-הגישה המתקבלות ביותר על הדעת לטנקים של האויב. משמתחילים הטנקים של האויב מתקר-

בים — נפתחת עליהם תחילה אש של הארטילריה הקלה והכבדה שלנו. אח"כ נפתחת אש המרגמות והנשק הקל, במגמה להשמיד את חיל הרגלים הנלוו אליהם. משנמצאים הטנקים בטוח 200 עד 500 מטר מקרההגנה הראשי שלנו, אוסדים עליהם קרב התרתיים הנ"ט. הגרורים והטנקים שלנו, לאורך קר ההגנה הראשי ומעמדות המחפות עליו, שעה שטנקים ותותחי נ"ט. בעלי קליבר שהו יורים בעת ובעונה אחת. קשה מאוד לאויב להבחין ולקבוע היכן מצוי התותח הנ"ט. הפגיע יותר מהטנק, על מנת שיוכל להשמידו, אותו דוקא, ראשון. משנעצרה תנועת ההתקדמות של האויב, יטיל מפקד הרגימנט את הרובה שלו, (ואת הטנקים שצורפו במיוחד אל הרגימנט) לפי תכניות מוכנות מראש, להתקפות-נגד כלפי ה"כתף" של חזית האויב, על מנת להחזיר את המערך אל קדמותו של קרהחיות המקורי. בטבע הדברים הוא שזמן בו צריך לפתוח באש על הטנקים של האויב יקבע ע"י השטח ותכנית ההגנה של

תותח הנ.ט. האמריקאי הגרור בן 57 ס"מ, בנוי לפני דוגמה בריסיה שסוגלה במיוחד ששה שארה"ב נכנסו למלחמה. תותח זה היה הרבה יותר יעיל מתותח ה-75 ס"מ. מהירות הלוע שלו בין 800 ל-900 חסר לשנייה, ומשקל הפגז — 7 ליטראות.

התותח הנ.ט. האמריקאי בן ה-105 ס"מ, הוכנס לשימוש לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. יעיל כנגד מנקים קלים או בינוניים בלבד. מהירות הלוע בין 750 ל-850 מ' בשנייה, בהתאם למוני הפגזים הזדרי-השדיריק השניים. משקל הפגז 2 ליטראות.

התותח הגרמני הנ.ט. הנ.ט. בן ה-88 י"מ. זכה לדברי הערכה מפי כל אויב. מהירות הלוע של כ-1100 מ' בשנייה ופגז זדרי-שריון בן 22 ליטראות. הוא יכול להבקיע לוח שריון הומוני בעובי של 14 ס"מ לערך.

המפקד. תותחים גוררים אלה לא ישמשו להקנית עומק לתכנית ההגנה הנ.ט. של הרגימנט, אלא בשביל לספוג את התלם הראשון של התקפת הטנקים של האויב ולעצורם עד שהטנקים שלנו יוכלו לתמרן נגדם. בדרך זו משמשים התותחים הגרורים ממש כאותה יד שמאלו של מאגרף — החובטת ב' מתנגד עד שהוא יכול להיראות בו בימינו רבתי העצמה.

סבורני כי יתרונותיו של תותח נ.ט. גרור, באם יכלל במבנה רגימנט הרגלים, עולים על מגרעותיו והריתו תוספת חיונית לכלי הנשק האחרים שלנו. יתכן ואפשר לבנותו באופן מתאים יותר, כך שיהא בעל "צללית" נמוכה יותר, בעל קשת צידוד רחבה יותר, וכושר תמרון רב יותר ב' שדה הקרב. אך אין ספק שעודנו נשק טוב שכדאי שיהיה תחת ידך בעת ש' שריון אויב נראה קרובוא.

מגמות בכלי־נשק נגד טנקים

בכמויות גדולות, מהיום אולי את אמצעי־הנגד

החמור ביותר כלפי הטנקים, וביתוד מ־אחר שיעילותם ב־עינה עומדת, יהיה גדולו ומשקלו של הטנק כאשר יהיה.

אך חסרונותיהם מרובים.

המוקשים הגם, לחלוטין, נשק־להגנה בלבד. אף כי השמוש בהם עשוי להגן על כוח המחזיק במערך הגנתי, או על כוח נסוג, אין ערכם רב להבטיח כוחות מתקדמים בפני התקפות־נגד פתאומיות של שריון. הנחתם תובעת זמן ניכר, ככל שאין השמוש בהם מתואם עי דרג פיקודי גבוה, הרי הם עלולים להיות מסוכנים לצדך אתה באותה מידה ממש כאשר לאויב. בשביל שיהיו ברי־תוצאה באמת יש להשתמש בהם בכמויות גדולות מאוד, ולדאוג מראש ובחקפדה שיהיו מכוסים באש.

3. מטוסים יורי־רקטות. — בתור

נשק־החקפה נגד רכזים צפופים של שריון אויב,

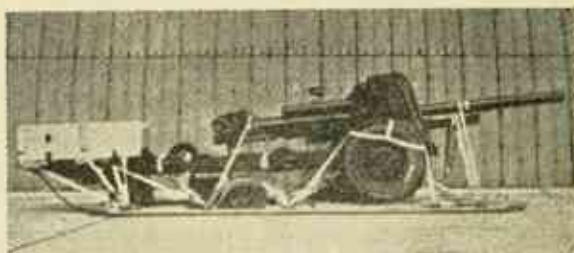
כמו במערכת פליז (בשלב הסיום של קרבות־נורמנדיה), נתגלו המטוסים יורי־רקטות כמכשיר קטלני ביותר להשמדת טנקים. אולם, תנאים נוחים מעין הנ"ל לטבח המוני בטנקים — יש ליצרם

תחלה, בכוח של כשרון־מציאים ולחימה נמרצת לעתים נדירות בלבד ויפיעו ריכוזי־מטרות מעין אלה לעתים הרבה יותר קרובות, והא צורך להשמיד את הטנקים של האויב שעה שהם נתפרסו לרוחב, ספר זרים פיזור רב. את המטרות מסוג זה יש צורך לאתר ולהשמיד שעה שחיל־הרגלים שלנו נמצא כבר בסמוך מאוד להן, ואולי לפעמים, אפילו מסביב להן, והרי אין זו משימה מתקבלת על הדעת — ואף לא משימה ההולמת את דרישות הבטחון — שעה שהמדובר הוא במטוסים חד־מושביים ומהיר־טוט.

להלכה, ודאי, אפשר להמציא סידור איזה שהוא שבעזרתו תוכלנה היחידות הקדומניות ביותר של חיל־הרגלים להזמין את סיועו של מפציץ־הרקטות, לצורך השמדת טנק אויב מסוים, ולציון לטייס את מקומו המדויק של אותו טנק. אך במציאות, כל מי שנתנסה בקשיים של שיתוף, קרקע־אוויר, חזקה

הבעיה כיצד להמציא אמצעי־נגד ראוי לטנקים לא נפתרה אלא חלקית בלבד, שעה שנסתיימו ב־1945 הקרבות בקנה־המידה הגדול, אכן, נסתמנו ארבעה סוגים של אמצעי־נגד כאלה: אך כל הארבעה סבלו מחסרונות רציניים. אמצעי־נגד אלה היו:

1. תותחים מהירי־לוע ושטוחי־מסלול. — המגרעת העיקרית של הללו נעוצה היתה בעובדה, שעל מנת שיוכלו לטפל בטנקים כבדים טיפול בן־ממש, היה צורך להגביר בלי הרף

תותח נ.ט. אמריקאי נגד בן 90 מ"מ, ארוז להצנחה מן האוויר

את גודלם ומשקלם — ועל כן גם את מידת הסר־בול — של התותחים האלה. המדיניות הלוחמית, שהחלו במלחמת העולם כשלהן כלים אבטומטיים בני 20 מ"מ, או רובים נ.ט. המופעלים מן־הכתף, סיימו את המלחמה בתותחים נ.ט. בני 17 ליטראות, או בעלי קיטר ה־88 מ"מ, ועוד כלי־משחית בעלי מידות בדומה להם. תותחים בגודל כזה אינם מסורי־בלים מדי באם הם מוצבים בתוך טנקים או על גבי פנים בעלי־היסע עצמי; אולם בתור נשק־גרר הריהם הרבה יותר מדי גדולים ובלתי נוחים לטלטלה וגרי־רה בידי אדם באיזור הקדמי של קרבות הרגלים, וכן, בין אם הם מורכבים בטנקים, ובין על רכב בעלי־היסע־עצמי, או על כן דרא־פני גרור, הרי תותחים בני מידות כאלה, גדולים מדי לתובלה נוחה כבני־לואי לכוחות מוטסים, או לצליחת נהרות על פני רפסודות שנבנו מניה וביה, או בסירות רגילות, מאלו המצויות במקום.

2. מוקשים — אלה, שעה שמשתמשים בהם

מתוך גודלם מכך שיושת השירותים המאוחרים.

עליו כי יבין שרעיונות כאלה לעולם אין לראותם כרעיונות בני־הגשמה בתוך התהוו־וּבוהו שבקרבות האזור הקדמא.

בתור משחית רכוזי שריון סייטוניים, שבעורף שטחי האויב בתנאים נוחים, יש לפעמים בתרומתו של הכוח־האויירי משום גורם רב־מעש מכריע. אך הוא תורם תרומה קטנה, או שאף אינו תורם מאומה לפתרון הבעיה של הטנק הבודד. הפועל בשטחים סגורים, ובסמוך מאוד לגייסותינו אנו.

4. כלי־הרגלים נגד־טנקים, מופ־עלים מן הכתף. — הללו שונים ביותר בצור־

תם וביכולת־פעלם — החל מן „בקבוק מולוטוב“ מתוצרת־הביה, ועד ל„פאטים“ ל„בזוקות“ ל„פנ־צר פאוסט“ („אגרוף השריון“) ולכלי הנשק שבדומה לכך, רוב כלי־הנשק הנמנים על סוג הריטור

נים הנזרקים־ביד דומים במידה רבה דמיון רב מדי לאותו מלח נודע אשר מציעים לך שתפזרו על זנבה של ציפור שברצונך לצודה, פיתוחם של הפגזים הלולי־המטען, כשהוא צמוד לדרכים חדשות ובלתי־מקובלות של יריה, לשיגור אותם הפנ־זים — הוא אשר נתן לראשונה בידיו של החייל הרגלי נשק משחית־טנקים מעשי ומסוכן באמת. עתה יהא זה נכון לומר שטנק בודד, שאינו מוגן ע״י חיל רגלים משלו, יש לחשוב כי יפול קרבן לרגלים של האויב באם יוכלו אלה להתקרב אליו כדי 30 מטר לערך. אכן, זוהי תוספת רבת־ערך ביותר לכוחו הלוחם של חיל־הרגלים, — אך עדיין אין די בכך.

חיל רגלים, אפילו הוא מצויד ב„פאטים“ או „בזוקות“ במספר רב אך אינו מצויד בכלים נ. ט. בעלי טוח ארוך יותר, לא יוכל לעמוד — בתורת כלל — בפני הלחץ של גוף־צבא משוריון, המפ־עיל את אשו מטוח של כמה מאות מטרים, באם אין צותי ה„פאט“ יכולים להגיע עד לטוח מהודק אל

טנקי האויב, אין הם יכולים לעשות דבר על מנת להדביר את עצמת־האש של שריון האויב. באם מובטח זה האחרון ע״י הרגלים של צדו, יהיו הטנ־קים שלו מחוסנים בפני כל דבר — פרט בפני פגזים בעלי מהירות־לוע גדולה ואשר להם טוח תכליתי של כמה מאות מטרים לפחות. אולם לעתים קרובות מזדמנים מצבים, כמו בפעולות מוטסות או

בצליחת נהרות, בהם לא יהא זה מעשי לחיל הרגל לים להסתרבל בצידו הכבד מעין זה, אשר רק הוא, במצב הדברים הנוכחי, יכול לספק את מהלומת הפגז שטוח־המסלול העשויה לחבל בטנקים מודרניים לכדים בטוחים בני כמה מאות מטרים.

כלי נשק חדש

נראה, איפוא, שיש צורך במשהו חדש בשדה הכלים הנגד־טנקים דרוש כלי נשק המסוגל להש־מיד את הכבד שבטנקים ע״י אש שטוחת־מסלול בטוחים, נאמר, שעד 1000—900 מטר, באם נשמור אמונים למבני־תותחים ואורח־הבליסטיקה המסור־תיים, יהא כלי כזה גדול וכבד מכדי ללוות את חיל הרגלים בכל אתר. לכן עלינו לחרוש בניור חדש, ולנצל את אחת המחשבות החדשות — או שתיים — שבשטח שיגורם של קלעים.

הקלע עצמו חייב לנוע במסלול שיהא שטוח כמעט בתכלית, כדי לאפשר טיוח פשוט ומהיר יותר, עליו להלוט במטרה כשמהירות־תנועתו רבה, אף כי אין זה דוקא הכרחי שכבר בראשית מעופו תהיה מהיר רות הלווע ההתחלית שלו גדולה, משקלו חייב להיות ניכר, כדי שיוכל להכיל, (יש לחשוב — כי בצורת מטען־חלול) את הומר הנפץ המספיק להבקעת שריון כבד, אך המנגנון־המשגר (אן — הממריא) שלו חייב להיות קל כדי טלטלת־יד בנקל באזורים הקדמיים, וכן עליו להיות בלתי־בולט־למראה למען יוכל לתפוס עמדות לא־ישירה מבלי שימשוך הדבר תשומת־לב יתר־על־המידה מצד האויב.

קלע מסוג הרקטות ימלא אחר כל התנאים האלה: אלא שרקטות, בדרך כלל, אינן מדויקות במידה מספקת לסוג כזה של אש. דיוק רב יהא נדרש כאן, כיון שכל קלע יהא כבד ורב־ממדים ביחס למשקלו ולגודלו של המנגנון־המשגר — הרי מתקבל על הדעת כי כל קלע ייחשב כמעטן לאיש אחד, אכן, היודים המפעילים כלי רקטי כזה לא יוכלו לבזבז קלעים לצורך טיוח, או ליריות „ריסוס סביב למטרה“, השאיפה חייבת כאן להיות ממש מבציד נמרים: יריה אחת — פגיעה אחת, כיצד, איפוא, ניתן יהיה להקנות לקלע רקטי כזה את הדיוק העליון?

עיקר אי־הדיוק שבתעופת הרקטות בא להן בחלק הראשון של תעופתן, בטרם הקנה לקלע מטענ־הרקטי מהירות המספקת כדי להטיסו טיסה ישירה ושטוחה. בניגוד לקלעים „מן הטיפוס המקר־בל“, הרי הרקטה מגבירה הולכת את מהירותה

תוחח ללא־רתע בן 75 מ"מ (גט כלי זה אוסף בתערוכת האמריקאים בש. ז. מן האויר).

הגט החדש הזה — בצורה של מעין „עפרון מעופף“ או „טורפדו אווירי“, אשר ניתן להמריאו ממתקן שיתאים לתנאי הפעולה המהסתר — ותנועה — בקרב שבאיזור הקדומני, ומסלולו לעולם לא יתרוסס יותר מכמה אינצ'ים מעל לקו הראיה, תוך כדי טיסה בטוחים שעד ל־900—1000 מטרים.

בזמן הטיסה עצמה, תצטרכנה להיות למין „טורפדו“ כזה בליטות וחטטורות כגון כנפים קטנות, ויתכן שאף זנב וסנפירים. אלה, באם יהיו בולטים בקביעות, יהפכו את הקלע לגוף שאינו מהנוחים לטלטלה בידי אדם, בתנאי איזור הקרב הקדומני, ואף לאורך קו־האספקה, הדיוק של הקלע, שהנו כה היוני, יחא תלוי בכך שזיוים אלה לא יישברו ולא ייפגמו בזמן משלוח הקלעים והובלתם עד לעמדת האש. מסיבה זו, וכן — להקל על שיגור הקלעים מתורח ללא־רתע, אפשר יחא בודאי לאכסן את הכני פים ושאר הזיוים של צרכים אוירודינמיים בתוך שקיעות מיוחדות, שהותקנו למפרע בגוף הקלע עצמו בעל הצורה הגלילית — עד שהלז יפציע מתוך לוע כלי־היריה, מנגנון של קפיצים, המופעל על־ידי הלם היריה, יציב אזי בליטות אוירודינמיות אלל במקומן הנכון, שעה שה„טורפדו“ יעזוב את הלוע, וכך יחא מבנהו של „הטורפדו“, בטרם נורה, דומה לזה של עפרון גלילי, ללא כל בליטות — גוף נוח למדי לכל צורה של תובלה או טלטלה בידי אדם.

קלע כזה ניתן יהיה לירותו בנקל מקנה חלק־קדח ארוך, המוצב על כן נמוך־גלגלים, המתקן כולו יוכל להיות הרבה יותר נייד מתותח ה־6 הליטראות; אך כוח־הפגיעה שלו יחא גדול מזה של בן 17 הליטראות, החלקים מהם יחא מורכב המנגנון המשגר (הממריא) יכולים להיות קלים עד כדי כך שאפשר יהיה להפרידו בנקל למטענים הנוחים לנשיאה בכוחו של אדם אחד או שנים, הדבר יאפשר להעביר את המתקן קדימה, ולהציבו על מדרונות

תוך כדי מהלכה (עד לגבול מסוים) במקום שתפסיד ממהירותה, מה שדרוש, איפוא, הוא אינו צורה כזאת של הינע אשר תקנה מהירות התחלית מסוימת, המספיקה להעפת הרקטה באורח נאות על פני שלב ראשוני ומכריע זה שבמסלול־תעופתה — עד אשר ההינע־העצמי, אשר מקורו בתוך הרקטה גרפה, יחל להשפיע את השפעתו, מהירות־התחלית כזו ניתן יהא להקנותה ע"י ירית הרקטה מתוחח „חסר־רתע“, דהיינו מבלי שהדבר יחייב את כובד הלוץ והחיכוך שהם חלק־לואי בלתי־נפרד למבנהו של תוחח רגיל.

אפילו כך, הרי דחיפת־ההינע התחלית הזאת תצטרך להיות חזקה (ומכבידה) למדי, אלא אם כן נקבעו עוד סדורי־דיוק מיוחדים, אשר יחא בהם כדי להקנות קר־תעופה ישיר ושטוח בתכלית לכל אורך מסלול־תעופתה, כל קלע מהטיפוס ה„מקור בל“, — המונע ע"י דחיפה התחלית יחידה בלבד — מן ההכרח שמסלולו יחא פרבולי או מעוקם, כשמידת העיקום משתנה בהתאם למשקל הקלע, וביחס הפוך לעצמת הדחיפה התחלית, הקלע מהסוג שבו אנו מדיינים עתה חייב איפוא להיות כבד, ועם זאת, עד אשר תחל להשפיע התאוצה הפנימית של הרקטה — יחא מסלולו כזה של קלע „מקובל“, הדרך היחידה לעקוף את המכשול הזה נראה כי תצטרך להמצא ע"י התקנת כנפיים וסנפירים קטנים בקלע, למען השתמש בגורמים אוירודינמיים כדי לאון את השפעתו של גורם המשיכה — ולקיים מסלול־תעופה שטוח, (הפצצה המעופפת מסוג „V1“ היתה קלע אשר מסלולו, לאורך טילון רבים, לא היה פרבולי, כי אם שטוח ובמקביל לקרקע), באמצעים אוירודינמיים יחא בודאי אפשרי להשיג מסלול־תעופה בלתי־פרבולי, מסלול ישיר־קו, לטוחים עד ל־1000 מטר בקירוב.

הרי שמתחילה להצטייר לפנינו דמותו של הנשק

מבוצרים שהובטחו בפני טנקים. מצב־דברים זה — די בו כדי למנוע את ביצוען של פעולות מוטטות מסוימות או צליחות־נהר, אשר אחרת — לולא איומן של השריון — היו מאפשרות הצלחות טק־טיות חשובות.

במלחמת־ציים, הפחיתה בשעתה התפתחותו של הטורפדו־הימי את אִי־השיון־בכוח שבין הספינות הקלות לבין אניות־המערכה כבודת־השריון. הת־פתחותו של ה־טורפדו־האווירי, במידה שישוכלל בתורת נשק־רגלים תקין, עשויה להחזיר את שווי־המשקל בקרב היבשת. שבין גייסות „רכי־העור־לשריון הכבד.

קדמיים, או בעמדות מגולות אחרות. מבלי שעמדתו המדויקת תגלה בטרם השיג כבר תוצאות ניכרות תוך הפעלתו.

נשק כזה יציעיד את חיל הרגלים במידה נכרת קדימה, לקראת החזרת עליונותו הקודמת בשדה הקרב. במצב הדברים הנוכחי, באם נביא בחשבון רק את הכלים הנ־ט. הקיימים, הרי קרבנם של כר חות שריון די יהא בה כדי לגרש גייסות „רכי־עור־* אל תוך מצבי הריתוק־למקום. הכרוכים בישיבה מאחורי שדות־מוקשים או בתוך איזורים

* בטוי מקובל לציון הילות שאינם משודרגים.

הבזוקה האמריקאית החדשה בקוטר 3½ אינץ'. העולה בהרבה בכושר החזירה שלה על „הבזוקה הישנה. מימי מלחמת העולם בקוטר 2.36 אינץ'. את הבזוקה החדשה אפשר להפעיל דק מן הכתף (כפי שמודגם בחמונה), או מעל פני הערקע, בעזרת דורגל (הנראה בצילום כשהוא מעופף לפניו).

קולונל ס. ל. א. מרשל

אנשים מול שריון

שריון בחזית רחבה למדי, אין כמעט שום כוח (מן הבחינה הנפשית) עוצר־טנקים, אלא אם כן הוא נתמד ע"י אש ארטילריה או שריון, המשיגה פגיעות ותוצאות שנראות לעין, ויש בהן כדי להכריע.

ב. משנכנסים הטנקים והולכים אל תוך מיצר, או משהם מתקדמים בתנאים כאלה המאפשרים למ"גינים לפגוע בהם מן האגף, תוך ריכוז אשם לעבר

המאמר נתפרסם ביוני ש. ז. בירחון חיל־הפרשים המשוורין, כעל המאמר, מחברו של הספר „אנשים מול אש“, (אשר פרקים מתוכו פורסמו ב„מערכות“ חוב' מ"ז-מ"ח וחוב' מ"ח-מ"ט), הנו ההיסטוריון־האנאליטיקן הצבאי הראשון במעלה בספרות הצבאית האמריקאית.

מטרה בודדת וללא סיכון רב שבאותו זמן יותקפו הם עצמם מן האגף — הרי רגלים מאומנים יהיו מוכנים להסתכן, ויצאו בעוז למגר את ההתקפה המ־שורית.

דבר זה יהא נכון בהגנת שטח בנוי, בו יכול חיל הרגלים המגן למצוא מחסה מאחורי קירות של בתים או חצרות. כן נכון הדבר בהגנה בשטח מכוסה גזרי־צמחיה ודרכים שקועות־לעומק או בכל שטח בו נזרזת על השריון תנועה על פני דרכים בלבד. כן תחול ההגדרה הנ"ל גם על שטחים בהם מצויים דרכים־מוגבהות, ועל מעברות נחל או נהר, שעה שמצוי מחסה אגפי לאורך הגדה המוגנת; וכן על עורקי־גישה אל שטח הררי המשתרעים בתוך שקעים, איזורים מיוערים, ושאר ממשולים שמטבעם

בתור נושא ראוי למחקר־מעט רציני, הייתי מציע כי בחון נבחון את בעיית יכולתו הנפשית של הרגלי שבקרהחזית לעמוד על עמדו ולהלחם ב־שריון, — תחת אשר נקבל, לאחר עיון שטחי בנסיון מלחמת העולם השנייה, כדבר המוסכם מאליו שאמנם יש בכוחו של חיל־הרגלים למלא תפקיד כזה, ובלבד שיהא מצויד, לפי התקן, ציוד־קבע המשולב בארגון זה התקין של יחידת־הרגלים, בנשק עוצר־טנק.

בתשובה כלאחר־יד הרי ישיב כמעט כל אחד מענה חיובי לשאלה זו, ואמנם, למה לא? לכל אחד מאתנו יודעים מקרים כאשר התקפת שריון נעצרה בעיקר באש יחידות חיל־הרגלים, אולם, אילו נגשו לבחון ולחקור ביתר יסודיות את המסר־בות הטקטיות שבמספר רב של מקרים כאלה, אפשר והיינו מגלים שישנם עקרונות מסוימים הקובעים את אשר ניתן לעשות, ואת אשר מוטב שלא לנסותו כלל.

ברצוני להבהיר את כוונתי, אין אני מתכוון לאותו חייל אויב קנאי שנתקלנו בו לפעמים ואשר ראינוהו מסתער על טנק־„שרמן“ כשהוא חובט בחרבו על הדפנות המשוריינים, ואף לא לסיפורים ששמענו על חיילים־רגלים רוסיים אשר השמידו שריונים ב„בק בוקי־מולוטוב“, כונת החקירה היא לברר, כיצד ינהגו חיילים אמריקאים רגילים בקרהחזית, כשהם עומדים בפני הסכנה ששריון־אויב ישטפם.

משנחקר בעיה זו, הריני סבור שנגיע בודאי לשתי המסקנות הבאות:

א. לחיל רגלים בשטח פתוח, המתגונן בפניו

אינם ניתנים למעבר ע"י טנקים, מהוים אף הם גורם נפשי מחוק ומאמץ להתגוננות חיל הרגלים.

הרי שנראה כי תנאי הדרוש כאן הוא: שיהא ברור למדי לאיש המפעיל את כלי־הנשק, שלא רק שיש לו מחסה בן־ממש כלשהו, אלא שהוא גם נמצא בעמדה המקנה לו יתרון על פני השריון, בין משום שעמדה זו מציגתו באגפו של הרכב המשווין — מטרתו, או משום שהיא מונעת מן הרכב המשווין את האפשרות לכוון אליו את האש במישרין. כי אז הוא יפעיל את נשקו בקרב, בין אם יהיה זה מכונת־יריה, קנה־ללא־יריעה או רימון־נגד־שריון.

אולם, אין כל תועלת בכך, כי נדרוש מן הרגלי לעמוד בעקשנות ולמות בקרב, אך ורק משום שבידיו מצוי כלי־נשק אשר יתכן והוא מסוגל לעשות את המלאכה, אין האנשים עשויים לכך, והאימון לא יצליח לשנותם עד כדי כך.

ישנם, כמובן ויוצאים מן הכלל בודדים, יש ואמריקאי העשוי במתכונת־גבורים יותר מרוב בני מינו, יעמוד בתקיפות בפני כל דבר, ויהיו יחסי הכוחות אשר יהיו, כונתי היא לטיפוס כמו לויטננט דון לוי, מן הדביזיה המוטסת ה־82, אשר תוך ראית העומד לפניו, וידיעה ברורה של מה שהוא ערשה, התקדם לעבר גדוד רגלים גרמני ושלושה טנקים בזמן צליחת המרדט, ופעל נגדם יחודי ברמוגי יד ובמקל־על, לוי נהרג ימים מספר לאחר מכן, אנשים מסוגו לעתים רחוקות יאריכו ימים: ואין מספרם מספיק כדי שאפשר יהיה לבסס לפיהם שיקולי כלי־נשק והישובים טקטיים.

כל זה הנו פשוט וראשוני, אך יש בו כדי להציג כדמוינות־משוה את ההנחה שחיל־הרגלים בהגנה הנו ממילא מובטח בעמידתו התקיפה שלו באם רק יהו מצויד בכלי נשק המסוגל להבקיע לבטח את לוח השריון העבה ביותר העלול להודמן מולו. דבר זה חשוב — אך אינו עיקר. תוצאות מכריעות הרכה יותר נובעות בעיקרן משימוש יעיל יותר בפני הקרקע, ומשמירה על כך כי חיל־הרגלים יהא קל־רגלים ומחיר־מחשבה, כך שבאופן אינסטנקטיבי יתפוס את השטח המועיל ביותר תוך כדי התפתחות הקרב.

חייל רגלי, ולו גם ישא את הנשק ללא־יריעה המשוכלל ביותר שאפשר להמציא ולבנות, עדיין אינו יריב שהיערך לתותחן העומד מאחורי התותח שלו. ההבדל טמון בגורמים שבנפש: בעצם המוצקות של התותח — העובדה הפשוטה שיש כאן משוה ממשי שניתן לך להיאחז בו — יש כדי ליצב את

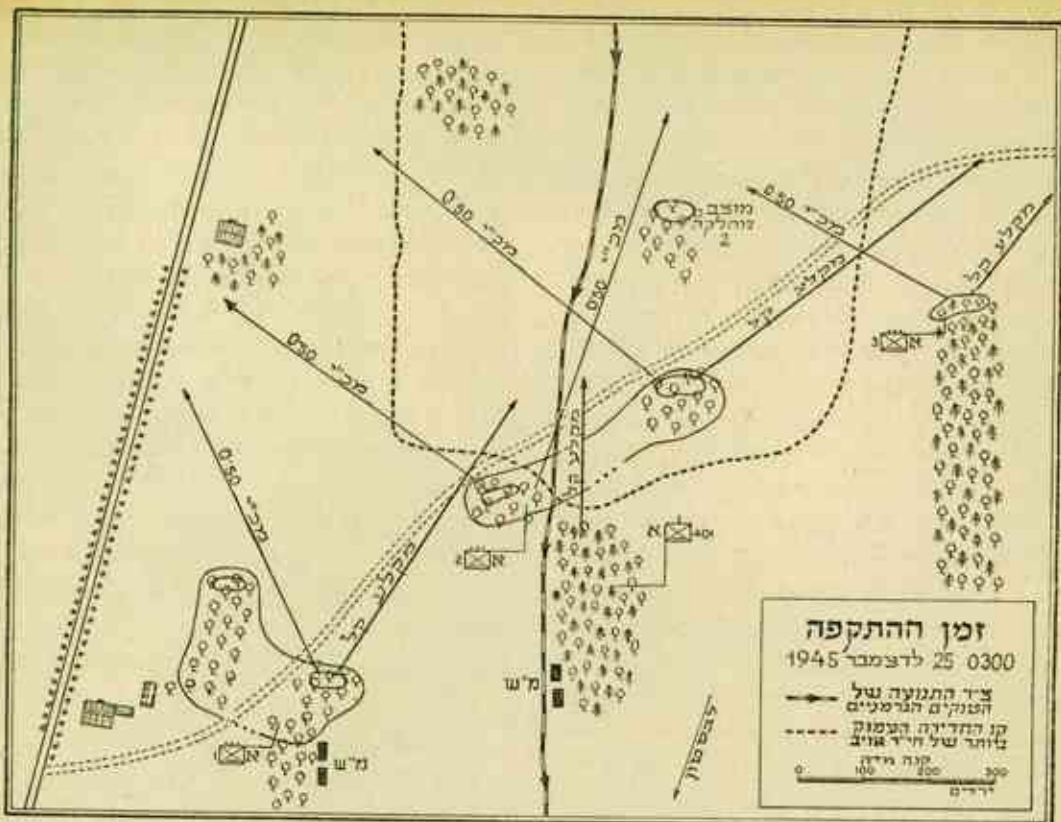
מחשבתו של התותחן בפעולה, אין צורך להרחיב בנושא זה; כל אדם אשר בהיותו תחת אש, חיפש מחסה מאחורי קיר, ערמת־חציר, או גזע עץ־האורן, ידע היטב למה אני מתכוון, גם חיילים טובים אינם נקיים בשעת סכנה ממידת־מה של נטיה לנהוג כסנהג בת־היענה, ההבדל בין מידת בטחון־עצמי המאפשרת פעולה, לבין העדרה, נקבע לא ע"י מצב הדברים כפי שהנו, אלא כפי שהוא נראה. אותו חייל יפני עובד־לנפשו אשר ניסה באי קוגליין, להתנגד להתקפת הלהיורים באמצעות מכשיר־שלי יד לכבי שריפה, היו לו אותם מניעים כמו לכל אחד מאתנו. כשהנך נמצא מאחורי שתיל רך בעובי המישה סנטימטרים מול אש תותח בן 88 מ"מ, מקנה לך הדבר שיוזי־משקל נפשי רב הרבה יותר, עד כמה שיראה הדבר למנוחך, מאשר לולא היה לך אותו מחסה־שבדמוך כלל.

הרינו מציע, איפוא, להכנס לבירור מפורט ומקיף בחומר העובדתי השמור עמנו, על מנת שנעלה כמה מסקנות מעשיות לגבי מגמת הלקח הכלול בו. ידוע מספר לא קטן של מצבים רבי רושם, מסוג זה של התנגשויות אדם בשריון; יש כודאי בכל אחד מהם כדי לשפוך אור־מה, ולו גם אור חלקי, על נושא זה של טיב תגובת האנוש המוצג מול שריון.

ידוע המקרה של הקרב בבוקר חג המולד בבאסטון*, כאשר 18 טנקים של האויב עלו על הקו של רגימנט הרגלים־הנחתנים ה־327, ממערב דעיד ופרצו דרכו, כן ידוע שחיל הרגלים, אשר השריון על פניו לא איבד את ליכוד־הקרב שלו והוסיף להלחם, ולבסוף הושמד השריון.

זהו, בערך, כל מה שסופר עד כה על כך בדפוס; ונראה כי דיו למען נסיק מכך כי היו אלה אנשים תקיפים במידה בלתי־רגילה, הדורי רצון־קרב ומלוכדים היטב, אכן, מסקנה מעין זאת אינה מוטעית. את עיקר מהלומות־השריון נשאה פלוגה א', מגדוד הרגלים־הנחתנים של הרגימנט ה־401, שהיה גדוד נספח של הרגימנט ה־327, יתכן כי אמת־המידה החולמת ביותר לתנופת־החלומות של יהודה זו תימצא בעובדה כי באותו בוקר של התקפה הם כיסו את חלקת־השטח שלפניהם באש של חמש מכ"י כבדות בעלות קוטר של 50, ושתי מכ"י קלות בנות 30* — נוסף על אותן שתי המכ"י הקלות, אשר תקן חימושה של הפלוגה קבע

* בהתקפת־הפתע של הגרמנים בארדנים בדצמבר 1944.
** מכ"י קלה אמריקאית איננה המקלע־הקל, שהוא נשק הכתה, כי אם פועלת מעל כן, והנה נשק פלוגתי.

ידעו זאת, ובשעה מאוחרת, ערב הג'המולד, הם אף שמעו את שמע השריון לפניהם, מעבר לקרהאופס; אותו רעש נגרם ע"י הפלוגות הקדומניות של דביוית "רמנייהשריון" החמישעשרה, אשר החלו נכנסים למערכה.

בשעה 2200, ערב הג'המולד, לפי פקודה מטטהיהדברי זה, הוטל ע"י מפקד הפלוגה על הלויט, ג'ק אדמס, מפקד המחלקה השלישית, ואתו עשרה אנשים נבחרים, להתקדם במחסה הערפל ולפוצץ את "מעבירי-המים" שבכביש, שנמצאו מרחק מועט לפני הכפר פלאמיזול. ממנו הגיעו אותם צלילי פעילות האויב והנה, זה חמש שעות עשה הפטרול בשליחותו, הערפל איפשר לו לאדמס לבצע את תנועת-הגיישה שלו תוך בטחון, אך הוא גם האיט את התקדמותו. לבסוף, הגיע אל "מעבירי-המים", קדה בו כמה חורים, הכניס את הדיגמיט; אך אז שמע קול צעדי חיל-ירגלים גרמני, המתקדם וקרוב לאורך סוללת-הדרך — והפטרול נאלץ להסתלק בטרם בצע את תעודתו.

זאת היתה הידיעה אשר הביא עתה אל באולס, בצרפו כי "השריון מצוי בשפע" באותו כפר, מפקד הפלוגה פנה מיד אל חילהתותחנים, בבקשו וריארטילריה על פלא-מיזול — והדבר נעשה; אך הוא בא במאוחר מדי מכדי שיהיה בר-יתוצאות, ובינתים, כמעט בדרך של מקרה

לה! בכל התוספת הזו של עצמת-זיון הם זכו בכוח בקשות ו"סחיבות" — הם טלטלוה אתם באהבה, יציון, כי זאת היתה תכונתה של הדביוית-המרטסת ה-401 כולה: אנשים לא החמיצו לעולם הודמנות להוסיף על עצמת-הזיון המצויה בידם.

עורק-הגיישה הצפוי ביותר"

פלוגה א' היו בשעת אותו קרב, 77 איש, בסיקודו של הלויט, באולס, הם החזיקו בגורה בערך 1000 מטר ארכה, שאורגנה בדרך כלל לאורך רמס-גבעות עם יער אורנים גדול מימין הפלוגה, וחורש קטן יותר במרכז, בו כוננה עמדת-הסיקוד, שני "משחית-טנקים" (מתוך הבטליון ה-705) תפסו עמדות בחלקת יער שנמצאה סמוך טאחורי עמדת-הסיקוד, ושנים אחרים נמצאו, בחיפוי אילנות, הלאה, במעלה הגבעה — ולעבר שמאל, מכונות היריה של פלוגה א' היו מוצבות וערוכות לצורך ליכודה של חזית הפלוגה, שהוגנה ע"י הנחתנים וצוה"ה-משחית-הים".

כבר לפני כך הבחירו טורים למפקדת-הרבונית את העובדה, כי כאן הוא עורק-הגיישה הצפוי ביותר של כל מעגל-המגן שלה למבקע ע"י שריון האויב, אנשי היחידה

יודף מקרה". הגיע הטוראי אלי מיר ממסרה החוץ של המחלקה השניה והודיע למפקדה הפלוגה כי כוהרגלים ניכר, וטנקים רבים, הם נעים ישירות אל חזיתו. באולם רץ קרימה, אל ממסרה החוץ שלפני גפו השמאל. הוא הגיע לשם בדיוק בזמן למען יוכל לראות את הטנקים הקרבים ובאים. השריון היה ערוך בשדרה לאורך קו אשר המשכו היה מכניסו אל מבין לאגפה השמאלי של הפלוגה (המחלקה השניה) לעמדת הפיקוד שלה. מפקד הפלוגה רץ עתה חזרה אל המערך הראשי.

מעטה ואילך (תנועתה של שדרת שריון היתה כה איטית עד שנדרשו לה לפחות 30 דקות בשביל לעבור על פני השטח שבידי פלוגה א') היו כל תגובות המגינים למצב בו מצאו את עצמם תגובות אבטומטיות כמעט בשלמותן.

באולם ביטא זאת באורח זה: "לא נתתי פקודות. לא היו כלל פקודות שאפשר היה לתתן. לנסות בתנאים כאלה לטון את פעולת האנשים לפרטיה הוא דבר בלתי אפשרי לחלוטין. הסיכוי להחזיק בעמדה תלוי בכך שכל קבוצה תעשה בעצמה את המעשה הנכון".

המעשה הנכון

לגבי הסרנינס היום מקילפלו, עם סכנת היוריה שלו, בת הקוטר 50, שבאגף השמאלי. המעשה הנכון היה לקיים אה, ולהוסיף ולקיימה. כלפי שדרת האויב הנעה מימינו. לגבי המחלקה השניה, אשר נמצאה מבטת ישר לזר, אל תוך כונת היוריה של המבקע האויב היה פירושו של "המעשה הנכון": — להתנגלגל בנוריות ימינה, אל תוך המחפה הטוב פייכמה שבעמדה האנפית בה החזיקה המחלקה השלישית. בשביל קבוצת עמדת הפיקוד שב חורש הקטן, אשר נמצאה אף היא ישירות על פני קו המבקע האויב, היה "המעשה הנכון": — להוסיף ולהלחם בכל אשר היה בידה — ואכן, בידה היה מצוי אך מעט. בפיקודו של הלוט, רלף נלטון, פגשו אנשים את שריון האויב באש רוביהם (הגרנדיים החצי אבטומטים) והקר בינים שבידיהם; ובקבוצה זו נגרמו מרבית האבירות שבאותו לילה — ארבעה הרוגים וחמישה פצועים.

שני משהית הטנקים, שנמצאו בדיוק מאחורי קבוצה זו, הוסיפו לשתוק. בשל האילנות שלפניהם, לא יכלו הם לראות את שריון האויב עד שנסעו עבר בשכונת מעבר להם. הטנקים הגרמניים סוודו (היה זה בעונת השלגים), והרגלים המעטים אשר נחלו אליהם ליווי ישר היו עטופי סדינים, ונראו מטושטשים, כרוחות רפאים. מפקד טנק גרמני אחד, בראותו את המשהיתים, השבם לחלק סיחידתו והוא נדסם בקול רם על שמתחמקים הם. איש לא השיב לו. איש לא ירה עליו והוא המשיך בדרך. ברור למדי כי עד לרגע זה היתה תגובתה של היחידה

האמריקאית תוך כדי המעבר של שריון האויב דרך המערך שלה. רחוקה מאד מהתנגשות מצח אל מצח, האש שקיימה היתה מועטת. הגורמים העיקריים בקריהתנגדות זה — אשר נראה כי שמרו על קור שיקולים — או שלא עשו עדיין מאום, או שנעו אינסטנקטיבית אל תוך אותו שטח אשר נראה היה כי הוא אשר יפתח בפניהם את מכסימם ההודמנות, לפי תגובה זאת, יכולה היתה להיות לאויב הצדקה גמורה לחשוב כי כאן הם נתקלו במשמרות חוץ חלשים, אשר ספק אם רצוי לבנוב עליהם תחמושת ליריות פרידה נוספות. העובדה הנה, כי כזאת היתה המסקנה בפועל, שאישרו וקיימו השבויים, לאחר שהובטו הגרמנים.

משעבר ויצא הטנק האחרון אל מעבר למערך של פלוגת באולם — התערור המערך כולו לחיים פעילים, כאילו לפי איוו סימן שהוטכם מקודם, שני המשהיתים שמאחורי עמדת הפיקוד זוו הצדה והצטרפו אל הצמד אשר חיפה על האגף השמאלי. ביוחד, הם החלו עתה יורים לעבר העורף, אל שדרת האויב שנעשתה עתה פגיעה ביותר; אח"כ החליפו עמדות, וירו שוב ושוב, המישה מטנקי האויב הושמדו על ידם. השדרה, אשר נפגעה ודול דלה כך, החלה מתפתלת ונתפרקה, לפלגות פלגות אשר אחדות מהן הושמדו אח"כ ע"י אש ארטילרית חסיוע, ואחרות פנו לעבר הצפון ומצאו את סופן תחת אש ה"בווקות" של פלוגה ג' של רגימנט הרגלים הנחתנים ה-502, אשר אף היא נסוגה לפני כך, בעמדה מיל התקפת השריון, אל מחסה עצים, ועתה נטוב אל המחלקה השניה, לפני כך, שעה שראתה את שריון האויב מתנגלגל ועולה עליה. היא נטשה את החלקה בה החזיקה והצטרפה אל המחלקה השלישית — ועד לשלב זה בקרב לא גילתה שום התנגדות של ממש. אולם, עתה חזרה אל אגפה היא, משחלף ועבר הטנק האחרון, וזאת יצוין, כי היא נעה אינסטינקטיבית, בנוף אחד, מבלי שהיה הכרח להעביר פקודה כלשהי לאורך השרשרת, והיה העובדה שנסתכ מה טופית בחקירה, וזוהי עדות רבת דרושם לכך כי המלה "דמורליוציה" אינה הולמת שום פרק מפקדה המשנה שב קרב של אותו לילה, אנשים אלה היו נכונים לקרב; אפס, לא חסר להם מוח בקודקדם.

••

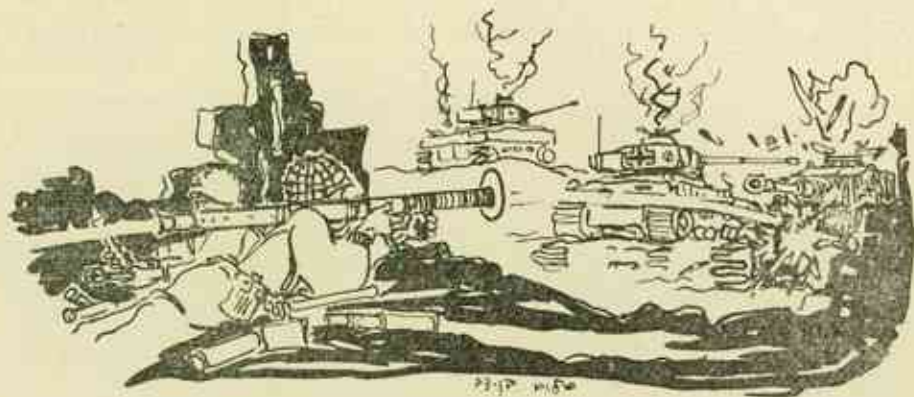
המחלקה השניה נמצאה, איפוא, עתה במצב אשר איפשר לה להתחיל קוטלה במערך ההסתפרות של הרג" לים האויבים אשר התקדמו בעקבות הטנקים, האויב טעה לגבי המשמעות של אותו מעבר נוח בו זכו לראשונה הללו, סרגנתו האחת של באולם (בת הוונתה נשטפה ע"י השריון) איתדה מיר גוף היילים זה, ופגעה בו קשות שעה שאנשיו עדם היו צפופים; ואש סכונת היוריה ננעצה בהם מימין

ומשמאל, צריחותיהם של פצועים עלו וגשמעו מעל לכל שאר צלילי-הקרב, כך נבלמו בטרום יכלו להטיל אש תכליתית כל שהיא כלפי קרהמנן של באולם; והשרידים המעטים אשר נותרו מהם בהתנגדות מפתעת זו נראו עתה מתקרבים כשידיהם מורמות אל-על.

במהלך החקירה נתברר עוד שפע של פרטים — לעתים רביררושם, לעתים מזועזעים, ולעתים מאלפים מאד — ממהלך הקרב, אולם מה שצוין לעיל — אפשר לדאותו בגדר עובדות-היסוד, המאפשרות מסקנות, יצוין, כי בדומה למכונות-החיריה גם ה"בור-קו" היו מצויות במספר שעלה על התקן; עם זאת לא מילאו ה"בווקות" תפקיד-של-משם בקרב, מן הרגע הראשון של קרב-לילה זה היתה זו דוגמה של אנשים שניצלו כתבונה, ותוך תנועה מתמדת, את פני השטח — אולם מבלי שמשכו אל עצמם את מהלומת ברקיו של האויב ע"י שימוש בלתי-כדאי ונפרז בכלי-הגשק שבידם, בזכות הטכסיסים אלה שנקטו — נשארו הם בחיים, ומילאו תפקיד מכריע בהשגת הנצחון באותה גזרה מוכרעת. אכן, היתה זו איולת לו היו מצפים מהם ליותר מכך.

במקביל לתיאור הנ"ל של התנגשות שחלה בלילה, בערפל, מצויות גם תמונות-מנתחות של קרבות לאור-היום, אשר אף מהן ניתן להסיק מסקנות רבות-ענין אם כי לא תמיד יש בהן כדי להצדיק הכללה, אכן, ניתוחים של שנים או שלושה קרבות רחוקים עדיין מלהיות מקור-לקח, כשם שאין סנונית אחת מבשרת את בוא האביב, כונתי היתה להראות שעומדים לרשותנו מקורות עשירים, אשר מהם נוכל לדלות אמיתות-יסוד, יתכן ובסופו של דבר לא נגיע למסקנה מפתעת יותר מאשר זו: שפעולתם של המון חיילים בקרב תהיה תלויה במעשיהם של אחד או שנים מביניהם, ברגעים הקשים ביותר; ושהתבונה בניצול פני הקרקע חשובה יותר מכל מידת בטחון שהוקנתה לאדם לגבי כוחו של כלי הנשק, ואפילו היה זה הכל — והיה בו, בכ"ו, כדי לעשות ראיתנו חודרת יותר לגבי השאלה: היכן עלינו לשים את הדגש, למען נפתח כושר-ההנהגה מושלם יותר.

22-11-65

מדברי ספקדים

גנרל קרל פון־קלאוזביץ

- גם כשמתכבד שהתצלחה הופכת לנו עורף, הלילה לנו לראות את משימתנו כבלתי־אפשרית, או כבלתי־נכונה; שכן היא נכונה תמיד, במידה שאין אנו יודעים דבר טוב מזה לעשותו. ובאם נעשה את הכל על צד היותר טוב, ככל האפשר באמצעים המעטים שברשותנו.
- מטבע מלחמה היא שתיעץ את המכריע ביותר — כלומר, את הגרעו ביותר; אך מניחה היא למצביא את הברירה — לפי אומץ־לבו, רוח־היזמה שלו ובטחונו העצמי.
- בכל עת ובכל שעה, חוץ מאותו רגע שבו אתה עצמך תוקף, הנך עלול להיות מותקף, על־יד, איפוא, להיות תמיד נכון להגנה.
- רק על־ידי גייסות שנשארים ברשותך תוכל להטות את מהלך־הקרב.
- עקרונ־יסוד הוא, לבלתי נהוג לעולם מנהג פסיבי לחלוטין, אלא לתקוף את האויב חזיתית ומן האגפים, גם בעודו תוקף אותך.
- אמנות ההתחפרות — חובתה לשמש את המגן לא כדי להתגונן ביתר בטחון מאחורי סוללה, אלא כדי לתקוף את האויב ביתר הצלחה.
- המבנה בעומק — הוא היפה ביותר לכל מערך.
- את התכנית שאתה תוכן לקראת קרב על־יד לבוון לתכלית גדולה.
- הצמד לתכלית אחת, גדולה ופטרעת, במרץ ואון.
- למען תכליות גדולות עלינו להעזי העזות גדולות.
- הזוהרות הנכונה במלחמה פירושה, כי בשעת מעשה העזות, על־יד לבחור ולהפעיל במחשבה תחילה את כל האמצעים להשגת התכלית, ולא להחמיץ אפילו אחד מהם מחמת עצלות־מחשבה או קלות־דעת.
- רק בנתקך לאויב את דרך־נסיגתו מובטחת לך הצלחה גדולה בנצחון.
- מודף־אויב נמרץ עשוי להפוך בנקל בלתי־מכריע למכריע.
- יש להמנע בהחלט מקו־גייסות ארוכים ורצופים, הם רק יגרמו להתקפות־במקביל, שבימינו אינן תכליתיות ערך.
- הדרך הנכונה היא לתת לכל מפקד־קורפוס, או דיביזיה, את כיוון־תנועתו הראשי, ולציין את האויב כמטרה ואת הנצחון כמגמה.
- ככל שתדמה ההתקפה להתנפלות־פתע — כן יטב מזלנו.
- את ההפתעה שיכול המתגונן לחולל על־ידי סודיות תכונתו ומערך גייסותיו המוסתת, אין התוקף יכול לאון אלא על־ידי טעם התקרבות בלתי צפוי מראש.

שיקולים גרמניים לפלישה לשביצריה

א. הקרבת עצמתה של ההגנה הארצית השביצרית

לצבא השביצרי מסורת רבתה. שיטת המגן השביצרית, באשר לצורת השירות הארוגן הצבאי,

מעלה אותו מעל רמתם של צבאות רבים אחרים. שיעור ניצולו של כוח העם הוא ניכר למדי. אם יוכלו נו להעריך את עצמת הצבא, בהתייחסותו בשנת 1939, בסך הכל של 470,000 איש (כולל כל שירותי העזר), הרי עלינו לחשבה לסוף שנת 1943 ב־550,000 איש בערך.

כן גדל המספר של גופי הצבא המ־אורגנים הגדולים, כך שיש להתחשב ב־4 קורפוסים (בסך הכל — 12—10 דיביוזות), 4—3 בריגדות־קלות, 4 בריגדות־הריות, גייסות משמרי־גבולות, וחיילות המבצרים. עצמתה

לוחמת זו נראית כניצרת; אך אין להשוות את גופי הצבא השונים עם עצמת־הקרב של גופי־הצבא הגרמניים.

הימושו של צבא זה מטביע עליו את החותם של גיס־רגלים מובהק. תעשית הוון המקומית מסוגלת ליצר כלי־אש־שליד, כלי־היריה אבטומטיים עד לקוטר של 34 מ"מ, כלי־יריה ארטילריים עד לקוטר של 105 (120) מ"מ, תחמושת ואבטומובילים. לשביצריה מטוסים רק במספר מועט (כ־250). לרוב מסוגים גרמניים וצרפתיים; במידת הידוע אין לשביצריה מפציצים כלל.

הוגדל מספרם של אזורי־הביצור שבפנים הארץ, וכן הוחל בביצור הגבולות בממדים ניכרים.

מלבד כלי־היריה שלידי הנמצאים בתמידות אצל החייל איש־המיליציה, מספיקה כמותם של כלי הוון שבמחסנים כדי לצייד בפועל־ממש את החילות אשר הובאו בחשבון ארגונו של הצבא עם הגיוס־למלחמה. אס־

פקחה עם הגיוס, של התקן באבטומובילים, טוסים ואפניים — עמדה במבחני הנסיון, נשמעות דעות רבות שאין ליחס ל־צבא השביצרי ערך רב, וזו הנמקתן:

1. לפיקוד ולחיי לוח השביצרים אין נסיון במלחמת החדי־שה, דר־חות המצויים על המרוגים מוכיחים את כוֹב־התנר עה של הפיקוד, וכי התנהגות החילות אי־נה הולמת גוהג־מל־חמה — דבר, הגובע מאימון בלתי־מושלם, 2. הוון הוא בלי־תי־מספיק בשטחים רבים, מחמת המספר המצומצם מדי של כלי־היריה והקוטרים

הקטנים מדי, לא מגיעה ההגנה בפני שריון אל הרמה הראויה; וההגנה בפני מטוסים — לקויה, מבחינת מספר הכלים והטוח שלהם.

כוחות־שריון חסרים כמעט לגמרי.

3. היות ומות אירי כמעט ואינו בנמצא, נשלח מהצבא השביצרי אפילו סיוע ראשוני ביותר (תצי־פיות, סוירים). גוסף על כך, שדות התעופה הקיימים לא יאפשרו את הפעלתן של חטיבות־טיס בנות־ממש של בעלות־החברית.

4. היות ובאזור גדול של הארץ יצטרך מרחב־הגבול לשמש בעת ובעונה אחת כשדה־מערכה וכ־בסיס אספקה ותעשייה — דהיינו, שעומק־המגן שלו

בסוף 1943, לאחר שנחתמה הוית־הלוחמת החדשה באיטליה ומעמדה של שביצריה צף שוב כענין בעל חשיבות מרכזית על אופקו של הפיקוד הגרמני — נטלה המפקדה של ה־ס.ס.ה.קמאוס, אשר הארץ הדמוקרטית הקטנה, עמדה לה כעצם בנרון, את הוית־החדשה. היא שדרשה מהגנרל במה, מפקדו של קורפוס־הררי גרמני (אך אשר לפני כן שימש כמפקד שנים בתורת קולונל במה, ראש־הסודרי־עין האוסטרי) לעבר תכנית לפלישה לשביצריה ולכיבושה המהיר. להלן ניתנים פרטים נבחרים מתוך הסקירה הגדולה שערך קצין זה בעל ידיעה רבה ומדויקת למדי בסוגיה השביצרית. אופיני הדבר כי בזמן האחרון רב הטיפול (ביחוד בעתונות השביצרית דוקא) בתכניות ובמבצעים השונים, מזמן מלחמת־העולם, לכיבושן של מדינות לא גדולות: הפלישה לגורבניה, התכנית הגרמנית לכיבושה של שבדיה, הוית־פילנד בשעתה, עמידתה של הולנד במאי 1940, וכיוצא־בזה. מוכן מאליו, כי עוד יהיה לנו ענין להעלות פרטים מאלפים ומסקנות אף מהפרשות ההן. מיותר היא לעמוד במיוחד על כך, מדוע ראוי להשימת לבנו החומר המוגש להלן. תצוין כאן רק בחינה אחת: התערכה הניתנת ע"י במה לתכונות מסוימות של צבא מיליציוני (שבמקרה זה הית צבא מיליציוני חדוד וגש פטריוטי בריא וחזק, אך עם זאת הית גם, חיל אינסטרמי מובהק, כדבריו, במובן של תולש־יתר סובי־התיל). המבנה המיליציוני השביצרי לחוק מלהיות זהה עם צבא המקיים גופי־קבע, ובצדם של אלה — רשת־עוזרות ענפה, אך לגבי היסוד של עוזרות יש ויש להסיק ידיעה ולקח גם מפעמון ותכונותיו של חיל־המיליציה השביצרי, על צדדיו החזקים ועל נקודות־החולשה שבו, שתבעו את היקונו, בחוברת זו רק מהציתו הראשונה של תקציר־הסקירה. הממשך — עוד יבוא.

הנו בלתי-מספיק — תהינה לכל קרב תוצאות
הרסניות, ועל כל פנים תהינה קשות יותר מאשר
במדינות רבות אחרות. מהנמנע הוא שעבודה זו לא
תביא בעקבותיה גם השפעות חמורות על החייל ה-
שביצרי הנתון בקרב.

אכן, הגם ששיקולים אלה הנם מוצדקים, אין בכ"ז
להקל בגללם יותר מדי, ובפסקנות מופרות, בערכו
של הצבא השביצרי.

היצוץ לקרב של החייל השביצרי הוא איתן, ויש
להשוותו, נאמר, לזה של הפיני, עם, היצר
מתעמלים טובים, היו לו תמיד גם חיילים טובים,
אהבת-המולדת של השביצרי עומדת במרום-המדור
גם; כושר הקליעה, על אף השיטה המיליציונית, הנו
גבוה יותר מאשר, למשל, בצבא האוסטרי הקודם
(שבשנות העשרים והשלושים), עם 18 חדשי השר-
רות שלו.

רמת הכשרתם של הגייסות הנה שונה, והידיעות
המצויות על תימרונים הנו מיושנות בחלקן. מאז
שנת 1939 ניתנו ליחידות שביצריות רבות, מכל
סוגי-החייל, אפשרויות להשלים את יכולתן; ואפשר
ית אלו אף נצל נוצלו, אמנם, חסר לצבא נסיון
המלחמה, אך את זה הרי ניתן לרכוש רק בשחיר
הדם, בשדה המערכה, ביחס לכך, צודקת כמובן אותה
הערכה, המציינת את נחיתותה של שביצריה מבחינה
זו, אך נחיתות זו תאזון ע"י העובדה, שהשביצרי
יחם בשטח המוכר לו. באם תוכל שביצריה להחזיק
מעמד בתקופה הקריטית של השבועיים הראשונים,
הרי שיעמדו לרשותה גייסות מרובים מנוסי-אש.

הזיון הטכני הוא אטנם בלתי-מספיק מבחינות
רבות, אף על פי כן משתדל הפיקוד של הצבא
השביצרי להבטיח את כל התנאים אשר יתכנו, למען
הקנות לחילותיו אימון חדיש בתכליות, חזיון הולם.
אכן, עלינו להודות כי גם בגרמניה היה צורך לעמוד
תחילה בנסיון בלתי-נעים לא-אחד כדי שהחייל יצויד
בנשק מתאים. באם — כבמקרה של ההגנה בפני
שריון — אין אפשרות לסייע מיד לחייל בחותמים
נדוליקוטר, נהגים להיעזר באימפרוביזציות —
בדיוק, כאשר גם אצל הגרמנים, ולבסוף, יש לקחת
בחשבון עוד זאת: שתעשית-הזיון השביצרית תשוקת
בלאו הכי, במידה ידועה, ע"י העובדה שאנו הננו
המספיקים לה את הפלדה ועוד חמרים כיוצא בזה.

החולשות הנעוצות בטכניקה ובכשרת-הגייסות,
וכן גם נחיתות מסוימת של המפקדים הנמוכים, יאוז-
נו ללא-ספק במידה ידועה ע"י ביצוריה-הגבולות,
בשקודה רבה, ובהוצאות ניכרות, טיפחו השביצרים

מאז שנת 1938 את אזורי-הביצורים, אם גם הצבא
שלנו, הגרמני, פיתח דרכי התקפה מוחצות, והדברנו
מטרות קשות בהרבה ממבצריה-הגבול השביצריים,
בכל זאת מהיום המה מכשול, נוסף על כך, לא תרתע
שביצריה, — לפי הנתונים שברשותנו — בפני גרימת
מעצורים רציניים ע"י הריסות במרחבי-הגבול.

על אף כל התכנון שבענין הגנת הגבולות, אין
לשכוח שחלה תכורה גדולה בהשקפת על נושא
הגנת-הארץ כולה, באם, עד שנת 1939, יכולנו עוד
להניח ששביצריה תגן בראש וראשונה על גבולותיה,
הרי מתבלט כעת יותר מאשר קודם הרעיון בדבר
„המעוז הלאומי“.

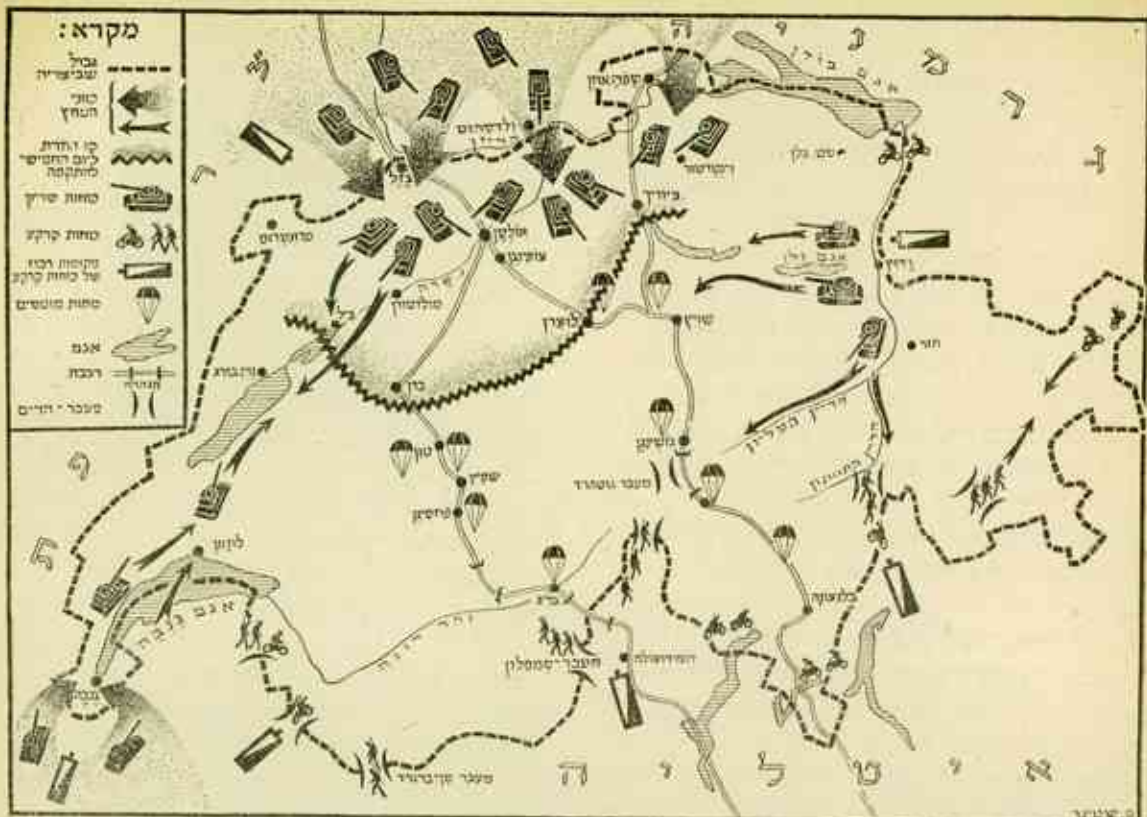
„מעוז“ זה, — אשר ביסודו הוא מקיף את עמק-
הרונה, מנסקט-מוריץ ובמעלה-הנהר, את
הריין-העילי ואת מסילות-הברזל
העוברות דרך המנהרות של סנקט-גוטארד,
לשברג, סימפלון ומעבר-אלבולה, וכן את חלקות
הכבישים העוברות באותו חבל, — הוא אשר
יקלוט את אותם הגייסות של צבא-השדה אשר ישמרו
על כושר-הקרב שלהם (לאחר קרבות-הנסיגה מתוך
-הרמה התיכונה, שמצפון לו). אותו „מעוז“ מכיל
מחסני-ציוד חשובים, דרכי-הגישה אליו מוגנים ע"י
מבצרים, אשר בהם שוכן חיל-מצב קבוע.

באם הצבא הגרמני יבצע בשביצריה פעולה אשר
מטרתה לא תהיה אלא, למשל, לעקוף את חזית-הריין
ע"י חדירה דרך הרי-היוורה, הרי הדיפתם של חילות
שביצריה אל תוך „המעוז“ היתה בגדר פתרון מתקבל
על הדעת להשגת אותה מטרה. במקרה זה לא היה
צורך אלא בבידודו של „המעוז“ ע"י חגורת
גייסות-הבטחה למולו, אך לא זה מצב-הדברים כעת.
דוקא השליטה על דרכי התחבורה צפון-דרום**,
החשובים כלי-כך — היא-חיא העומדת להכרעה, רק
ההשתלטות ללא-סיג על אלה — לפחות על שני
המעבריים שבהם, עם הספקת זרם-החשמל שלהם —
יהיה פירושה נחצון צבאי ברור על שביצריה.

נוסף על כך קיים עוד שיקול אחד, החשוב, לא
פחות: רק אם תשאר תעשיה שביצרית שלמה
לפחות למחצה, ואוכלוסיה המולנה ומסוגלת לעבר
דה, וכן מפעלי-כוח ורשת רכבות, בלתי-חרושים
— יהיה בהם כדי לשמש פרט-הולם בעד התערבות

* כידוע, גברה בזמן האחרון בשביצריה תפיסה מטר-
צפת: של עריכת קרב גדול בארץ-התיכונה, ברמה
השביצרית. — המער.

** גרמניה-אוסטריה, אשר שימשו להובלת פחם וזמרים
אחרים בעלי חשיבות צבאית חיונית, אם כי „אזוריים“
ברובם — (אשר היו על כן מותרים למעבר דרך שביצ-
ריה). — המער.

חה לנו ביותר, כי בכל קטעי הגבול ניתן להביא את הגייסות אל עמדות המוצא שלהם. ולבצע את עריכתם, מבלי שיהא חשש של פעולה נגדית שביצרית — אשר תהרוג ותחזור אל תוך השטח הגרמני.

התכנית האופרטיבית תבוצע בשתי פעולות משנה, אשר התפתחותן תחול באופן בלתי תלוי אחת ברעותה.

פעולה 1: השתלטות על אזור ההרים התיכונים כשנקודת הכובד של ההתקפה היא בצפון. השתלטות מהירה ביותר על שדות התעופה השביצריות, הבאים יותר בחשבון לשימוש. על מנת למנוע הגשת עזרה אפשרית ע"י ביחות מוטסים אנגלדאמרקאיים, שביתתו של הגוף העיקרי של הצבא השביצרי.

פעולה 2: חזרה לתוך "המעוז" בעזרת חיילות מוטסים, וכיבוש כל דרכי הכניסה מדרום ומזרח ע"י גייסות הרריים; ומאוחר יותר — גם כן בוש דרכי הגישה מצפון-מערב, ע"י חילות קרקע גוספים.

התיאום של שתי הפעולות יהיה בתקופת 72 השעות הראשונות בידי הכוחות אשר הוגחתו בעזרת מוטסים או הוצנחו.

מזוינת בשביצרות, נוכח המצב המתוח של עניני האספקה בצד הגרמני, לא תהיה הצדקה צבאית לבצע פעולות אשר סופן יצירת שכמה. הרי שמס' תכם מצב דלקסמן: בידי ההגנה הארצית השביצרית — צבא, אשר אפילו בגלל עצמתו המספרית בלבד מהווה הוא כבר גורם רבי-משקל. הכנעת החילות המתגוננים, ויהימה, בתוך "מעוז" האלפים, תהיה תפקיד אשר ביצעו אינו מתגוחים.

פעולות המוצעות לכיבוש המחר של שביצרות

החקירה בענין הפעולות הצבאיות מיוסדת על ההנחה, שהגבול השביצרי, על אורכו הכולל בן 1856 הק"מ, נתון לשליטה גרמנית.

כמטרת הפעולה מסתכמות — בהתאם לכל השרי קולים — המגמות הבאות:

1. הוצאתם מכלל פעולה של הכוחות המזוינים השביצריים, ומניעת סיוע יסיר ע"י בנות הברית.
  2. השתלטות מהירה על דרכי התחבורה החשובים ביותר, והפעלתה מחדש של תעשיות הזיון ה"שביצרית".
- הפעלת הכוחות תוכל להתבסס על העובדה הנ"ך

על אלה יהיה לחסום. תוך ניצול גורם ההפתעה. את כל הכניסות המולוכיות מהארץ התיכונה של שביצריה אל תוך ה"מעוז" — על מנת להפך את פנות פיקודו של הצבא השביצרי.

הגנה בפני פעולות אויריות של בנות הברית (בעיקרן — הפצצות של העמדות הגרמניות ושל קוי האספקה) מוטלת על חיל האויר הגרמני. אך בכדי להמנע מפיצול כוחות. תשאר החלוקה הנוכחית של כוחות האויר הגרמניים בתוקפה.

"מבצע 1"

כיצד יפול דבר, יהיה תלוי בכך, היוכח לשביר צריה, במקדם ככל האפשר, ובצורה רבת-רושם, שאין לעמוד בהתנגדות ממושכת לגייסות הגרמניים. בהתאם לכך חייבים להיעשות גם הפעלתם וריכוזיהם של הכוחות הגרמניים. היות ושביצריה מיחסת ערך יתר לביצורי הגבול שלה, אשר הגיעו לחוקם הרב ביותר ע"י הנהר ריין ובאזור שפהאוזן, יש לנפץ מערכות ביצורים אלה מיד.

ביצועה התכליתי של משימה זו צריך שיעשה תוך הפעלת חטיבות, מטיליר-ערפל* וחטיבות חוד קות של "ארטילרית-הארמיה"**, אשר מיד אחרי המעבר המוצלח על הריין יתפנו למשימות אחרות. ראש-הגשר הטבעי של שפהאוזן לא יותקף לעת עתה, אלא יכותר בלבד. ההבקעה דרך נורות-חזית קטנות והתפשטות עד כדי היווי ראשי-גשר נית גים לשימוש חייבות להיעשות בד בבד עם לכידת גשרי-הריין של באול, ולדסהוט וכ"ר.

את חמרי-הגישור יש להביא מלמפרע אל קרבת המקום.

צליחת האגם בודנוה בסירות-סער של מהנדסי-שדה ובסירות-עזר (סירות אורחיות, אשר רוכזו לי מטרה זו במיוחד) אפשר ותוכל לסייע בביצוע עליות בגדה הטרורגאווית של האגם.

גל ההתקפה הראשון יוצר מקבוצות-קרב חזקות של ארבע דיביזיות, "ציידים"***, לבוקר יום ההתקפה

* השם הגרמני המקובל באותה תקופה לכלי-המריגמה בני ששה הקנים אשר פעלו תוך שימוש בעקרונות הרקטי, ואשר הפעלתם הטקטית ע"י הגרמנים דמתה משהו לזו של ה"קטיושות" ע"י הרוסים — המער.
** הכוחות הארטילריים העומדים ישירות לפיקוד מפ-קדת הארמיה, מבלי להכליל בקורפוס-הצבא או דיביזיות הרגלים לרוב — יחידות של "ארטילרית בינונית", או אף כבדה, אך יש וכוללים גם ארטילרית-שדה רגילה — המער.
*** "ציידים" — jäger בגרמנית — יחידות נבחרות של חיל-רגלים קל בדומה ליחידות, הקלעים" (chasseur) שבצבא הצרפתי, אשר אינן נועדות אמנם דוקא לשימוש הררי מובהק, אך מקובל כי הן מצטיינות בזריזות וניידות יתרות. — המער.

השני, בערך, יש להביא בחשבון את ביצוע הרחבתם של ראשי-הגשר, כך שתחל ממועד זה ואילך תוכלנה להיערך לפעולה שלוש דיביזיות-שריון, דיביזיות-הציידים, אשר הופעלו עד עתה, מתארגנות עכשיו לקראת משימות חדשות.

א) דיביזיות-שריון אחת התקופ ותתקדם מבאול, בכיוון הכללי לעבר סולוטורן.

ב) דיביזיות-שריון אחת התקופ מולדסהוט לתוך עמק הנהר ארה, ותפנה את שדרותיה, מעשה-המניפה, לעבר צופינגן וצוריק.

ג) דיביזיות-שריון אחת תתקדם מורחה לשפד האוזן, בדרך וינטרטור.

הצלחת הדבר תהא מותנית בעיקרה בכך כי תנוצל מיד ובמלוא המרץ, "בהלת-השריון" בקרב הצבא השביצרי, אשר לה אפשר לצפות בבטחה מחולטת.

ברור הדבר מאליו, כי יהיה הכרח בשדרות התקפה צרות-חזית, בשל אופי הדרכים אשר תשמשה למסע-ההתקדמות.

לאחר הגיעו אל הקו בל"ברן-לוצרן-צוריק ניתן לגוף העיקרי של קורפוס-השריון להתפנות לשימוש אחר (בערך, ביום ההתקפה החמישי), ארבע דיביזיות-הציידים, אשר הולוכו עד כה בעקבות קורפוס-השריון, ממשיכות את ההתקפה בכיוון בו ביצעה עד כה מהלומת השריון. רצוי יהיה לצרף רגימנטים להי סעה-ממונעת אל אותן דיביזיות, "הציידים", כדי לאפשר את הביצוע של תנועות-מסע רחבות-ממדים במלוא-המהירות (לצורך היווי פלגות קדומניות לתפיסת עמדות עמוק ככל האפשר בשטח האויב). ועתה מתקרבת השעה בה הכרחי לנפץ את כל חטיבות-הצבא השביצריות הפועלות עדיין במאורגן, כדי למנוע התהוותן של יחידות-פרטיזנים עתידות*. חטיבות צבא גרמניות בעצמה מוגבלת — אשר אמנם תסוינה את עצמתן האמיתית ע"י, התנפלו-יות-אש, תחוקנה במעברים של הרי-היורה המר ליכים לעבר צרפת.

יש לכבוש את הביצורים הנמצאים שם במידה שעוד יוסיפו להתגונן גם לאחר התמוטטות חזית הריין; דבר זה צריך להיעשות תוך הפעלת כוחות הסכניות של דיביזיות-ה"ציידים".

דיביזיות-ה"ציידים" חייבות להשתלט במהירות האפשרית על הכניסות ל"מעוז", כדי להקל על יח-

* אכן, נסיונם של כמה ארצות כבושות הוכיח כי דוקא פיצורן של חטיבות הצבא הסדיר הוא המזין תגור עות פרטיזניות עתידות; וכובש נבון ישקוד בודאי על כי תורן וש ביתן בש למות, מבלי שתתפרקנה ליר יחידות-משנה וחברות בודדות. — המער.

דות חיל-האיר הלוחמות שם (במסגרת „מבצע 2“).
 כיבושה של ג'נבה העלאת כוחותיה של דיבויזה
 אהת לחוף במרחבה של לוזאן, ייעשה ביום ההתקפה
 הראשון. שדרה אחת תצטרך להתקדם בכיוון מלנטרה
 — לעבר כניסת ה„מעוז“; בו בזמן ששדרה נוספת
 תפעל מלוזאן לעבר הצפון, ממזרח לאגם גויאנבורג
 (בבשטל) במטרה להפגש עם דיבויזות-הציידים
 המתקיפות מעבר גבול-הצפון.
 פעולותיו של חיל-האיר באיזור פעולה זה מצ-

טמצמות לעת עתה בדלהלן:
 א) השמדת המטוסים השביצריים, המבאיה לידי
 השגת השליטה באויר.

ב) הפצצות-צלילה על מספר מערכות ביצורים
 מהגדולות יותר שבאיזור הגבול, התקפות-הטרדה
 ועצירה של שדרות-מסע שביצירות, ועל מקומות
 שבהם מבוצעות הוצאת הגייסות מרכבות או פעולות
 פריקה וכד'.

ג) מתן הגנה ע"י מטוסי קרב לשדרות-המסע
 הגרמניות, לעמדות ההיערכות וכיו"ב, וכן הגנה
 אנטי-מטוסית לגשרי-הריין.

ד) השתלטות על שדות-התעופה ונמלי התעופה
 השביצריים, אשר גועדו להפעלת כוחות-האיר, ו-
 הכשרתם למטרות הגרמניות, הפצצת מטרות שאינן
 צבאיות מובהקות תהיה מיותרת, מבלי שיש לב להת-
 פתחות חדירתו של קורפוס-השריון מצפון-שביצריה,
 התקדמותו של דיבויזות-ה„ציידים“ בעקבותיו, הק-
 מת אווריה-החסימה במוצאיהם המערביים של הרי-
 הירורה ולהתקפה מעבר לוזאן והלאה — נעשה והולך
 באותה שעה עצמה „מבצע 2“, שתכליתו הכיבוש
 המהיר של „ה„מעוז“.

בבוקר יום ההתקפה הראשון יש להעביר בדרך
 האויר דיבויזות-צנחנים, אשר יחידותיה תונחנה
 בנקודות המפתח של מעברי-ההרים הטובילים אל
 תוך ה„מעוז“; וכן בשדות התעופה של ה„מעוז“
 עצמו (עד כמה שהדבר יהיה ברי-ביצוע).

בעת ובעונה אחת עם ההנחתה * או ההצנחה **
 מתקיפה ארמיה הררית שלמה, המפוצלת לקבוצות
 קרב רבות, על פני דרכי-הכניסה אל האלפים שבג-
 בול-ההרים של שביצריה הדרומית, תוך שמירה על
 עתודות-דיבויזה חזקות בעורפה של כל דיבויזה
 מתקדמת.

* של הגייסות המוסעים בדאונים. — המ ע ר.
 ** של יחידות הצנחנים ממש — המ ע ר.

ההצלחה בפעולה זו מותנית בהסתערות על
 האויב ובהצמתתו בכל המחזרות האפשריות, ובמ-
 קומות רבים ככל האפשר.

משניתן לעמוד על כך שהתקדמותה של שדרה
 מתפתחת בהצלחה, יש להפעיל את עתודותיה מבלי
 לשים לב למצב המתהווה בינתיים אצל השדרה השכ-
 נה. במסיבות ידועות מתקבלת על הדעת נסיגה של
 קבוצות-ההתקפה, אשר לא הצליחו להתקדם; כי
 בשים לב לאופיו המיוחד של אורח הנהלת-המלחמה
 המקובל אצל השביצריים אין כלל לצפות לרדיפה
 ע"י גייסות שביצריים.

הצירוף של מספר טייסות טובות של חיל-
 האויר — טייסות סויר-הררי, טייסות-קרב וסער —
 נראה כדבר נחוץ.

הכוחות הגרמניים, לא זו בלבד שיתקיפו מתוך
 המרחב של וודן-סרגנס, החל מיום ההתקפה הרא-
 שון, בכיוון אל ולנזה, אלא אף יתקדמו גם במעלה
 נהר הריין.

פעולתו של חיל-האיר (הפועל מאיטליה הצפ-
 נית), באזור „מבצע 2“ תהיה בהתאם למגמות של
 „מבצע 1“ — ונוסף אליהן תבואנה:

ה) הספקת היחידות שהונחתו

ו) הגנת אווריה-החסימות בעמקי-ההרים.

הערות כלליות

יש להמנע ככל האפשר מאש ארטילריה על ישר
 בים. בתי-הרושת, מפעלי-השמל וכיו"ב, תוך מהלך
 התקדמות המבצעים יש לדאוג לדברים דלקמן: מקר
 מות-ריכוז לשלל ולכלים (הכרחי פירוק יסורי של
 הנשק מעל האוכלוסיה!); מתנות-שבויים (את הש-
 בויים אין לשלוח אל מחוץ לתחומי הארץ — היוצא
 מכלל-זה הנם הקצינים); ארגון-טודט (הארגון הטכ-
 ניה-משקי הגרמני, בעל אופי צבאי-אזרחי מעורב)
 צריך שיקבל על עצמו בהקדם את הסידורים הטכניים
 לייצור החשמל ולאספקת, שלטונות הרכבות-הגרמ-
 ניות נוטלים בידם את הפיקוח העליון על רשת-המ-
 סילות השביצרית, אך יש להמנע מהתערבויות ישי-
 רות, פלגות-משק מיוחדות חייבות להבטיח את
 מפעלי-הייצור החשובים ביותר.
 את המשטרה השביצרית יש להשאיר בתפקידה.

(מוף יבוא)

סמל היחידה

אלוף יצחק שדה

צבאו הפרטי של „פופסקי“

עם זאת, לא חסרו בבריטניה גם אנשים נועזים, עשירי-דמיון, אבל אלו, כרגיל, נדחקו אל תחומי המלחמה הזעירה.

כזה היה לורנס, במלחמת העולם הראשונה, וכך — מפקדים רבים (ביניהם, המוכשר ביותר — וינגייט מידענז) במלחמת העולם השנייה.

במדבר לוב, בשנות 43-1941, פעלו כמה מפקדי דיום נועזים בתפקידים מיוחדים, רובם, — במסגרת ה„לונג ראנגי דורס גרופ“, או יחידות נוסח „קומנדו“ מיוחדות, מבצעות היו עוינות לעתים עד כדי שגעון, בכוחות קטנים השיגו השגים גדולים: גם במודיעין שמאחרי קו האויב, וגם בפעולות חב"ל. בין הללו יש לציון ביהוד את הלויטננט-קולונל ולדיסיר פניאקוב, שכונה עליידי ירדיו הבריטיים (שהתקשו מאוד להגות ולשמוע ביהוד בשלפון, את שמו הרוסי) „פופסקי“ — דמות אורגינלית ביר תר בתוך שפעת הדמויות האורגינליות שפעלו ב"מלחמת-מדבר ומלחמת-ערובה זאת.

אישיותו של פופסקי

הוא נולד לאבותיו הרוסים כבלגיה לפני יותר מחמישים שנה. בית אביו היה אנגלופילי מובהק, ובעודו ילד היתה לו האנגלית שפת-דבורו. בהגיע תורו להכנס לבית-ספר גבוה נשלח לאנגליה, ולמד בקמברידג'. באנגליה התאקלם ובה ראה את ארצו ואת מולדתו, בפרוץ מלחמת-העולם הראשונה נתגייס לצבא הצ'כוסלובקית וכמעט בלי אמון נשלח לחזית כתר-תח'טוראי, נפגע בחזית, עשה שנים-עשר חודש בבית-חולים צבאי ויצא מן הצבא עם תעודת נכות של שמונים אחוז. לדבריו, המלחמה לא עשתה עליו שום רושם, המגאור בין הצרפתים נטע בו, מסוים מה, רחשו בו וכמעט-שנאה אליהם, ומתוך כך נתחזקה בו עוד יותר האהבה לדברים בריטיים רבים.

אחרי המלחמה חזר ללמוד „למודים מעשיים“ וגמר את חוק למדיו כמהנדס ונדר בארצות שונות. בשנת 1924 החליט שבמצרים ועבד בבית חרושת.

קשה מאד להגיד, מהו, בעצם, הקו המיוחד, האופייני לצבא הבריטי, ניתן אולי לומר, כי ה" מיוחד שבצבא זה הוא שאין בו שום דבר מיוחד; ואפשר שגם מעיקר מן הנמנע הוא שיהיה. הרי אופיו של ה„חומר האנושי“ של הצבא, ואופיים של שדות הקרב, שבהם פעל או עלול לפעול, הם הגורמים העיקריים המשפיעים על אופיו של הצבא. וה" צבא הבריטי, כידוע, (מכל שכן — הצבא הבריטי במשמעו הרחב והכולל, ה„קיסרותי“, של המלום הללו) מתגייס בכל היבשות שבעולם, מאוסטרליה ומניו-זילנד, מיבשת אמריקה (הקנדים) מאסיה (ההודים „הגורקה“), מאפריקה (הדרום-אפריקאים) ומאירופה (הבריטים עצמם). גם שדות-הקרב הבריטיים מגוונים למדי: במלחמת-העולם האחרונה בל" בד להמו הבריטים בשלוש יבשות: באסיה, באפ" ריקת ובאירופה. כל אלה גרמו לכך, שתוך הצורך המתמיד להפעיל אותם גופי-גייסות עצמם לסירור גין, — פעם בנינג'ל הטרופי, פעם במדבר ישיטון, פעם בהררי-עד ופעם באיי-השטוריות של הולנד, למשל, — לא הוקמו ולא גובשו לא גייסות הרריים בלבד, לא יחידות גדולות (כבארצות הברית) לעליות-בחופים, ולא גייסות-מדבר מובהקות, כאר" תם שקיימו הצרפתים קיום של קבע במרחבי- צפון-אפריקה, אדרבא, הובלטה הנטיה לקיים צבא סטנדרטי, שיעמוד, כמובן, גם על סטנדרטיזציה של האמון, לבסוף, במהלך מלחמת-העולם השנייה, יצרו הבריטים גם את „תרגול-הקרב“, שנועד לה" ביא לירי סטנדרטיזציה גם את התכסיס בשדה-הקרב. בצמרתי של הצבא הבריטי — גם במלחמת- העולם הראשונה וגם בזו השנייה, — עמדו מצבי" אים, שהיו אמנם מוכשרים ויעילים, אך לגמרי לא" מקוריים בתכסיסיהם, לא אלנבי — במלחמת העולם הראשונה, ולא וייל — במלחמת העולם השנייה, לא תפסו את המקום הראוי להם, הייג ומונטגומרי — התבלטו, אך לא עד מרום סולם הפיקוד והפרסום.

לסוכר; נשא אשה והוליד שתי בנות. אף על פי שעשה במצרים ימים רבים לא קנה לו יידיים רבים בחברה המצרית. למד טיס ואת רוב זמנו החפשי בילה במסעות במדבר, וב"פורד" הישן שלו עבר מרחקים בשטחים שנחשבו כמנועים לתנועת כלירכב. הוא עברם בעזרת מכשירי ניווט, כאותם הנהוגים בציי, ועל ידי כיוון הרוחות על פי השמש והכוכבים וכל זה בודאי בכוח העקשנות שברוחו הסבילות שבגופו. הוא למד להכיר את שבטי הבדור אים שבמדבריות מצרים העילית, ואח"כ — גם במדבר המערבי*, את ראשי השבטים ואת השייכים ומצא ענין בהבחרם (במקצת — בהשפעת כתביהם של נוסעי-ערב הבריטיים הגדולים: בארטון, דוטי, לורנס ואחרים). בפרוץ מלחמת-העולם השניה ניסה להתגייס לצבא הבריטי — אך לא נתקבל, כי לפי דרכו היה נתין בלגי, ובלגיה בימים ההם ניטרלית הייתה.

אחרי שהופרה נייטרליותה של בלגיה, נתמנה לקצין, תחילה באמתלה שימש בתפקודי משרד ומטה (בשל גילו, חולשותיו ומשקלו הניכר), ואח"כ, למעשה, כמפקד פלוגה ביחידה ערבית, שהורכבה מערביי לוב הסנוסים (קצתם פליטים, תושבי מצרים, וקצתם — שבויים, מן היחידות הלוביות שבצבא האיטלקי)*.

ומכאן מתחילה ההיסטוריה הצבאית של פניאקוב שנהפך ל"פופסקי".

הכשרתו הצבאית

כאמור, בפרוץ מלחמת העולם החליט פניאקוב להתגייס. בעצם, לא היה ברור לו מה יעשה בצבא. למעשה, לא היתה לו כל הכשרה ראויה לשמה. כאשר הציעו למנותו קצין בדרגת סגן, הדגיש, שאין לו כל נסיון צבאי, ושנים ייעברו עד שיאמננהו להיות קצין, הוא ביקש שיגייסוהו כטוראי, שלא יחייבוהו "לשחק ג'נטלמן", אך ידירו סאו מזור אמרי, הארכיאולוג הנודע בתיו האזרחיים, שכנע אותו בהסבירו לו את הקושי להתקבל לשרות כחייל פשוט בגילו ובמצבו הגופני. באוקטובר 1940 אושרה לו דרגת לויטננט, ויתיצב לשירות.

לרופא הצבאי שבדקו הסביר שרוצה היה להתקבל לשירות המודיעין, לפי שסבור הוא, כי בתפקיד זה יוכל להועיל; שהרי ממילא מבין הוא, כי במצבו הגופני ובגילו אין לו כל תקוה לשמש בתפקידיו קרב ממש. על כן ביקש את הרופא שלא יתן את

* ראה — במערכות הובי-יחיים בענף הנודים הערביים-הלוביים — המערכ.

דעתו על חסרונותיו הגופניים וישיכו לסוג "א.1" שכן איש לא יבזק ע"י כך והוא יהנה הנאה כלשהי ברגישותו זו של איש בשנות העמידה, חייך הרופא והסכים.

פניאקוב, ששמע לפני כן על התארגנות גדודים ערביים-לוביים, ראה בכך את דרכו אל השרות הלוחם, ועל סמך ידיעותיו והתמצאותו בסביבה ערבית ובידואית, "הסתדר" מראש — ועם התקבלו לצבא זכה כמניי לאחד הגדודים, ולאן דוקא במשרה משרדית...

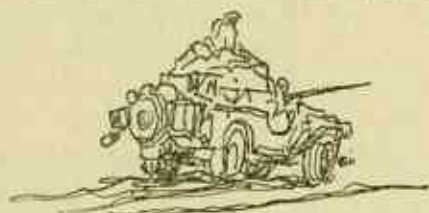
אבל בכך לא הגיע עדיין אל תכליתו השלמה. אכן, הלויטננט הלא-צעיר נשלח כמפקד פלוגה ליחידה ערבית סנוסית, שמראש ראה ככוח-קרב רציני, שם למד לראשונה את השמוש בנשק חיל-הרגלים ואת עניני ה"מנהלה" הצבאית ביחידה ואת השליטה בקהל החיילים והסמלים בני-לוב (שאר פיים שונה תכלית שנוי מאופיו של הפלח המצרי). בשעת-כושר אחת "ערק" — ונצטרף אל רגימנט חיל-פרשים ממוכן ("דרגונים-של-הגוארדיה", שהיו רגימנט מכונות-שריון). במקומו זה, החדש הזמני, למד משהו גם על תכסיסים של רכב-מלחמה. אמנם, הג'יפים שהרבה להשתמש בהם לאחר זמן, לא היו דומים למכונות-המשוריות הכבדות מסוג "דיימלר", שראה ברגימנט ה"פרשים הממוכנים"; אך גם כדורי רובה רגילים, כפי שהוא מעיד בעצמו, עשויים היו לבקוע את המשוריינים הללו, והיושבים בהם לא היו מבוטחים מפני האש יותר מן היושבים בגיפים. — ומכאן הסתגלותו הנפשית (והטקטית) לפעולות רכב זה באותו פרק זמן קצר שעשה ברגימנט הדרגונים המשורין (אין צורך לימר שמ"כחינת חופש התנועה — לרכב, על פני השטח, ולאנשיו ביציאה מתוכו וכירוב — עלו הגיפים הרבה על ה"דיימלרים").

מלבד לימוד נשקו של החייל הרגלי קבל פניאקוב שעורים מפי אחד מחבריו הקצינים, המנוסה ממנו, על הדברים שקצין צריך לדעתם (הדבר היה עוד בכניסתו למסגרת גדודי-לוב). ואלה הדברים: כיצד מצדיע קצין, כיצד הוא פונה אל קצינים גבוהים ממנו, מה הוא עושה בכובעו בשעת כניסתו למשרד, מתי קצינים מכבדים זה את זה במשקה חרוף ב"מאסי" שלהם וכירוב דברים חשובים, זו הייתה בהתחלה כל הכשרתו הצבאית כולה. לאחר זמן, כשנודמן לגדודו קצין מנוסה וערני מאנשי הצבא הסדיר, למדהו הלז לא מעט; את שגרת הארגון והנהול, את היסודות של טקטיקת הרגלים, את

עצמו כלוחם, ונתמחה ב„מקצוע“ של פקוד וקבלת הכרעות, במשמעם המצומצם ובמשמעם הרחב של המושגים הללו. ועמדו לו בכל אלה התכונות המיוחדות לאופיו: קור־רוח והעזה, תכונה טבעית למנהיגות, וכשרון של מארגן ו„מנהל עבודה“.

ניחד כאן את הדיבור על תכונתו האחרונה. הוא שנה את ה„חברמניות“ הפרטיזנית (אף על פי שמן הסתם לא ידע את הביטוי העברי, אך את התופעה הכיר היטב ולאחם בה ללא־ירחם), זו המור־כתב משיעורים שונים של אימפרוביזציה, תוקפנות ובהילות.

הסתכנויות בלתי נראות „מראש“ — אומר הוא — גורמות לי אי־נחת, איני מאושר אלא אם כן יכול אני לבלות את זמני בהכנות מדוקדקות, פעמים הרבה ונחתי הזדמנויות ויצאות־מן־הכלל ולא ניצלתין מפני שלא הרגשתי כי הנני מוכן להן.

מאיך גיסא, כמעט כל פעולותי הצליחו, האבידות שלי היו תמיד קטנות, וקל היה למלא אותן. אף על פי כן רחוק היה מקפדנות. תכניותיו היו גמר־שות, הדבר שהוא מכנה בשם „הכנות“ — נצטרף כעיקר מבקאות מדוקדקת, הנרכשת מראש, בשטח ובדרכי־הגישה לאוביקט ההתקפה, ומידעיות מפורטות, ככל האפשר, על אודות האויב עצמו.

הוא ידע, שקרב הוא, משחק אשר שני צדדים ברי, ואין לקבוע מראש את הנהלתו, תפקידו העצמאי הגדול והחשוב הראשון היה הקמת רשת מודיעין בעורפו של צבא רומל. הוא התייחס בשלילה גמורה לכל מקורות וסנסציה באוסף חידיעות. הוא מצייק, שאף ה„לונג רנג“ דורט גרופ“ — אשר מבחינות רבות של ארגון ואורח־פעולה (ואף מבחינה סנסטי־מנטלית, שנשתרשה עמוק) היה משמש כאדיאל של יחידה מלוכדת, ענינית ורצינית, — ניצל את נכונות הערבים של לוב (להבדיל מאלה של מצ׳׳ר), לשרת כגורמי המודיעין של הבריטים רק באופן מקרי ובלתי־שיטתי למדי. הוא מצייק, למשל, כי בשעת ההתקפה הנודעת, בנובמבר 1941, על מטהו של רומל ע״י לויט־קול, קייזר ואנשיו, קודם כל לא ידעו התוקפים שאותה שעה היה ברומא; ושנית —

השימוש הנכון במיני הנשק המצויים בפלוגה, את הדרכים לקיים סמכות על גייסות וכיוצא בזה. בהיותו ביחידה למד, כאמור, עוד כמה דברים, היוו אלה דברים שמפקד צריך לדעתם: כי תפקיד צבאי מורכב לא רק מלחימה בלתי אמצעית בשדה קרב, בהפסקות שבין מעשה־מלחמה למשנהו, עליו לא רק לדאוג לרוח האנשים ולאיומנם; כי גם בזמן קרבות, וגם ב„הפסקות“ — הימים והלילות מלאים עבודה שהורה, משעממת, כגון דאגה לאוכל, להיגיינה, לבגדים, כן למד שמאחורי הצבא הלוחם יש „זנב“ ארוך מאד של דרכי תחבורה מיגיעים וסדורי־אספקה מורכבים ורבים עד אין קץ; ויש לדאוג, כל פעם מחדש, שאמנם יגיעו ליחידה, בכמות הדרושה ובמועד הנכון, כל מיני מצרכים: בגד, אוכל, תחמושת, נתגלה לה, כי „המצרך“ הקרוי „בן אדם“ — גם הוא, ככל מצרך אחר, משתפשף הולך ויש בו „פחת“, לא רק במסויבות של קרב אלא גם במסויבות אחרות: בשל גורמי בריאות, העברות ושלטולים וכדומה: ויש לדאוג לזרם בלתי פוסק של מילואים, ואת המילואים יש לאמן ולהכניס למסגרת, ואין זו מלאכה פשוטה כלל להשיג את כל אלה — ולהשיג בזמן הנכון, ובכמות הדרושה. מחבריו הקצינים למד כי יש להתחכם כדי להשיג את המבוקש, כי יש לדעת כיצד לפנות, וכי כל פניה צריכה להיות כזאת, שיצליח לקבל מכל דבר מצוי — מן המגיע וגם ממה שבעצם אינו מגיע — בלי להפריע את הכתיב בחוק, ולדברי „פופסקי“, ישנה אמנות מיוחדת של אי־מלוי פקודות; ושום מפקד שאינו בקי ורגיל באמנות זו, לא יזכה להצלחה שלמה. כזאת היתה הכשרתו של המתנדב הקשיש בטקטיקה, בלוגיסטיקה, כזה היה בית־הספר שלו לקצינות ולפיקוד.

פופסקי המפקד

שדה־הקרב הוא שהיה בית־הספר האמיתי של פופסקי. מכל התנגשות שנודמנה לו למד משהו. בתוך ה„לגיון“ הסנסטי, כקצין בדרגת סגן העומד לפקודו של מפקד בטליון, כמפקד פלוגה סנסטית וכסגן מפקדו של גדוד, כנספה ברגימנט חיל־הפרשים הממוכן, ושוב — ביחידה הסנסטית, זאת הפעם עצמאית ונתונה לפקודו הוא (ה„קומנדו של חיל ערבי־לוב“), וביחוד — בשיתוף־פעולה, הממושך ורב־הצורות, עם ה„לונג רנג“ דורט גרופ“ L.R.D.G. — הוא למד להכיר את

* קבוצת המדבר לטווחים ארוכים — המער.

עצם הבית שתקפו לא היה מעורו משכנו של רומל.

המנגנון שהקים באותם הדשי הקיץ של 1942, ב"הרים הירוקים" אשר בלב קרינאיקה, הכבושה בידי גרמנים ואיטלקים. היה מסועף ועבד בדיקנות ובסדר; ועיקר הציון שציון הוא כי לא הפסיק לפעול אפילו בימים הקשים ביותר שבאו על הצבא הבריטי, לאחר נפילת טוברוק, כאשר המבוכה והרסיון מן הטבע היה כי יישלטו בקרב אוכלוסיות "ג'בל אחדר", וכי יפגעו אף בתקופות רוחם של עוזריו הבריטיים עצמם, ושלו גופא.

מכונות ירייה, ויקרס א" מצומדות; ועל ידי זה בלבד, גם במעט אנשים שלו, יכול היה להגיע לכוח אש עצום ("כעצמת האש של גדוד רגלים").

אחרי כמה התנגשויות (ועם רבוי מקורות החי מוש והאפשרויות) שינה פופסקי את חימוש הגייפים והרכיב עליהם מכונות ירייה בראוונג אמריקאית מצומדות: האחת בת 0.3, והשניה בקוטר של 0.5, וכך היתה לו אפשרות לפגוע פגיעה מוחשית גם במכונות משורינות וכיו"ב, בלי לגרוע מעצמת האש נגד נחשול יאדם, כך נהפכה מכונת קטנטנות לכלי מלחמה אדיר, וה"ציביליט" האמצעי, — שמתנו (טאליה" בלע"ז) העבה למדי בישתו תחילה, כעדות עצמו, — למפקד, שהפיל פחדו על כל אויב שבא עמו לידי התנגשות.

השני

בלתי שכחים היו רבוי הישגיו של פופסקי (לעומת הכוחות שהופקדו בידיו), ומיעוט אבידור תיו, כבר עמדנו בקצרה על רשת המודיעין שהקים בלוב, נציין עוד, כי בתקופת פעולתו ההיא לא הסתפק כלל בריכוז אינפורמציה, אלא גם פעל במישרין — והוא הצליח לא פעם בהשמדת מחסני נפט ובנזין גדולים וחיוניים, במיקוש דרכים מאחורי הקוים, ואח"כ — בהתקפות נועזות ומחצניות ביותר על שדות תעופה, לבסוף, בשלבי החיסום של המל"חמה בצפון אפריקה, בסיוריו על פני שטחים נרחבים ביותר של מדבר סהרה, אשר הקימו את המגע הראשון בין הארמיה השמינית והראשונה (שפעלה בתוניסיה), גילה לצבא דרכי מעבר חדשים ובפועל ממש פילס את הדרך לתמרון האגוף של מונטגומרי בדרום תוניסיה ולנצחוננו על רומל, פופסקי סירב להניח את נשקו גם לאחר שסיים את מפעלו במדבר, — כי אחרי נצחון הבריטים והאמריקאים באפריקה עדיין לא הם האויב מן העולם, — והוא נשא נפשו להעברת יחידתו לשדה פעולה חדש — לאיטליה, אך כיצד יפעל בגייפים שם,

אנשיו ידעו היטב את תכונתו זו — ההכנה המדוקדקת והשיטתית, — והכירו בו את מנהיגם, הם נתרשמו — וכנראה, כל פעם מחדש — גם מהעזתו וקור'רוחו במצבים קשים ובסכנות; וגם מן העובדה שעל אף גילו הוא חי עמם בתנאים שונים ויחד עמם עמד בכל הקשיים.

באחד מדפי ספרו קוראים אנו על השתתפותו בתורנות לילה, דבר שאינו שכיח אפילו ביחידות פרטוזניות מובחקות.

מן המטען ה"ציבילי" שלו, סייעו לו ידיעת השפות, — גם שפת ערב וגם שפות אירופאיות, — ובעיקר הותק והנסיון הרב שרכש לו במדבר, כל שכן שעה שהעמד בראש יחידת פשיטות עצמאית וצויד בגייפים ולמד לדעת את כוחן של המכונות האלו בנסיעה לא אדרך, עוד מנסיונו הציבילי ידע שיכול הוא לעבור בלא אדרך לכל מקום ולכל נקודה, אם רק יש לו מכונת הכשרה לכך — לפי שעוד בימים ההם סיגל לעצמו את ההתמצאות במדבר ואת דרכי הניווט למסעות רחוקים בישימון, עגון החזירה לעומק תחומי של האויב לא עמד, איפוא, לפניו בצורה כה חריפה, ידע הצבא, שבלי קושי מיוחד, אלא בסאמך מסוים בלבד יכול הוא להגיע כמעט אל כל אוביקט שבאיזה שטח משטחי האויב בין החוף הצפון אפריקאי לבין מרחבי המדבר, — וגם להסוג ממנו לאותו ים המדבר לעומת זאת, ידע כי הצד שכנגד קשור בדרכים ושבילים, מצב זה נתן לו עליונות לגבי התנועה היוזמה והקנה לו אפשרות של הפתעה, ניידות יתרה זו, שהקנה לעצמו עיי נסיונו בנסיעות במדבר והכלים המתאמים לטיב משימותיו, נתנה לו את האפשרות להופיע בעורף האויב ואגפיו, במקומות שהלה לא חיכה לו כלל ובזמן שבחר הוא לעצמו כהולמו ביותר — וב לתי הולם את האויב.

בתחילה היו הגייפים של פופסקי מצוידים ב-

בעזרת הצ'י בכלייה המתאימים, שהופעלו לראי-
שונה למשימה זו. אכן, גם הנסיון הזה גרם למפחד
נפש רב למדי, מחמת מסיבות מכשילות רבות ושונות
שבצטרפו יחדיו, תקלות, שרטונות, סערה, כמעט
וירדו הגייסות האנשים למצולות הים הוועף, אך
פופסקי התעקש, — גם לאחר שאבד ממנו, במסיבות
הנ"ל, מיטב הגייסות הציוד, ולבסוף הצליח לשוב
ולחשיג את מטרתו הנכספת, — חדירה לעורף האויב
ול"ארץ־הביניים" שבין חזיתו למרכז־המטען שלו,
בדרך ה"פשוטה" והקשה ביותר: במשעולי ההרים
האיטלקיים.

אכן, מאלפת ביותר הדוגמאות שבספרו.

הננו מביאים מספרו כמה דוגמאות על פעולותיו
באיטליה, לפיהן אפשר לעמוד על אפשרויות הפעולה
בגייסות גם בסביבה הררית, דבר הידוע לאין ערוך
פחות מדרכי הפעלת גייסות במישורים ומדבריות.
ומאותן דוגמאות מתגלה עוד קו מפתיע ליכולת
של פופסקי: הוא הצליח גם להפעיל את איכרי
איטליה, את הפרטיזנים האיטלקים (דהיינו, חומר
אנושי שלא היה מוכר לו לחלוטין, ובסקירה ראשונה
גם זר לו עד מאד, לאחר רומנטוזיה מסיימת של
התיי האווירה הבידויים) לאותן המטרות עצמן
שלקראתן הפעיל את השייכים הסנטוסים במרחבי
הג'בל הירוק.

בסביבה ההררית הבלתי־מוכרת הזו, — הרי שוב
לא יהיה לו אותו יתרון, שעמד לו במדבר: ידיעת
הסביבה ואפשרות ההפלגה למרחבים, — מעתה
יצטרך לנוע בהרים, בארץ לא־נודעת לו ובסביבה
שבה תהיה תנועת הגייסות בהכרח הרבה יותר
מוגבלת.

דאגתו הראשונה היתה: כיצד לחדור אל
מאחורי קו האויב, הוא סמך על עצמו ועל אנשיו
(אשר לקטטו והדביקם) יחד, בתהליך הדרגתי:
אנשים שונים מיוחדות שונות, שהיו לגוף אחד,
חדש בתכלית, קטן מאד אך מלוכד ונועז), כי
משיחדרו אל מאחורי מערך־החזית של האויב, ית-
מצאו היטב וידעו לפעול, לשם חדירה ראשונה זו
תוכננה תחילה הורדת הגייסות בעורף ע"י
דאונים, וצבאו הפרטי של פופסקי (הכנוי
הרשמי של יחידתו בהיל־הצבא הבריטי) שקד על
אמוני הטסה ונחיתה, בדיעבד, על אנשי פופסקי
בחוף טרנטו עם הגל הראשון של דביות מוט-
סה, מאניות, בתנאים שהיו שקטים תחילה, אך אח"כ
בתחדשה בעית החדירה, משגתמה איטליה לרוחבה
ע"י חזית גרמנית מעוצבת במרכזו של חצי־הארץ,
ואז נתחדשו התכניות הפתרונית האופרטיביים
ההטכניים השונים לתקנת הבעיה, או נעשה הנסיון
להורדת הגייסות בחוף המזרחי של איטליה התיכונה

יצוין: פופסקי לא אהב „סקרדים“ בהיותו בין ערבים לא ניסה להופיע כערבי. הוא ידע, שלא יצליח בזה; ובכל מקום הופיע כמות שהוא, כמפקד בריטי. בכך היה מציאותי הרבה יותר מסוג מסוים של קצינים בריטיים, אשר סברו, כי ע"י נסיונות של הזדהות עם הערבים יעשו גדולות ונצרות „נוסח-לורנס“, ולמעשה השיג, בודאי הרבה יותר מהם קרבה אמיתית והשפעה בלתי-מזויפת ומתמידה. מפתיעה ביותר היתה יכולתו לעשות „כתהוך שלוי“ בסביבת האויב, ב„לוע-הארי“ ממש. שלותו, וקור-רוחו הסהם ששירתוהו במקרים מסוימים, בסיועם לו להבליט את עצמו. הרי קשה מאד לשער, שקצין בריטי, במדים בריטיים, יעבור ברחובות עיר, כמקרה הנדון היתה זו — דרנה, בלב קרינאקה האויבת, שהיתה מלאה צבא איטלקי וגרמני. ופופסקי עבר לאור השמש ברחובותיה הראשיים של העיר הזאת במדוי. הוא עשה את חשבונו: האיטלקים דאי יחשבוהו לגרמני, והגרמנים לאיטלקי. ובטוח היה שלא האיטלקי ולא הגרמני לא יאמינו, פשוט לא יאמינו, למראה עיניהם ולא יעלו על דעתם אפשרות של העזה כזאת: שקצין בריטי לבוש-מדים (ואף לא מבורחי מחנות-השבויים) מהלך בזניהם; וליתן בטחון פסיכולוגי בחר לו את השעות שבהן היו רחובות העיר הומיות ביותר מרוב היילי אויב המטיילים ומצטופפים בחר צות. לעתים, באין לגיפים שלו כל אפשרות להסתלק, הכניסם לתוך השירות של האיטלקים או הגרמנים, ובתוך השירה היו הכל סבורים ובטוחים, כי גם הללו שיוכיחם לשירה. איש לא פילל שנלי רכב של האויב יכולים לנוע בשקט בין כליהם.

והיה מעשה באיטליה, ובשעת הצורך להשיג ידיעות על מערך האויב, ידיעות שיכלה להיות לתן השפעה חיונית, ואולי גם מכרעת. על התפתחות המערכה בעד דרומה של איטליה נסע לבקר את המיור-האפסנאי הגרמני שולצה, במשרדו שבעיר הכבושה בידי דיביות-צנחנים גרמנית, בהופיעו בתר-רת סוחר וסרסור-יינות איטלקי. אפשר לומר, בדרך

כלל, כי יותר מכל התחפשות (שבה כמעט ולא השתמש כלל) היה לו קור רוחו ל„מסכה“ הטובה ביותר.

ה„צבא הפרטי“ מאת פופסקי (בשער הספר שמו — לויט-קולונל ו. פניאקוב) הוא אחד מאותם הספרים, שנכתבו בידי מפקדים שאינם סופרים לפי מקצועם. אך ישנן בו מעלות ספרותיות לא-מעטות ולא-שכיחות. הספר נקרא בענין רב וראוי להשתמש בו כמקור רבי-ערך ללמוד פעולות „בלתי סדירות“. בהבדל מספריו של לורנס, אין ה. פניאקוב מסכם את פעולותיו בצורת מסקנות, אין הוא עוסק ב„פילוסופיה של המלחמה זוטא“. סגנונו אינו אלגנטי ועשיר כסגנונו של לורנס. לעומת זאת, בהירות התיאורים נותנת מושג חי על עצם הפעולה, על השטח שבו נערכה, על גורמים האנושיים שהיה להם ערך בפעולה.

בספר יש גם הרבה תיאורים חברתיים. יש הגדרות קולעות אל המטרה של החברה המצרית „הגבוהה“, של הקצונה הסנובית; כי לעומת רחשי חיבתו ליחידות לוחמות רבות, ל L.R.D.G. האהובים שלו, יודע פופסקי לתאר בסרקאזם עוקצני טיפוס קצינים מן הגווארדיה, וכן סוג מסוים של קציני-מטה — אך לא מטטה הארמיה השמינית. לאחר זמן, אין די מלים בפיו לשבח גם את חי נודדי המדבר, אכרי איטליה, והוא רצוף הערכות ותיאורים של מפקדים וחיילים.

בכל מאמרי הבקורת על הספר הנדון צוינו צני-עותו של המחבר וחוסר ההתפארות שלו. דברים יוצאים מן הכלל מתוארים בו בלי פתוס, בלי הדגשות, כדברים המובנים מאליהם. הצניעות, לדעתי, נובעת מן הבטחון העצמי של המחבר, מן השקט של איש היודע את מעלותיו, הבוטח בעליונותו על סביבתו, ועל כן אינו מרגיש כל צורך „להאיר עצמו בזרקורים“. הספר ראוי לתרגום למען אלה שאינם קוראים לעונת.

עם פרטיזנים איטלקיים

מטוסינו, שהיו מודרכים ע"י השדרותיו של יוני, היכן להטיל את פצצותיהם ועל איזה יערות להמטיר אש מתותחיהם ומכונות-תוריה שלהם. כשגייסותינו התקרבו ריכזו יוני את מאמציו בהצלת גשרים: כשהחבלנים הגרמנים הניחו את מטען המרי-הנפץ פתח עליהם באש, ובעזרת חופן של פרטיזנים מקומיים, שלא היו נלהבים ביותר אולם הוא השפיע עליהם איך שהוא והמריצים לפעולה, הבריחים לפני שהפעילו את המדליוקים, והחזיק בגשר עד אשר המשוורנים הפולנים הראשונים עברו על פניו. רק אז הכניס את אנשיו ואת עצמו לתוך מכונית גרמנית שנתפסה והצטרף אלי במקום שהיכיתי לו, לרגלי הרכס. חושבני שלא אמרתי אף מילה תהלה אחת, כי זאת לא היתה דרכנו להלל, אולם כשראיתי את גופו הגרום ואת פניו הרזים, המלוכלכים והשווים כשהוא ספק יוצא ספק-נשול מתוך המכונית, ואת ארבעת חבריו און, סלאון, אוניל וגינזו אחריו, הרגשתי הקלה וגאווה שבודאי הייתי מתקשה לתת להן בטוי במלים. כפי שאני זוכר אמרתי משהו בזה הלשון: „בואו, שדים אורזים שכי מותכם, ונסתה לחיים“ — ומבלי לדבר נכנסנו לבית מרוח שבכפר.

לאחר הארוחה נפתחו הפיות יותר: מכל הישיבה אני זוכר, כראוי לתיאור, את המעשה בסרג'נט גרמני שלא זו בלבד שפיתוהו להחליף להם את הסוללות המשומשות של מכשירי-האלחוט שלהם בחדשות, אלא גם לשאתן ל"מקום מבואס, ושם החזיקוהו בשבי, לפי מוטיביו — אם הצליח מישהו להוליך את האויב שולל ולרמותו, היה מותר לו להתפאר בזה; מעט באד דובר על הסכנה ועל קרבות, וזרמה לי שמעט מאד גם זכרו על כך.

נתתי להם לילה אחד לטנוחה, ואחר כך עברנו את הרכס יחד: המחשבה על היותם שוב עם חבריהם, ועל לחימה בגייסים, כהלכה, במקום להסתתר בתעלות, הספיקה כדי להברית את עיפותם ולהשיכה, אולם סרג'נט קורטיס, שהגיע יחד אתי על מנת לפגוש את מנהיגו, הראה אותות מחיחות באופן בלתי צפוי. כשהתקרבונו לסמנת הרכס הסב את תשומת לבי לרכב השוד על גבי גבעה כשבע מאות מטר מתחתינו. כיננתי את משקפתי למקום: „נראה לי כעגלת חציר“ — אמרתי.

ואני השבתי שיתכן וזו מכונית משורינת גרמנית, הסתכלתי שנית, ואמרתי: „דומה יותר לעגלת-חציר, אך גם אם הנה מכונית משורינת, לא נוכל לעשות דבר, הבה ונתקדם“.

פרי, כמנהגם של פרטיזנים, היה הזקני במידה יוצאת מן הכלל. למרות ההכרה שהגורל הטוב ביותר הצפוי לאנשיו, במקרה שהיו נשלים בידי הגרמנים, היה מות מהיר — הרי לקח הוא מספר גרמנים בשבי, והחזיקם חיים במערה בהרים, רובם של שבוים אלו היו אוסטריים, שלא ששו אלי קרב; ומכיון שהאכילוס לשובע ונהגו במ יפה, לא הראו כל נטיה לברוח, אולם ביניהם גילינו שני סמלים, נאצים קיצוניים, אשר קויתי שאוכל לנצלם למטרותי, בראשון נתאכזבתי: למרות הנאוסים המלהיבים שהיה משמיע באזני חבריו, הרי שמשניתנה לו ההזדמנות לברוח אל קוי הגרמנים לא השתמש בה. השני נלכד ברשתי באופן כזה: הוא הובא אלי לתקירה לאחר חשכה, לחדר אשר בימתי בו משרד (כשלעצמי, ביכרתי לקיים את מפקדתי בחוץ). תוך כדי שיתנו, באנגלית, נכנסו לחדר שני קשרים, נגשו למפה שהיתה על הקיר, והחלו לסמן עליה את מקומות המצאן של יחידותינו, לפי דריח מודיעין אשר נתקבל, כביכול, והיעתה ממפקדת המחנה השמיני. כשסירר מו את מלאכתם, נתנה המפה תמונה מלאה של עמדותינו הקדמויות ואף ציינו את מקומן של עמדות-ערפיות, אולם עמדות אלה הותוו לאורך קו שהיה למעשה בעומק הגון בעורף „יודיונו“ שבציר, הקשרים יצאו, ובהתאם למדובר מראש נקראתי החוצה, והשארתי את הגרמני לבדו בחדר עם המפה, כשעל החדר שומר פרטיזן, חזרתי כעבור עשר דקות, ולאחר שלא הצלחתי לסחוט כל אינפורמציה מהלקוח העיקש שלי, העמדתי פנים כאילו יצאתי מכלי והורעתי לו שביום המחרת אפקוהו עמי למפקדה שלנו מעבר לרכס החורים, ושם כבר ימצאו את האמצעים לדובב אותו. אחרי זאת הוציאורו מהחדר ונעלוהו למשך הלילה בחדר שבי קומת הקרקע, שם „גילה“ אפשרות להתחמק דרך הלון אחורי קטן, ואמנם נעלם בחשכת הלילה, לפנות בוקר שמע הפרטיזן שעמד כונקף על גשר קינטי מישהו שוחח בנהל, אך למרות אש כבדה (אולם טוטה במתכוין) שהומטרה לעברו, הצליח השוחח לעלות בחוף השני ולהיעלם ביערות.

בשעה שאנו עסקנו במשחקים אלו, עמלו יוני וארבעת אנשיו בסיוע מלאכה הרבה יותר קשה בעמק טנה, במחסה גדרות חיות, מתחת לערמות קש, בשכיבה בתוך הקמה, בקרב הצבא הגרמני הנסוג, לא נעלם מעיניו דבר מהמתרחש על שני הכבישים שעוברים את נהר טנה, האויב, שהיה מלא פחד מפני מטוסינו, לא היה זו במשך היום; אולם למרות כל מאמציהם בהעלמת עמדותיהם, ידעו תמיד

פוגעים בקירות ושוברים רעפים בנגות הבתים — מעשה שלא היתה בו כל תועלת, ומלבד הצתתם של כמה גגות לא יכול היה להביא כל נזק. לאחר עשר דקות העברנו במהיר רות שמרול אחד לעמדה אחרת, וסמנה חזר ופתח באש; אחריכך העברנו את הפטרול השני, שפתח אש ממקום חדש, וכך חזרנו על מעשינו כל אותו היום, בהפסקות כדי לחסוך תחמושת, עד אשר ירינו אל העיר מכל הכיוונים, ומעמדות רבות ושונות. כונתי היתה שהמפקד הגרמני לכשיראה אש באה מהיערות שלפי מיטב הכנתו היו לבלי מעבר לכליירכב, יסיק שמכונות־היריה הופעלו ע"י חיילי הרגלים. לכשתחזור מחשבה זאת לראשו ודאי יסיק ש"העמדות השונות שמהן פתחנו באש היו הפוסות עלידינו כולן בבת־אחת — כי הרי אין חייל רגלי יכול לרוץ ולעבור מיל בחמש דקות כשהוא נושא מכונת ירייה כבדה, ולבסוף, לכשיעשה השבון ויכפיל את מספר מכונות־היריה הזרות מכל נקודה במספר הנקודות שמהן ירינו, קייתי שיבוא לכלל מסקנה שבהיותו מוקף ע"י שתי בריגדות או יותר, מוטב לו להסתלק לפני שישידוהו. כמובן, היתה קיימת אפשרות שהוא עלול להגיע לכלל מחשבה שהאויב המבובז את זמנו — ואת תחמשתו — ע"י ירייה ממכונות ירייה אל קירות אבן במשך כל היום, הנו טיפוש מכדי לגרום דאגה, מרגמות היו נשק יותר מתאים למטרתנו במקרה זה ממכונות־יריה, אולם כל מרגמותינו אבדו בסורת הנחיתה.

כעבור רגע עצר יניח, ובעיניו מבט משונה: "אני חושב שזאת היא מכונת טשוריינת, האם לא היה מוטב אילו הסתלקנו מקו הרקיע?"

במהי צלצל פעמון אזעקה: עצביו של קורטיס מת־רופפים, מחלה משונה זאת היתה מתגברת על החוקים ביותר שבתוכנו. גם נסמון ולוק כרעו תחתיה, אמרתי ליוני שלתקופת־מה אתן למרג'נס שלו תפקיד אחר, לשפל באספקה שלנו, ושעליו יהיה למצוא לו תחליף; (מלכתחילה לא הבאנו את ריצ'ס למקרה כזה, שבעצום אחרי זאת הודה לי קורטיס וביקש להעבירו חזרה למטרול; לקחתי אותו אלי, לצות ה"בליץ" שלי ומצאתי שתור להיות טוב קר־רוח ויציב, הרהרתי אם גם לי עלול לקרות כזאת).

נתתי למפקד הגרמני 24 שעות לעכל את החדשות שהובאו אלו ע"י השבוי שנמלט, ובאותה שעה המשכנו כאותות המעושה שלנו, וניסינו לסתום את רשת האלהוט שלו; בבוזק הבא ערכתתי את ההצגה שלי.

במשך הימים שקדמו לזאת, בעזרתם של יותר ממאתים איכרים שעמלו בגדיעת עצים ובכריתת הצמחיה, פתחנו שבילים ביערות שהקימו את העיר, בנתיבים אלה נהגנו עכשיו את הנייפים שלנו כשהם מחולקים לשני פטרולים, ולאחר שהצבנום במרחק של חצי מיל זה מזה בעמדות מוסוות שמתוכן ראו היטב, מבלי להראות, את חומת העיר, פתחנו באש לכיוון לעיר מכל מכונות היריה שהיו לנו, מבעד לשקפותינו ראינו את הכודרים הזוהרים

עד כשעה לפני שקיעת השמש לא עוררנו כל תגובה
שהיא מהעיר. במסך הבוקר ראינו חיילים נעים ברחוב,
אולם החל מהצהריים לא ראינו אף נפש חיה. המקום עשה
רושם כאילו פינה. אולם לא יכולתי להבין כיצד היו הגר-
פנים יכולים להתחמק בלי להיראות כלל כיוון שהיתה לנו
עמדת תצפית על דרך הנסיגה העיקרית שלהם.

ערכתתי את עשרות הגיפיים שלי על הדרך הראשית
ההובלתית אותם לעבר העיר, כשבלבי ההחלטה לפרוץ אש
ולגרום מאבדראש נוסף לגנרל הגרמני ע"י שאראה לו
שנוסף לחילי הרגלים הפרוץ ביערות, הובאו כנגדו עתה
בצורה שאינה ניתנת להסבר, גם מכונות.

הדרך הובילה מן היערות, ירדה לשדות הפתוחים,
התפתלה בין הגבעות הנמוכות, כשהשער הדרומי של
העיר, שעכשו היתה מעלינו, סופיע ונעלם מעינינו הלי-
פות. חשבתי עד כמה משונה יהיה הדבר אם אתקרב לעיר,
אכנס אליה, ואמצא שהגנרל הגרמני מחכה ומוכן להכניע.
כיצד אצריח להזנותו ולשכנע אותו שמלבד עשרים וחמשת
אנשי על הגיפיים, יש לי אלפים אחדים ביערות?

כמעט והנעתי אל צלעההר העולה אל השער, כשפיט-
רית שחורה של עשן ועפר צצה בשדה משמאל הדרך,
לפני, ואחריה אחרות בצד השני של הדרך ומאחוריינו,
טיילור, ממושבו עליידי, כיון את מכונת־היריה וירה לעבר
שבו נמצאו, לדעתו, מרגמות האויב. עצרתי ליד הדרך,
ויתר הגיפיים, מפוזרים מאחורי, כולם פתחו באש, אך
לאחר זמן קצר מצאו המרגמות את הטוח אלינו, ופצצ-
תיהם כיסו אותנו כהלכה, נעשה מצבנו מסוכן — בכל
שניה היכיתי לפגיעה ישירה באחד הגיפיים שלי — והח-
לסתי להסתלק. התפתלתי בין הפצצות הנופלות ונהגתי
לקצה הטור, כשאני מאותת לכל גיפ לפנות אחרת, או
עצרתי, וכשהגיפיים השיגו אותי בסדר הנכון, כשהן יורים
אחורה תוך כדי נסיעה, נתתי להם סימנים בידי להמשיך
הלאה, מכיון שבמקום ההוביל את הטור חפצתי עתה להיות
האחרון בו ולנסות את "פולטיר־העשן" שהיו לי בחלק
האחורי של הגיפ — מכשיר חדש, שטרם ניסיונו בקרב.
יוני, שהגיע האחרון בגיפ שלו, לא הבין את כונתי וחיכה
לי שאעבור לראש הטור, שתי פצצות־מרגמה שנפלו משני
עברי הגיפ הסתירו מעיני, העשן התפזר לאט, יוני היה
בחיים ופחית, כשפניו מכוסים בוך שחור, צעקתי מעל לכל
המהומה, "המשך הלאה, אני רוצה להעלות עשן". הוא עשה
תנועה של אי־הבנה, טיילור צעק: "עשן", ובידו אל פיו
עשה תנועה של מעשן סיגריה, יוני הוציא את רגליו
הארוכות מהגיפ ועבר ברגל את המרחק שהפריד בינינו:
פצצה נוספת שנפלה הסתירה אותו לרגע, ואח"כ הופיע
לצדי, כשהוא מושיט לי סיגריה.

זונה כשהטור לפני, כל תשעה הגיפיים נעים, לחצתי

על כפתור ובזמזום של רתיחה עלה עשן לבן מאחורי, והת-
פור ומולא את העמק הצר כמסך שירד, והסתיר את העיר.
המרגמות נשתתקו, והגרמנים כנראה חשבו שפגעו בנו
פגיעה ישירה שפוצצה את כולנו.

אף אחד לא נפגע, אם כי היו כמה חורים בגיפיים,
עצרנו ביער והיכינו לעמדת התצפית שלנו שתעלה על רשת
האלחוט. מיד לאחר השכה הודיעה עמדת התצפית על טור
קצר של מכונות־משא היוצא צפונה מן העיר, ואחרי־כך
על גייסות צועדים באותו כיוון: מוחו של הגנרל הגרמני
פעל כפי שהיה בכונתי, והוא נלכד ברשת.

הורתי למרי לקחת את אנשיו לתוך העיר מיד כשהגר-
מנים יעזבו, ולהפש את אותם מחיילי האויב שנתרו בה,
אולם ההימנע מקרבות רחוב, שאינם עלולים להביא כל
תועלת, אחרי זה לקחנו שני פרטיזונים לכל אחד מהגיפיים
שלנו ונסענו לאט לאורך שביל־הירים שנתחבר לכביש
הראשי במחצית הדרך, בין העיר והגשר שעל נהר פו-
טנצה. היה לנו די זמן: לא היתה לי כל כונה להתראות
פנים עם כל הדביזיה הגרמנית כשכל כוחי בעשרים וחמשת
אנשי, הורדנו את הפרטיזונים, שהלכו משם ברגל בחשכה
לעבר הגשר, שמתחתיו שמנו מסעני־החומר־נפץ עם נפץ
השמלוי מחובר לחוט ארוך מאד, ואנו היכנו ליד הדרך
כשהחיילים הגרמנים עוברים על פנינו בסך, וחפציהם,
מובלים בעגלות־ישורים, אחריהם, בשיירה שלהם היתה
הפסקה ארוכה, ואחריה הופיע, כפי שהודיעה עמדת־התצ-
פית שלנו, טור של מכונות־משא ומכונות־משא מובילות
חיילים, כנראה המפקדה עם המשמר הערפי. נסענו בעקבר
תיהם וכשהגענו למקום שבו היה סיבוב ארוך בכביש,
שמימינו הרים ומשמאלו תהום, פתחנו באש. היתה מהומה
וזמן־מה פעלנו באין מפריע, כי עבר זמן עד אשר נתברר
לחיילים שבראש השיירה כי זנבה נתקע בצרה, לבסוף
הפסקנו את האש, ושארי השיירה נעה במהירות מוגברת,
ואנו רודפים אחריה, כשהערכנו את המרחק בינינו לבין
נהר למיל, ורינו סימן מוסכם מראש, שתי רקטות אדומות
ושתי ירוקות: הפרטיזונים לחצו על הכפתור, והגשר עלה
בהתפוצצות. הגרמנים נטשו את מכונותיהם ועגלותיהם,
וצלחו את הנהר ברגל בסדר, למרות שירינו עליהם משטח
גבוה מהם ומגשק כבד משלהם, לא התפורו, אלא אירגנו
משמר ערפי שתחזיק אותנו במרחק עד אשר אחרוני החי-
לים עברו את הנהר, לנו לא נגרמו כל אבדות, לפרטיזונים
אבדו שני אנשים, ולגרמנים כמאה איש, נוסף על מכונות
תיהם היקרות וכמעט כל ציודם, שנפל שלל לפרטיזונים,
אורחים הודיעו שהגנרל הגרמני נמצא בין ההרגים, אולם
אני בעצמי את גייתו לא ראיתי, את מכונותיו, נקובה מכ
דורים אולם מסוגלת לנוע, לקחנו אתנו כמזכרת.

הכשרת גייסות למלחמה בברית המועצות

כפי שהוא משתקף בראי עתונות-הצבא הסובייטית

סקים בלקח המלחמה האחרונה או בשאלות אימתן. מקום נרחב מוקצה לחינוכו הפוליטי של הצבא. כל גליון פותח במאמר ראשי ללא חתימה, הנושא אושר רשמי והעוסק, לעתים קרובות, בשאלות הכשרת גייסות למלחמה.

נוסף לכך יש כתבי-עת שונים המיוחדים לחילות ולשירותים מסויימים, וכן במות רבות המופיעות לאור ע"י המחוזות הצבאיים או יחידות מנהלתיות למיניהן. כל כתבי-העת האלו משתפים עצמם בהקניית ההדרכה הצבאית ובפיתוח המושגים הפוליטיים בקרב הצבא, את האחרון מנסה להגשים במיוחד „קרסנו ארמייאק“ (איש-הצבא-האדום) היוצא לאור ע"י המנהל הפוליטי המרכזי של הצבא. כאן אנו מוצאים דעות בענין תפיסות איסטרטגיות וטקטיות, שיטות של חינוך צבאי, הדרכה פוליטית והדרכים לקיים רווח רמה בקרב הגייסות.

איסטרטגיה ומקטיקה

בשלב זה, של ההדרכה ע"י כתבי-העת, הפיקוד הגבוה איננו שותף פעיל. מאמרים הכתובים ע"י מרשלים וגנרל-קולונלים הנם תופעה שכיחה. בחלקם הגדול נכתבים מאמרים על נושאים אלה בידי גנרל-מיוזרים או קצינים נושאי „דרגות-שדה“, אף כי גם הרבה קצינים צעירים משמיעים את דעותיהם. הנושא בו עוסקים יותר מכל הוא קרב-ההתקפה כנגד מערך-עמדות המבוצר היטב ומאורגן להגנה בעומק. מכאן מגיעים לדיון בשאלות השיתוף המהדוק שבין חיל-אוויר, הארטילריה, השריון, התותחים הנ"ט. בעלי ההיסע-העצמי לבין חיל הרגלים. בניגוד למושגים שהיו רווחים לפני המלחמה, עדין מוטל התפקוד העיקרי על חיל-הרגלים.

בעלי מאמרים רבים טוענים כי טעות היא לחשוב שהטנקים — דים כדי להבטיח שאמנם תושג פריצה בחזית האויב, השילוב „חיל-רגלים עם טנקים“ נדון לעתים קרובות לפרטיו; וכן — השימוש בתותחים נ"ט, או נ"א. בעלי ההיסע-העצמי אשר ביכולתם (באם לא נמנע הדבר מהם ע"י תפקידים מיוחדים) לשתף פעולה ברוב תועלת במסגרת הסיוע הארטילרי הכללי, את פעולות הטנקים יש להכשיר מראש ע"י

בכל הארצות נעשים נסיונות להפיק את מלוא הלקח האפשרי ממלחמת-העולם השנייה. בשום מקום אין הדבר נעשה ביתר שקידה מאשר בברית-המועצות. הוחל במלאכה זו עוד בטרם נסתיימו הקרבות. על פעולותיו של צבא ברית-המועצות מעידה במידה ידועה העתונות הסובייטית.

ה„וליאנטיה מיסל“ (המחשבה הצבאית), אשר הגו ירחון בעל תפוצה של 15,000, מיועד לקצינים (מפקדים וקציני-מטה) של דיביזיות ויחידות גדולות. ירחון

אם כי מקורותיו של גנרל ניסל, המחוזות את היסוד לסיכום זה, נתפרסמו במקורות השונים לפני שנתיים ושלוש — מוסיף תוכן לשמש חומרי-קריאה בסוגיות אחדות של בנין הצבא הסובייטי אשר ענינו אתן. ענין זה מרכזי, כמובן, בתוכן המקצועי. הערות-הלוואי בעלות צביון פוליטי לא ניתנו, כחלקן, להפרדה נוחה מנוף הסקירות — המער'.
~~~~~

זה נתון לפיקוחו של ראש המטה הכללי ונועד לעיון בכל הנוגע להלכה ולאידאולוגיה הצבאית. לבעיות איסטרטגיות, לשאלות ארגון הכוחות המזוינים, שילוב מאמצי החילות השונים, אימון הקצינים, מורשת מנהיגי-הצבא הרוסיים וכן הצבאות הזרים ונסיון המלחמה שלהם.

ה„וליאני ויאסטניק“ („המבשר הצאי“) מיועד לקצינים עד לדרגת קולונל, ועד בכלל. זהו דרך שבעון בעל תפוצה של חמישים אלף, והנמצא תחת פיקוחו של מפקד-הכללי של חיל-הרגלים. בכתבי-עת זה נלמדים ונבחרים ההלכה והמעשה של הקרב, תיאום מאמציהם של כל החילות, השכלה צבאית, אימון טקטי ושימוש באש, ארגון, טקטיקה, ענינים שבטכניקה, ונסיונותיהם של צבאות זרים, דרש-שבעון זה עוסק גם באימונם ובאורח חייהם של קצינים, וכן תופס בו מקום החינוך הפוליטי.

הסידרה של כתבי-העת העיקריים מסתיימת ב„קארסנייה זויאודה“ („הכוכב האדום“), בעל תפוצה רחבה ביותר בקרב כל כוחות הצבא; הריהו עוסק באותן הבעיות כשני האחרים. כמעט ואין גליונות של עתון זה אשר אינם כוללים כמה מאמרים העו

* ביטוי המקובל ביחוד בצבא הבריטי ובאמריקאי: לדרגות של מיוזר, לויט-קולונל וקולונל — המער'.

האויב יכול לחזור ולכבשם. הם ממליצים, על כך, כי ככל אשר רק תהיה האפשרות לזאת — יש לשאוף לעקוף ולעבור בצד עמדות האויב, מבלי להכנס עמם בקרב.

כמה מאמרים, המוקדשים לניווג'ייסות לאחר הדירה עמוקה, מעלים את המסקנה כי אין השריון משיג תוצאות מכריעות אלא אם כן הנו מלווה בחיל הפרשים או חיל־רגלים ממונע. עם סיוע־מטוסים או בסיוע אווירי בן־מש. הדירות עמוקות ורדיפה אחר גייסות־אויב נסוגים — תעודתן הנה להביא לידי השמדתם של הללו.

עלינו לציין את שפע הציוד אשר לחיל־הרגלים: מכונות־יריה כבדות לשימוש על פני הקרקע ולהפעלה נגד־מטוסית; מרגמות; כלי ארטילריה ברגימנטים של הרגלים; ותותחים ורובים נ"ט. נוסף לכך היו עומדים לרשות הכוחות שנעודו להתקפה גם „פליגים“ של ארטילריה־דיביזיונית לתפקידי סיוע ישיר, אשר היו מוצבים למשך משימת הקרב הנתונה, לפקודתו של מפקד אותו מבצע, שהיה מכונה או „מפקד כל סוגי־החיל“. מפקד זה הנו, לעתים קרובות ביותר, אותו קצין המפקד על יחידת הרגלים הזקוקה לסיוע. קורפסי־הצבא והארמיות היו מעניקים לסיוע־האווירי טילרי משנה־תגבורת ע"י שהעמידו לרשות יחידות גדולות גופי־ארטילריה רבי־עצמה (בריגדות ודיביזיות) אשר הגרירה או ההסעה ברכב־מנוע שלהן (ואף מינועם העצמי השלם של גופים אלה) הקנו להם מידה של נידות שאיפשרה ריכוז מהיר אף למרחקים גדולים. הפיקוד הארטילרי הוכיח עצמו כגמיש מאד גם שעה שגופי הארטילריה לסיוע־הישיר נתונים לפיקודו הבלתי־אמצעי של המפקד הממונה על ביצועה של משימת־קרב מסוימת. כך אנו רואים לעתים קרובות כי הקצין הממונה על הארטילריה של רגימנט־רגלים — כל הארטילריה לסיוע־הישיר עומדת באופן זמני לפקודתו. מאידך גיסא, יש זה מרגימות של כמה רגימנטים־רגלים הועמדו ישירות למשך שלב־הפעולה כזה תחת פיקודו של קצין־מטה ממפקדת הארטילריה־הדיביזיונית — וכן התותחים שברגימנטים־הרגליים, כולם או חלקם.

גנרל־קולונל רודנקו מחיל־אוויר פרסם סדרה מענינת מאוד של מאמרים ב„כוכב האדום“, בשאלת שיתוף הפעולה בין האוויריה לכוחות הקרקע, שיתוף המתבסס כנראה על צרכיהם של אלה האחרונים יותר מאשר על נוחותו של חיל האוויר. הוא מצדיק את

„ריכוך“ ארטילרי אווירי רבי־עצמה, או תוך ליווי צמוד ע"י חיל־רגלים או לאחר שהלו כבר יצא בראש ההתקפה, בכמה וכמה מקרים נשאו טנקים, אשר הוטלו עליהם משימות מיוחדות, קבוצות רגלים אשר תפקידם היה להבטיח אותם בפני ההגנה האנטי־טנקית של האויב. האוויריה מילאה תפקיד נכבד בהכשרת ההתקפות ובשבירת התקפות־הנגד, וכן מקובל לתלות תקוות רבות בטנקים, ובתותחי נ"ט. בעלי היסוד־עצמי, המוחזקים ברזרב, לאותה מטרה של שבירת ההתקפות־הנגד.

הרוסים מעולם לא הדברו כליל את האוויריה הגרמנית. הן אנשי הארטילריה הרוסיים והן אלה הגרמניים מאוחדים בדעתם, ביחסם את המפלגות הגרמניות בשערי מוסקבה וליד סטלינגרד לעדיפות מס־פריית של הארטילריה הסוביטית. בהתקפה־רבתי זו האחרונה הופעלו בממוצע 200 „קנים“ (תותחים ומרגמות). או אף יותר מזה, לקילומטר אחד של חזית, עליונות הארטילריה הסוביטית באשר לפעולה נגד־סוללתית היתה מאפשרת לה את ההפעלה של רבע או יותר מתותחיה במשימות של א־ש־הכינון־הישיר בטנחים קצרים. פעולתם של תותחים אלה הופכת אז, בזמן ובעונה אחת, ספירה יותר, רבת־פגיעה יותר, וחסכונית יותר באשר לתחמושת. ביחס לנושא זה, הכילו מאמרים שנתפרסמו ב„כוכב האדום“, חומר סטטיסטי ניכר על הפעלת הארטילריה, במערכה על ברלין עמדו לרשותו של המרשל זוקוב 20,000 כלי־ידיה ארטילריים, בכיבושה מחדש של סבסטופול (1944) הפעילה הארטילריה הרוסית בממוצע 43 כלים בכינון־ישיר לכל קילומטר של חזית נתקפת. משימה זו של הארטילריה ראוי היה לה כי עינו בה עיון מיוחד.

נושא אחר אשר משך לעתים קרובות את תשומת־הלב הנו הקרב בנקודות־ישוב, שלושה מאמרים בנושא זה נכתבו ע"י הגנרל־קולונלים ברז'ין, צ'ויקוב וגאליצקי (ב„מבשר צבאי“). הם מעלים את הצורך בתגבורת ארטילרית, קבוצות ההסתערות לגדודים, לפלוגות ואפילו למחלקות הרגלים, — כל זה נוסף על הנשק המסייע של 2—3 סוללות אשר מספקים ממילא הרגימנטים של חיל־הרגלים, לצורך זה הן פעלו פלגות של הארטילריה הדיביזיונית, של תותחים נ"ט, סע־עצמיים, ואפילו של ארטילריה מקוטר בינוני תוך מתן אש בכינון־ישיר לטוח קצר, כמובן שבפעולות אלו השתתפו גם טנקים ותותחים נ"ט; בעל־מאמרים אלה עומדים בתוקף על הצורך בטיח־הור מוחלט של איזורי הבנינים שנלכדו, והבטחתם בפועל עד אשר נעשה ברור לחלוטין כי אין עוד

* „פלגת“ — קבוצה של 3 סוללות, לפי ארגון הארטילריה הרוסית — הס"ר.

אישיבועות רצונם של כוחות־הקרקע מאת מטוסי־הקרב אשר צריך שיפעלו למען הראשונים. טייסי־הקרב הסובייטיים, התאמצו בעיקר לתקוף את מטוסי־הקרב הגרמנים. אולם באותו זמן גרמו המפציצים הגרמניים אכזות הטורות לגייסות הרוסיים. הצרה היתה בחוסר התיאום המספיק בין האוויריה לפיקוד־הקרקע.

בדומה לכך מוצגות לעיון ולבחינה בעיות שונות ומגוונות. הרינו מוצאים מאמרים העוסקים בקרבות בתוך שטחי יערות, ביצות או סלעים, אשר בהם קשה לממש את שילוב סוגי־החיל השונים; מאמרים על דרכי ארגונה של ההגנה הגרמנית ושל התקפות־הנגד הגרמניות, הקרבות הנובעים מתקלות־פתע («קרבות־פנישה», לפי הביטוי הרוסי), קרבות שלאחר עליית־בחוף, קרבות „גוף־אל־גוף” תוך מגע מהדוק ביותר וכיו”ב.

באשר להדרכה הניתנת כאן בעניני איסטרטגיה או טקטיקה ראוי לתשומת־לב המאמר על „חיל־הפרשים בקרב” (כ, מבשר צבאי“). חיל זה מנה בראשית מלחמת־העולם השניה, כמאתיים אלף סוסים שהיו מפורזים בין כ־60 דיביזיות. שעה שותפו בפעולות־מאסף, ביצעו אחדות מדיביויות פרשים אלו פשיטות על העורף הגרמני והגישו עזר לגופים הלוחמים, וכן השתתפו בקרבות־הפרטוזונים. בשלב מאוחר יותר השתתפו, תוך שילוב, בכוחות משוריינים וממונעים, בחזיתות עמוקות ובכיתורים של גייסות גרמניות אשר אוגפו או אשר התנהל מרדף בעקבר־תיהם. לפי גנרל הוקינגס (מצבא ארה”ב) („ירחון חיל־הפרשים” האמריקאי, אבנוס 1945) הכריז ה־מרשל זוקוב שאחת הסיבות למפלות הגרמנים ברוד־סיה היתה נעוצה בחוסר חיל־פרשים אצלם. בין ה־פעולות הנועזות ביותר של הפרשים הסובייטיים היתה פשיטתו של גנרל סוקולוב בינואר 1943, אשר חדרה מאתיים קילומטר אל מאחורי קו החזית הגרמני והש־טודה בסיסי אספקה ואף חילות־מצב גדולים, לא השלג ולא הבוץ — לא היה בהם כדי לעצור את חיל הפרשים.

שימונת אימון והדרכה

הרבה מאמרים הוקדשו לנושא זה, ובמיוחד מספר מאמרים־ראשיים ב„הכוכב האדום”, הנושאים אופי רשמי למהצגה, גנרל־קול, גורבטוב דן בשאלת האימון וההדרכה של חיל־הרגלים. במאמר ב„מבשר הצבאי”, ובעקבות מאמר זה מופיע באותו גליון עצמו מאמר מפורט יותר, מוקדש לאותו נושא גופא, מאת קצין בדרגת לוטננט־קולונל, גנרל־קול, גורבטוב פותח ב־

קביעת העיקרון הודוע היטב: „על הגייסות ללמוד אך ורק את הנחוך להם לצורך המלחמה, ורק באותה צורה הנדרשה במלחמה”. הוא מכיר בכך, שלעתים קרובות מצויות פרצות באימון סגל המפקדים, וביחוד לגבי קצינים נמוכים וסמלים, אלו נובעות בחלקן מהעובדה שהעלייה בדרגה ותפקיד היתה מהירה ולא תמיד איפשרה לאלה שהועלו לתפקידים החדשים לרכוש לעצמם ידיעה מלאה בתקנות, אולם מצב דברים זה נעוץ גם בסיבה אחרת: בעובדה שלעתים התקנונים אינם מדויקים די צרכם בשאלות המבנים שיש לנקוט בהם, המרחקים והזנחים שיש לשמור עליהם ולקיימם והכללים לביצוע ה„קפיצות”, בשעת הסתערויות ועוד כיוצא. גם כאן, כמו במאמר־סיכום רבים אחרים המוקדשים לדרכי האימון וההדרכה, אנו מוצאים נטיה לסכמטיות, למרות ההודאה בכך שאין מקום לכללים נוקשים יתר על המידה, המובלים את היוזמה של מבצעיהם. גנרל־טוב מודה בקושי הגדול שבהקניית התחושה הנכונה של פעולת־אש בעת התרגילים והתמרונים שכימי שלום, יש כאן צורך בשופטים רבים, אשר יעמדו על המשמר ותפקידם למנוע את התפתחותם של מצבים בלתי־מציאותיים.

כיוון האימון וההדרכה הנו אחד התפקידים העיקריים של מפקד הרגימנט, ונדרש ממנו לקבוע תכנית מפורטת מאד, אולם אין הדברים תלויים אך ורק בו, עליו להביא בחשבון את התוראות הניתנות ע”י הדי־ביזיה, קורפוס־הצבא, המחוז־הצבאי, כמה מאמרים מצדדים אפילו בנוכחותו של ראש־המטה של דיבזיה בביצוע תרגילי־מבחן בכמה ענפי הדרכה, קביעת תכניות אלה מצריכה שפע „עבודת נייר”, על המפקד לנסח שני אשיות לכל תקופת־אימון: א. „פקודת־ההדרכה הצבאית הפוליטית, ב. תכנית אימוני־הקרב של הרגימנט.

ה„פקודת־אימון הצבאי הפוליטי מורכבת משני חלקים עיקריים: ציון התוצאות שהושגו בתקופת האימון הקודמת, תוך הבטחת אותם המפקדים אשר השיגו את התוצאות הטובות ביותר ואלה אשר יחידותיהם לא התקדמו במידה מספקת, יחד עם הצגת בעיה על הסיבות לתוצאות בלתי מספקות אלה; וקביעת התוצאות אשר יש להשיגן בשלב האימון המתחיל עתה, תוך הבחנה, סוג־סוג, בין העניינים הנוגעים לכל חיילי היחידה, לקצינים, לסטות ולשירותים.

„תכנית האימון הצבאי” מורכבת מן התעודות הבאות:

1. חישוב השעות אשר יש להקדיש להקניית

הידיעה, ופירוט המקצועות השונים בזה אחר זה, לפי סדרם, אשר יש לעסוק בהם, באימון כל אחת מהשלוש חות המקצועיות המיוחדות:

2. תכנית־עתים לאימון הקרבי;
3. התרגילים הקיבוציים לקבוצת הקצינים;
4. נושאים אשר יש להדריך ולאמן בהם את מפקדי המחלקות;
5. רשימת המפגנים והתרגילים־השיטתיים אשר יש לבצעם בדרג הרג'ימנט;
6. נושאי התרגילים האינדיבידואליים, לאימונו האישי של כל קצין;
7. ארגון התרגילים אשר יש לבצעם ביחידות־המשנה אשר צורפו אליהן אמצעי־תגבורות שתוע־מדנה לרשותן מקרב יחידות הגשקה־המסייע שב־רג'ימנט;
8. תכנית לפיקוח על יחידות־המשנה של הרג'ימנט בתת־אמנותן ולהגשת עזרה להן;
9. הנחיות וסידורים לתרגילי שירות־המשמרות, הפיקוד והמנהלה;

10. תכנית הניצול של כיכרות־התרגול;
11. הישוב התחמשת שתנוצל והאמצעים השר־נים האחרים אשר ישתמשו בהם לאימונים;
12. לוח לשימוש במתקני הרחצה, הסברים והדגמות לרוב באים בעקבות רשימה ארוכה זו, ומודגש שעל מפקדי הבטליונים להכין תכנית חדשית, ממנה ישאבו ויקבעו לעצמם מפקדי הפלוגות סדרה של תכניות שבועיות מפורטות, מס־רים וביקורות, ביחוד ע"י אנשי המטה הדיביווני וע"י קצינים בדרגות־פיקוד גבוהות יותר, משמשים אמצעי לפיקוח על התוצאות המושגות, ולבטוף, המפ־קדות של הרג'ימנטים מנהלות יומנים בהם נרשמים:
א. ההתקדמות הטקטית המושגת ע"י הפלוגות;
ב. דריה על אימוני היריה הפלוגתיים; ג. הקורסים ושעורי־האימון בהם השתתפו הקצינים; ד. אימוני היריה בתנאי־קרב, מפקדי הגדודים והפלוגות מנהלים כאותם יומנים עצמם, הראשונים עבור פלוגותיהם והאחרונים עבור מחלקותיהם.

נוסף לסקירות כלליות אלה בשאלות האימון וה־הדריכה, אנו מוצאים גם מאמרים רבים העוסקים בכעיה מהן הדרכים להוראה בנושאים טקטיים וטכניים.

האימון וההדריכה הצבאיים

של אנשי סגל המפקדים

כסוף מלחמת האזרחים, ב־1920, כתב לנין: „ללא מדע אין זה אפשרי לארגן צבא חדיש“. אופיו המור־

כב של הקרב החדיש, אשר במהלכו יש והמצב מש־תנה לחלוטין, מחייב שהמפקדים בכל השלבים וה־דרגות יהיו מסוגלים לקבל החלטות מהירות ולתרגמן במהירות ללשון פקודות ברורות. השאיפה הנה שאר מונם של קצינים אלה יהיה מושלם, גנ, קול, גורבטוב, במאמרו על שיטות ההדרכה ציין במיוחד שהצורך הדחוף במפקדים חייב לעתים את מנזים כקצינים גם של אנשים אשר הכשרתם הכללית, ואפילו הצבאית, לא היתה הולמת. העצות המוגשות לקצינים מתובלות וגדושות בציון דרכים ללימוד־עצמי, להעלאת ערכם האינטלקטואלי, הפזוי והמוסרי ולהדרכת פיקודיהם, קצינים בדרגות גנרלים מקיימים פיקוח על האימונים, ומשתתפים בהם עצמם, הם ומטותיהם. אימון מתקדם ניתן באקדמיות הצבאיות ובבתי־הספר הטכניים. לגבי אנשי כל מטות, לרבות מטות־הרג'ימנטים, נקבע כי יש לקיים מסע־מטה וכן תרגילים טקטיים משולבים על גבי המטה ובשטה, תוך ציון מפורש שהקצינים של שירותי־העורף ויחידות מנהלתיות מובהקות צריכים לקחת חלק בתרגילים מעין אלה.

לימוד מתמיד ומדוקדק של התקנות חייב לשמש כיסוד לפיתוח התכונות והכשרונות האישיים של קצינים, ודבר זה מחייב מאמץ אישי מצדם על כולם מוטל לבצע עבודות־לימוד בענינים צבאיים, בתחומי הנושאים אשר הועדו להם, כן מובעת המשאלה שהם יפתחו את השכלתם כללית, ידיעה מושלמת בשפה הרוסית הנה בבחינת דבר שא־אפשר בלעדיו, כיון שחינוכו והשכלתו של אדם נמדדים לפי הצורה בה הוא משתמש בלשונו, מציינים, כי הגנרליסטוס סטא־לין כתב: „אם אין אדם מסוגל לבטא את מחשבותיו במדויק, הרי זה משום שהן עצמן אינן מסודרות“, ולא זו בלבד, עוד הרבה ידיעה, מסוגים אחרים, נדרשת מאת הקצין: מתמטיקה, היסטוריה כללית וצבאית, גיאוגרפיה, טופוגרפיה, וידיעות בעלות אופי טכני, נוסף לכך חייבים קצינים לפתח את השכלתם ע"י קריאה על נושאים כלכליים, פוליטיים ואפילו ספרותיים ואמנותיים.

„הכוכב האדום“ מכיל לעתים קרובות ידיעות על נושאים שהם זרים לחלוטין לאימון הצבאי בתוך שכזה: הישגים כלכליים, התנאים השוררים בארצות המוחזקות ע"י גייסות סובייטיים, נושאים טכניים רשמיינסיעות ומסעות־מחקר, לימוד לשונות של הצבאות הזרים הנו דבר אשר ממליצים עליו במיוחד, הקצין, וכן החייל, חייבים לאמן עצמם מבחינה גופנית ע"י התעסקות בספורט, וביחוד נדרשים קציר־נים נמוכים לשמש דוגמה לאנשיהם. עובדת היותו של אדם קצין עדין איננה מעלה אותו מעל לבקורת:

על הקצינים להיות נכונים תמיד לשמוע הערות בקורת מאלה הממונים עליהם, או אפילו מחבריהם. עליהם לשקוד ולעמול תמיד למען יהיו ראויים ומוכי שרים לתפקיד המוטל עליהם.

„בתי קצינים“ אשר נועדו לאפשר לקציני החילות השונים פגישות לצרכי לימוד, הרצאות וויכוחים על נושאים צבאיים או נושאים בעלי ענין כללי, הוקמו בכל המקומות בהם חונים גייסות בקביעות. מטרתם היא לחזק את קשרי הידידות בין הקצינים, להקל עליהם את הלימוד ולהעלות את מעמדם של הקצינים. שעה שעסקנו בבחינת שיטת ההדרכה הנהוגות ראינו את הדגש הרב אשר שמים על פיתוח הבנת הקצין בענין האפשרויות שבהפעלת סוגי חיל האחרים, שלא מסוג החיל בו משמש הוא עצמו. הכטוי „קצין המסוגל לפקד על כל סוגי־הנשק“ חוזר וגשבה לעתים קרובות. נראה, כי כל האימון של הקצינים מכוון למטרה זו.

כמה מאמרים מדגישים, שאין זה מספיק שיהא הקצין עזרוח בקרב או אפילו שיהא בעל השכלה, אלא עליו להיות גם בעל הליטוש הדרוש, ובעל טקט. מראה דוחה הוא כשהנדן נתקל בקצינים שדיבורם צעקני, או שלבושם מרושל או מלוכלך, הבלתי מתמצאים באורח הנאות של התנהגות ליד השולחן או כלפי חבריהם, או כלפי אנשים אשר מחוץ לצבא. אל לו לקצין לשכוח, שגשגות הציבור היא להכליל הכללות מן הרושם הרע שנוצר ע"י כגון אלה. התנהגות נאותה הנה הכרחית עוד יותר לגבי חילות־כיבוש, מעבר לגבולות הסובייטיים.

לגבי בתי־ספר לקצינים השאיפה היא לכוון את האימון ואת הלימודים כך, שהקצינים הצעירים יוכלו ליטול לידיהם את האימון הטקטי של אנשיהם מיד עם הגיעם לרגימנטים שלהם. הדגש הוא על הצורך בשליחת החניכים של ביה"ס לקצינים לבלות זמן־מה ביחידות־צבא — תחת אשר בילו בתפקידי־קסרקטין והמסקרים בתקופת האימון והלימוד.

המאמרים ממליצים על כך שבבתי־הספר תקבענה תכניות־אימון „המורות“ ותובעניות. הרבה מאמרים עוסקים בענין הקצינים הצעירים אשר הגיעו סוף־סוף ליחידות־הצבא לאחר שסיימו את בית־הספר, והאופן בו המפקדים והקצינים מקבלים את הצעירים הללו. האורח בו הם מתודעים להרגלים ולמסורת של היחידות, והתמצאותם במעלות ובחסרונות של הסמלים אשר הובאו אל מתחת פיקודם.

חשיבות רבה מיוחסת לאימון הסמלים ולדאגה לכך כי אלה מהם אשר בחרו בצבא כמקצועם, אמנם ישארו בשירות. השאיפה הנה להכשירם לקראת כך

שיוכלו למלא את מקומם של סגני־המשנה. כל הנב"ת על דרכי ההדרכה מדגיש את נקודה הזו. על פנת להרים את מעמדם יקרה לעתים קרובות שאלה או אחרים מהם זוכים לציון ב„כוכב האדום“, באשר לתצ"לחתם כמדריכים, או שמדפיסים אף את תצלומיהם ב„מלארשיא קומנדירי“ (המפקדים הנמוכים). לדב"רי עתון זה — הם עמוד־השדרה של הצבא. אם הסטל אוהב ומבין את מקצועו, באם הקנה לעצמו את נסיון המלחמה — הרי מי יתאים יותר ממנו לאמן במח"רות חיילים צעירים? הסמל הממשיך את שירותו לאחר שנסתיימה המלחמה הגו בין האנשים הטובים ביותר אשר בצבא. הסמלשה הסובייטית העניקה זכר יות מיוחדות לאנשים אלה.

סמלים וחיילים המחליטים להמשיך בשירותם לאחר תום תקופת השירות שהחוק מטיל עליהם, מקבלים אותה הענקת־פיצוי כאשר אלה שהשתחררו עם גמר המלחמה. כן מקבלים הם חופשת ששים יום, אחר כך זכאים הם לחופשה נוספת כל שנה, לטיפול רפואי ללא־תשלום ולטיפול ודאגה בדומה לשל קצינים. הם נהנים מזכות־קדימה בענין כניסה לבתי־ספר צבאיים. הם עלולים להתמנות כסגני־משנה בתנאי שימלאו במשך ששה חדשים את תפקידו של מפקד־מחלקה בפועל ולאחר שיעברו בחינה מיוחדת. הם לובשים מדים מיוחדים ונושאים סמלים מיוחדים בהתאם לאורך שירותם. משכורתם הוגדלה; היא עולה ב־20 אחוז מדי שלוש שנים, וכן זכאים הם אז להענקה השווה למשכורת של שלושה חדשים. זכות קדימה לשירות כסמלי־קבע ניתנת לאלה שקנו מומחיות במקצועות מסוימים.

הדרכה פוליטית

אנשי הצבא חייבים להיות פטריוטים סובייטיים. חזורים מסורות מוחלטת למשטר. הקצינים חייבים לעמול ללא־לאות לקראת מטרה זו. נוסף לפעולת הארגונים הפוליטיים (של המפלגה הקומוניסטית) הקיימים בתוך הצבא, ונוסף לארגון הכללי של המש"לגה הקומוניסטית. שעות רבות מוקדשות לחינוכם הפוליטי של קציני־היחידות באמצעות הרצאות ושיחות על ענינים שבהלכה מדינית. כבר ציינו לעיל את החשיבות המיוחסת להשארותם בשירות של הסמלים והחיילים שהסכימו להמשיך מעל לתקופה שהחוק חייבם. עם זאת, במאמר ב„כוכב האדום“ צוין במיוחד שרק חברי ה„קומסומול“ (ברית הנוער הקומוניסטית) יתקבלו לשירות בתנאים אלה.

עתון זה מביא, מדי יום, הרבה ידיעות בנוגע לתנאים השוררים בארצות זרות, כתובים ברוח

גדולים במלחמת העולם השנייה זוכים להלל ולשבח רב. את המדליות ואותות ההצטיינות מחלקים במספר גדול. "הכוכב האדום" מפרסם, כמעט בכל גליון, שמות ותמונות של קצינים, סמלים וטוראים אשר הצטיינו בקרבות. מעשי הצטיינות מיוחדים מזכים את בעליהם בתואר "גיבור" ברית-המועצות", ותואר זה אפשר לזכות בו מספר פעמים. רמה גבוהה של הצטיינות בקרב זיכתה מספר גדול של יחידות (לרוב — דיבזיות שלמות) בתואר של "גוארדיה". יחידות אלו גאות על מסורתן ושומרות עליה בהקפדה ובנאמנות. יש וציוני כבוד מיוחדים ניתנים להוריהם של חיילים אשר נפלו בשדה-הכבוד. ככמה יחידות שמים במיוחד לב לכך כי יישלחו מכתבים מטעם היחידה לאותם ההורים אשר בניהם זכו לתגמול למען בשך להם את הבשורה הטובה.

הממשלה הסובייטית שומרת על גישה זו אל בעלי ההצטיינות הצבאית ע"י שהיא מעניקה ביד רחבה יתרונות שבכבוד — וכן ע"י יתרונות פוליטיים וחמ"ריים — לאנשי הסגל (וביחוד לאנשי הפיקוד הגבוה), ובאמצעות תעמולה נמרצת. האוכלוסיה העצומה של ברית-המועצות הופכת את בעית החיול לענין קל. אף כי האוכלוסיה מורכבת מגזעים שונים, הנבדלים בי לשון, מנהגים ונימוסים. הופך הצבא ל"אגודה אחת" באמצעות קשריו התדוקים עם המפלגה הקומוניסטית וע"י שימוש בשפה הרוסית כשפת הפקודות והשירות. על כן יהיה חיל-הצבא בעתיד, כמו במאבק שמאחריה, גורם מכריע אשר עליו מתכוננת מדיניות-החוץ של ברית-המועצות להישען השענות איתנה.

הכללי של המדיניות שברית המועצות נוקטת בה. נאומיהם של המנהיגים הפוליטיים הראשיים זוכים לפרסום רב. שמו של הגנרלוסמוס סטאלין מוזכר בכל המאמרים כשמו של בעל ההשראה לכל הצעדים האמצעים בשטח ארגון הצבא והפיקוד, אשר איפשרו את הנצחון במלחמה. בתוקף היותם מבוססים על רוח תורתם של מרכס ולנין. במשך השבועות אשר קדמו לבחירות לסובייט העליון הגיש "הכוכב האדום" דו"ח יומי על מסע-הבחירות. נתן פרסום לאספות בהן הוצגו בפני קהל-הבוחרים המועמדים העיקריים ופיר"ם סם את שמו של המועמד היחיד אשר שמו הוגש בכל איזור-בחירה ואשר נבחר אח"כ כמעט פה אחד. הסקירות הרבות והנלהבות ביותר דנו במועמדותו של הגנרליסימוס סטאלין, באחד האיזורים של מוס"קבה וכן לגבי חברי הממשלה האחרים. מקום רב הוק"צה למפקדים הראשיים של הצבא, אשר מונו בדרך כלל כמועמדים במחוזות מולדתם, או באותו מחוז אשר האוכלוסיה שלו סיפקה את מרבית הגייסות שתחת פיקודם, או באיזור בו היו מוכרים ונודעים במיוחד.

שמירה על רוח הגייסות

חשיבות רבה מייחסים לשמירה על רוח הגייסות. העלאת מסורתו הצבאית של חיל-הצבא הרוסי הישן, זכרונות ימי סובורלב וקוטוזוב, — מזכירה את נצחנות ותקופות התהלה מימים עברו, אשר הדור הנוכחי חייב לראות עצמו כיוורש מתאים להם. הצלחות ה"צבא-האדום בשנות מלחמת-האזרחים, והנצחונות ה"

רבעון הצבא" הבריטי על צבא הגנה לישראל

גבולותיה של מדינת ישראל טרם נתכנסו, תושביה הנם עדיין תוך כדי תהליך התגבשותם. בזמן הקרבות ב"1948 נתעוררו בעיות אשר הזכירו במדה רבה את הבריגדה הבינלאומית במלחמת האזרחים בספרד. הישראלים הנם חדורי השפעות פוליטיות שונות וללא כל מסורת של משמעת. עם זאת הם לחמו במסירות ובכשרון רב בשעות סכנה, בגלל הענין הרב שיש לכל אחד מהם בבנינה ושקומה של ארצם. אין זה סוד. שבטסיבות רגילות, היה צבא הגנה לישראל דבר שבמותרות למדי. נה כה קטנה, ואין ספק שבמצב הנוכחי הרי הצבא הנו נטל כספי כבד. האנשים הצעירים העומדים בראש צבא זה מקיים על כן לבנות צבא לדוגמה חדש, אשר יעלה בידו להפוך למקשה-אחד את האוכלוסיה המגוינת, להחדיר תחושת אחריות חמורה בעזרת משמעת חריפה, ולהחזיק את אנשי הצבא מועסקים בבניית ישובי ספר, כך שכל חייל יחדור בתחושת התפקיד המשימה החלוצית המוטלת עליו.

(יוני, 1950)

מכתבים טקטיים

א. מחשבות על שיתוף פעולה קרקע-אוויר

בנימין יקירי!

לעתים קרובות קשה להבחין בדיוק בין סוגים שונים של פעולות-אוויר. הם מבליעים זה את זה. במב" צע וכמנגנון גם יחד, ורבים מאד ושונים הם המונחים אשר נקבעו לסוגי פעולות האוויר. חשוב, על כן, לראותם ראת ברורה. אי אפשר לכלול את כל סוגי המשימות של האוויריה ברשימה מוגדרת, אך נוכל למיינן לפי הסוגים העיקריים. אף כי תלוּקה זו איננה רשמית. הרי, לדעתי, תסביר היטב את סוגי הפעולות האוויריות במונחים של כוחות הקרקע. מובן חים שבעזרתם ניתן להגיע להבנה ברורה יותר. משימות הסיוע האווירי יתחלקו, אפוא, כלהלן:

א. סיוע ניצב — מטוסי קרב, אשר נבנו לצרכי סיוע וטייסיהם אומנו לכך, יבצעו את הסיוע הניצב על מנת לאשר, להשלים או להכחיש ידיעות אשר הושגו בסיוע הקרקע.

ב. סיוע ארטילרי ניצב — מטוסי קרב וטייסים המתאמים ומאומנים לכך במיוחד יבצעו את הסיוע הארטילרי על מנת לכוון אש ארטילרית של כוחות הקרקע למטרות אשר נבחרו מראש.

ג. סיוע צילום — סיוע זה איננו, למעשה, אלא חלק מהסיוע הניצב.

ד. פעולת ארטילריה ניצבית — מדי משימות ארטילריות ע"י המטוסים (הפצצה, ירית רק"טות וכיו"ב) אשר נשק הקרקע אינו יכול לבצען, אם משום שהטוח ארוך מדי ואם משום שהמטוס יעיל יותר באותם מקרים.

ה. הסתערות ניצבית והצנחה — הנחתת גייסות ואספקה בדרך האוויר.

יתכן שאנשי חיל-האוויר יעלבו מהגדרות אלה של תפקידי הסיוע המוטלים עליהם. אולם, מאידך ניסא, ברור לי שבשל פשטותה מובטח לנו כי הגדרה זו תהא מובנת לכל אחד ואחד.

כל המשימות האלה — תנאי ראשון למליון הוא השגת עליונות באוויר. מצד שני, היות ולהשפעתו של סיוע-האוויר יהיה, בהכרח, משך-זמן קצר בלבד, יש לצייד את כוחות הקרקע במכשירים אשר יאפשרו להם ניצול השפעה זו במלואה, וכן צריך לנדא שה סיוע האווירי לא יבזבז על מטרות בלתי הולמות, או אפילו, כפי שקרה במקרים רבים, על כוחות הקרקע הירידותיים.

* בחזית האויב — וכעורפה הכלתי אמצעי של זו — המער.

לאחר ששוחחנו ארוכות בענין שיתוף-פעולה קרקע-אוויר, הוספת להציג לי שאלות בכתב באותו ענין — הריני לנסות ולהרצות לפניך את תפיסת-היסוד של השיתוף, במידה שרדעתי מגעת. תיאום המאמץ בין יחידות קרקע לכוחות האוויר, כנגד כוחות האויב, אינו יכול, ואסור כי יבוא כתוצאה מדרישת הסיוע של איזור קרבות זה או אחר. הן לקח מלחמת העולם, והן הלקח המצומצם של מלחמתנו, מורים ברורות שתיאום כזה יכול לבוא אך ורק בעקבות הערכת-מצב אסטרטגית כללית.

בטרם אנש לניתוח הבעיה ברצוני להבהיר תחילה שנים מן המונחים בהם אני משתמש — „תיאום השיתוף-פעולה“, אשר הבלבול ביניהם בנוהג היום-יום הוא רב. במושג תיאום אני מתכוון לפונקציה של מטה הפיקוד, המתאם את פעולת היריחידות הכפופות לאותו פיקוד; ואלו שיתוף-הפעולה הוא ענין פנימי, בין יחידה ליחידה, שאינו מותנה בדרג הפיקוד הגבוה יותר, המשותף ליחידות אלו, והוא תלוי, בראש וראשונה, בכשרון המנהיגות של מפקדי היחידות הנוגעות בדבר.

מה פירוש „תיאום“ בשטח האסטרטגי ובשטח הטקטי?

אין אני חושב שכל תפקידה של הפצצה אסטרטגית של ערים ומרכזי תעשייה הוא להפחית את הפוטנציאל התעשייתי של האויב. הפצצה כזו הרי היא גם מערערת את כוח ההתנגדות של האויב — דבר המאפשר את ביצוען של פעולות-קרקע אשר הן המביאות לתוצאות הגדולות ביותר. בדרך זה מושג התיאום האסטרטגי, ואלו התיאום האסטרטגי ייעשה בדרך של פעולות כוחות-האוויר לבידוד אזורי קרבות מוגדרים, עצירת תגבורות צבא-אויב מגישה אליהם, ומגיעת כוחות האוויר של האויב מפעולה בהם. בידוד זה אף ישחרר את כוחות הקרקע שלנו מן הסכנה האווירית וזכה אותם בחופש פעולה. במלים אחרות, הסיוע והתיאום הטקטיים מחייבים השגת עליונות אווירית מקומית, אשר תפקידה הן חסימת האיזור בפני מטוסי אויב והן סיוע ושילוב בפעולות כוחות הקרקע. אשר בהן ערובה לסיוע מוצלח של הקרב.

נראה לי שאת הבעיות והתקלות שבשיתוף הפעולה קרקע־אוויר, אפשר לחלק, על סמך נסיון העבר, לקמפוזות הבאות:

- א. חוסר הבנה בין אנשי הקרקע והאוויר.
- ב. טכניקה ואמצעים ירודים של קישור ותיאום.
- ג. איחור בהאפעת המטוסים על המטרה.

אין ספק, שהתנאי העיקרי להצלחת שיתוף הפעולה הוא מערכת קישור מסודרת יעילה בין כל הגורמים המשתתפים. כל פעולת קרקע־אוויר כזו, אפשר לראותה מורכבת משני שלבים: שלב בקשת הסיוע, ושלב הסיוע גופו. הבה ונראה, איפוא, מהן הבעיות המתעוררות בכל אחד משני השלבים האלה. נתארנא אותן לעצמנו על רקע הנוהג המ"קובל בצבאות העולם.

במהלך קרב רגיל רשאי כל מפקד להגיש בקשה לסיוע אווירי. הבקשה תועבר בצנורות הפיקוד המ"קובלים, עד הגיעה למפקדה שלפי הדרג שלה היא מכילה צות־ביקורת־אווירי קדמי, מיד עם קבלת הבקשה נועצים קצין הסיוע האווירי ומפקדה של אותה יחידת הקרקע, שאתה הוא משתף פעולה, ביחס למעשיות הבקשה. רק משהגיעו למסקנה שסיוע אווירי, במקרה זה, הוא מעשי ובר־ביצוע — מעבירים הם את המלצותיהם למרכז הבקרה של סיוע־האוויר. כאן נבחנת הבקשה על רקע ההתפתחות הכללית של התכנית הטקטית. קצינים אלה שמים את הדגש בעיקר על התנאים המביאים להצלחת הפעולה האוירית: מספר המטוסים הדרוש לעומת המספר שנמצא, תנאי מזג האוויר לאורך הדרך ובחזרה, וסוגי התחמושת והפצצות הדרושים.

מפקד הקרקע חייב לצרף לבקשת־הסיוע שלו את העובדות הנהוגות להערכה נכונה של המשימה: סוגי המטרות, מקומן המדויק, ואם הן בתנועה — כיוון תנועתן ומהירותה. כמו כן יש לציון את "קרה־הפצצה", והערכה של הזמן המוגבל לייעילות ההרעשה הרצויה.

לגבי קרה־הפצצה ברצוני להעיר כי לא תיתכן

* אכן, במגמה לפתור בעיות אלה הוקמו בצבאות השונים בתיוספר מיוחדים לשיתוף פעולה קרקע־אוויר, וכן פותח הנוהג של החלפת קצינים בין החילות השונים לתקופות ממושכות.

במשך מלחמת העולם השנייה הוקם בית־ספר כזה על הכרמל, ע"י הגנרל וייל ומרשל האוויר סדר. כן הוקמו בתיוספר למבצעים משולבים בפרמינגטון, ובית־ספר למטה משותף בצ'יזהאם, בשנת 1947. בתי ספר דומים קיימים כצבא ארצות הברית ובצבא הסובייטי. דומני שדוגמאות אלה מספיקות כדי להורותינו מה החשיבות שמיחסים לבעיה זו בצבאות העולם.

פעולה מבלי שכוחות האוויר ידעו באיזה שטח הם חופשיים לעשות ככל העולה על רוחם, ללא כל חשש פגיעה בגייסותינו, משום כך, הכרחי לדוח באופן קבוע את "קרה־הפצצה".

אם הבקשה מתאשרת, הריהי נמסרת, בעזרת פקודת־התקפה, ישר לשדה־התעופה של היחידה המסייעת לפעולה, ויחידת־האוויר הפועלת באותו שדה־תעופה נוקטת בפעולה הדרושה. כל המפקדות הנוגעות בדבר, שהורג שלהם הוא מעל למפקדה שדרשה את הסיוע, מאוינים להתפתחות הדברים, ובאם לא יתערבו, ע"י הוראה חדשה ומשנה, הרי שהפעולה תבוצע.

אם התשובה לבקשה היא שלילית, יפורטו בהר דעה זו הנימוקים המונעים את מימושה של הפעולה המבוקשת. היות ומטוסים הם פגיעים ביותר, וקשה להשיג להם מלואים ותחלופה, נוהגים לאשר סיוע אווירי רק למטרות שאינן נוחות לפעולת ארטילריה או נשק־קרקע מסייע אחר.

הצלחתו של כל מבצע אווירי וקרקעי משותף תלויה בעיקר בזימון המדויק של הנשק של האוויריה מעל למטרה ובניצול נכון, מבחינת הזמן, של אפקס הפעולה האווירית ע"י כוחות הקרקע. מפקדי גייסות הקרקע חייבים לחשב בדיוק את קיצוב הזמנים לפעולה אווירית יעילה, חיושב זה יכול את רוחו הזמן הדרושים להעברת הבקשות בצנורות המתאימים, ואת משך הטיסה — מהמראה ועד להופעה מעל שטח המטרה.

על כוחות הקרקע לסיוע לטיסת בביצוע משימתה, סיוע זה יתבטא בכך שיעשה כל הניתן להיעזרות לשחיקת האש הנגמ, של האויב, שיא שיתוף הפעולה, ושיא יעילות התיאום נדרשים בשביל לדא שהאש שטוחת־המסלול, והאש המסייעת של כוחות הקרקע שלנו תפעלנה כנגד האויב כל זמן שאינן מסכנות את מטוסינו.

על מנת שגייסות הקרקע ינצלו את הסיוע האווירי ניצול מסימלי, ולמנוע בעד גדימת נזק להם ע"י מטוסינו אנו, יקוים קשר בין הכוחות על הקרקע לבין הטייסות. יתא זה קשר אלחוט, ויקוקי, או קשר פעולה מוסכם לפי הישוב זמנים.

משחוזרים המטוסים לשדה, מעריך מפקד היחידה האווירית את תוצאות המשימה, הערכה זו מדויחת למחלקת פיקוח של הסיוע־האווירי, שהוציאה את פקודת ההתקפה, נוסף לכך, מודיע מפקד הקרקע, באותם הצנורות שדרכם העביר את הבקשה המקורית את תוצאות הפעולה מנקודת המבט של כוחות הקר

קע. כך תהא למרכז הבקרה תמונה שלמה של המבי צע כולו.

ליעילות הסיוע האווירי הכרחית על כן, רשת בין קציני המגע קרקע-אוויר, המפקדה המפעילה, שדות ההמראה של חיל-האוויר והמטוסים המבצעים, ברגע הופיעם מעל למטרה. קשר זה מטרתו לודא שהאווירונים יגיעו בזמן הנכון מעל למטרה, למנוע מגייסור תינו נזק מאש המטוסים, ולהשיג אינפורמציה מידית ממטוסים אלה.

אף כי ישנה הסכמה מלאה לגבי הצורך ברשת זאת, הרי קיים בצבאות העולם ויכוח: מי יהא האחראי לה. יש טוענים שחיל האוויר צריך להיות האחראי, וסימן לכך — הדמיון בין חיל האוויר לארטיילריה, השולחת קציני תצפית קדמיים, ולהם אמצעי הקשר שלהם. ואלו אנשי חיל האוויר טוענים שאנשי הקרקע חייבים להקים את הרשת, על מנת שיהיה בטחון לאנשי כוחות הקרקע שהסיוע יבוא ויהיה יעיל, קיימת גם הצעת פשרה, לפיה תהא הרשת, אמנם, של כוחות הקרקע, אך היא תופעל ע"י אנשי האוויר. בקצה הקשר הנמצא אצל כוחות הקרקע יפעלו אנשי חיל האוויר, ואלו בקצה הקשר של חיל האוויר יפעלו אנשי הקרקע.

כל אלה טרם פתרו את הבעיה של פיגור הופעת המטוסים מעל למטרה. לצורך הופעה כזו במדויק החלו בונים שדות תעופה שיימצאו בסמוך

לחזית. מרשלי-האוויר טרד, למשל, קבע שדות תעופה של יחידות הסיוע האווירי הישיר לגייסותיו במרחק 20 ק"מ בלבד מהחזית. ע"י סידור זה איפשר למטוסים להמריא ולהופיע מעל למטרה תוך מספר דקות מזמן העברת הבקשה.

בחזית איטליה נוסחה שיטת ה"מוניות" ("טכס"י), שניסחה לחסוך אף ריחוי זמן קצרים אלה. לפי שירטה זו המריאו בסדר קבוע ובהפסקות קצרות יחידות לאוויר, מבלי קשר לבקשה. ע"י כך היה בטחון שתמיד תמצא יחידת אווירית מוכנה, בחזית או בקרבתה. חולית הבקרה הקדמית היתה מתקשרת ל"מוניות", שהיו לרוב בגות 6 מטוסים, והיתה מפעילה אותן לפי הצורך, כשאת פקודותיהן הן מקבלות כבר בהיותן באוויר.

..

למעשה, אין לנו בודאי מה לחדש בשטח זה, ברור, שגם אצלנו חייבים כל הקצינים ללמוד את בעיות חיל-האוויר — את התכונות, והמגבלות שלו — ועל סמך זה יוכלו לפתח טכניקה של שיתוף פעולה המתאימה לנו. ולאחר זאת, משיתפתח בית-הספר לשירות תוף הפעולה, תדרגה הרבה מהבעיות מהפרק.

יותר הוא בבחינת "צא ולמד". כמו אמנות המלחמה כולה, אף אמנות התיאום ושיתוף הפעולה בין כוחות הקרקע לאוויר היא רק ענין של ידיעה; אבל "אי ידיעה" היא היא מקור-הסכנות.

ב. מודיעין

בנימין. שלום רב!

...במכתביך האחרונים הצפת אותי בשאלות שרבות בענין המודיעין ולא לשוא נמנעתי מלענות. כי נושא זה עד כמה שהוא חשוב הרי הוא לרוב בלתי מובן ולכן גם אין משתמשים בו נכונה, כלומר, אין רואים במודיעין "נשק" אשר רק מפקד מנוסה ונבון יכול להשתמש בו, לנצל ולתפעלו בצורה הנכונה, הסברתי לך, בזמנו, שקיים ויכוח הרויף בין הגישה הצרפתית-אמריקאית הנותנת למודיעין מקום שווה ערך עם יתר הפונקציות של המטה, כלומר, ארבע פונקציות יסוד, לבין הגישה הבריטית המכניסה את המודיעין כפונקציה של ה"G" ("אג"ם). אולם מה שלא ברור לחלק מהמתוכחים הוא שאין המודיעין כפוף לראש האג"ם בבחינה הצרה של "כפיפות פיקור דית" אלא כפוף בכל זאת למפקד היחידה/פורמצייה נסיון רב, ומסורת ממושכת אשר צמחה ממנו, הם שהעמידו את המודיעין בצבא הבריטי במקומו הנכון, ולכן כל נסיון לקבל שיטת-מטה זאת אסור שיתעלם מעושר הנסיון הקרבי, מזג הרוח והמסורת אשר אין

להפרידם במקרה זה, פן ינצר מצב בו קצין המטה למודיעין יהיה כפוף כפיפות פיקודית לראש האג"ם, לא אכנס לויכוח אך אשתדל לענות על כמה משאלותיך, ואולי מהן יתבהר לך הדבר.

אתה שואל מי אחראי למודיעין ביחידה או פור"מ צייה? התשובה היא ברורה — המפקד אחראי לכך, אך כפי הנראה היה מענה זה ברור לך גם מקודם, ולכן אוסיף וארחיב.

תורת הפיקוד אוטרת שהמפקד הוא היחיד האחראי לכל מה שנעשה ביחידתו, ולא יוכל להטיל אחריות זאת על איש מהתכופים לו. נוסף לכך אוטרת תורת המטה, שארגון המטה ואופן עבודתו יהיו בהתאם לתפקידים המוטלים על המפקד. אני רואה את המודיעין כפונקציה כל כך חשובה עד שאני נוטה לתת לה מקום שווה עם פונקציות המטה האחרות. אולם אם גם נלך לפי המבנה המשולש של המטה הבריטי, הרי גם שם מופיע המודיעין כפונקציה מוגדרת בהחלט — אם גם לא כשוה בדרגה — פונקציה

מאת: הנהלת
אל: הנהלת, תל אביב - 2

הוראת הנהלה, מס' 42/42

הנהלת קציני המודיעין

1. עם לכתם עבודתנו הולכות וגדלות גם הפניות האורגניות להנהלה, וכן הסכרת הזו למשרד לצמצום עד המינימום, עם הטוב שטרם זו ולטעם מרחבת תוקף הדייקנות מהם עליון למנות על ידי כל מרחם קציני המודיעין הכללי (עשרת) ועל ידי כל אחד מהמחוזי הספה או המיבנות המרחם סמיגם קטורים להכיל בניין, ידועה, איש וכ"ל - קציני המודיעין מרומי (קסי"ם).
2. חובה על כל חברי הנהלה המפורס בקצבם האמטרי לקציני המודיעין הכללי 197 לקציני המודיעין המרחמיים כל ידועם המגיעים אליו והנראים לו כמפויחה לקפדות הנהלה וללכתחילה.
3. על כל המפקדים בחבל להושיע לקציני המודיעין בעבודתם את עזרתם המלאה, על כל חברי הנהלה בחבל להיענות לקציני המודיעין בכל המפורמטציה אשר מרחם האגם.
4. הוראת זו בריינן מכוונת לידועם על חברי הנהלה במרחם מקודר כדרך הממשיכה ביותר, ולמחר שיבקע המנוח המפורסם על המפקח שד ה-197.

73
1942

בעיה שיוכח של קצינינו
דיעין המרירה עוד את מחשבתו
של משה, והנהגה, תנאי החוזר
חרח בהם פעלה הסילון על
אנשי המודיעין עומס חובות
מייוחד בוחוסי הבטחון וההנהלה
רוח משיגה בישא של המשטרה
והכולשת העוונות.
לפנינו פקודה החתומה ב"י
הרממכל של ארגון, והנהגה -
יעטב דורי - (ככנורי - 17)
הקובעת הלכה בנדון.

242

והפורמטציה, כדי להביא להשגת הידיעות האלה
ולאימותן. קציני המודיעין חייב לערוך ולעדכן
אותן ולהגיש למפקד הערכת-מצב מבחינת מודיעין,
אשר רק לפיה ניתן יהיה לסכם את תכנית הפעולה.
מכאן, אולי, יובן לך שאין לטוף את המודיעין כפיפות
פיקודית לראש האגם, אשר בדרך כלל קשה לו
לשנות תכניותיו באותו קצב שהידיעות על האויב,
נשקו, ואפשרויות הפעולה הפתוחות לו משתנים.
יתכן וכאן המקום לתאר לך מה לדעתי צריכה
להיות אחת מתכונות קציני המודיעין, בכל אופן,
כאשר אבחר לי אני קציני מודיעין, הרי גוסף לידיעת
החומר הטכני, אני רוצה שיהא איש אשר לא יהסס
לשנות את דעתו לאור ידיעות מאומות אשר בידי,
כלומר, אם אמר לי בשעה 0130 שהאויב עושה הכנות
להגנה ממושכת, הרי שבשעה 0155 לא יהסס לומר
לי שלפי הידיעות האחרונות שקיבל, עומד
האויב לערוך התקפת-נגד, גם אם הוא יודע שאני
כבר הוצאתי הוראות כתוצאה מההערכה הקודמת,
ושלא יהיה לי נוח ביותר לשנות את הוראותי,
בקיצור, אני רוצה שיהיה איש אמת, נאמן לי, אך מעל
לכל טוען לעובדות בלבד, כי הרי התחלטה הסופית
היא בידי, כך אשתמש בקציני המודיעין שלי ונפתח
בינינו שיטת עבודת-מטה פשוטה, תקינה, ובנויה
על הערכה הדדית ונאמנות.
אני רואה שהארכתו בנושא, לכן אסיים, ואני
מבטיח לך לענות במכתב הבא על יתר שאלותיך.
שלך, "לוחם"

ציה של מטה מחאמת, למרות היות קציני המודיעין
בפורמטציות קציני חילי.
קציני מודיעין ביחידה ובפורמטציה, בדומה לכל
קציני המטה המתאמים האחרים, הנו עוזר-מומחה
למפקדו. תפקידו המיוחד הוא להמציא למפקדו אינ-
פורמטציה על האויב שתאפשר את התכנון הטקטי-
אסטרטגי היעיל ביותר בפעולותיו נגד נקודת התור-
פה של האויב. אינפורמטציה זו משמשת למפקד ככ-
סיס לכל תיכנונו האופרטיבי.
אך כוחו המספרי, עצמת אשו ותכניותיו של
האויב, אינם הגורמים המגבילים היחידים בשימוש
הטקטי בכוחותינו. טיב השטח שבו יתחולל הקרב,
מזג האויר ומצב הראות, היחידות הנמצאות תחת
פיקודו של המפקד, כל אלה יקבעו אף הם בהרבה
את התכנית הטקטית, המפקד חייב, איפוא, להכיר
את האויב מכל צדדיו, במסגרת הידוע לו על האויב
ועל מצבו הוא, חייב המפקד לכוון את קציני המודיעין
עין בהשגת אותם הפרטים אשר ידעתם, בשילוב
עם ההגבלות הטקטיות והתנאים הקיימים, תאפשר
קבלת ההחלטה על הפעולה שיש לנקוט.
בה בשעה שמחובתו של קציני המודיעין להשיג
אינפורמטציה נכונה על האויב - תפקידו של המפקד
לפקח ולכוון את קציני המודיעין בהמצאתה, הערכתה
והשימוש הנכון באותה אינפורמטציה. כלומר, נדרשת
מקצין זה עבודת תיאום של גורמים מקצועיים כמו
חיל הנדסה, ארטילריה, וגורמים לא מקצועיים כמו
מוצבי התצפית והפטרול בתוך כל שטח היחידה

באת מערכות

אגרות קוראים

הכוח העברי העליון וההתחלה נקרא להבהרת מחשבות,
לגיבון הצעות, להקשת פרכים.
"באת-מערכות" נעצה אנשי מקום להבאת הרהורים
וחיפויים על קול הקוראים אנשי-האגן. מעל באתנו זו
יכל הקורא הער, החרגה אפוא הכוח אמילוי אשיותו,
להגיה על אולגים אתהכבים, לערער על הנחות מקובלות
ואהות יגסי להצעות מחשבות ואתקנות.

הגנה מרחבית

ביום, בחריפות מיוחדת, את תחושת הבעיה הבטחונית, עד ראותם אותה כחלק מתמיד ואורגני של שאר בעיות המשק ואף כתנאי לקיומו. אך הערכת תפקידן של נקודות הישוב במלחמתנו אינה עשויה בעצם, אלא לשמש נקודת מוצא מתאימה. המקרבת אותנו לראיה בהירה של בעיות בטחונו בכללותן, השונות שינוי כה רב מבעיותיהן של שאר מדינות בעולם. תחת הגורם של ה"עומק" הגיאוגרפי, העשוי לסייע לרוב המדינות והחסר חסרון בולט כל כך במבנה של מדינתנו, הייבים אנו לארגן את מערכת התגוננותנו כך שתיוצר בה רציפות ההתנגדות. מדינה נתקפת שהיא בעלת עומק גיאוגרפי, רשאית לנטוש שטחים כדי לגרום להארכת קווי האויב, פיצול כוחו, ליצור למשל ע"י כך תנאים נוחים לפעול לות בעורפו. וכן כדי למלא את אותה הפרצה אשר היא הנקודה הרגישה כל כך של מדינה נתקפת — הלא הוא "ריוח הזמן" לגיטו, ארגונו והפעלתו של ה"פרוטנ" ציאל המלחמתי" שלה. מדינתנו חסרה את ה"עומק" הזה — ועל כן עליה להפעיל מעין תחליף, אשר באמצעותו תזכה בזמן החסר לארגון מילואיה, בסיוע עזרה מבחוץ או בלעדיה. ותפקיד זה עשויים למלא במציאותנו רק הישובים, במידה אשר ארגונם ורמת הפקוד והאמון של אנשיהם, יסגלום לעמך בפני הכוח הפולש. עמידה כזו, בכל נקודה שמצויים בה אנשים ישראליים ואפילו, הם כל ימות השנה, אזרחים — יהיה בו כדי לאלץ את האויב להלחם בהן (ויהיה במלחמה כזו, של נקודה אחר נקודה,

בדיון על הערכים ההגנתיים מופיע פעם בפעם המושג "הגנה מרחבית", אשר לכאורה הוא מחונן לכל ומקובל על הכל. ולא היא. רשימה זו באה לנסות להגדיר את תוכן המושג ולעמוד על ערכו הצבאי המיוחד במערכת ההתגוננות הכללית של מדינת ישראל. בסכמנו את לקח מלחמתנו בשנות 1948-49 מתחור לנו יותר ויותר, שהגורם המיוחד שבמלחמת ישראל התבטא בהגנה העצמית של נקודות הישוב, נוסף על רוח המלחמה של העם כולו. בשום מקום אחר בעולם — על כל פנים, בשום מלחמה בין אויבים סדירים — לא ידעו לשוות לנקודות ישוב, ולאוכלוסיתן האזרחית את אותו הערך הממשי של התגוננות העצמית. במסגרת מערכת ההגנה הכללית של המדינה, כפי שהושג הדבר אצלנו, ואין תימה שאויבינו, בערכם את מלחמתם, לא ייחסו תחילה ערך צבאי הגנתי לנקודות הישוב החקלאיות אשר בדרכם. הגורם, שאיפשר את העלאת הישובים למעמדם ההגנתי במערכת ההגנה הכללית, היה אופים המיוחד של ישובינו החקלאיים. ארגונם ושלובם במערכת החיים החברתיים והכלכליים — ארגון העומד בסתירה לאופי האינדבידואלי של שאר כפרים בעולם. גורם מסייע נכבד היו שנות המאורעות הארוכות, בהן נתנסתה כמעט כל נקודת ישוב במשך קיומה והן שחייבו לקיים את נכונותה לעמידה — ואף לעמד ממש — בפני התקפות ערביות, בלא סכוי בטוח לעזרה ממשלתית, ועובדה זו החדירה לאנשי הישר

כדי להתיש את כוחו) או, לפחות לבדלן; וע"י כך ירותקו, שוב, כוחות האויב וקצב התקדמותו יאט. מאחר שיהיה נאלץ כל פעם להפריש מכוחותיו ולערכם מחדש בעורפו, תוך התקדמותו לעבר המטרות האסטרטגיות שהציב לעצמו — לצורך הבטחה ושמירה בפני מרכזי התנגדות אלה שהם גם בסיסי התקפה בכוח על עורפו.

כל מדינה חייבת לשמור על מעמדה המשקי, ודוקא בשעת מלחמה, כדי שהתערעלות משקה, מקור אספקתה, לא תערער את כושר עמידתה הצבאית. ומדינה כמדינתנו שתלותה הכלכלית בארצות-חוץ מרובה, ופעולת כלכלתה מותנית בהרבה ע"י קיום קוי תחבורה שנקל לנתקם (בים) — בולט בה ביותר הכרח בנצול הפוטנציאל המשקי החקלאי כלכלי, ודוקא משתהיה נשקפת סכנה של הנתקות ממקורות הקבע העיקריים לקיומה התזונתי, התעשייתי והמלחמתי. על כן, הרי שצורך זה, — שהוא אפוא בבחינת הכרח חיים, — לשמור על ערכים משקיים, מאלץ אותנו לרתק כוח אדם רב למשימת קיום ענפי המשק החיוניים (המזון ויצורו — בראש וראשונה), ורתוק זה מן ההכרח שהוא טקטין את הפוטנציאל של כוח-האדם הניתן לגיוס למלחמה. עם זאת, בשל מספרם המצומצם של תושבי מדינתנו, — וביחס לאויבנינו בכוח ייטאר מספרם קטן תמיד — חייבים אנו לנצל ניצול רב ככל האפשר את כל כוח האדם המצוי לצרכיה ההגנתיים של המדינה — וזאת תוך כדי מלוי התפקידים המשקיים החקלאיים, באופן שתגובתם תיפגע פגיעה מעטה ככל האפשר, בתקופת המלחמה. מחמת הוצאת כוחות אדם לצרכי שירות צבאי.

אורך גבולות המדינה מגיע לכדי 950 ק"מ (גבול יבשתי). העדר גבולות גיאוגרפיים טבעיים, ובעיקר מבנה הגיאוגרפי של המדינה (רוחב מינימלי בפרוודור ירושלים ובשומרון, ורוחב מקסימלי שאינו עולה על 100 ק"מ) אינם מאפשרים הגנה על המדינה ע"י תפיסת קוי הגנה רצופים ע"י כוחות צבא סדירים, מחמת כמות הכוח הנדרשת לתפיסתם והרצון לשמור על מכסימום של כוח לפעולות יזומות, אסטרטגיות או טקטיות.

המסקנות הישירות הנובעות מן התנחות הנ"ל הן כי כל אזור, בין שהוא נמצא על הגבול ובין ב"עומק" הארץ, יהיה מאורגן להגנה היקפית, מתוך מגמה של עמידה עד האיש והכדור האחרון — או למילוי כל משימה אחרת שתוטל עליו על ידי פקוד גבוה יותר.

כי תקוים תמיד העזרה ההדדית בין ישובים, בכל מקרה שיש אפשרות של מתן עזרה כזאת (כאש, בכוח אדם, או בצרכים מנוחליים ואחרים) בין שני ישובים או יותר — וניצולה של אפשרות כזו במלר אוה — היא בגדר חזק ראשוני בארגון הגנה מרחבית. המושג "הגנה מרחבית" צריך שיהיה מכוון, לדעת בעלי רשימה זאת, למערכת התגוננות עצמית של הישובים, המאורגנת במסגרות פיקודיות ומנהליות שמתפקדיה ליעל, לחזק ולכוון את הדריכות ההגנתית ויכולת ההגנה של ישובים בודדים וקבוצות ישובים.

וכדבר הנובע מהנ"ל יש להתייחס אל האזור כאל יחידת היסוד של ה"הגנה המרחבית", האזור — אין פרושו ישוב בודד דוקא, אלא ישוב אחד, או שנים ויותר, בתנאי שיש ביניהם רציפות טקטית מחד לטת — בהתאם לכוח האדם הנשק העומדים לרשות הישובים המתאחדים בצורה זאת לאזור.

על כן יידרש גם, כי קבוצת אזורים, המסייעים, ע"י עצם תנוחתם, לפתרונה של בעיה אופרטיבית מוגדרת אחת, יהיו מאורגנים במסגרת גבוהה יותר, הנתונה לפקוד אחד.

הציד, החמוש והבצור של אזורים וקבוצות האזורים מותנה בתפקיד האופרטיבי המוטל עליהם ובתנאים ובעיות הטופוגרפיות המיוחדים להם.

מסקנות כלליות

1. הואיל ונתוני היסוד של מדינת ישראל (דחינו אורך גבולותיה ואופים, חוסר "עומק" במדינה, וכו'), נתונים כגורם אשר אינו עשוי להשתנות למפרע לקראת מלחמה אפשרית עתידה, יש לראות גם להבא את ה"הגנה המרחבית" כחוט השדרה של הגנת הארץ.

2. "ההגנה המרחבית" בנצלה את הישובים כמוצבי הגנה יסודיים — וזאת כוח האדם המרותק בהם לתפקידים חיוניים בלתי-מלחמתיים, ככוח הגנה המצוי בהם בקביעות — הנה השיטה החסברנית ביותר להקמת מערכת הגנה על שלמות המדינה.

3. מידת יעילותם של מוצבי ההגנה המרחבית מותנית בשלולם ע"י בצור, ציד, אימון, העלאת רמת הפקוד — וע"י טפוח מתאים של מסגרות פיקודיות גבוהות יותר.

4. עצם הקמת הישובים, ללא טיפול מידתי בהעלאת כושרם ההגנתי, אינו מבטיח עדיין השגת התפקידים הנ"ל המוטלים עליהם. התנאים היסודיים ליעילות ההגנה, שפורטו כאן — ניתן להשיגם רק

6. ערכם של הישגים במערכת ההגנה הכללית של המדינה מותנה גם בתכנון מתאים לקביעת מקומותיהם לפני יישובם. הקפדה על תכנון — מנקודת הראות של פתרון בעיות אופרטיביות, לגבי נקודות התורפה ידועות מוגדרות — ע"י הקמת ישר בים, היוצרים, הן מרחב הגנתי מסביב לנקודות התורפה, והן בסיס-זינוק לפעולות תוקפניות בשעת הצורך — הוא כגדר תנאי יסודי לכך כי ההגנה המרחבית תזכה למקומה הראוי לה במסגרת הגנת המדינה.

מקראות 10, 11 ו-12 ורביסון ד. כרמון

תוך הקפדה ותשומת לב מרובה, מראשית דרכו ההתישבותית של הישוב, וכל הונחה או דחיה בטפול באחד הגורמים שהוזכרו כאן עשויים להנמיך את כושר העמידה של הישוב עם בוא המבחן.

5. אין לראות את ההגנה המרחבית כפתרון יחידי, או מספיק כשלעצמו, לבעית ההגנה על שלמות המדינה. ההגנה המרחבית מהה רק אחד היסודות שמהם מצטרפת המערכת הכללית. היא תושלם בודאי לפי הצורך. ע"י הקצאת נשק ומה אדם של הצבא המגויס, להפיכת המוצבים ההגנתיים הבודדים, או קבוצות המוצבים, למערכת הגנה אחת ויחודה.

הגישה אל הטוראי

דיסטנץ חייב להיות יציב, אם כי אין להפריז אך אין גם לזלזל בהכרח שהמגע בין החייל והמפקד יהיה מגע של כבוד.

בל ישנה המפקד כי עליו לדאוג באופן מתמיד לפקודיו, עליו לספק להם את הצרכים הדרושים ולדאוג ככל האפשר לנוחותם, יש לעודד כל יזמה בשדה התרבות והספורט, ערך רב טמון בשיחות יחידתיות לעתים תכופות.

רצוי שמפקד היחידה (מפקד פלוגה או בתפקיד מקביל) ישלם בעצמו לפקודיו את המשכורת החד-שית ואף יחלק להם את תלושי הסיגוריות. בהודמנות זאת יוכל להכיר אישית את כל פקודיו, וע"י כך תיוצר אצל חייל ההרגשה כי אכן משמש מפקדו סמל לדאגה אבהית, על המפקד לשאול עצמו מדי יום ביומו מה עוד יוכל לעשות במסגרת אפשרויותיו לנחות החייל.

על הגישה לטוראי להתבטא באספקלריה של תנאי החזית, הנסיון למדני כי אין חייל גרוע — יש גם מפקדים גרועים, כל חייל יכול ליהפך במרוצת הזמן ללוחם נועז וממושם. צורת הגישה אל החייל, הדאגה לפרט, תקיפות ושיטתיות, גמישות והבנת נפש הטוראי, התחשבות במצבו והדרכתו בעצה, רק אלה במוחם לקרב את המפקד למטרתו. הטיורונים והעולים החדשים הנכנסים לשורות הצבא הגם כחומר ביד היוצר, גישה חיובית מצד המפקדים תתרום איפוא את התרומה הנאה ביותר להכשרת נוער המדינה לתפקידיו ותוך כך גם להגירת בטחונה.

סרן מרדכי יעקובוביץ

במלחמת השחרור היו לנו לוחמים אבל לא היה לנו צבא — כך הגדיר ש"הבטחון. תוך בחינה אובייקטיבית נגיע אמנם למסקנה כי בראש וראשונה דרוש שים לנו לוחמים — עובדה היא, שניצחנו גם בלי צבא (סדיר), אבל לא היינו מנצחים בשום פנים ואופן בלי לוחמים, אך אין ספק כי כיום דרושים לנו שני הדברים גם יחד, וכאן מתעוררת השאלה: כיצד יעלה ביד המפקד להפוך את פקודיו ללוחמים במובנה העמוק של המלה? כיצד יכשיר המפקד את החייל ללוחם במסגרת הצבא הסדיר?

אנסה לציין קוי יסוד להשגת המטרה הנ"ל, המפקד בצ"ל, חייב למלא תפקידו תוך הכרה כי מטרתו הראשונה היא הפיכת פקודיו ללוחמים, באופן מתמיד יפעל המפקד לאור מטרה זאת ויכון את כל מחשבותיו ופעולותיו להשגתה. על המפקד לצאת תמיד מתוך ההנחה כי בכל עת הוא עלול להקרא לקרב עם יחידתו.

כיום, עם הבוים של עולים חדשים יש למעט בקיימת אמצעים משפטיים ולהרבות בהסברה ובחדר רכה, מוטב להשתכנע כי אמנם הבין החייל את הפקודה ולהוכיח אותו באם שגה, מאשר להענישו מיד על כל עברה ולגרום ע"י כך לצבירת מרירות ביחידה כולה.

אין משמעות הדברים, חלילה, כי יש להקל בכל מקרה ולהתעלם מהפרת משמעת, אך יש לשאוף להשגת משמעת פנימית ולא משמעת כפויה, לכן, במידה רבה יקבע המפקד את צביונה של יחידתו בכוחו — להחדיר משמעת תוך הבנה ורצון הודי, ומשמעת שתהא מבוססת על יסודות חיוביים, ה

הסיירים - ופינוי ואספקה בהתקפת לילה

המוקדמים בשטח הפעולה. ובעת הפעולה (בהתאם לצורך) יעמדו לפקודתו הישירה של מפקד הפלוגה ויחולקו לתפקידים כדלקמן: סייר אחד, אשר יצויד בגליל סרט לבן, יתלוה לפלוגה התוקפת ובשלב ההתקדמות אל היעד יסמן את ציר התנועה אשר יהווה בשלב זה ציר פינוי לנפגעים אל נקודת האיסוף הגדודית. הסייר השני ישאר עם תובלת הדרג הלוחם הפלוגתית (עלולה להיות מועמסת על מכוניות, פגזות או סבלים - בהתאם לפני השטח) ולאחר כיבוש היעד יוביל אותה על ציר האספקה כשהוא מסמן ציר זה בסרט לבן. הסייר המתלווה לפלוגה התוקפת יפנה בשלב זה - שלב הלחימה על היעד, את הפצועים הראשונים, ימסור דריח למג"ד וישאר במטה הגדוד. (לדריח זה יש חשיבות מרובה מאחר שהסיירים מאומנים במסירת דריח מדויק, ובעמדתו בקרב לילה, כשהתנפית מוגבלת וכאשר ראיתו של המג"ד את הקרב מצטמצמת באמצעי הקשר, ישנה חשיבות ראשונית לדריח הנמסר בע"פ). ידיעותיו של הסייר בטופוגרפיה מאפשרות לו להצביע על המפה בעת מסרו את הדריח. הסייר העומד לפקודת החובש הגדודי יוביל את האלונקאים או את הגייסים עם מתקנים לנשיאת אלונקאות על ציר הפינוי לתחנת האיסוף הגדודית.

מציאותם של סיירים במטה הגדוד ובפלוגת העתודה תאפשר למג"ד שליחת תגבורות תוך כדי הקרב וכך תוחש ההכרעה ע"י הטלת הרורבה, בדרך הקצרה והבטוחה, כן תאפשר מציאות הסיירים במטה הגדוד את סיפוק תביעותיה של יחידות המשנה תוך כדי הקרב.

ואכן, ניצול טוב של כיתת הסיירים תהפכם למכשיר רב עוז לא רק לפני הקרב אלא תוך כדי מהלכו.

עמוס צלליכין

פינוי מהיר של נפגעים ואספקה מהירה ליעד שנכבש, מקילים על ניהול הקרב ומיצבים את אשר הושג בהסתערות ע"י מתן האפשרות לכוח המתארגן לעמוד איתן בפני התקפות גנד מועדות מצד האויב. אך מאידך מפריעה ההשכה להתמצאות, ולכן מכביר דה על סדרי הפינוי והאספקה. כמו כן מקשה אי הכרת השטח ע"י נהגי תובלת הדרג הלוחם במיוחד על בעיות האספקה המידית שבעקבות הכוח התוקף. בספרי לימוד נפתרות בעיות אלו במשפטים קצרים. כל הנפגעים ינעו לנקודת האיסוף על ציר הפינוי ושם יאספו ע"י אנשי השירות הרפואי, או תובלת הדרג הלוחם תנוע לפי קריאה אל היעד על ציר האספקה הנועד לה" וכ"י וכ"י. כן יצוין בהם שעפ"ר נבחרים כצירי פינוי ואספקה קיים בולטים בשטח. כגון דרכים ושבילים.

בנידון, עלי לציין כי בפעולות יחידות הגדולות מחטיבה, נכונה ההדגשה האחרונה וצירי האספקה והפינוי יהיו עצמים בולטים, אך כיצד יתבטאו צירי האספקה והפינוי של הגדוד, התוקף יותר מיעד אחד - דבר המחייב צירי פינוי ואספקה לכל פלוגה, ואלו יהיו קשים לזיהוי בה במידה שהשטח יהא חדגוני. דל בדרכים וסימני עזר, כגון: שפלת הדרום. לדעתה, הפתרון בנידון הוא שימוש מושכל בסיירים הגדודיים, אלו קיבלו אימון מיוחד בהתמצאות בלילה וכן הכירו את השטח כתוצאה מסיוורים מוקדמים.

כיצד לארגן מבחינה טכנית את עבודת הסיירים בניווט הכוחות על צירי הפינוי והאספקה? נצא מתוך הנחה שהפעולה היא התקפת גרוד ח"י"ר בלילה, ונאמר כי הסיירים מכירים את השטח מסיוורים מוקדמים; לכן יחולקו בצורה הבאה: 2 סיירים לכל פלוגה תוקפת, סייר לפלוגת העתודה, סייר בנקודת האיסוף הגדודית לפקודת החובש הגדודי היותר במטה הטקטי. הסיירים המצורפים לפלוגות התוקפת יובילו את קבוצת הסיור הפלוגתית, בסיווריהן

הצעה לתכנית-אמונים

ב) מתן אפשרות להתקנת סידורים ומתקנים אשר ישוו לאמונים אופי מציאותי, ובמיוחד לשלבים מאו מון מתקדם שעה שישנה חשיבות יותר לתנאי קרב מציאותיים.

סידורים מעין אלה יתכנו באם ירוכזו ב"שטחי אמונים".

2. מתקנים להמחשת תנאי קרב מציאותיים.

ברצוני להציע כמה הצעות בקשר לתכניות האמונים בצבא-הגנה לישראל:

1. הקמת "שטחי-אמונים סגורים" בהם יבצעו תרגילי אש.

מטרת הצעה זו כפולה: א) הגברת סדורי הבטחון לגבי האוכלוסיה ולגבי הכוחות המתאמנים, ע"י סידורים בדומה לאלה הקיימים בשדה מטות.

אנשים שאינם מורגלים לבצע בצורה נכונה את אמון הפרט אינם נוטים לעשות זאת גם בהמצאם ב"פעולה, ולכן ככל שצורת האימונים תהיה קרובה יותר לתנאי־פעולה מציאותיים תגדל יעילות האימונים עד כדי השתרשותו בדמם. קיים הבדל רב אם בזמן האימונים אתה מותקף ע"י מציגים שאינם חייב לפגוע בהם או ע"י מתקן הנוהג כאויב ואשר ב"כולתך לפעול נגדו באופן חפשי.

ואשר להוצאות הכספיות הקשורות בהצעות הנ"ל: דומני כי ריכוז תכנית־אימונים של יחידות שונות בשטחים מסוימים וארגון סדורים לזמן ארוך יביא אף להקטנת הוצאות.

פלדי עזנר

האמצעים הקיימים בשימוש כגון פצוצים ועשן ליצוג הפגזה, וכל מיני תרגילים דר־צדדיים, חסרים גורם אחד והוא — תרגול הלחימה כנגד אויב מציאותי. תנאים כגון אלה לא יוכלו למלא את מקומה של „טבילת האש" אך ישפיעו בצורה מכרעת על תכלית האימונים. (הדברים אמורים הן לגבי אימון מתקדם של טוראים והן לגבי אימון מפקדים). אפשר להשיג תנאים אלה ע"י שימוש בבובות עשויות שקיקש עטופות בלבוש האויב. בבובות יש להשתמש כתחליף ללוחות המטרה הנהוגים כיום לשלבי־אימון כלחימה על הועד, התקלות־פתע. באם שטח האימון יהיה מרכזי והסידורים בו כאמור לעיל, אפשר יהיה גם לצייד את ה„אויב" בנשק דחלילי. המופעל מרחוק.

על ב"ס לקציני חיל־רגלים

בכל זאת קיים משהו, היה צורך, לדעתי, להנחות את החניכים בקריאת הספרות הנ"ל. היו כאלה שסענו שאין פרחי־קצונה צריכים להעמיק בבעיות אסטרטגיות כלליות, אך עלי לציין כי התעמקות בבעיות הנ"ל מהווה יסוד נרחב לפיתוח המחשבה הצבאית, שכמה כתנאי מוקדם ליעילות פעולתו של הקצין.

מן הראוי להזכיר שפרק „הנוהג" חסר לחלוטין. זכורני כיצד דובר על הכנסת פרק הנוהג שהיה צריך להתבטא בהקניית ידיעה אלמנטרית בדבר יחס והתנהגות עם אזרחים, ואכן דרושה הכרת יסודות מספר לקצין אשר יפול בחלקו, אי פעם, ליצג את צ.ה.ל. בפני הציבור האזרחי. מן הראוי לכן שה צבא יקצה אנשים וזמן לטיפול ידיעות אלמנטריות בשטח ההופעה והיחס לציבור בקרב העתידים להיות קציניו.

עוד ברצוני לגעת בבעית הנוהג והמשטר בביה"ס. לא כאן המקום לעמוד על תנאי המחנה ומתקניו, רוצה אני לציין כי יצאנו מביה"ס מודרכים כמפקדי מחלקות, אך חסר לנו הרבה להיות קצינים בכל־דבר. חסר זה מתבטא בראש וראשונה בנוהג וידיעות כלל־צבאיות.

גבי רוזנצוויג

יש פתגם האומר „אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" — אך כחניך לשעבר של בית הספר לקציני חיל־רגלים ברצוני להעיר כמה הערות בקשר לתכנית האימון בביה"ס וסדריה.

ראשית אגע בבעית אמוני השדה, אלה עומדים על רמה גבוהה מאד בביה"ס, ואכן אין קל מאשר להיזכר בתרגיל כותי, מחלקתי או פלוגתי, שנעשה תוך שימוש באש חיה, כדי להגיע לפתרון הנכון לגבי בעיה טקטית סכמטית.

כיום כבר הונהגו „סידרות" באמוני השדה וחושבני כי אלה השיגו את מטרתן במלואה. משמעות הסידרה, יציאת היחידה המתאמנת על כל צידה לימים מספר לשטח — תקיפה בה נכנסים החניכים להוי של אמוני שדה מציאותיים. יש רק לציין שביה"ס מבזבז דלק וזמן למכביר בגלל נסיעותיו הרבות לשטחים הנאותים לאימוניו הנמצאים לרוב רחוקים מבסיס ביה"ס, יש לכן לקוות שסביב בנין ב"ס החדש שיוקם יהיו שטחים המתאימים לאימון מפקדי מחלקות.

אשר לפרק העיוני־מקצועי, הרי הורגש חסרון גדול במרצים על בעיות כלליות, לדעתי יש לכלול במסגרת החומר הנלמד גם הרצאות על לקח הקרבות של מלחמת השחרור הישראלית, ידוע, שהספרות הצבאית העברית, המקורית והמתורגמת, דלה מאד.

ארטילריה בעלת הסע'עצמי בפעולות פריצה

האויב. רגימנט של תותחנים ע'עצמי כבדים הועבר מגזרה אחת לקטע זה של החזית. התותחנים חולקו בין הגדודים התוקפים סוללה אחת לכל גדוד. האויב הותקף מחדש וכל יתרונותיה של הארטילריה בעלת הסיס'עצמי הוכחו בעליל. התותחנים הללו התקרבו עד כדי מרחק 100—200 מטרים מתיבות השדה ופתחו באש על האשנבים. ע"י כך אילצו את האויב להפסיק את האש ואיפשרו לחיל'הרגלים לגשת לביצורים.

הארטילריה בעלת הסיס'עצמי, המלוח את חיל הרגלים התוקף את ביצורי האויב לעומק, נוסף לכ"י רה לפעול כנגד המוצבים הקבועים, יכולה לספל בהצלחה אף כנגד האנטי'טנקי של האויב ובהשתקת אשו האנטי'אישית. דבר זה יתכן משום שתותח' משורין יכול להתקרב עד כדי טוח יריה אפקטיבי ממכונות היריה של האויב, וע"י כך הוא יכול לקצר באופן ניכר את הזמן הדרוש להריסתה של עמדה מבוצרת.

במקרים מסוימים יכולים תותחי סער אלו להס' מיד את המכ"י של האויב ממש בזחל'יהם. אין לזלזל באפשרות זו, רק משום שדבר זה אינו מתפ' קודם של טנקים ותותחי סער. בפעולות פריצה, עלול שימוש בתותח'יסער בצורה זו לתת יתרונות רבים. אולם, תותחי הסיס'עצמי הנם נשק שאפשר לסמוך עליו, וכיתר כלי הארטילריה יש להשתמש בהם כנשק מסייע למבני'הקרב של חיל רגלים או ליחידות' הסער. אבל, אם לא נתחשב בהבדלים שבהפעלה של טנקים וארטילריה, ובאם תותח'יסער הופך למפלט דרך לחיל'הרגלים בזחל'יו — אזי שוב אין לנשק זה יתרונות של נשק מוחץ ונזק הופך להיות טנק גרוע. זו שיטה עלובה מאד, כי תותחי סער לא נועדו לחזר מה מטח קרוב בחיל הרגלים של האויב, בפרט שה' מדובר הוא במוצבים קבועים, אגב, חוסר'נכונות זו להכיר בהבדלים שבהפעלת טנקים ותותחי הסיס' עצמי' היא'תוא המביאה לעתים לירי שימוש בלתי נכון בתותח'הסער, היו מקרים אשר קציני חיל' רגלים, משך מבצע פריצת ביצורי האויב, ניסו לשלוח את תותח'הסער המצורפים ליחידותיהם, קדימה, — להתקפה לפני חיל'הרגלים. במקרים כאלו קרה לרוב שתותחנים אלו הוצאו מטלל פעולה ע"י חיל הרגלים של האויב, וע"י כך נשאר חיל'הרגלים שלנו ללא

מערך הגנה מודרני, הנו, לעתים קרובות, שילוב של ביצורי שדה, בעיקר בצורת הפירות'מגן, ומערכת מוצבים קבועים שהוצבו לעומק. הריסתן של תיבות' השדה המשורינות נעשית אפשרית רק לאחר שה' אויב מגורש מהקו הראשון של הפירות'המגן, אורח הלחימה המורכב בתנאים אלו נובע מהעובדה שחיל'הרגלים המתקדם נאלץ לתקוף את הפירות' המגן בעודו נתקל באש מתיבות'השדה המשורינות, כי מטבע הדברים הוא שלא ניתן לשתק את אלה לחלוטין בזמן ההכשרה הארטילרית.

הריסתם של ביצורי'הגנה קבועים, המהוים את הבסיס והיסוד של מערכת'הגנה'ש'קבע מחייבת אש חזקה וישירה קצרת'טוח. בעוד שלארטילריה'שדה יהיה קשה יותר להתקרב עד למרחק קטן מתיבת' השדה, הנה תותחי הסיס'עצמי יוכלו לתמרן בנקל בקרבת מוצבים כאלו. מאז הוכנסה לשימוש הארט' לריה בעלת הסיס'עצמי, נעשתה הריסתן של ת' בות'השדה מוצלחת יותר ואף מהירות הפריצה דרך קוי ההגנה הקבועים של האויב עלתה במידה ניכרת.

בשיתוקן של תיבות'השדה, יש לתותחי הסיס'עצמי יתרון נוסף בזה שהם מספקים הגנת'השריון ובוזה שיש באפשרותם להתנועע על פני כל סוגי הקרקע. לכן משתמשים בתותחנים אלו בהצלחה לא רק נגד תיבות'שדה, אלא אף נגד חיל הרגלים המחר פר בין התיבות. שימוש מוצלח כזה לא תמיד הנו אפשרי ע"י תותחי'שדה, כיון שהצוות שלהם עלולים להיפגע מאש אגפית של האויב, בשימוש של תותח הסיס'עצמי, כתותח'מסייע לחיל'הרגלים, מתאפי' שר מה שנקרא, התקפה פורצת עד גמירה'. ע"י כך חודרים חיל'הרגלים ותותחי'הסער הפועלים בהתמד, לכל עומקו של אזור ההגנה של האויב.

באוקטובר 1944, למשל, קיבלה אחת מיחידותינו על עצמה לערוך פעולת'פריצה כנגד מערך גרמני מבוצר, מראש'חוף שעל גזר גארב, כשהכוחות התוק' פים הגיעו לקו החפירות השלישי נתקלו כוחות החלוץ, לפתע, בשורה של תיבות'שדה שהותקפו. ללא הצלחה, ע"י יחידות סער המצוידים בתותחי' שדה בעלי קוטר גדול, תיבות השדה ריתקו את ה' תותחנים שלנו בעוד שמכונות'היריה שלהן הסבו אביר דות קשות לצנחנות התוקפים. הארטילריה שלנו, שפעלה מטוח גדול, לא יכלה לגרום נזק רב לביצורי

סיוע ארטילרי. הנסיון הורה שתותחי היסע"עצ" שי הפועלים עם, או מאחורי, חיל הרגלים נזרמים לאויב אבידות כבדות יותר מאשר אילו שהתמשו בהם משהם מתקדמים בראש חיל הרגלים (כמו טנקים). הדבר אמור במיוחד לגבי תותחי-ספד מקליבר 76 מ"מ, אשר בהם משתמ"שים בעיקר לסיוע חיל הרגלים.

כ"15—10 דקות בטרם פתח חיל-הרגלים בהתקפתו, נעו כל התותחים קדימה ופתחו באש ישירה, באותו הזמן ירו תותחי ההיסע"העצמי שעם יחידות הסער מעמדות רחוקות, כדי לגלות מוצבים מוסוים וביצור רים אחרים.

תותחי ההיסע"העצמי שנועדו לסיוע ישיר המ"שיכו באשם מעמדות קדמיות אף לאחר שחיל הרגלים פתח בהתקפתו. רק לאחר שחיל-הרגלים הגיע למרחק 30—40 מטרים מקו החפירות הראשון, קיבלו תותחי ההיסע"העצמי אות ממפקד הגדוד הפסיקו את האש. הרגלים פרצו לחפירות והחלו לטהר אותן מגרמנים. בינתיים התקדמו סוללות תותחי ההיסע"העצמי שנועדו לסיוע ישיר, במהירות, והדביקו את חוה"ר. בעת שזה האחרון תקע טרזים-טרזים אל בין תיבות-השדה של האויב, היו כבר התותחים בעמדות-קר, יחידות הסער הופעלו בהתקפה, וכש"תותחי ההיסע"העצמי שלוחם נעים לפניהם, לאחר שקו החפירות הראשון טוהר מאויב.

באותו זמן כוננה אש התותחים שנועדו לסיוע ישיר לעבר האויב שהתבצר במוצבי-השדה. הם לא תקפו אף אחד מן הביצורים הקבועים, פרט לאלו שהיו בדוק בחזית או כאגפו של הגדוד הנתמך ואשר עיכבו את התקדמות הרגלים. תותחי הסיוע שילחו אש ישירה לעבר אסגבי היריה של עמדות-האויב — באם אלו לא הותקפו ע"י יחידות המחץ, בפריצת קו הגרמנים בינואר 1945 — השתמשו בתותחי היסע"העצמי לסיוע חיל רגלים כמעט בכל החזיתות. בשימוש כזה הקנתה הארטילריה בעלת החיסע"העצמי יציבות למבנה-הקרם של חיל-הרגלים ואיפשרה לו לשתק את התנגדות האויב ביתר קלות ומהירות.

שימוש נכון בארטילריה בעלת היסע"העצמי בפריצת מערך הגנה קבוע מחייב, מעל לכל, שיתוף פעולה הדוק בין כל החילות. ככל ששיתוף הפעולה בין חיל הרגלים לבין צותי התותחנים הוא הדוק יותר — כן תוחש התגברותם של עמדות האויב, והתקדמותם תיעשה קלה יותר.

בדרך כלל, בשעת ביצוע הפריצה, ממלאים התותחים הממוגעים את תפקיד הסיוע הארטילרי ועוזרים ליחידות-הסער של חיל-הרגלים. הם מסייעים לחיל הרגלים אשר נתקע טרזים-טרזים בין תיבות השדה, בעריכת הכנות הפעולה שלהם — מן ההכרח שיעמדו לרשות תותחי-הסער ידיעות מוטלמות על סוגי הביצורים הקבועים ומערכת, מצבם ועצמתם של כוחות האויב, תנאי הקרקע וסידת התאמתו לתמרון טנקים. באם אפשר, הרי רצוי ביותר הוא שאנשי הצותות יסיירו בעצמם את גזרותיהם. דבר זה היה מאפשר לתותחי ההיסע"העצמי לסייע לחיל-הרגלים ביתר הצלחה. גורם חשוב אחר הוא יעירת תיאום בין חיל הרגלים והארטילריה לבין יחידות הארטילריה בע"ל-ההיסע"העצמי.

הכרוז ביותר שהפקודו תותחי הסער יתוכנו בו יסודיות. הגנה למשל, בינואר 1945, לפני שנפרצו קו ההגנה הקבועים של הגרמנים שעל נהר הריסלה — יצאו כל צותות הטנקים והתותחים לקו היציאה והת"ד ואז בדיוק לגזרותיהם, לכיוון ההתקפה ולמטרות השונות. דבר זה נעשה על אף העובדה שראשי הגשר שבידינו היו צרים מאד, ולכן הגישה בהסתח לאיזור הקדמי הייתה קשה ביותר. ערב אחד לפני ההתקפה נעו כל תותחי ההיסע"העצמי לקו היציאה. הכנה מדוקדקת זו איפשרה לארטילריה ההיסע"העצמי, בשילוב עם חיל-הרגלים, להשיג את כל מטרותיה.

הנסיון הורה שרצוי לצרף לחיל־הרגלים ארטור לריה בעלת היסע־עצמי אף כשמשתתפים טנקים ב־פריצה. אזי — חלק מהתותחים מגן על הטנקים בעוד שהיתר מסייע לחיל־הרגלים ויחידות־הסער שלו. יש עוד להעיר, כי משתפים תותחים מכל הקליברים ל־פריצת ביצורי־קבע. ארטילריה קלה מופעלת נגד חיל־הרגלים והתבצרויות־שדה שלו. בעוד שארטור לריה בינונית וכבדה מופעלת נגד ביצורים־של־קבע וכן ללוו־הטנקים באשה.

ידוע שהאויב מנסה לערוך התקפות־נגד, בתמיכת טנקים ורזרבות של חיל־רגלים, על היחידות שתקעו טריום בין תיבות השדה. בהדיפת התקפות־נגד אלו הוכיחה הארטילריה בעלת היסע־העצמי את אחד מיתרונותיה החשובים ביותר, והוא כושר התמרון. הטנקים, בהיותם לפני חיל־הרגלים, לא תמיד יש באפשרותם להגיע בזמן כדי להדוף את התקפות־הנגד של האויב התוקף מהאגפים. פעולה זו נעשית ביתר יעילות וביתר מהירות עִי הארטילריה בעלת היסע־עצמי של חיל־הרגלים.

טיפוסי רכב־סיו־וקרב לצבאה של צרפת

— כל מהירות רצויה בין 3 ועד ל־100 קילומטרים. המבנה המיוחד אשר נקבע ל־Suspension ברכב זה, בחלקו הקדמי — מזה, ובאחורי — מזה, מקנה לו במידה כזו תנועה „חלקה“ ויציבות על פני הקרקע. עד שבאפשרותו לנוע תוך מהירויות גדולות אף ב־שטחים מבותרים ביותר. גם אפשרות הנהוגה־בנפרד לכל אחד מארבעת הגלגלים מסייעת ל„ישיבה“ מוש־למת, ומתואמת לתנאי־השטח. של כלי־הרכב על פני הקרקע, והסך הכל של תכונות אלו מקנה לו את היכולת להולות אל כלי־רכב זה לייס בכל סוגי השטח ובכל אתר, באשר יפנו אלה. כן קיימים בו סידורים משוכללים ביותר לתנועות נסיגה דחופות. כאשר למבנה הגוף העליון של הרכב (וכאן יצוין בכל־זאת הבדל־מה לעומת ה„גיפ“ האמריקאי) הריחו מרווח ונוח למדי; וממדיו מאפשרים לו להיכיל, בנוסף על ארבעה נוסעים, גם את כל אותו הציוד המיוחד אשר יש בו כדי להצדיק את הכנוי של רכב־הקישור.

הערכות (ממקור צרפתי) להישגיו של רכב זה מגדירות אותם כ„מפיעים“. בהסיעו את ארבעת נרסעיו הוא טיפס ועלה במדרונים בזווית־עליה של 65 ועד ל־70 אחוז.

בעקבות המגמה הכללית, הניכרת עתה בצבא צרפת, להשיג ניידות מכסימלית ככל האפשר, מופיעים עתה — על סף הכנסם לתקן הציוד והחימוש של גופי־הצבא — שני כלי־רכב חדשים, אשר יש בהם גם משום חידוש תכונות וצרכי הפעלה. ואין זה, כ־אמר אלא חלק של אותו מסע־מבחן (בהתחלה) ופיתוח וייצור (לאחר הבחינה והניסוי הראשונים) אשר עליו שוקד הפיקוד הצרפתי מאז 1946. ה„אבטיפוסים“ של שני כלי־הרכב הוצגו עתה, אגב חגיגות סיום־מחזור כביית־הספר לשריון שב־סומיוסר (Saumur) בפני אנשי־צבא, צרפתיים וזרים.

הכלי הראשון הוא „רכב־הקישור־הסיו־“, מתרצת ביה״ח דלהא Delahye, והשני — „רכב־שריון לסיו־ מתוצרת ביה״ח פנאר Panhard, שני הכלים הנ״ל נמצאים כבר בתהליך התפוקה. לייצור האבטיפוסים נדרשו 14 חודשי ועוד כשנה נדרשה לניסויים ולהתאמת הפרטים השונים. במשך הזמן הזה הוכנסו בהם שינויים לא־מעטים, לפי דרישתיהם של מוסדות־צבא שונים — לפי מה שנתברר תוך הניסויים, כדרוש לשיפור מבנה כלי־הרכב ול־אפשרויות הפעלתו.

„גיפ דלהא“ — כך כונה רכב־הקישור־הסיו־ החדש, אשר מבנהו מזכיר ביותר את ה„צללית“ של ה„גיפ“ האמריקאי; אכן, מבחינה מכנית כולל רכב זה כמה סידורים מחדשים ורבי־ענין.

תיבת־המלכים, בת ארבעה מהלכים מתאומי־זמן ומפחית־מהירות, מאפשרת לו לקבוע לעצמו — הן על פני הכביש, והן משטחים ללא־דרך מכל הסוגים

באם יש ברכב ה„גיפ“ הנ״ל משום חידוש לגבי ענפי־הייצור של תעשית רכב־המנוע הצרפתית, הרי כלי־הרכב השני — „רכב השריון לסיו־“ של ביה״ח פנאר, אשר אינו אלא צורה חדשה ומשוכללת של מכונות־שריון, ממשיך את הישגיה הקודמים של תעשייה זו ביצור מכונות־משוריינות, אשר בצרפת היו רגילים לכנותן גם בשם: נושאי־מכ״י מנועיות.

לפי גודל הצרייה. וכן לפי תכונות הרכב ותפקידו. יש לשער כי הצוות יכלול ארבעה או חמישה אנשים; ואין זה ברור די צרכו, איזה שיקולים יכריעו להכריע. כאן להגבלת המספר או להפחתתו. סיכומו של דבר: עצמת המונע של הרכב, המאפשר לו להגיע (על פני הכביש) לידי מהירות של 100 קל"מ לשעה; הטוח הניכר מאד של מסעותיו עקב גודלם של מכלי הדלק שבו; מחלכו הדמום, ללא רעש, המאפשר לו מסע גישה מוסתר ופתאומי; ולבסוף, המבנה הנמוך למדי של הגוף, המתאים ביותר לעריכת מארבים אפילו מאחרי קפל-קרקע לאינכר כביכול. — בצ"ב

רופם של כל אלה, נוסף על תכונות האש והפגיעה, הזוריות שבהתקרבות ובנסיגה, יש בהם כדי לעשות כלי זה נשק מובהק של הפתעה, הופעה פתאומית, מתן מכת-אש קצרה אך רבת-עצמה, סיוור-תוקפני, הבטחת אגפיה של יחידת-רגלים קדומנית, מארב אש, איגוף גופי-צבא אויבים ופעולה בעורפם, — וביחוד, כשהמדובר הוא בקוי חזית שאינם רצופים או בצורים-מדי.

מה רב הערך המיוחד לטיפוס-רכב חדש זה בעיני שלטונות-הצבא הצרפתיים, אפשר ללמוד מהודעה שנתפרסמה בסוף אוגוסט ש.ז. מטעם מניסטריון-המלחמה, ואשר כוונתה להוכיח את המשותף בתכונותיה של צרפת לקראת הבאות, והמספרת, על פיתוחם וייצורם של כלים רקטיים, רכב סיוור, מיני טוקשיי קרקע ועוד אמצעי-קרב חזוניים.

* בענין הטנקים-הקלים הצרפתיים אשר פותחו בשנת ת"ס האחרונה, אם כי טרם נתפרסמו ידיעות האם הוכללו כבר בתקציב-הציר.

ההגדרה הצרפתית ליתרונותיו והישגיו של רכב-השריון החדש הנה זו: "יש בו משום פתרון לבעיה הכפולה — כיצד לצרף יחד את היתרונות שבהגעה הזחלית לתנועה בשטחים מכל הסוגים, תוך כדי המנעות מהפגע של בלאי מוקדם הכרוך באורח-הנעה זה — ואת התכונות של מהירות, אשר מעניקה ההגעה ע"י גלגלים. ההערכה הנה: "רכב זה נע ומתמרן בכל שטח שהוא באותה קלות עצמה כאשר טנק-קל"; וזאת — תודות ל"גלגליו, המניעים והמכוונים, אשר לפי רצון הנוהג ברכב אפשר להרים את ארבעת הגלגלים האמצעיים שבהם ולהפוך את הרכב למכונית משורינת "רגילה" —

(שנים-שנים מכל צד) ולהוציאם מכלל פעולה (דבר, לצורך תנועה מהירה על פני דרך תקינה). אף כושר המעבר שלו על פני מכשולים ותעלות דומה לזה של טנק-קל. ברכב זה מסודר, "מוצב-של-גהג" כפול, מכונן הן לפניו והן לאחור — דבר המאפשר לו לנוע כו"ב רגע משירדש הדבר כלפי אחור כאשר לפ"נים, באותם תנאי-תנועה, ובאותו כושר-תנועה, כאשר במסע תקין, ויש בכך כדי לשחררו מהצורך בביצוען של אותן תפניות של מאה-ושמונים-מעלות על פני דרך הנתונה לאש האויב, האנוסות עליו משנתקלת פתאים במארב או באויב עדיף-יכוח — ואשר כה מרובים הקושי והסכנה שבהן, תחת זה כאן, אין הרכב אלא נסוג אחורנית, בקלות ובזריזות, כשצריחו המסתובב מאפשר לו, באותה עת עצמה, לקיים אש-עוצרת יעילה.

הציון הצרפתי להימושי של רכב זה הנו: "רב-עצמה, בדומה לזה שבטנקים הקלים והחדשים ביותר". לפי התצלומים, הרי התותח בצריחו נראה כתותח ג. ט. הדיש בן 57 מ"מ.

חילות הצבא של רוסיה, ארה"ב ובריטניה

(טבלה השוואתית של קיום אופנים)

הטבלה הניתנת להלן לקוחה ממאמרו של המיידן, ע. וויטמן, שנחפרטס בחוברת אפריל 1950, של רבנות הצבא הבריטי. לפי טבס הטובה שלה — כפי שיוכת מיד למעיין — היא החוקה אפילו מהכונה לשלמות, וכן מצויים בה, ללא טעם, כמה זכות אידיולוגים, אשר אחדים מהם צוינו בהערת שוליים; אלא שכנראה מצויים גם נוספים (כגון בענין מטרות היריה הבינוניות שבגודל הרגלים הבריטי), עם זאת ראתה החברת ענין בפרסומה, בשל החשיפה למחשבת הקוראים הנרחבת ע"י טבס ההצגה והשואאתית של קוי מבנה וציר שבצבאות הגדולים של העולם, הקוראים מוחסנים בזה להמציא את הערותיהם והשגותיהם, וככל שאלו חוינה בעלות ענין — תפורטנה בחוברת הפרובה של "מטרות".

חיל או סוג נשק או ציוד	בריטניה	ארצות הברית	רוסיה
	עיקר — ארטילריות שדה. הרגש הוא על אש מחירה ומדויקת, של קליעים קטנים יחסית, אין רקטות.*	עיקר הם הוביצרים כבדים ומרגמות כבדות, מוסעים על כנים בעל-רגלים, הדגש הוא על משקל הקסיי.**	ממריא הקטות ניידים.
ארטילריה	עצמת האש האנטי-טנקית מוגברת ע"י החמוש הא. ט. שבתוך הטנקים.	כל האש הנגד-טנקית ניתנת, בצורת כלל, ע"י החמוש המצוי בטנקים.	השימוש בחימוש של הטנקים הנו בראש וראשונה כנגד מטרות-אדם (חיל-רגלים), כל הכלים הארטילריים יכולים לפעול גם באש נגד-טנקית, הלשים יחסית בכלי-תותח אג" מ"מ-טוסיים קלים, אך משתמ" שים במקלעים-כבדים, בני 12.7 מ"מ, כבנשק ג. מ.
טנקים	טיפוס יהוד של טנקי-מערבה, Capital Tank הטנק העיקרי (רו), שנועד לכל הצרכים, איטי מכל הטנקים הרוסיים והאמריקאיים, נופל בכוח התותחים מכל ה" טנקים-הכבדים.	טנקים קלים לסיוור, טנקים-בינוניים, טנקים-כבדים.	כולם נופלים בכוח-התותחים שלהם מהטנקים-הכבדים ה" רוסיים.
חיל-מתגנדים	מציידים בשלמות ודרגת אימונם גבוהה.	מהנדסי-הסער סאוונגים בני" סות'ארמיה, או כניסות המפ" קדה הכללית.	מטנדי-הסער סאוונגים בני" סות'ארמיה, או כניסות המפ" קדה הכללית.
הנשק הקל	רק איבעה מקלעים-בינוניים לגודל, הנשק-האישי הימדי הוא רו' בהיסחמנית בלתי-אבטומטי, אין בעיות מיוחדות בהספקת התחמושת לנשק-הקל.	המקלע-הקל מהוו את יסוד עצמת-האש של הנשק-הקל, המקלע-הבינוני כולל במבנה השלונת, אחוז גבוה של כלי-נשק אבטומטיים כנשק-א"ש.*	קיימים סוגים רבים של נשק קל דבר העלול לסבך את בעית הספקת התחמושת, האספקה, התחמושת לנשקם הם.

חיל או כונן נשק או ציוד	בריטניה	ארצות הברית	רוסיה	
ק ש ר	מספר גדול של מכשירי אלחוט טלפרינטרים נכללים בציוד הדביזיוני.	סומכים על קשר הקיים אשר הונה ב-עורקים בתחום לתכ- נית מוקדמת.		
כלי רכב	מספר גדול של כלירכב עם/או בלי גורים. שימוש מוגבל בנושא גייסות משורינים.	שימוש נרחב ברכבי משורין לצרכים רבים. אין משתמשים בנושא כלי- נשק מיוחדים (בדומה לנוש- אירבון בריטיים). במבצות משורינות או באופנועים. שימוש בגיפים לצורך סורים ניידים. שימוש נרחב ברכבי רכב (פול*) המושאל לפי הצורך ליחידות.	תובלת דיביות הרובאים מוס- עת בחלקה עיי סוסים. אין רכב המקביל לנושא אירג- לים משורינים. שימוש באופנועים לצורך סור- רים ניידים.	
	מרבית כלי הרכב כלולים אורגנית בתקן היחידות.			

* כנראה זהו ציין בהתאם למבלאות וארגון הרשמיות המפורסמות. ועכ"פ א"י הוא כולל כפי הנראה, ארטי לריה אנטי תוסטינג - המערכה.
** מוחתה אמריקאי לעניי הצבא הטובים מעיד, כי הלז נוסה להשתמש באחוז גבוה יותר על תנות חיי שדה עליהם מאשר צבאות ארה"ב ובריטניה.

מהי הדרך לצבא בעל מכסימום חטיבות לוחמות

הבריטה. עתה הוצאו באנגליה ענינים אלה אל מרחב הבריור הציבורי. את הסיבות לתופעה המסוכנת הנ"ל מחפשים בעיקר בשני שטחים: סירבול יתר של השירותים הטכניים והאספקתיים (סירבול) אשר יותר פשוט לציינו מאשר לבטלו. מבלי שיבולע עיי כך גם לעצם כושרו של הצבא, ואופיו של הצבא בעל תקופת השירות הקצרה. שהוא מעין מוסד לאימונים של הבלתי מאומנים עיי המאומנים. מבלי שישאר פנוי כוח האדם המאומן. החייב להוות את היהודות הלוחמות העומדות הכן ובעלי הצעות שונים מביאים את הצעותיהם לתקנת חולשה שניה זו.

לשם הבהרת המצב הכללי, מן המועיל יהיה לקוראים לזכור כי בעוד שבתוספת 1908-1938 מנה הצבא הבריטי בימי שלום, 7-6 דיביות מדורות במטרופולין, ושוחזקו בשטחים שמעבר לים - הרי בקיץ 1950, לא היתה בו אלא שוה העצמה של כשש דיביות וחצי בסך הכל, ומכאן - דאגה דרוכה זו כיצד מגדילים את מספרן של חטיבות לוחמות, המאורגנות וכשרות לפעולה

מזה חדשים שמחשבתה הציבורית של אנגליה, שעה שהוא מנסה לעמק על צרכיה הצבאיים והתגבר תיים של המדינה. מתלבטת בבטיחה מרכזית אחת: כיצד להפיק מהשקעת הממון וכוחות אדם - הש" קעה, שעל אף צמצום החיון בשנת 1945-49 היתה בכל זאת גדולה מאוד, ביחוד בממון - את מכסימום חטיבות צבא לוחמות, התלבטות זו מטריד דה לא את אנגליה בלבד, אלא שהיא משותפת למדינות יבשת אירופה, שגם הן, כבריטניה, שבויות ברשת מבנהו המורכב וצרכיו הארגוניים והאספק תיים המרובים של צבא הדיש בך זמננו. סיעופה של רשת הצרכים מבוא לירי כך שקיים לך מנגנון לצרכי הצבא. בעוד שכמעט שאינו קיים לך הצבא הלוחם בפועל, ולא רק ארצות אירופה. אלא אף ארצות הברית של אמריקה היו נתונות, עד לזמן האחרון, במצב דומה. קוראי "מערכות" העמדו עוד לפני כשנה וחצי על בעיות המורות אלו - המש" תקפות במידה זו או אחרת במערכתו של כל צבא בזמננו - עיי פרסומם של קטעי מאמרים ותיאורים, ושל רמזים בביוורים שהתקיימו בבתי הפרלמנט

בין ההצעות הדנות בבעיה זו מעוררת ענין, בעיקר בביסוסה המיוחד, הנחתו של הגנרל נייטפורד, כי תקנה חלקית חשובה יש למצוא בשינוי סדרי חיול הטיירוניס. הכליתו של הצעתו דומה לזו של האחרים: „לקיים גופי צבא סדירים, המוכשרים עם בוא שעת-חירום, לפעולה בשדה, — עד אשר יושלמו גיוסם הכולל של המיי לואיס, והבאתו של הצבא הטיירוניאלי לידי כושר פעולה, והנה, את עיקר המכשול בדרך לכך רואה גנ. וייטפורד בקליטת המתחילים קבוצות קבוצות, מדי שבועים, כנהוג בבריטניה. לפי סדרי החיול של חיובי השירות הלאומי (עד כה — י"ח חודשי, מספטמבר ש. ז. — שנתים):

„נזכה השינויים המתמידים בהרכב כוח-האדם והרימתו, שהם תוצאה בלתי-נמנעת משיטת חיול זו, ובשים לב לרמות-הכושר השונות של האנשים אשר מאחוריהם תקינות שירות שגוות, אין זה בגדר האפשרי שתהינה לנו יחידות ופורמקציות מלוכדות ובעלות דרגת אימון גבוהה, הילת-הצבא הופך לביזספר לאימוני דרביסטיס, תחת היותו מנגנון-לוחם“.

רעוד:

ההיסטוריה הצבאית מלמדת אותנו, כי כל צבא מגויס-חובה יעיל שבמדינות-היבשת היה מושתת על פער לת-חיול שנתיות ידועה רמתם הגבוהה של הגרמנים והצרפתים בי"ח 1914, וכן זו של הגרמנים בי"ח 1939. המגויסים היו מצטרפים אל היחידות שנקבעו עבורם מדי חודש אוקטובר (דחינו, עם גמר עונת עבודות-השדה — המערב), והיו נמסרים לידיהם של קצינים סדירים וסמלי-שירות-ממושך סדירים, שנעזרו בידי מספר גבוה יחסית של סמלים נמוכים יותר, מגויסי השנתון של השנה הקודמת. במשך ימי החורף הראשון שלהם בצבא היו המגויסים מקבלים את אימונם הבסיסי ביחידות המיוחדות להם, ואלו באביב הם היו מצטרפים אל פלוגותיהם (או יחידות מקבילות בסוגי חיל אחרים, שאינו בנוי בחיל-רגלים), לצורך אימונם התקין, עם קץ הקיץ הראשון הם נחשבו לחיילים מאומנים. שיטה זאת העמידה צבאות מגויס-חובה אשר יחידותיהם מנו תמיד 50 אחוז של חיילים בעלי שירות-שנה לפחות, ומדי קיץ היו יחידות כאלו מוכנות כולן לקראת מלחמה.

עתה הננו עומדים בפני צורך דחוף במבני-צבא אשר יהיה בהם כדי למלא תפקידו הגנה מידיים, השיטה הנקוטה בידינו — אין בה כדי להעמיד לנו, אך עם הארכת השירות-הלאומי, שהחלט עליה, ניתנת לנו הזדמנות יחידה-ביסוס לרכוש את היכולת לקיים את משימותינו, ע"י

שנעבור אל הסדר של החיל חיובי-שירות פעם אחת לשנה — ולו אפילו היינו נאלצים בשל כך לדרוה בסתיו זה את החיול לחודשים-שלושה, כי אפי, תוך כדי שנה, היינו מגיעים לידי ממשות (וביחוד — באירופה) של מבני צבא-קיימים-בפעל, המורכבים באחוז גבוה מאנשי השירות הלאומי, אכן, גם דבר זה לא היה פותר עדיין את בעיית הילות-המצב למעבר-לימים, אך הילת-שנתי היה עושה פשוט יותר את ענין הבחירה וההצבה של אנשי השירות הלאומי לשירות מעבר לימים.

גימקו-ההתנגדות העיקרי לנ"ל, הנשמע יותר מנימוקי קים אחרים, הוא המחסור במדריכים, סבורני, כין אין זו אלא מחכבה בוטעית, לא צבא גרמניה הקיסרית ולא צבא צרפת לא הכילו אחוז גבוה של סמלי-שירות-ממושך, דיביזיות-קיסצ'ר" (1915), אשר חיילו ואומנו בתנאים בלתי-נוחים ביותר ע"י הסגל פשוט של מדריכים, יצאו לשדה המלחמה תוך תשעה חדשים, ובעיני ראיתי כיצד הצבא הגרמני ב"ח 1936 — בעל מספר מצומצם של קצינים וסמלים מאומנים — ניכש בהצלחה את המגויסים שחיילו באוקטובר 1935, לזויותם יחידות-לוחמות נאות.

לעולם לא יהיה לנו צבא שירות-לאומי יעיל אלא אם ייקראו האנשים אל הדגל בזמן ובעונה אחת, ויאומנו ביחד, ובמידה שהדבר אפשרי באותה היחידה עצמה (בהתחלה — ביחידות-משנה המיוחדות להם) אשר בשורר היהם הם ילחמו, באם תבוא המלחמה טעה שעודם בשרות פעיל, אפשר ונצטרך לנתר בשל כך על כמה וקדרי קריטהדריו באשר לברירות האנשים ואימונם, אולם תמורת זאת נזכה ביחידות-לוחמות מלוכדות, הרי קודיאה הוכיחה הוכחה נוספת, שהיה חשיבותם של כל-הזון ושל האימון הסכני רבה ככל שתהיה, אין אתה יכול להלחם בהצלחה באין לך גייסות מספיקים בשדה-הקרב“.

ברי, כי מחשבתו של הגנ' נייטפורד הרשפעה לא במעט (כאשר ניתן לראות מתוך דבריהוא) ע"י דוגמתם של צבאות אשר מבחינות מסוימות שייכים כבר אל תקופה שחלפה, ומאידך גיסא, פועלים בהתרתו גם שיקולים בריטיים מיוחדים-במינם, הן לגבי תפקידו של הצבא (אשר יודרש להלחם מעבר לים) בתקופת-המלחמה הראשונה והן לגבי כושרם של הקצינים והסמלים המשמשים ביחידות, לגבש את שנתוני-הטיירוניס במרוכז („מלאי" גדול יחסית של קצינים וסמלים בעלי נסיון-שירות ממושך ומגונן), אך עם זאת, יש בכך כדי לשפוך אור נוסף על הברירות המתעצבות בפני הנהגת-צבא שעה שהיא שוקלת מהן הדרכים הארגוניות התכליתיות ביותר להקים גייסות-לוחמים בעלי כושר רב וזמתי-יד ככל האפשר.

שנתון וחילולו - אחוזים ומגמות

(מלקחה של בריטניה)

חד כבעלת חשיבות: 3,189 אנשים אשר הותר להם לדחות את התחילתם מטעמים יוצאים מן הכלל של מצבים אישיים ומשפחתיים. רק 597 נרשמו כמסרבים מטעמי מצפון — אשר 516 מהם הוצגו בפני בתי־הדין המיוחדים; מאלה נרשמו ללא־תנאי כמסרבים מוכרים — 18; נרשמו על־תנאי — 226; נרשמו לתפקידים בלתי־לוחמים בכוחות ה־צבאיים — 122; הוצאו מרשימת המסרבים — 150. הרי שענף המסרבים מטעמי־מצפון אינו מהנה בעיה כמותית חמורה. לעומת זאת, אפשר לראות מהמספרים הנ"ל כי "הפשרה המעשית" בין צרכי השירותים המזוינים לדרישות החיים המשקיים אינה עולה בנקל, ויש בה אף כדי להכביד. אכן, אין זה מהנמנע כי — לפחות לדעתם של כמה מראשי הצבא ודובריו — היה גם זה מצב בו "מעט יצא מתוק". מצבה של בריטניה, הזקוקה לכוחות לשירות מעבר לים או בגרמניה, מצריך תקופת שירות יותר ממושכת, אשר תאפשר — לאחר שהגייסות הוכשרו כדי "עמידה ברשות עצמם" — את החזקת הילות־המצב והמשלוח במשך שנה, לפחות, בתפקידיהם אלה. אך תקופת השירות המאורכת הזאת, בת השנתיים היתה מעלה את המספר הכולל של אנשי־הצבא הרחק אל מעבר לתחומי יכולתה החמירת של בריטניה לתחזיקם. ותנה, דוקא הריבוי של דחיות חובת־השירות מטעמים משקיים בעיקרם (שחלק מהם אינו, למעשה, אלא שחרורים זמניים אמנם, מחובה זו) יש בו משום פתרון; אין בריטניה יוצאת בדרך, הנהוגה בארצה, של שירות־ברירה, אך ה"דחיות מאפשרות להגיע אל אותה התכלית, ולהעי" מיד את מספרם של אלה אשר מחיילים אותם בפועל על ההכרחי משקולרי־בטחון ועל הניתן מטעמים כלכליים.

סוגיה אחרת הנה סוגיית מצב־בריאותם של אנשי שנתון מתגייס, על מידת חיוניותה — אין צורך להכביר מלים, ולמעשה — הנה התמונה: שבעים ואחת למאה מהנבחרים הוכנסו לסוג א' של כושר גופני מושלם. 11 אחוז נקבעו כאנשי סוג ב' — אלה הם בעלי פנמי־גוף קטנים יחסים או לקויי־ראיה, אשר ניתן לתקנם ע"י משקפים רגילים; 16 אחוז יוחסו על הסוגים ג' וד', אשר חסרונותיהם הגופניים (הסוף בעמוד 89)

ארץ־ארץ ותנאיה, ותנאי כל ארץ משפיעים השפעה מקומית חזקה על היקפו והרכבו של שנתון־מת־חיל. אף כשמשגותיו הכלליות של שירות־החובה דומה ביסודה בארצות לא־מעטות, הרי המדלי התנאים גורמים בהכרח לתמונה שונה בארץ תעשייה מובהקת (גאמר — בריטניה) — מזה, ובארץ שהיא חקלאית בראש וראשונה (למשל, תורכיה או אף יוגוסלביה) — מזה, ובמלזאת, רב הוא חלקה המאלף שבניתוח נסיון חיל שנתונים של כל ארץ שהיא, עתה מצויים הנתונים של חיל השנתון ה־בריטי האחרון (ילודי שנת 1931) והנה, עם כל המיוחד והמקומי אשר בנתונים אלה — יש בהם כדי לעורר מחשבות רבות אף לגבי מצביהן ונסיונן של ארצות רבות ושונות אחרות.

עובדה זאת מתגלה למדי כבר עם ציון הראשון לתוכנו של הדו"ח השנתי מטעם מיניסטרו־העבודה הבריטי. מספר הנרשמים ב־1949 לשירות־החובה היה 303,600; ואלו מספרם של אלה אשר הוצבו באותה שנה לשירותים־המזוינים השונים היה 166,600 בלבד (לא הרבה יותר מאשר החציו), ולא עוד, אלא שבו בזמן שהמספר הנ"ל של נרשמים מת־יחס לילודי 1931 בלבד, הרי המוצבים כללו גם את האנשים (והכוונה ללא ספק לאלפים כלל וכלל לא־מעטים) מילודי שנת 1929 ו־1930, אשר זכו בשעתם לדחיות חילום, ועתה, עם תום הדחיה הוצבו לכוחות־המזוינים והריהם נכללים במספר ה־שני הנ"ל.

מה הסיבה לתופעה זו של הפרש כה רב (אשר, במסיבות מסוימות עשוי להיות מכריע לעצמתה הצבאית של ארץ) בין הפוטנציאל של כוח־אדם — לבין מצבת התגבורת הגשלת בפועל אל שורות חיל־הצבא, הצי וחילי־האוויר? אין מספרים מפורשים לגבי שנתון זה דוקא, אך מצויה חלוקת כל הנהגים מדחיות חיל בבריטניה (1949/9/30); ואין ספק כי יש בו כדי לשמש מפתח סטטיסטי סמוצע נאמן לגורמים ולהשתקפותם בתהליך החילול, ואלה המספרים: 75,536 — שחילום נדחה מטעמי הצורך בהם בתעשייה ובמקצועות חיוניים; 117,100 — שוליות במלאכה ובתעשייה או מת־אמנים בקורסים מקצועיים; 7,957 — סטודנטים, ו־618 גומרי מכללות, אשר זכו לדחיות לצורך השתלמות מקצועית שאושרה במיד

בעתונות הצבאית

כליזין ומקסיקה

אש אגב הילוך

במקרים רבים הצמידה אש האויב את הנייסות המתקדמים לקרקע, וכך נבלמה תנועתם ואבדה תנופת התקפתם. ירחון ה"ל-הרגלים" של צבא ארה"ב, הביא במסך השנים האחרונות שורה ארוכה של רשימות וסכתבים למערכת, המנסים להוכיח, כי הפתרון ההולם ביותר במצבים מעין אלה הוא המשך התקדמות הרגלים. במבנה מסוזה, המאפשר שיגור מכסימום של אש לעבר עמדות האויב בזמן התנועה, מאמל מסכם במבנה זו הובא ב"ירחון-הרגלים" בחודש ספטמבר 1949, וכאן — תמציתו. — המערכת.

אכן נכון ש"האש הצועדת", או האש אגב הילוך, איננה מוצאת את שימושה היעיל ביותר בהתקפה על עמדות מבוצרות, ערים, או שטחי יער סבוכים. אפשר להשתמש בה בהצלחה בתנאים אלה, אך היא אידיאלית שעה שמשתמשים בה בשטח גבעות גמוד, בשטח מישורי או ביערות בלתי סבוכים. ובמיוחד רב ערכה שעה שתוקפים על פני שטח שאינו מאפיין שר אלא מחסה והסתר מעטים. כאן עשויים הרובאים להשתמש בכוח האש הרב שלהם כדי להתגבר על חסרונות פני הקרקע.

השפעה פסיכולוגית של אש אגב הילוך היא אחת הסיבות החשובות ביותר להפעלתה. להשפעה זו יש להתייחס משהי נקודות ראות: — זו של התוקף וזו של הנתקף.

יתרונות התוקף

היריה אגב הילוך מקנה לחייל התוקף בטחון עצמי גדול יותר. הוא פועל פעולה העשויה להרע לא במעט לאויב בעוד שתנועתו, בלי שיגור אש, רק מציגה את גופו כמטרה לאש הנתקף. הוא יודע כי הצלחת התקפתו תלויה במהירות בה יגיע לעמדת האויב, ועל כן ממחר הוא לעשות כן. אין הוא חש הכרח פנימי לבקש בטחון מאחורי מחסה. לאחר שנודמן לחייל להשתתף בכמה התקפות אשר בהן השתמש בהצלחה באש אגב הילוך, הוא מתחיל להרגיש שאי אפשר לעצרו, ומשכנע עצמו שהן כאדם והן כחייל עדיף הוא על אויבו.

רגשותיו של המגן

דיברתי עם שבויים שנתנסו באש אגב תנועה ששוגרה אליהם, על תגובות חכריהם: — הרגשות החריפים ביותר היו הפחד ותחושת חוסר ישע מוחלט. האויב מאבד את חופש הפעולה, הוא חייב להצמד לקרקע, מאחר שכמעט ואין "חורים" במסך של אש הנשק הקל הפוגע על סביבותיו. אין לו אמצעים לקבוע את גודלו של הכוח התוקף. אם ידון לפי עצמת

מה היא, אש-צועדת" וכיצד אנו משתמשים בה? פלוגה המתכוננת לשימוש באורח התקדמות זה משתמשת במבנה רגלי של התקפה (בצבא ארה"ב — המער). שתי מחלקות קדימה ואחת מאחור. שתי מחלקות הסער מהוות טור דליל ומפור כשכל כיר תות הרובאים קדימה. מבנה כזה מאפשר תוספת כוח-אש של כיתה ג' (הנעה בדרך כלל מאחור). נושא-רובים אוטומטיים ומקלעים קלים נמצאים אף הם בטור הקדמי עם הרובאים. עתה, כשהפלוגה עוברת את קרבתהחלה, היא מתחילה להתקל באש, אך מחלקות הסער אינן מחפשות מחסה. תחת זאת הן יורות מכל כליהן מן הירך או מן הכתף, כשהן נעות לעבר האויב. פגזי מרגמות ותותחים נוחתים סביבו, אך האנשים ממשיכים להתקדם בתפסם מחסה רק שעה שהדבר הוא בבחינת הכרח.

עד מהרה קרובים הם כל כך לאויב שאש תותחיו ומרגמותיו חייבת להפסק מחשש שמא הפגע בגייר סותיו הוא. שטופים באש נשק-קל אין חיילי האויב יכולים לעשות דבר, אם ישארו בעמדותיהם, יבוא עליהם חיל-הרגלים המסתער שלנו, ואלו אם ירמו גופם כדי להבחין במעשה — יירו, וכך אין הם עושים דבר.

ולבסוף, שעה שחיל הרגלים המסתער נכנס ל"עמדות האויב, הלה נכנע או נורה מטנח קצר. העמד זה נכבשת בפחות אבידות מאשר אילו פעלה הפלוגה בשיטות אחרות.

ימצאו בודאי מלגלים למקרא תיאור זה, "מעשה" הוליבוד", יקראו לזה, אך אני מתייחס לטכניקה זו, כלאחד מעיקרי הלקח החשובים ביותר שלמדתי ב-5 מסעות-מלחמה כמפקד יחידת רובאים. והדבר היה משת"לם בחסכון באבידות ובשטחים שהיו נכבשים, אילו ידעתי עלייך קודם לכן, ואיני בודד ביחסי לענין "האש הצועדת". מאות רבות של ותיקי-קרב יסכימו לי.

האימון הבא לפתח יעילות בשיגור אש אגב הנר
עו, חייב להינתן לאחר שהאנשים עברו יריות מבחן
בכלי הנשק היסודיים שלהם. הדבר יתחלק לשני
שלבים: בראשון יאומן החייל הפרט, ובשני —
מלמדים את החיילים להיות חברים בצות מאוגד.
דיוק בקליעה ובקרת־אש חייבים להלמד תוך
השלב הראשון. לרוב האנשים יש נטיה להחזיק את
לוע הרובה גמוך מדי והדבר גורם לכך שהקלעים
פוגעים מרחק קצר לפנייהם. הם חייבים ללמוד להחזיק
זיק את הרובה כך שהאש תונחת לפחות כמה מאות
מטר לפני הרובאים המתקדמים.

האימון עשוי ליתן אש, מדויקת עד כדי הפתעה,
אשר תשוּגָר מן הירך. יש להקדיש תרגול ליריה הזו
בתנועה והן בדמימה.

השלב השני של האימון חייב למולל אש מנוחלת
היטב ממצבים קבועים וממצב־תנועה, וכן יש לתר־
גל במתן־אש כיתה. מחלקה ופלוגה במבני־קרב.
בריקת הפגיעות של אש כזו עשויה להראות את דיוק
האש ששוגרה, אך אין בכוחה לאמוד את אחד האל־
מנטים המשפיעים ביותר של האש אגב תנועה: לרוע
מזלנו אין השפעתה הפסיכולוגית של אש זו באה
לידי ביטוי בשעת האימון.

היתרון הפסיכולוגי

רק שעה שמצוי ארוב ממשו אשר יש להתגבר
עליו, מוכיחה האש מתוך תנועה את ערכה האמיתי,
מאחר שרק אז מגלים הגורמים הגופניים והנפשיים
את השפעתם על הכוחות המתנגדים, הדבר דומה
לשיטות תעמולה בשידורים ועלונים, לאלה אין ערך
כלשהו בתמרון או בתרגיל, אך השיבותם במלחמה
זכתה להערכה מלאה, אך עם זאת, יש ללמוד את
הטכניקה ולתרגלה בזמן שלום, כדי שאפשר יהיה
להשתמש בה ביעילות בזמן מלחמה, באותה מידה
נכון הדבר גם לגבי אש אגב תנועה.

חילורגלים המאומן בשימוש תוקפני באש־תוך־
תנועה לא ימצא עצמו מרותק עד מהרה לקרקע,
בהיותו מאומן לשימוש הולם בנשק האישי, בידעו
שהעצרויות בלתי הכרחיות אלה מתירות לאויב לקי
רוא את הארטיילריה והמרגמות לעזרתו ימחר לעלות
על עמדות האויב, יכולנו לומר רק זאת: מאמין אני
שאש אגב הילוך היא חשובה כל כך שאילו נקראתי
לפתע־פתאום לפקד על פלוגת רגלים ומשימתי —
לאמנה לקרב, היתתי שם עליה את הדגש באימון,
והנני מאמין ששעה שאנשי יקנו בטחון בשימוש בה
בקרב, יעמוד בפני צוות שאי־אפשר יהיה לעצור את
התקדמותו.

האש, נראה בעיניו כוח האויב גדול בהרבה מכפי
שהנו למעשה. במקרים רבים אף אינו יכול לסגת תוך
בטחון. התוקף נהנה מן היתרון שהוא ניצב, ועל כן
תצפיתו המידית גדולה מזו של האדם התקוע בתוך
חור־עמדתו. ולכן יש להוסיף עוד את הפחד הגובר
והולך עם התקדמות ההתקפה.

יש להודות שהשפעתה של האש תוך תנועה על
אבידות האויב אינה גדולה בטנחים גדולים יותר,
אך הדבר מתאזן ע"י יכולתו של התוקף להתקדם
לסנח קרוב יותר במהירות ובטחון יחסי. באש תוך
תנועה אפשר להשתמש כדי לקיים עליונות־אש
בזמן ההסתערות. אם המגן נהנה בתחילת ההסתערות
מיתרון־אש, הרי אש אגב הילוך היא שיטה מצוינת
להדברתו של יתרון זה, ושוב, עליונות האש
מקוימת ע"י אש־תנועה ללא הפסק.
כלי נשק ואימון

אש יעילה אגב תנועה מותנית בכלי־הנשק ובאיר
מון. כלי הנשק הקל של חיל־הרגלים מתאימים יפה
לאש אגב הילוך, וגם במקלע הקל אפשר להשתמש
לתכלית זו, רצועת עור המחוברת לכלי ונישאת על
הכתף מאפשרת שיגור אש יעילה.

ענין האש אגב תנועה בדיון שיבואו לידי ביטוי
בהלכת־ההדרכה שלנו שלאחר המלחמה. יש לכתבם
בתקנוני־השדה שלנו, יש ללמדם בבתי־ספרנו. אם
נכשל בהערכת לקח נסיוננו במלחמת העולם
השניה ולא נלמדוהו בבתי־ספרנו הרינו מחלישים את
חיל־הרגלים שלנו לעתיד לבוא. הננו שואפים לתת
לו את הציוד הטוב ביותר אך בכך בלבד אין די.
חייבים אנו לתת לו גם את האימון הטוב ביותר.

אין כנתי לומר שאש אגב הילוך תבוא במקומן
של שיטות אחרות.

העיקרון של אש ותנועה אינו משתנה במאומה
ע"י הכללת שיגור אש תוך תנועה. דבר אינו אוסר
את השימוש באלמנטים של אש־תומכת או בסיס־אש,
אם אפשר להשתמש בהם בתנאים מסוימים. כמובן,
האלמנט הנע של כל כוח תוקף חייב לדעת, ע"י לימוד
קודם, להשתמש באש זו, כדי להתגבר על התנגדות
כאיוור פעולתו הבלתי־אמצעי.

ואתה מה תעשה?

תרגילי-בעיה למשמר קדמי

לון ינוע מאחריך, במרחק של שעה. ועתה קום צא לדרכך ותפוס את אותו מעבר.

••

כשהגעת, בראש הגוף העיקרי של מחלקתך, ל-

מחלקת סיור
מפקדת המחלקה — 1-4 טון (ג"פ).
כיתה סיירים — 4-4 טון
2 מקלעים בינוניים קליבר 0.30
כיתה טנקים — 2 — טנקים קלים.
כיתה רובאית — 1 — חצי-זחל 1 מקלע בינוני להובלת גייסות
1 בוקה
8 רובים
כיתה מסייעת — 2-4 טון 2 מרגמות 81 מ"מ (עם עקבי-זחל)
מחלקת טנקים
5 טנקים בינוניים

להלן תיאור בעיה העלולה לעמוד בפני כל יחידת חלוץ בתנועתה. יחידה כזו הנועה לפני כוח גדול מפנה חייבת להתאים במבניה לחשימה העומדת בפניה. אין זו יחידת-יגדל רגילה, אלא צות קרב המסוגלת למלא את תעור דתו העיקרית: להבטיח את התקדמותו של הכוח העיקרי הנע מאחוריו. ובמידה שהמדובר הוא בכוחות ממונעים, מרי חשיבותית נודעת כאן למ"מירות: מהירות כב"צונם ומהירות בהחלפת המספק הראשונה מושגת ע"י פקודות קצרות, וציות תמידי של הכוח הפועל, והשגיה מחייבת: הקרנת מצב המציאות על סמך ידיעה נכונה, ללא העצאת זמן מיותר לאיסוף ולהשגת ידיעות. פרט להכרחיות ביותר: בחירת דרך הציפוע המהירה ביותר שבו ה"אפשרויות פתוחות הנראות לו, ואפילו תמא אחידה טובה ממנה ביסוד, אם היא חובעת יותר זמן; ביקוש אתר האפשרות להפעיל את מלאה עמדתה של היחידה העומדת לרשותו — שוב כדי לזכות בזמן, דבקות באר מה אפשרות בה אפשר יהיה לזכות בהכרעה מהירה ביותר, ועודות אפשרויות אלה באות לידי ביטוי הולט בתרגילי-הבעיה אשר ניתן (הוא ופתרונם) ב"דחוק חיל-השריון" של עמא אר"ב, חוב"מ אר"מ אפריל ט"ז.

••

הנך מפקד על מחלקת סיור (ראה הטבלא) של רגימנט (הטיבה) משורין קל. המחלטה אף כי נמיטת כבר שנה, הגיעה רק עתה לאיזורך. שני הצדדים מתמרגים לשיפור מערך עמדותיהם, וצפויות ביניהם התקלויות. הרגימנט משמש מסך קדמי להתקדמות, בחזית רחבה, של כוח גדול הרבה יותר. מפקד הסקוודרון, אדם המוכר כבחור המתכון ברצינות למה שהוא אומר, הטיל עליך (בשעה 0800 בסביבת ניפור) את המשימה לנוע לפני הסקוודרון, במהירות מכסימלית, ולהשתלט על מעבר ג'ודהפור. ומה אמר:

"הקשב לדברי, חביבי. הנך חדש בשדה-הקרב וכן גם מחלקתך. אך אינני צריך לציין, כי מעבר ג'ודהפור הוא עמדת-מפתח בכביש ניפור-ראס-דאס. לאויב רק כוחות ממונעים קלים באיזור (בהתאם לידיעות שנמסרו ע"י קצין המודיעין) ואין ספק, כי גם הוא כמנוראנו, שואף להפישת ג'ודהפור ואף ינסה אולי להפשנה לפנינו. קצין המודיעין מוסר שפטרולים של האויב עברו בראס-דאס לפני שעה".
 "אם תמנה, כאשר הנני פוקד עליך, סיכוייך להגיע ראשון למעבר ג'ודהפור מתקבלים על הדעה. הנני משגר מחלקת טנקים בינוניים אחריך: היא הגיע למעבר כ"15 דקות אחריך, ובהגיעה תהיה נתונה לפקודתך. אדאג לכך ששעה שתגיע לסביבות המעבר תמצא פלוגת תותח-יסער בעמדת אש ארעית מוכנה לסייע בידך — שאתך ימצא, כמוכן, קצין תצפית-ארטילרי קדמי. הגוף העיקרי של הסקווד-

מזלג הדרכים ב"ד" (845) לערך) הנך שומע מחזיתך יריה בודדת של כלי בעל קליבר כבד, והנך רואה את כלי רכבו של החוד (כיתה הסיירים שלך) סוטים מן הכביש במרחק כה מ"א ומנסים לחורשה ב"ב. הנך עוצר את המחלקה ויחד עם הקתאק (קצין תצפית-ארטילרי קדמי) הנך מצטרף לחוד ב"ב. שם הנך פוגש בס'רגנט ג'רנס, ומשתדל שלא להיראות מבוהל כמותו.

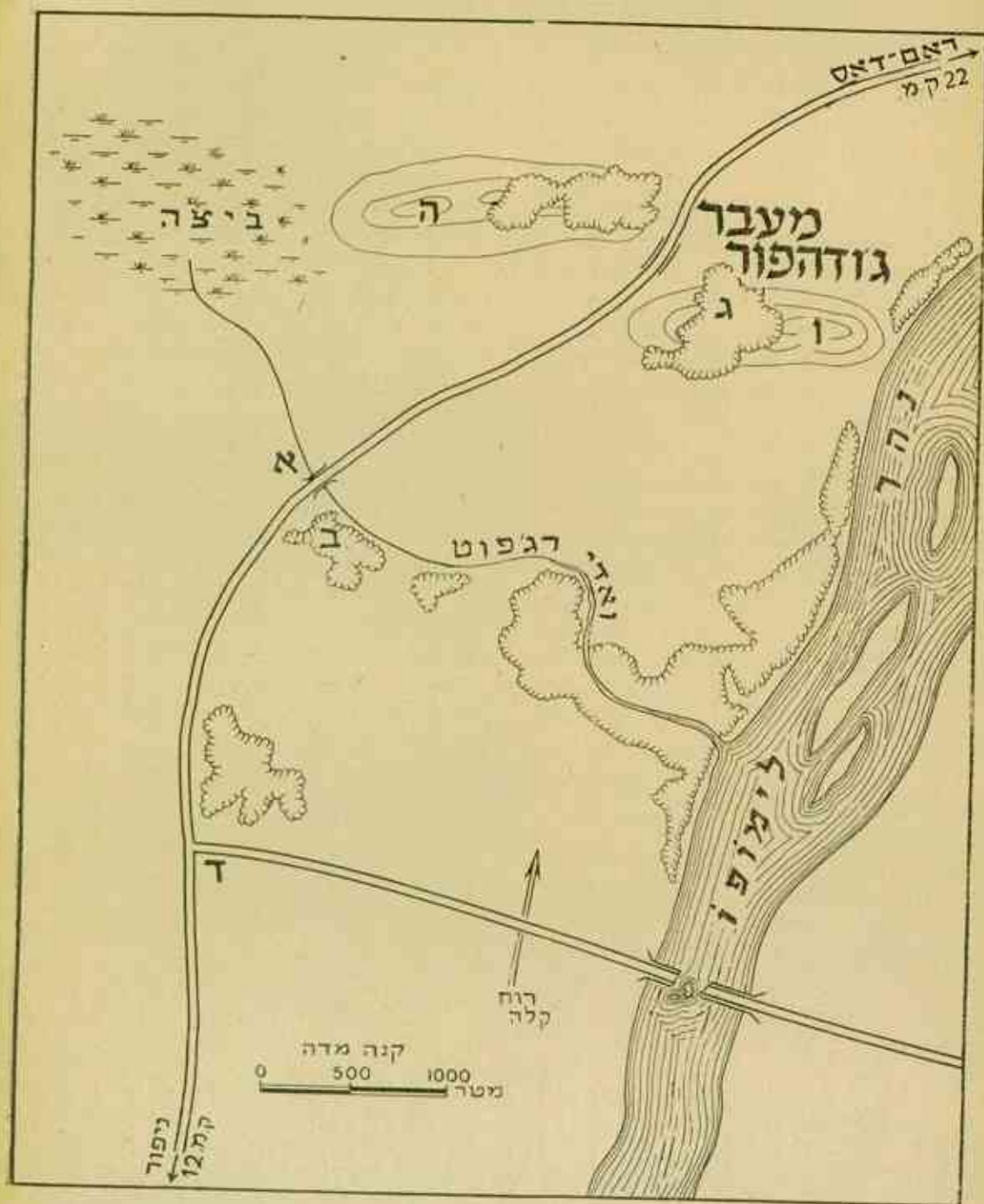
"היה זה טנק, לויטננט" — אומר ג'רנס — "טנק גדול, ועם הגיענו לגשר קטן זה, שיגר את אשו — והחטיא רק באינטש אחד בלבד. מצויים שם טנקים רבים, ערב אני לכך".
 "היכן היה הטנק?"

"בחורשה, מעבר לגבעה מימין" — והוא מצביע לעבר 2 — "ראיתי את רשף הלוע".
 "האם ראית את הטנק בעיניך?"
 "אינני יודע — סבורני כי כן. כן, ראיתיו".
 "האם ראית משהו נוסף על כך?"

"לא — " כאן נזכר כנראה הס'רגנט בתמרון האחרון שהשתתף בו במכסיקו-החדשה, והוא אומר באורח פורמלי: "אדוני, הנני מעריך שהאויב מונה פלוגת רגלים המוגברת ע"י טנקים".
 מ"ב יכול אתה לראות את הכביש מבעד למעבר,

למעבר טנקים. אמנם תוך קשיים יתר השטחים נראים יפים למעבר בכל מקום. אונך קולטת את רעש תנועתה של מחלקת הטנקים המצטרפת למחלקתך ליד ד.

משתרע כמיל מעבר לו. הוא כמעט ריק. תוך קושי מה ניתן לעבור את ואדי רג'פוט בין השטח הטובעני של הביצה ובין הנהר. הנהר עצמו אינו ניתן למעבר בשום מקום. וכן הביצה עצמה. הגבעות הן רזי ניתנות

הכן פתרוך ואחר כך השווה אוהו לפתרון המוצע ע"י המחבר הנרפס בעמוד 90.

הארטילריה הזעירה של חיל הרגלים

(מחוך מכתב למערכת ירחון הרגלים צבא ארה"ב אבגוסט 1949)

ביום המחרת עברו את קונו ארבעה גרמנים שבאו להיכנע. הם סיפרו כי אש המרגמות שלנו הרגה ששה מאנשיהם, ובהם קצין אחד, והשאירה אותם המומים, חרשים וחסרי־ישע.

„מדוע לא תקפתם?“ שאלונו. „ומדוע הנחתם לנו? מה טעם עזבתם את המקום? הארטילריה הזעירה שלכם היא קטלנית. היינו נכנעים מיד. אך אתם לא תקפתם.“

כשנשאל סרג'נט־המרגמות שלנו מה טקטיקה נקט בה, ענה כי תחילה ירה שלושה פגזים כמאתיים יארד מאחורי הגרמנים, כדי למנוע אותם מנוע לערפם לבקש תגבורת וכן כדי ליצב את בסיס המרגמה, מאחר שתשעת הפגזים האחרים צריכים היו ליפול בקרבה יתרה לאנשיו והיה, איפוא, הכרח לשגר אש מדויקת במאד. שאר הפגזים פוזרו בגורה רחבה, כדי למנוע כל תמרון־איגוף. העובדה המוררה היתה שהוא ירה באורח עיור ועם זאת פעל כמעט נגד כל „אפשרות פתוחה“ של האויב וכי הוא ביכר להשתמש בריכוז כבד של פגזים למטרה שלא ידע את מקומה המדויק, על פני הצפייה להכננה מדויקת יותר, אל אויב שמקומו כבר ידוע. הוא גילה גמישות הראויה להערצה בתגובות תוך קרב.

את העדר התוקפנות מצדם של רובאינו יש לדקוף לחוסר נסיונם. המקרה ביסס בקרבם את ההערה כה למרגמות בנות 60 המ"מ.

— — — ככלי המסייע לפטרולים מקנה מרגמת ה־60 מ"מ למנהיג בעל רוח תוקפנות יתרונות עצור־מים, והוא גם מעלה את בטחוננו העצמי של הרובאי לאחר שערכה הוצג לפניו הלכה למעשה.

בפטרול שיגרתי לאור היום, בבריטן שבצרפת, בשלהי 1944, נוכחתי בעובדה זו. הייתי נושא־תחמו"ר שת כיתת־מרגמות 60 מ"מ, אשר סופחה למחלקה רובאית. נתקלנו בעמדת־חוף של חיל־רגלים גרמני, שמנתה 10 אנשים. שני הכוחות נרתעו, ללא סדר, לשני עבריו של בית־חוף בנוי אבן, והגרמנים החלו מיד, באורח אבטומטי, לרסס לכל אורך חזיתם אש נשק קל, אף כי לא היה להם מושג מדויק היכן נתפ"ז רגנו, כשם שאנו לא ידענו היכן בדיוק שרויים הם. היינו ירוקים, חסרי־נסיון. הם היו ותיקי מלחמה — ומן הראוי לציין שאפילו במקרה זה של הפתעה הדדית, הגרמנים הם שנטלו לידם את היוזמה.

הפטרול ביקש אש־מרגמות. הסרג'נט נכנס לפעולה: „מטען אחד, שלושה פגזים“ צווח לרגם המשיך לכוון את המרגמה בעצמו. מיד לאחר מכן הוסיף: „תשעה פגזים ללא מטען־נוסף“.

האש היתה ללא תקלה, — מדויקת ומהירה עד מאד. הרגם ואנכיו הכנסנו ללוע המרגמה את הפגז התשיעי הרבה לפני שהראשון פגע בקרקע. שקט ממושך השתרר אחר מסך־האש. איראו באה הפ"קודה לסגת — והקרב נפסק בנקודה זו.

עלונייהרב במלחמה הפסיכולוגית

שכיחים ביותר, ואלו נסיון מלחמת־העולם השנייה הוכיח כי „אלה טאנשי האויב, אשר רוחם כבר נפלה ממילא, וישפעו עכ"פ עי העלונים, בין שהללו ידברו בענין עריקה ובין אם לאר“.

בתור עובדת יסוד: — „מוסיף וקיים הצורך בכך, לגבי רוב השבויים־בכוח, כי חיל־הרגלים ישבה אותם, גם שעה שמלחמת־פסיכולוגית עשויה להכשיר באויב את הנטייה לגמר ההתנגדות, הרי ההחלטה ממש להכנע מוסיפה להיות החלטה הכרוכה בקושי עצום, כשהייל בודד מסוים חייב להגיע אליה. כגור־מוס'עוצרים רבי־כוח משמשים כאן רגשי נאמנות אישיים ולאומיים, השפעתה של השתייכות אל קבר צה חברתית מסוימת, וביחוד — הפחד בפני הבלתי־נדע“.

כיצד משיגים את כניעתו של חייל אויב במחיר מצומצם יותר, באשר לדם ובאשר למאמץ? — זהו בעיה מהחיוניות ביותר, אשר נתקל בה כל צד־לוחם במהלכה של מלחמה. באחת הסוגיות המתוה"רות אליה מטפלת רשימתו של מיוז מרטין פ. הרץ — „עלון־הקרב — נשק של שכנוע“ — שהופיר עה בחוב' יוני 1950 של „לקט־האינפורמציה לחיל־הצבא" של צבא ארה"ב.

מלכתחילה משימע בעל־הרשימה את האזהרה, כי „אין לדון על מידת־התכלית שבשלונ־קרב לפי מספר העריקים בלבד, הבאים בזכות אלה“, כי ישנם אמנם מצבים בהם אויב, שרוחו נפלה כליל, הנתון במעמד טקטי שאין להחזיקו, יכנע בהמון בעקבות פניה אליו בעלונים; אך מצבים כאלה הנם בלתי־

„ההוראות לשבוי“ שמעבר להם — על 77 אחוז מבין הגרמנים הנשבים.

הרשימה קובעת מסגרת-מושגים כללית האופיינית לתפיסת הצבא האמריקאי את ענין התעמולה בחזית.

„רבות יש ללמוד מהמשגים של גרמניה ורוסיה בתעמולת-הקרב שלהם במלחמת-העולם“. „הנאצים עשו לעתים קרובות מעשה-איולת בהתקפות האישיות שלהם על הנשיא רוזבלט בעלזניהם, וניסו — ללא הצלחה — להפיץ אנטי-שמיות בקרב החיילים האמריקאיים“. „הרוסים, בעלזניהם שבראשית המלחמה, התקיפו את ההנהגה הנאצית ודיברו על „פא-שיזם“, „אימפריאליזם“ והשגות שבליות אחרות שהיו זרות למוח מתונך-נאצי — ואפילו קראו לחיילי ים הגרמניים כי „ייגמרו את היטלר“ למען סיים את המלחמה. קריאה כזאת יתכן כי היתה חסרת-טעם אפילו לולא היו הגרמנים הולכים באותו זמן עצמו מנצחון אל נצחון. כי החייל בקרב משולל כרגיל יכולת לפעולה מדינית. אין המרצת חיילים בין המטרות המתקבלות-על-הדעת של „תעמולת-הקרב“.

בחזית-המזרח, כאשר הן הגרמנים והן הרוסים לא היה לעתים ביכולתם להמציא מזון לשבויים, היה הכרח להדגיש יותר את הבטחות היחס הטוב לשבויים, אך מאותה סיבה עצמה היתה תעמולתם של אלה ואלה מוצלחת פחות מזו האמריקאית. הגם שהגרמנים השיגו לעתים תוצאות נכרות ע"י אמצעים פשטניים מאוד, עם זאת „תע-מולתנו אנו לא תמיד היתה מתוסנת עצמה בפני הנטייה לייצואה של תעמולת-הבית שלנו עצמנו. בהיות ועמנו ראה את המלחמה באירופה בראש וראשונה כמלחמה בהיטלר, הוטלה לעתים המגמה להציג את המערכה גם בפני החייל הגרמני בלשוך מושגים כזו. אכן, מבחן המבחנים לכל תעמולה כזאת הוא, האם אמנם מקטינה היא את רצון האיוב להלחם. באם היא נועדה לחינוכו-מחדש של האיוב — הרי זוהי, בעצם, תעמולה לשימוש לא-חר-ה-מלחמה, ואין לה מקום בתוך מסכת תעמולת-הקרב... שתפקידה העליון הוא לזכות במלחמה, לזכות בה בהקדם, ובמחיר קטן ככל האפשר... כל נישא פוליטי, אשר יהיה בו כדי לחזק את רצון האיוב להלחם. — הריהו מוזיק“.

כתיבת עלוני-קרב הנה „מלאכה מקצועית רבת-התמחות, הדורשת, בין השאר, את הכשרון להזדהות זמנית עם אורח-מחשבתו של החייל האיוב. כי אין דבר זה מצריך שתגלגלות וידיעה לשונית בלבד, אלא

נסיונו של הצבא האמריקאי, אשר שבה מאות אלפים של חיילים גרמנים, היה כמובן במידת-מה נסיון מיוחד — בשל הידיעה, שנפוצה עוד מימי מלחמת-העולם הראשונה, על טיב התנאים החומריים, היוחס לשבויים, בתוך שבי-אמריקה, אך גם כאן התברר היטב ערכו של העקרון הפסיכולוגי-המובהק: אל תדבר על כניעה סתם, כי אם על „מצבים, מבחינה אובייקטיבית, אין בכוחו של אדם למנוע כי יפול בשבי“, ויש לתאר תמיד את הכניעה

החקנת פנוי-כרזים

דבר שבכוחו צבאי, ולא כמעשה הבא מרצונך החפשי.

„טעות היא — אלא אם כן מצויה עדות נאמנה וחותכת לכך — לבנות על השערות כי גייסות-איוב שלפניך נתונים במצב-רוח סורר, או נוטים לעריקה, אדרבא, ידועים מקרים בהם הכו עלוני-קרב „מכת-בומרנג“, במשגריהם, משום שתוכנם התבסס על חקירת עריקים אשר לא היו, הם עצמם, אופייניים כלל לגבי רוב חבריהם-לנשק מאתמול, ובדרך כלל: — „אין כל צורך להשתמש בנושאים העלולים למשוך דוקא חיילים כאלה שהלך-רוחם מרדני; אדרבא, אפילו חייל הנאמן לחלוטין למפ-קדתו עשוי להכנע באם יהיה סבור כי המצב הטקטי הוא ללא-תקרה, שהתנגדותו לא תועיל לאיש, או שאין טעם צבאי בהמשכת המלחמה — וכי היוחס אליו, משייכנע, יהיה טוב“. „בעלון-הקרב אין לרוב צורך בתעמולה פוליטית מורכבת. החייל בקרב — אופקו מצומצם מאוד. עשה שהפגוים מתנפצים סבי-בו, הטנקים שלנו קרבים והולכים, תופסים שיקולים אידיאולוגיים במוחו מקום שני-במעלה לחלוטין“.

אם גם „לא תמיד השפיעו עלוני-הקרב על חייל האיוב שלא יוריק מתסנית-החמושת נוספת“, הרי בהדרגה החלו להוות רקע מסוים למחשבוריו יש ענין בעובדה כי בשלהי המלחמה במערב-אירופה נמצאו „עלוני-קרב“ של בעלי-החבירה — עם

G.I.s of the 45th Division!

Many thanks for your nice leaflets! So you think that we deserve some rest and an occasional leave, do you? Well, what about the blisters at your feet? We don't mind not getting any leave just now. You don't get any leave either. All that matters to us is that

You Won't Get to Berlin.

You have been told the war would end in autumn. Your division, well known to us since the days of Siddy and the Antio-Breadhead, did not achieve anything spectacular so far. Quite a number of your fellows, however, have kicked the bucket. Pretty tough for the replacements who never dreamt of having to cross the pond, isn't it? Your pals told us how much they "enjoyed" fighting. No wonder.

They had no idea what they were fighting for!

One of them said that he had been FIGHTING FOR FREEDOM. He didn't seem to be one of the brightest boys.

You left your freedom behind

with your folks at home, your parents, wives, children, girl-friends or whom you keep such a lot of photos.

Wagging it out on the road you have a good chance to be killed or mangled for the sake of war-mongers and politicians who once were convinced to stay at home.

Your buddies are glad to be out of the mud. They are sure to return home with you some day. They have taken the shortest. You still have a long way to go. Keep alive, if you can. To a reminder.

You are still wanted ... for JAPAN!

MATERIAL-SCHLACHT!

VERHALTUNGSMASSREGELN

Wenn der Amerikaner gegen Sie ist in der gefährlichen Gegenwart ist es, weil er ein German und Amerikaner zu sein. Er hat nicht die Macht, Sie zu töten. Er hat die Macht, Sie zu überleben. Er hat die Macht, Sie zu überleben. Er hat die Macht, Sie zu überleben. Er hat die Macht, Sie zu überleben.

Wenn der Angriff Dich erreicht,

dann Du wirst die Luftschlacht — das ungewöhnliche Waffen-Verhalten. Nichts, was Du nicht hast. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann.

Oder Du rettest Dich,

dann Du wirst die Luftschlacht — das ungewöhnliche Waffen-Verhalten. Nichts, was Du nicht hast. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann. Du bist ein Mann.

Die unsterblichen Hetschlinge an deutsche Soldaten sind der amerikanischen Infanterie bekannt. Falls die Gefangenenmenge wird, zeigt diese Flugblatt vor!

תגובה של עלון אמריקאי

כמה מקוראיו עד כדי רצון עז לקרב. אשר ללקח המאלף. הרי עלון אמריקאי אופייני יש בו, לדעת בעלי־הרשימה, כדי להרגיש כמה נקודת זה מעשיות ומדריכות, בגישתו השלילית מקבל העלון את טענת ההצדקה העממית הנודעת של האויב — אשר יתכן והיה בה גם מחאמת — דהיינו: שלא שבטרונ־הקרב העדיף שלנו המריע, אלא כי פשוט הוא הולך ומדובר עי העלוונות שלנו בשטח הציד, בהיות והסכמה לכך לא עלתה לנו בכלום. ועם זאת שפכה מעט צר על חושו הרגיש של האויב לענינים שבכבוד צבאי, היתה זו נקודה שהבלטנה הכיפית בתעמולת־הקרב שלנו באירופה, אכן, תמיד רצוי לך כי תוכל להתחלה להפגין הסכמה לדעה המקובלת על האויב, והוא גורם רב־ערך מבחינה פסיכולוגית, כי הרי מטילא לא יתכן להצו לעולם כי אנשי האויב יודחו בשלמות עם הענין העמדה שלנו. משחושגה נקודת־הסכס התחלית כזאת, ניתן לו לטיפול הפסיכולוגי באויב כי יתקדם תוך הצלחה, וגם אין כל הכרח כי יהיה במוסכמות כאלו משום אונאה כובנית, כי הרי רק צבועים וטפ"

תגובה של עלון אמריקאי

אף שמע של כושר־תפיסה שכלי, בעל איפי במיוחד במינו — הרי זה דבר המוכן טאליו. מאודך גוטא, גישה מורכבת מדי, ונסיגות לחיות, תכנס ומפולפל כשטן עצמו יש וגרמו נוח לתעמולת־הקרב שלנו, להלן עומד בעלי־הרשימה על כמה דוגמ" אות בפועל, שיש בהן להפגין את הטעויות שבטכנית עלונים — מזה, ואת הלקח החיובי והט" ריך — מזה. והרי — עלון גרמני, מופנה אל חיילי דבויות הרגלים האמריקאות בסיום, מערכת הבלויה" (דצמבר 1943, בגבעות־הארדנים שבבלגיה ובלוכ" סמבורג). המסקנה הראשונה ממנו היא, כי אין זה כדאי, מבחינה השבון־הרווח וההפסד הפסיכולוגי, להשיב מענה בתעמולת־הקרב, אלה שהעלון מגיע אליהם יודעים מעט מאוד על תעמולה שהצד שלהם הפנה כלפי האויב שנית, הקנטות ולעג עלולים יותר לעורר איבה מוגברת מאשר רצון להכנע. למשל, במקרה של הדבויות ה45, הטענה שבעלון הגרמני כי הוא, טרם פעלה גדולות עד כה" הרגיזה בפועל

שים — חסרי אומץ־לב — יראו כדבר שיש בו סכנה או פחיתות כבוד, להסכים לדעת האויב כי שנים ושנים — הם ארבעה”.

מעברו השני של העלון הנדון ניתנות הוראות מעשיות, כיצד לשמור על חיץ במסיבות־קרב מסוימות — באלו, בהן פעלו באותו זמן, דהיינו, בעיקר במלחמה בתוך ישובים וקרבתם: כקרב בתוך מרתפים, נסיגות לאור היום, או התגוננות בגשק־קל בפני טנקים. כל אחד ממצבים אלה תואר בלשון הרחוקה מאוד מלמשוך את הלב — אולם זאת רק מנקודת־מבט צבאית ומקצועית טובהקת; ואת הסקת המסקנה הניחה, למראית עין, לקורא עצמו — אף כי באותה שעה גם הזכירוהו כי אין זה נכון להמתין ולדחות יותר מדי את הכניעה, פן יהיה כבר מאוחר מדי...”.

עם זאת מענינת ההערה: „הגם שהנהוג שתואר כאן הוכיח את תועלתו לגבי חיילים גרמניים, חסרות הוכחות לכך כי אותה גישה עצמה תצליח הצלחה שלמה גם לגבי אויבים ממוצא אחר, רק מודיעין־קרב פסיכולוגי, וערוכת נסיגות לפי קו־נהוג שונים, יהיה בכוחם להראות איוו היא הדרך המבטריחה ביותר, שיהות ממושכות עם אותם מהסבויים המגלים יותר נטיה „לשיתוף־פעולה“; אוסף תיאורים מפורטים של מצבי־כניעה אופייניים (הן ע״י שבוים, והן ע״י חיילים של צבאך אתה); תעודות־אויב שנפתחו, המתייחסות אל ענין התעמולה שלנו; בחני־זכרון הנערכים ב„קבוצות־דוגמה“ של שבוים, המשקפות את הרכבם הממוצע; ניתוח דרכי תעמולת־הנגד; ולבסוף, מגוון מספרי העלונים שנמצאו ברשות הנשבים — כל אמצעים אלה, וכן רבים נוספים, נחוצים בכדי לבחון את מידת התכליתיות שבכל גישה חדשה בשטח תעמולת־הקרב”.

בעלי־הרשימה רואה לנכון לציון: „בעיה שונה לחלוטין היא זו של תעמולה המופנית אל האוכלוסיה הסייח האזרחית האויבת, באם האויב הנו מדינה

דיקטטורית, והאוכלוסיה האזרחית שבה המדובר אינה נמצאת באזור הקרבות, הרי שלא בא בחשבון כלל לקרוא לפעולת יחידים, לשם השגת הכניעה, במקרים כאלה יש לשקוד במיוחד על כך כי לא תגרם, לקורא האזרחי, אכזבה פסיכולוגית — והרגשת „הכל שוא“.

לעומת זאת — „באזור הקרבות“ נקל, כמוכח, לתת לאזרח האויב הוראות מפורשות מה עליו לעשות, לטובתו הוא, בענינים כגון פיגור או השארות במקום, שכנוע חיילים להכנע, מתן מחסה לעריקים, הסתרת צרכי מזון, וכדומה. אולם, משמגיעים הדברים למתן עצות מתקבלות־על־הדעת לאזרחים הנמרצים עמוק בארץ־אויב דיקטטורית, יומצא כרגיל התעמלן בפני בעיה קשה ביותר, אכן, כבוד רב צפוי לו לאותו אדם אשר, באם תתחולל מחדש מלחמה, ידע להעלות אורח שמושי למתן הוראות־מדריכות כאלו לאזרחי האויב אשר יהיה בהן משום עזרה להם ולנו בזמן ובעונה אחת, כי, אכן, היא־היא התמצית — היוזפי — שבתעמולת־הקרב: כי יש ביכולתה לשמור על נאמנות לאמת, וכן מכילה היא עצה טובה, מבחינה אובייקטיבית, לתועלתו של כל אחד — פרט לפיקוד האויב”.

והרשימה מסתיימת במלים אלו: „לא זו בלבד שאמריקנים רבים החיים כיום אפשר והיו מתים מזמן, לולא תעמולת־הקרב שלנו; אלא שגם רבים הם חיילי האויב, אשר היו מתים אף הם, אילו לא הניחו לעצמם להשתכנע מהכשורה אשר נישאה אליהם“.

ומה שנאמר בציון אמריקאי זה לגבי תעמלן־הקרב — הרי חברי־למקצוע בכמה וכמה צבאות אחרים יכולים ודאי לחזור על כך, איש־איש בלשון מושגיו הוא, אגב תיאור הדרכים והאמצעים בהם השתמש צבאו הוא, תוך הסתגלות למסיבות המיוחדות בהן פעל כל אחד ולטיב עולמם הרוחני והנפשי של חיילי היריב.

(סוף המאמר ממסוד 81)

ושתים למאה התייחסו על שני הסוגים מעולי־הבריר אותה, ורק שמונה למאה — על הסוגים נחותי־הבריר אותה, אכן, אין לראות בכך אמת־מידה להשוואת בין רמת הברואות של נשים בגיל צעיר לזו של גברים — כי המספר הכולל של אלה ושל אלה שונה מדי, וגורם ההתנדבות נותן אף הוא את אותה תיו בהרכב המתחיליות.

חמורים יותר, מספרים אלה, של שנת 1949, היה בהם משום עליה במספרי הסוגים נחותי־הברואות, לעומת השנה שקדמה; אולם מציינים כי אין כלל לראות בזה סימן, לירידה מלשוני בברואות הצעירים, את הסיבה האמיתית רואים בהעלאת התביעות והחמרת הבדיקה הנשים, המתקבלות לצבא בתורת מת־נדבות, מגלות חלוקה אחרת לפי אחוזים, תשעים

הפתרון למה אתה תעשה?

1. ראשית אדחה את הערכתו של ג'ונס בדבר פלוגת רגלים בסיוע טנקים — יש לך אך מושג מיעט בדבר כוחו של האויב, פרט לכך שבדאי אינו גדול, ובהתאם לדחיפות משימתך זמנך אינו פנו לבירור פרטים.

2. אתן פקודות קצרות כלהלן:

לקתאק: מטרתך היא המדרון הקדמי של

הגבעה ה', עם תשומת לב מיוחדת לחורשה. טוח מיד והטיל אש כבדה כשתראה את הכוח התוקף (שיגוע לפי סימן שאתן — זיקוק ירוק) יוצא מן החורשות בשפך ואדי רג'פוט.

לכיתת הסיירים: החוליה אחת תשאר כאן בתצפית, ותקיים קשר אתי ע"י מכונת ה-1 טון (ג'יפ) וויץ שילוח אלי. החוליה השנייה תברר מעבר נוח ל-טנקים בואדי רג'פוט, ליד שפכו לנהר, תדייח לי על כך ותנחה את הטנקים בעברם.

לכיתה המסייעת: תפוס עמדות בחורשה

(ליד ב) טוח, ופתח באש על המדרון האחורי של הגבעה ה'. הסך את אשך כשהטנקים יגיעו לגבעה ה'. אותה שעה לערך תקבל ממני הוראות נוספות. לטחלקת הטנקים: עלך המאמץ העיקרי — אתה תקוף את גבעה ה', לאחר שתעבור את ואדי רג'פוט ליד שפכו. הערך בחורשה בקצה הצפוני ולפי הוראותי (זיקוק ירוק) נוע במהירות אל היעד, בתפסך את היעד אל תעבור את הרכס, אלא חכה להוראותי. הנני מתכוון להצטרף אליך במקום זה.

לכיתת הטנקים: הצטרף לכיתה הסיירים בחורשה ב-ב, תפוס עמדה מתאימה ועם הזינוק (שיחל לפי הוראתי — זיקוק ירוק) תעסק באש תותחיים ומקלעים בינוניים את המדרון של ה' — כתוש אותו באשך, והפסק אותה רק משיגיעו לשם הטנקים הבינוניים שלנו.

לכיתה הרובאית: הנך הרורב תגוע אחרי בכלי הרכב, אני אנוע בגיפ אחרי הטנקים התוקפים.

אמון הצבא למלחמה

לא יבלע בחפזן רב מדי — ולא יבוא בעקבות זה לקול הקיבה.

לבסוף יורשה'נא לי להביע כאן רעיון מנחם שרכשתי לי בשבע שנות נסיון: גם אם בשעת התרגילים והתמרונים יקרו כשלונות ופגעים, וגם אם הדברים נראים כסבך ללא תקווה, זכור תזכור כי המלחמה היא תמיד סבך גרוע מכל מה שעלול להתרחש בשעת שלום. וכך נמצא, שיישור ההדורים הוא למעשה, האימון המעשי הטוב ביותר לצורך מלחמה, וכן, אם אתה שומר על צלילות דעתך ומגן, תמצא תמיד — בעת מלחמה ובעת שלום — כי גם המערך בולט הסבוכה ביותר, הנראית כחסרת-מוצא, מתבהרת לבסוף באיזה אורח-פלא שהוא. אבל לאחר מעשה חשוב היטב, כיצד הגיעו הדברים לידי ערבור ביה זו, ואחרי כן, אם אפשר, אל תתן כי אותו הדבר יחזור וישנת.

(סוף מעמד 11)

גיל לברר עוד קודם לכן מה שהיה בדעתם, לעומת זאת, דומני שרצוי להרשות לנציגי חילות ושרותים אחרים להעיר את הערותיהם לגבי השימוש הנכון או הבלתי נכון בענף המיוחד שלהם; וכן, לאפשר לאחד המפקדים הנמוכים — קצין מודיעין גדודי, מפקד הנשק הנגד-טנקי, או אפילו משי"ק* שעמד בראש תפקיד מיוחד — להסביר את פעולת המיוחדת. דבר זה ישמור על דריכותם, ולעתים קרובות יעלה בחינות מענינות ובלתי צפויות לסיכום. שני הכללים-למופת בשחות-סיכום לתרגיל אמונים הם, לפי דעתי: ראשית, אסור לעולם לתת לשיחה שתהפוך ליוכוח; ושנית, שיחת סיכום טובה מחיר בת הכנות מוקדמות רבות. משום כך, יש מקום לריוח זמן ניכר בין התרגיל לסיכום, כך שהמוזן הטקטי * משי"ק — מפקד שאינו קצין. — המערך.

„מבואות המזרח“ / בריו' פיצרוי מקלין

1941 („הבריגדה“ לא היתה בתחילתה אלא מחלקת, ולא נקראה בשם המפוצץ הזה, אלא כדי לבלבל את האויב).

יהודה זו, שהכילה אחוז גבוה של קצינים וסמ"לים, — וכל אנשיה, מתנדבים — נוצרה לשם פעולות בירכתמי עורפו של האויב, עדיפותו של האויב הגרמני והאיטלקי מנעה מן הבריטים את היוזמה האיטרטגית, לא נותרה להם איפוא אלא יזמה טקטית בלבד — אמנם יזמה טקטית אשר קוימה לעתים אף למרחקים אופרטיביים גדולים, — תוך ניצול מבסימלי של עקרון ההפתעה, לשם כך קבלו אנשי „בריגדה“ זו אימון מיוחד בתכלית, מסעות במדבר אינמי, אמון בצניחה, אמון בשיט בסי' רותג'וטי, וכנגד כולם — אמון בחבלה לכל צורותיה, אחרי כשלון פעילותיהם הראשונות, שנסדו על צניחה בעורף האויב, שימשה להם „קבוצת המדבר לטנחים ארוכים“ L.R.D.G. בחוקת „יחידה בעלת ברית“, שהיא הובילה אותם ברכב המדבר שלה אל מעמקי מערך האויב, בחנועת איגוף גדולה מדרום איגפו את הקיים הגרמניים, — שהיו אותה שעה קבועים, בערך בגבול מצרים לוב, וכעבור כמה ימים של מסע במדבר הופיעו הרחק בעורף האויב, באמצעות ק"ג לארבים של חומר נפץ, מאות מע' טוח של כדורי מקלעים ומגנן של אנשים הצליחו לחבל במאות מטוסים מאותם שחנו בשדות התערפה האחוריים, לפגוע במתקנים והעיקר — הכריחו את האויב שימסוך מן החזית כוחות גדולים הולכים כדי שיבטיח את בסיסיו העורפיים, מקלין עצמו השתתף בשתים מן הפעולות של Special Air Service, האחת — „סיוור“ בבנגוזי הכבושה, בתוך מכונית, שצבעה כצבע מכונית מטסה גרמנית, נכנסו (אחרי מסע של כשבוע במדבר) לעיר התפרסה ע"י האיטלקים, לוקיף, שעכבם ליד הכניסה לעיר, נאמר שהנוסעים הם קציני מטסה עסוקים מאוד וכך

הספר המשמש נושא לסקירה זו, הוא מספרי הזכרונות המרתקים ביותר שקראתי מעודי, פיצרוי מקלין, היושב כיום, והוא בשנות השלושים לחייו, כציר שמרני בבית הנבחרים הבריטי, — שנות החיים שמאחוריו מלאות פעילות ורישום, והוא מצליח לתארן תוארן חי ומענג ביותר.

הספר מחולק לשלושה חלקים: החלק הראשון מתאר את מסעותיו של המבקר באסיה המרכזית הסובייטית, בשנים שקדמו למלחמת העולם השנייה, בשמש מקלין מזכיר בצורות הבריטית במוסקבה, מסעות אלה, אף על פי שאין ספק כי לא לשם Sightseeing (הסתכלותו של תייר במראות הנוף) בלבד נערכו — אינם מענינים אותנו במישרין, החלק השני מתאר את הנסיונות, שהמחבר נחנסה בהם בשנות המלחמה הראשונות: בריחתו ממשרד החוץ, בכסות עינים של רצון לבור לעצמו קריירה פרלמנטרית, דבר המקנה לפקיד הדיפלומטי ממילא רשות, ואפילו חובה, להתפטר; התנדבותו לאלתר לגדוד רגלים סקוטי (גדודו הישן של אביו לפניו), וחיו כטוראי וכלנס'קורפורל (תפקיד, שמקלין רואה אותו כבעל חשיבות מרובה); שרותו ביחידות מיוחדות, בעלות אופי של „קומנדו“ במדבר המערבי, ובעיראק בפרט.

החלק השלישי, העולה, בהיקפו ובענינו גם יחד, על שאר שני החלקים, מכיל את זכרונותיו של בריגדיר מקלין, ראש המשלחת הצבאית של בעלות הברית, שהוצנחה בראשית שנת 1944, ליוגוסלביה, וליותה את מרשל טיטו מאז ועד כיבוש בלגרד, בחודש אוקטובר 1944.

לא מעטות בספר פרשיות העשויות לענגן אותנו בבחינתן הצבאית המובהקת; כך, למשל — המבנה המגמות ודרכי הפעולה של „בריגדת שרות האוויר המיוחדת“, שאליה נצטרף מקלין במצרים בשנת

נכנסו לתוך העיר ללא תקלה, שוטטו בה כ־24 שעות והסתלקו כלעומת שבאו.

הפעולה השניה נתבססה על הראשונה וממדיה היו רחבים יותר; היא נועדה* להכל — ע"י כוח פשיטה בן כמה מאות — במתקני הנמל של בנג'וי. אך האויב ידע על אודות המזימה ועל התאריך שנקבע לביצועה, חיכה לפושטים, בהציבו כמה מכונות־יריה בפתח העיר. כוח־הפשיטה הוכרח לסגת, בשאתו אתו את פצועיו. נסיגת זו על פני מאות קילומטרים, ללא רכב מספיק ברעב, בצמא ובעיפות, — נסיגה מלונה הטרדה והפצצה מן ה"איר, — היתה מבחן רציני למשתתפים בה; ולא

להגם הועלה אח"כ מקלין בדרגה בזכות ביצועה המוצלח. מי שעקב אחרי מלחמת השחרור שלנו, ודאי יתעורר בלבו אסוציאציות מסוימות למקרא הדברים שנאמרו לפושטים בשונם: „נאמר לנו, שפעולתינו, אשר נראו לנו, מבחינה טקטית, ככשלון חרוץ, כבר השיגו את מטרתן מבחינה אסטרטגית. כי הן גרמו לכך שהאויב העתיק מן החזית כוחות יבשה ואויר נכחים, אשר אלמלא כן היו משמשים לבלית פעולות מסוימות המבוצעות עתה ע"י הארמיה השמינית. אלה היו הצעדים הראשונים לקראת מבצע שהגיע לשיאו כעבור זמן־מה, באופן־סיבה הגדולה נגד קוי רומל באליעלמיון“.

זמן לא רב לאחר־מכן הועבר מקלין לפרס, על מנת לאמן „יחידת־קומנדו“ שנועדה לפעול בהרים, במקרה שההתקפה של הארמיה השמינית ע"י אל־עלמיון תכשל, והגרמנים יתקדמו דרך ארץ־ישראל ועיראק ויאיימו על הודו — או שיפרצו להם דרך בקוקו, מעבר חזית סטלינגרד וקובאן. פרק זה מכיל, מלבד ציוני פעולות שתוכננו ולא הגיעו לביצוען, בעיקר תיאורה של אפיזודה מענינת אחת:

* תוך שימוש בידעות שנרכשו בסיוור הראשון הנ"ל.

חטיפת גנרל פרסי, ששיתף פעולה עם הגרמנים, החטיפה בוצעה (באם נדבר ב„לשון ארצישראלית“) על טהרת השיטות של אצ"ל ולח"י; והגנרל המופ"ת תע הוטט מיד למקום בטוח — לשדה־התעופה שב'לוד, בא"י.

חלק זה של הספר מכיל כמה מומנטים מאלפים מבחינת האמון הצבאי; כך, למשל, „החזרה הכל־לית“ לפני הפשיטה לבנג'וי; בליל חושך נכנסו המתאמנים לנמל סואץ המצרי, שחנו בו ושמרו עליו גיזיות בריטיים, (לוקיף נאמר, ש„אין זה מענינו לדעת מה עושים קצינים בשעות הלילה“) — ניפחו סירת גומי, חתרו בה עד לאגית מלחמה שעמ"דה מחוץ לנמל, הדביקו לדופן האניה מוקש דביק (כמובן — מוקש־סרק) וחזרו כלעומת שבאו, למח"רת בקשו ממפקדת הנמל להשיב להם את המוקש, „הנחין להם לשם אימונים נוספים...“

אולם מקלין לא היה מעורר אלא חייל־חובב כהגדרה שהוא מגדיר את עצמו, ועל כן הוא מתגלה כמו שעושה בתחומי הטבעי דוקא בספרו על עצמו בתפקידו האחרון, המתואר בספר: ראש המשלחת הצבאית הבריטית אשר ליד מפקדת הפרטיונים ביוגוסלביה, עצם שיגורו של מקלין למלוי תפקיד זה בא מתוך הצורך באיש אשר יגלם בתוכו צירופם של שלושה צדדים שונים, — הרפת־קן, חייל דיפלומט — שנשתלבו כנראה באישיותו של מקלין.

אפשר כמובן להפקיע גם מתוך חלק זה של הספר את האספקטים הצבאיים המובהקים, אך חושבני, כי זוהי המלאכה ששכרה יצא בהפסדה, כי גם המל"חמה המודרנית עצמה איננה רק „המשכה של דיפלומטיה באמצעים אחרים“, גם תוך כדי מלחמה הפעולות הצבאיות והדיפלומטיות משמשות בעירוביניה, לדורנו, שנחנסה בכך, יש ענין דוקא בעירוביניה זו, שהיא מופיעה — במקום אחר, ובשעה אחרת — גם ביוגוסלביה של שנות 1943/45.

אמנם בשעת קבלת התפקיד אמר לו צ'רצ'יל עצמו למקלין, שהפוליטיקה צריכה להיות בשבילו ענין של מדרגת שניה בלבד, תפקידו — כך נאמר לו — הוא לגלות „מי הם ביוגוסלביה המרבים יותר מאחרים להרוג גרמנים ולעוץ עצה כיצד לסייע בידם. ברגע זה אין הסיבות בעובדה, שהפר־טיונים הם קומוניסטים, שבסופו של דבר יתכן כי העזרה להם היא עזרה לרוסיה הסוביטית; אנו נאמנים לבעל־בריתנו, כשם שמאמינים אנו, כי

הם נאמנים לנו. נחנך לנו ציר — מנהיג נועז
לפרטיונים נרדפים אלה.

ואף על פי כן, ברור הדבר, כי הפוליטיקה
תפסה מקום נכבד בשיקוליו של מקלין. הציר
המנהיג הנועז. הבלקנים, הידועים בסכסוכיהם שאין
להם סוף, שהיו לא אחת נקודת-מוקד של משברים
אירופיים, היו מסוכסכים גם בשנת 1944 במידה לא
קטנה מן הרגיל. ממשלת-קווילינגים בקרואטיה
(שלא השלימה עם צרופה לטרביה כתום מלחמת
העולם הראשונה); ממשלת משהפייפועלה, תחת
שלטון גרמני ישיר, בסרביה; ממשלה מלכותית —
ובראשה המלך פטר הצעיר — בגולה; בלונדון;
הצ'טניקים לחומים, כביכול, מלחמת גרילה בגר-
מנים, בהנהגת הקולונל — עתה גנרל — מיכאילר-
ביץ; ואחרון-אחרון חשוב, הפרטיונים המודרכים
ע"י הקומוניסטים (מפלגה, שנרדפה עד לצואר
ביוגוסלביה שלפני המלחמה). הלוחמים בראשותו
של טיטו, לבאורה, כדי להוסיף סבך על התסבוכת,
אירע מעשה ושעה שהוצנח מקלין אל הפרטיונים,
כבר שהתה ביוגוסלביה זמן מה משלחת צבאית
בריטית, שהיתה נספחת אל מיכאילוביץ,
והלה היה מקבל אספקה מבעלות-הברית, שלא
כטיטו; וכל זה אף על פי שבעבור זמן נתברר לו
למקלין כי בתקופה האחרונה לא קידש מיכאילוביץ
מלחמה על הגרמנים אלא במידה מועטת ביותר,
ולא זו בלבד, אלא חלק מסקודיו גם שיתפו פעולה
עמם, מכאן ואילך עומד במרכזו של הספר, אם
ביודעים ואם שלא ביודעים, האיש הנקרא כיום
מרשל טיטו. מקלין, השמרני הבריטי, אינו
מסתיר כלל את הערצתו לאיש הזה. ההגדרה היא,
כדברי נפוליון, כי במלחמה לא האנשים אלא
האיש הוא הקובע, וכאן היה האיש, תיאור אישיר
הו, דרך מחשבתו ודרך פעולתו של טיטו — הענין
שבו איננו היסטורי בלבד, תיאור זה הניתן ע"י
מחבר הספר, משמש ממילא — וברדאי גם התכוון
לשמש (הספר הופיע בשנת 1949) — מעין מפתח
להבנת גורמים מדיניים של יוגוסלביה בהורה,
אופייניים הם ציוני הדרך שמקלין עצמו מציין
בהתפתחות הערכתו את מנהיג הפרטיונים היוגוסל-
לביים. מה נמצא, סוף-סוף קומוניסט, שאינו רואה
הכרח להביא כל שאלה לפני, הרשות המוסמכת
לשם הכרעה... הוא עצמו היה הרשות המוסמכת...
הייתה במשך הזמן לאומני יותר, קומוניסטי פחות?
התחלש נאמנותו למוסקבה? יתכן, שיש כאן
מהרהורי לבו (Wishful thinking) של השליח

המדיני הבריטי. אך אין ספק שככלות הכל אישיותו
האמיתית של טיטו בספר משתקפת לא במעט —
ומכאן ערכו גם לאלה שלא היו שותפים להשערותיו
של המחבר, או חולקים על כלל-ראייתו את הוירה
היוגוסלביה. מבחינה צבאית מובהקת ראה מקלין
מלכתחילה שלבים ברורים בפעולה שהוטל עליו
לטפחה. השלב הראשון — לברר על ידי אסוף האינ-

פורמציה, האם
אמנם הפרטיונים
„הורגים גרמנים
יותר מאשר ה-
צ'טניקים של מיר
כאילווביץ?“, ה-
תשובה היתה: כן,
אם-כן, יש לעזור
להם. השלב
השני צוין אי-
פוא ע"י השאלה:
„כיצד? לתכלית
זו הוקמה רשת
שלמה של קציני
קישור מטעם בע-

לות-הברית על יד מפקדות הקורפוסים הפרטיוניים.
(תחילה היתה זו מורכבת כולה מקצינים ברי-
טיים). נרשמו ורוכזו תביעות הקורפוסים השונים
בציוד וחמוש, במטה הראשי, בשותף עם טיטו,
עובדה רשימת עדיפויות; הוקם בסיס-אספקה
אחורי באיטליה — וממנו הוטסו והצנחו כמויות
גדולות והולכות של נשק, תחמושת, חמרי-רפואה,
נעלים, מדים וכיו"ב לפרטיונים שבאזורי-הפעולה
השונים, הסך הכל של האספקה שהעברה בדרך זו
איננו כלל כמות מבוטלת: ב-1947 סופקו לפרטיונים
למעלה מ-100,000 רובים; 50,000 תת-מקלעים
ומקלעים-קלים; 1380 מרגמות; 700 מכשירי אל-
חוט וכיו"ב, עם זאת הופסקה, כעבור זמן-מה, האס-
פקה למיכאילוביץ, והחזרה המשלחת הצבאית של
בעלות-הברית ששהתה אצל, אכן, יש לזכור כי
קצב האספקה לפרטיונים לא נתפתח אלא בהדרגה,
וראשיתה של שנת 1944 עדיין רחוקה היתה מן
המסרוע שהושג בשנה ההיא.

שלב שני זה, עם סיומו המוצלח, לא זו בלבד
שעזר לפרטיונים במידה רבה; הוא גם יצר בסיס
של אמון הדדי בין הפרטיונים לבין בעלות-הברית;
ובכך סלל את הדרך אל השלב השלישי: תאום
אופרטיבי בין פעולות הפרטיונים לבין פעולות

הכוחות של בעלות-הברית באיטליה (אשר עלו בחופי דרום-איטליה בספטמבר 1943, ובהתקדמותם עד אביב 1944, הספיקו להשתלט על דרומו ומרכזו של החוף האדריאטי, הפונה כלפי יוגוסלביה). תאום זה התפתח ועלה משלב של פעולות בודדות (פיצוץ גשרים, החיזויים בריגה מסוים לגבי היות איטליה, ע"י הפרטיזנים, הופעת סירות-תותח בריטיות באיים האדריאטיים ומטוסים בפנים הארץ, לעזרת הפרטיזנים במצוקתם) לשלב של מבצעים כוללים גדולים: אל שיאו — וגם אל סיומו רב-התצלחה — הגיע במבצע „שבוע העכברושים“, משנסתמן הרושם שהגרמנים עומדים לפנות את הבלקנים, כדי לכונן קר-הגנה חדש אשר יעבור בפאתו הצפונית של הצי-האי הבלקני, — החלה מפקדת בעלות הברית לדאוג לכך שהגרמנים לא יצליחו לחלץ בשלימות את כוחותיהם שבבלקנים, אף על פי ש„מטרות-המלחמה“ של טיטו המוגבלות יותר, אולי לא הכילו את המטרה להשמיד ויהי מה את כל הכוח הגרמני, אלא יכלו להצטמצם בהשתלמות-מחדש על שטחי יוגוסלביה, מכל מקום נענה בלו היסוס לתביעת בעלות-הברית לערוך בכל רחבי יוגוסלביה שבוע של פער לוח-חבלה תכניתיות שצריך היה לכונן לראשית נסיגתם של הגרמנים, כדי להרבות מבוכה, ניתוק והשמדה, — מאן הכינוי „שבוע העכברושים“, שנת-כון למעין עריכת מצוד על ה„עכברושים“ המסתלקים, עם ביצועה המוצלח של תכנית החבלות, המאריבים וההתקפות לאורך כל קו הנסיגה של הגרמנים מיון ויוגוסלביה, ראה מקלין את פרי עמלו, אשר השקיע במשך שנה וחצי של הסתכנות והעזה בלתי פוסקת, לא בלי סיפוק מתאר הוא, כיצד מטוסיהם של בעלי-הברית (מבטיסיהם שבאיטליה או באיי הים האדריאטי), מטייעים סיוע טקטי לפרטיזנים הפועלים נגד תחנת-רכבת או גשר מוגן, או מוצב מבוצר של הגרמנים, או אף נגד רכז גייסותיהם של חללו בעיר פלוגייה, — הכל לפי התכנית של מפקדת בעלות-הברית, בבצועה של תכנית זו מקלין כמעט שסיים, למעשה, את תפקידו, בלגרד נכבשה על ידי הצבא האדום, בשיתוף עם הפרטיזנים, כמה ימים אחריו גמר מבצע „שבוע העכברושים“, אכן, בקטע זה של היות ויוגוסלביה, על גדות הדנובה, פעלו עתה צרופי-גורמים אחרים, שונים מאותם שפעלו בתקופה הפרטיזנית המובהקת בהרי בוסניה או מקדוניה, בין אלפי כלי הרכב של הרביזיות הסוביטיות, שזרמו ונכנסו לתוך הבורה, נראו שלושת הגיפים של מקלין ופמליתו כ„אי“ קטן, בטל בשמים.

במשך כל אותם החדשים, שעשה מקלין ביוגוסלביה, חזה מקרוב במלחמת הצבא הפרטיזני באויב הגרמני, פרצופיהם של הפרטיזנים, מגודלי הזקן ובלווי הבגדים, מופיעים פעם בפעם בתאודיו: הכמרים שהיו ללוחמי-גדיליה, גנרלים מלכונים, שנצטרפו אל טיטו, חברי מפלגה ותיקים וסתם „עמך“ באים בדפי הספר בזה אחר זה, אך אינם אלא בחזקת רקע לעלילה; אין מקלין נכנס לפרטי-מבצעים, לפרטי דאגותיהם של טיטו ואנשי מפקדתו, (כך, למשל, אין זכר לבעיות האמריקניות), בפעולתו ביוגוסלביה ודאי לא נכנס מקלין לעובני של הבעיות הללו, ויתכן כי אף לא הוכשר לכך ביותר ע"י עברו וטיב-נסיגתו (כמפקד-שדה לא פיקד מעולם על יחידה גדולה מגודל אחד).

מלחמתם של הפרטיזנים אינה מופעת, איפוא, בספר אלא בקויה הכלליים בלבד ובעקרונות-היסוד שלה, מאלה מובלטים בעיקר שנים הראשון — ההסמנות החמורה מהתהוות של איוו נקודת-מאחז קבועה שהאויב יוכל להכות בה ועל ידי כך לסכל את פעולות הפרטיזנים — ואפילו הוא אזור-מבוצר, שיכיל את מפקדתו של טיטו עצמו, המסקנה האכזרית מעקרון זה היתה, שאפילו מפקדתו של טיטו, מכל שכן מפקדות נמוכות יותר, היתה נעה ונדה כל הזמן, ומחמת כך לקחה מאד יכולת הפיקוח של המפקדה הזאת; אך היתה זו מסקנה שאין מפלט ממנה, לפי העקרון „פגע וברח“, שעליו מיוסדת תורת המלחמה הפרטיזנית, והעקרון השני: אי-התחשבות אכזרית בפעולות-נקם של האויב באוכלוסיה האזרחית; הפרטיזנים ידעו, שכפר ששיתף פעולה עמם — תושביו צפויים להשמדה גמורה עם חידוש כבושו ע"י הגרמנים; ואף על פי כן היו מפנים את הכסף בלי נסיון להתחפר בו ולהגן עליו, — וכל כך למה? כדי לשמור על הכוח ולשמור על הניידות, הציטניקים של מיכאילוביץ' — פטיביותם, ושיתוף הפעולה של חלק מהם עם הכובש נבעו במידה רבה מן הסנטימנטים לגבי האוכלוסיה האזרחית, הפרטיזנים לא נתפסו לכך.

וכמה מלים על דרך כתיבתו של המחבר, עם כל הזמרת המאורעות המתוארים בספר כולו כתוב בהומור דק, המחיה את התיאור ואת הדמויות; הומור של איש, אשר גם בשעות חירום ידע לעמוד, במידת מה, מעל לדברים ולראות גם את המגוון שבו ובזולתו, כן האנקדוטות הרבות שבספר אוכר

בספר עוזן חיות ופעולות. הנה, בלי ספק, אליה וקוץ בה" ; אלמלא אותו "קוץ", היה התאור משתנה מן הסתם וניתן ביתר פרטות, ואף מגלה יותר — בכמה וכמה מקרים.

חוששני, כי בציונים אלה לתוכנן של "גישות המזרח" — הובלעה תכונתו העיקרית של הספר, — דהיינו ערכו הספרותי. המחבר, מוסמך האוניברסיטה של קמברידג' הנו בעל עט סופר מהיר. תאורי הנזק, ותאורי אדריכלות, תמונות אנשים ומסיבות, — כל אלה מגיעים לעתים לרמה גבוהה של הבעה שיש בו מן הדקות ואי־ההחטאה. ביחוד נחרת בזכרון

רק מעטות: הנה הפרטיון ש"ידע את הכל" — ועל כן, בבטחון רב, בהתמצאו אף בכגון אלה, אכל את כל המנות האמריקאיות של המזון, ללא לח" לוחית" (פרי ה"דהידרציה"), בלי שיש לב להרראות שנתנו, כי יש להטבילן במים תחילה. ואח"כ כששתה מים לרניה, — החלו הבלבוסין המיוזב" שים ו"שאר ירקות", מתרחבים ומתנפחים במעיו — וכמעט בקעה כריסו; והנה שיחה טלפנית בין צ'רצ'יל (בלונדון) לבין המחבר (באלג'יר), שכל אחד מן המשותחים השתמש בה ב"קוד" מוסכם אחר, וכך הדהימו זה את זה במלים המשונות שהשיעו, עד כי החלט, שלטובת הענין עליהם

הפרטיון.. שידע את הכל"

מוטיב אחד, החוזר מראשיתו של החלק השני ועד סוף הספר, מזמן שמגיע המחבר למצרים ועד ערב נפילתה של בלג'רד, בירת יוגוסלביה, משדר וחוזר ומשדר רדיו־בלג'רד, שבחנהלה הגרמנית. ערב ערב את שירה של "לילי מרלין", שיר "קורפוס אפריקה" הגרמני.

ליד השער / תחתית לפרט

והחיילים הבריטיים בבנג'ו, או בנחיה המדבר של סיוה, בייצה שבהרי בוסניה, או בוים הדלמטית, מקשיבים לקולה המתרוגן של הזמרת הנאצית ב" הנאה מוודה, מורשת מסעות אפריקה הצפונית, — ואלו הפרטיונים לעומתם, סוגרים את המקלט בכסם. עם נפול בלג'רד — נדם גם קולה של זו.

לותר על "הקוד" בכלל ולדבר הפעם בנג'לה; והרי המברק הסנסציוני שנתקבל יום אחד, כי המלך (סברו, כי המלך פטר) עומד כביכול לצנוח ולהצטרף אל כוחותיו של טיטו, וכל הדאגות וההת" רוצציות שנגרמו על ידי מברק זה, — עד שנתברר שה"מלך" (קינג) אינו אלא שמו של אלחוטאי חדש, שעמד להצטרף אל המשלחת; ועוד כהנה וכהנה.

ענין נוסף ומיוחד ימצאו קוראינו בדמויות המר כרות לנו מכבר, מהזדמנויות שונות של מגען עם צבורנו או אם עניניה של ארץ־ישראל; מצ'רצ'יל ועד סיר אלכסנדר קדוגן; וכן בתאורי מקומות הידועים לרבים מאתנו: במצרים וגם בארץ־ישראל עצמה. העובדה, שרבות מן הדמויות המתוארות

בעקבות האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה

ופרודריך הגדול, אמר נפוליון. נכון! אך לשם מה? — כדי שיוכלו לסייע בידך לעצב את החלטתך וכדי שתוכל להיות עצמאי בגישתך לבעיות התמידיות שלפניך. עם הקריאה צריכה להתעורר גם המחשבה: „אם אני מוכן תמיד לפגוש כל מצב חרום“ — כדברי נפוליון — „הרי זה בגלל המחשבות הרבות שהשקעתי תי באפשרויות השונות, ולא הברקות רגעיות הן האזרות לי מה לעשות, אלא לימוד ומחשבה“.

ספרותנו הצבאית המקורית עניה בספרים העשויים להקנות לקורא את יסודות המחשבה הצבאית. הפעם נתברכנו בניסיון נועז להעלות יסודות אלה בספר עברי רב־היקף, המשתית את מסקנותיו על מציאות לא־רחוקה, והמקנה תוך כדי כך לקורא את התפישה „גלובלית“ של המלחמה בעולם.

אחת התגדרות הנהוגות לגבי האסטרטגיה היא: „האמנות של כיוון הצבאות באופן מקביל למדיניות הממשלה, כדי שיוכלו להלחם באויב בזמן המתאים ובמקום המתאים ובכוחות שהנם עדיפים בזמן ההתנגשות“. מלחמותיה של האימפריה הרומאית היו אותן המלחמות בהן הופיעו לראשונה ובצורה בולטת, השיקולים של „האסטרטגיה הגדולה“. אלכסנדר הגדול, למשל היה עדיין מרכז את עיקר צבאו למשימה עיקרית אחת, ואף כי ניצבו לפניו בעיות בטחון נרחבות, שנגעו בממלכתו הגדולה על חלקיה השונים, הרי עיקר מלחמותיו היו מסע מלחמה ממושך אחד, אשר בו עמד הצבא למעשה כולו לרשות המשימה הגדולה האחת ותחת פיקודו הישיר של מצביא אחד — אלכסנדר עצמו. ואלו במקרה של רומא, הרי על אף היות רומא העיר מושב הממשלה, ומרכז הממלכה, שלטונה שנמשך מאות שנים היה פרוש על עשרות הפרובינציות והמדינות הנבנות, אשר הודברו על ידה, ורומא לא עמדה ברוב הזמנים, בפני אייב יחיד בלבד; בעיותיה היו צבאיות היו שונות ונפרדות זו מזו בכל אחד מהמרכזים הגדולים הכלוליים בקיסרותה. הצבא הרומאי היה בנוי, איפוא, גופי צבא רבים, המרוכזים במרכזי־משנה שונים, והעשויים לפעול באורח עצמאי, אם ארע ונהרס גוף צבא אחד — ניתן היה לקרוא לאחר כדי להציל את המצב וכן ניתן היה לכוון כיוון תכליתי את הרזרב הקיסרותי. השיקול היה מיוסד

מטרתו של ספר זה לשמש יסוד ללימוד האסטרטגיה בתפישתה המודרנית. בכרך הראשון של הספר: „כלכלה ומבצעים“¹ מעלה המחבר את גורמי היסוד ב„אסטרטגיה הגבוהה“ (הממזגת בתוכה את האסטרטגיה הצבאית, הפוליטית והכלכלית). בכרכים ה־אחרים (האופנסיבה האסטרטגית של הציר, ה־אופנסיבה האסטרטגית של בנות־הברית, וההאסטרטגיה במזרח הרחוק), מעלה המחבר את ההערות והשיקולים האסטרטגיים של המעצמות אשר נטלו חלק במלחמת העולם השנייה. עובדות המלחמה הנתונות בספר הובאו במגמה לאפשר לו לקרוא לראות את מלחמת העולם השנייה מנקודת המבט של האסטרטגיה הגבוהה, ולצורך הרציפות ההיסטורית ניתן גם תיאור קצר של מהלך המלחמה בכללותו, ואכן, הן התיאור הזה, והן המחקר בסוגיות מסוימות, הבא בעקבותיו ומתבסס עליו, סן הראוי שיובאו בפניו מפקדים בצה"ל, אף בדרגות פיקוד שאינן גבוהות, מאחר שתפקידם בשרות מחייב גם את הרחבת אופק מחשבתם הצבאית; וראוי מחקר זה, המצטיין בבחירות הרצאתו, שיעיין בו כל אזרח הרוצה ללבן לעצמו את בעיות בטחוננו אנו מיוסד — כי נקודת המבט שבספר, הנוקטת אמות־מידה אסטרטגיות, תהיה עשויה להשריש בו, נוסף על ההתבררנות בתחום שאלותינו הצר, את הזיקה אף אל בעיות היסוד של בטחוננו הלאומי ואת הבנתן.

„מדע המלחמה“ בדומה למדעים רבים אחרים, עשוי לפתח את הדמיון היוצר — במקרה זה את הדמיון היוצר של המחשבה הצבאית, ולשמש מניע, המשתרר מדפוסי שיגרה מאובנות של נוסחאות מקובלות. אין בו, כמובן, נוסחאות־תרופה מדויקות למצב מסוים זה או אחר, שבשדה הקרב, קרא, חוזר ושנן את הקרבות של אלכסנדר, ויליוס קיסר

1. האסטרטגיה הגבוהה בהתגשמותה מאת אלוף איתן אבישר (ד' חלקים), הוצאת ג. טברסקי, תל־אביב, על הכרך הראשון „כלכלה ומבצעים“, המהות כמעין מבוא ליתר הכרכים, נתפרסמה סקירה ב„מערכות“ חוב' נ"ו, ה'ספר'.

2. אשר הבטוי המקובל לגביה באנגלית והנראה כוונתו למ יותר אף כלשון העברית, הוא „אסטרטגיה־רחבת־המפר“.

לא על המצב באיזור גיאוגרפי זה או אחר בלבד, אלא על מצבה הכללית של האימפריה הרומית כולה.

והנה, ניתן לומר כי עקרונות היסוד של האסטרטגיה־רבותי לא נשתנו בהמשך הדורות שחל־פו מאז, אף כי צורות ביצועם נשתנתה בהתאם לתנאים, מדור אל דור ואף ממלחמה למלחמה. אכן מדי פעם, הביא אותו השנוי באופי המלחמה גם תמורה והרחבת המרשמים האסטרטגיים, בהתאם לאופי הטוטאלי של המלחמה, התוספו למערכת ניהול המלחמה אמצעים אשר לפנים לא היתה להם כל השפעה, או השפעה מעטה בלבד, על המאורעות. למען הקיף כל אלה, מוכרחת היתה האסטרטגיה להתפתח לאסטרטגיה גבוהה... המכנינה את המלחמה, מנהלת אותה ומשתדלת לנצל בצורה המתאימה את צורותיה... ההכרעה במלחמה נופלת בעיקר על ידי התפתחותה של האסטרטגיה הפוליטית היוצרת את התנאים הכלכליים ההולמים את מצב המלחמה, והיא המחליטה אימתי תופעל האסטרטגיה הצבאית, אמר גם, לפני כל החלטה בתחום האסטרטגיה הגבוהה של המלחמה, חייבים מפקדי הצבא לדעת את המטרות הפוליטיות של כל מלחמה, העלולה להתפתח. כאן ניתן גם להבדיל בין אסטרטגיה עיקרית, לבין אסטרטגיה מקומית (קטנה). במידה שהמלחמה בת־זמננו פרושה על מרחבי־ענק, ומשתתת על צבאות חדישים הלוחמים בכמה זירות־מלחמה בעת ובעונה אחת, הופך ההבדל הגל מוחשי יותר ויותר. ההכרעות הנופלות עתה בעקבות שיקולים בתחום האסטרטגיה הגבוהה הן כגון: היכן יבוצעו הפעולות העיקריות; איזה מרחב או גזרה יישמרו בעוד הפעולה המכרעת תיערך במקום אחר, או האם תפתח, חזית שניה חדשה, מוכן הדבר, כי שתן זכות־בכורה לפעולה מכרעת זו או אחרת, מושתת גם על שיקולים נוספים, שאינם צבאיים טהורים. לדוגמה: האויב יכול להיות חזק בחזית א' כבחזית ב', אך אם תושג ההכרעה בחזית א' — ינותקו דרכי אספקתו של האויב לא רק לצבאו אלא גם לתושבי ארצו — ובכך תושג ההכרעה. כך, במלחמת העולם הראשונה היתה התפישה האסטרטגית המקובלת של מעצמות המערב, כי חזית המערב היא אשר חייבה לרכוז בה המאמץ העיקרי וב־חזיתות האחרות ראו הם מעין „מחוזות צדדיים" בלבד, אשר תשומת לב יתרה להם עשויה רק לפזר את המאמץ. אך לעומת זאת היתה גם דעה אחרת, כי לחץ על גרמניה וגרורותיה במזרח התיכון ובבל־

קנים הוא אשר יביא לידי הכרעה מהירה יותר, ע"י התשת צבאותיה באותן זירות־קרב, וע"י נצחון בנות הברית על גייסות־גרוריה. אמנם ההכרעה הצבאית נפלה לבסוף בחזית המערב אך אין כל ספק כי אף פעולותיו של גנרל אלנבי בארץ־ישראל, הלהץ על תורכיה התמוטטותה של בולגריה החי־שו את הגמר, ובה בשעה עורערה „חזית־הפנים" הגרמנית הן ע"י ההסגר הימי והן ע"י הכבדת הבאת המזון והגלם ממזרח.

לעומת היקף רחב כזה של שיקולים, הרי האסטרטגיה הקטנה היא המנהלת את הפעולות המוג־דרות בזירת־מלחמה מסוימת, זו או אחרת, ומבצעת פעולות עליון החולט ע"פ חישובי „האסטרטגיה העיקרית".

•

הספר נכתב בצמוד לסיומה של מלחמת עולם ב', המאורעות הנדונים בו לא בכל המקרים זוכים, על כן, לאותן ההתבוננות המקפת וההערכה האוב־יקטיביות המתאפשרים רק מתוך פרספקטיבה מסוימת של זמן. רק עתה, כעבור כחמש שנים, מוא־רות עובדות־היסוד של המלחמה באור מסביר פחות או יותר; ומסתברים והולכים, במאמרים וב־ספרים, הקשר הנכון בין מאורע למאורע, ומקומו ותכליתו של פרט זה או אחר במערכת המלחמה הכללית. צמידות־היתר למאורעות אינה מאפשרת אלא פרשנות, באשר מקורות־ידיעה מלאים, ממק־רות ראשוניים, אינם יכולים עדיין לעמוד לרשותה, עם זאת, גם בראיה בלתי־שלמה של העובדות, מושגת במידת־מה התכלית המתודית של הספר — דהיינו הסברת הקשר, הפנימי והמכריע, בין שיקולי „האסטרטגיה הגבוהה" לכל הנעשה בכל זירת מערכה, אזור וגזרת קרבות.

והרי כמה דוגמאות להערות הנ"ל, בנתחו את תכניותיהן האסטרטגיות של בנות הברית במלחמת עולם ב', כותב המחבר: „על התכניות האסטרטגיות של בנות־הברית הוטל להסתגל למבנהו של „מבצר אירופה"; קרי — גרמניה, כגרעין המבצר; והאר־צות הכבושות על ידה — כעמדות קדמיות. שנת 1943 הוקדשה בעיקרה להתגברות על השטח הק־מי, עד למחצית 1944 נמשך הקרב על העמדות הקדמיות, אחרי כן — על קרה־חגורה, שלא הופסק עד כיבוש הגרעין". יש לציין כי לא כך היתה המגמה הראשונית בתכנון האסטרטגי של בנות הברית, כי מח־

שבה מעין הנ"ל היתה, לכל הדעות, פיזור המאמץ. התכנון האסטרטגי של בנות הברית (לפי מסקנות ועידת וושינגטון) קבע את ריכוז המאמץ בשלב א' להכרעת גרמניה — ובו כוּפן דפנסיה אסטרטגית במזרח הרחוק, בשלב ב' לאחר הכרעת גרמניה — ריכוז המאמץ למיגורה של יפן, אשר לגרמניה, הרוי קבע התכנון של בנות הברית, כי מיגורה התכליתי יתכן אך ורק ע"י פלישה דרך התעלה — בניגוד לדעתם של הבריטים אשר דרשו לזרחת את מועד הפלישה לשנת 1943, ואשר דברו על התקפת גרמניה מדרום — כבר השבו האמריקאים על ביצועה ב־1942 של פלישה בדרך התעלה האנגלית, אך מצב הכוח האווירי — ראולי עוד יותר מזה מצב הספן לתובלת הגייסות, ולבצוע העלויות בחופים — לא ספיק כדו להקדים כל כך את המועד; ובעוד מתחילה צבירתו של הכוח הדרוש לבצוע הפלישה, נוצר המצב הקריטי של שנת 1942, אשר הביא לידי פעולות שמטרתן האסטרטגית הראשונה היתה מציאת שדה־קרב המותאם ליכולת האופנסיבית המידית של בנות הברית, זו שהיתה כבר נתונה וקיימת באותה תקופה.

על כך כתב הגנרל מרשל: „ביולי 1942 נוסעתי עם אדמירל קינג לוונדון, לפגישות נוספות עם ראשי המטות הבריטיים, כדי לדון בדבר הצעדים שנוכל לנקוט מיד להחלשת הלחץ על הרוסים, אשר צבאותיהם עמדו בפני סכנות חמורות. אחרי הדיונים היה ברור, שהפעולה היחידה המתקבלת על הדעת, תוך סיכויים להצלחה, תהיה פלישה לצפון־אפריקה. עליה זו בחוף האפריקאי תהיה אמנם במרחק רב מגרמניה, אך תוכל לפחות להחליש את הלחץ על הצבא הארום ולהקל על המצב החמור שנוצר במזרח התיכון. לכן הוחלט, באישור הנשיא וראש ממשלת בריטניה, לפלוש לצפון אפריקה בהקדם האפשרי, על אף העובדה שפעולה זאת תדחה את האפשרות לעליה בחופי אירופה בשנת 1943.

דעתי על "Torch" (מלת־הקוד למבצע הפלישה לצפון אפריקה) — כותב הגנרל ארנולד, מי שהיה מפקד חיל האויר האמריקאי במלחמת עולם ב' — „ולא הייתי יחיד בדעה זאת, שאנו מסורים יתר על המידה את כוחנו הצבאי עוד לפני שהצלחנו להקימו ולרכוז, כיוון המאמץ לפלישה דרך התעלה לצפון־צרפת — בדרך הקצרה לגרמניה — היתה המגמה הראשונית של כוחותינו ביבשה, בים ובאוויר.”

אשר לגרמניה, שיוממה היתה מושתתת על תכנון אסטרטגי מוקדם, כאשר מדגיש וחוזר ומדגיש

המחבר, הרי יש לציין, כי לא רק תוקף המסיבות הוא אשר חייב את השינויים שצצו מדי פעם בתכנוניותה האסטרטגיות. ההרגשה הכללית בין מפקדי צבאות הברית היתה שהפיקוד הגרמני שגה שגיאה אחר שגיאה בניהול האסטרטגי של מלחמתו. אך לא הגנרלים היו אתראים לכך; הנשק הסודי של בנות הברית היה היטלר. בקיץ 1941 נתן היטלר את אחת הדוגמאות הקלאסיות לפיזור המאמץ; ולפי דעתם של גנרלים גרמניים כקייסל וידל, היתה זו הסיבה העיקרית לכשלונם במלחמה. בזמי המערכה על בריטניה שלטה מכונת־המלחמה הגרמנית על מרבית יבשת אירופה; כרתים נפלה; וכל הכוח האווירי שכבש את האי היה מיועד לכיבוש מלטה, אשר לכל הדעות לא היתה מתחזקה באותה תקופה מעמד בפני התקפה מריכות. המזרח התיכון עמד בפני סכנת כיבוש, וצבאות הגרמנים יכלו להגיע על נקלה אל מקורות הנפט בעיראק, אך היטלר פתח את בעית מעצמות הברית, כאשר הוציא לפתע את מרבית כוחותיו מאירופה הדרומית — ושלשה שברי עות לאחר נפילת כרתים פלש לרוסיה, בלי לנצל את הצלחותיו באגן הים־התיכון.

בדריח שנמסר ע"י הגנרל הגרמני אדולף הווינגר לשלטונות הצבא האמריקאים קובע הלז את הנקודות הנ"ל כנקודות־הטפנה האסטרטגיות במלחמה: 1. דונקרק; 2. כניסת איטליה למלחמה; 3. אי־היכולת להחליט — על פלישה לאנגליה; 4. המזרח התיכון — זירה צבאית עם הצא"י מגמות; 5. חזרה אל מלחמת שתי חזיתות — הפלישה לרוסיה; 6. גורם הזמן הפך להיות מכריע — הכרזת המלחמה על ארצות הברית; 7. השגה הפסאלית — 1943; 8. איבוד היוזמה — ליד סטלינגרד ובמלחמת הצולות; 9. הצבא מקוי דמו עד מות — במלחמה לשמיים; 10. רה על פרינציפלים בשנים 45—1943, ג. נקודת המפץ נה במלחמת האויר.

..

בסיכום לספרו כוחן המחבר את התוצאות הנגובות עות מהחיכוכים שנתעוררו בין המעצמות אשר שיחפו פעולה להשגת נצחון על מעצמות הציר, ושהתפתחו מאז והם מוצאים בעליל את בטרם במתהווה כיום בשדה המדיניות העולמית, שאל מרום פסקתו הגיעו במלחמה הקרה. לאחר זאת כותב המחבר: „עד לשלב הראשון במלחמת העולם הראשונה היוו כוחות הקרב את המכשיר המכריע של ההשמדה האסטרטגית, ולכן גם של ההכרעה האסטרטגית; אולם כבר בשלב השני של מלחמת העולם

הראשונה החלה התעשייה הופכת גורם אסטרטגי מכריע. כוחות הקרב הימים הלכו ונרחקו בהדרגה מהמקום הראשון; מגמת התפתחות זאת הגיעה במלחמת העולם השנייה אל השכלול הגבוה ביותר. ובסיומה הופיעו השימוש באנרגיה האטומית, במסרת החשמדה וההכרעה האסטרטגית... כאן נתערב המדע בצורה מכרעת, ודחק עצמו אל ראש התור של אמצעי החשמדה וההכרעה האסטרטגית... בשלב השלישי, המדעי, השיג כבר ידם של קומץ אנשים להכריע במלחמה.

בעקבות דבריו אלה של המחבר מתעוררות כמה מחשבות אשר לגביהן אין הוגי המלחמה בימינו המיטודיים.

רבים אנשי המחשבה הצבאית הטוענים, כי טרם חלף ערכו של צבא איבשה גדול ומצויד. הרי גם באותו שלב שני של ההתפתחות (זה "התעשייתי"), אשר לדברי המחבר, בו כבש הפוטנציאל המלחמתי של התעשייה את ההגמוניה באסטרטגיה הגבוהה... וכך ניתן לצמצם במידה רבה את מספר חיילי החזית על חשבון הגדלת מספר העוסקים בתעשייה — לא קטנו למעשה, ממדיהם של צבאות היבשה. עובדה היא שמלחמת עולם ב' הביאה לזירת הקרבות יותר כוחות לוחמים מאשר קרה אי פעם בעבר, אמצעי החשמדה הממוניים, כגון פצצת האטום ורקטות החוקות-טוח מנוהלות, רק מחישים את השגת ההכרעה; אך הניידות של צבא הקרקע, ואמצעיו להתגברות על מכשולים מקומיים — הם אשר יממשו את ההכרעה בפועל בהחזקה של שטחים נכבשים. מצד שני, רבים הם הטוענים כי צורת המלחמה, כפי שידענוה בשלושים השנים האחרונות, שוב אינה יעילה בתקופה זו האטומית. לדברי לידל הארט, ברור השוני הזה באורח המלחמה: אם לאחד מן הצדדים פצצה אטומית ולשני אין, הרי אין לדבר כאן על "מלחמה" ביניהם. בטובנה המקובל, במצבים כאלה, נגזר על ההתנגדות להפך למשהו גמוש יותר, מטיפוס מל-

* הזות העתיד של המחבר.

חמת-הגריליה, אפילו בתקופת המלחמה הממונעת, שלפני התקופה האטומית — לא היתה מנקודת מבט זו, התנגדות מלחמתית מצד ארצות קטנות, שלא היה להן כוח תעשייתי גדול — אלא ביססה של גבורה ותו לא. כל המאמצים הכספיים והשקעת הזמן והמרץ, שהוקדשו להחזקת צבא סדיר ורזרבי בארצות אלה, היו אוי בגדר בזבזו זמן וכסף, אם לא יכלו ארצות אלה להשתלב בתכנית הגנה גר-חבת יותר של מעצמה גדולה, הגנתן התכליתית היחידה והאמיתית היתה מתחילה, בדוגמאות הידרעות לנו, למעשה רק אחרי שצבאן הסדיר כבר פוזר לכל רוח ע"י האויב, והיא התבטאה במלחמת גריליה, מצד שני, אם לשני הצדדים ישנו הכוח האטומי — הרי אין ל"מלחמה טוטאלית", בנוסח הידוע לנו, שום טעם. מלחמה טוטאלית פירושה: — המטרה, המאמץ ומידת התוקפנות הם בלתי מוגבלים המטרה מקדשת בה את האמצעים". לדברי לידל הארט כבר, בתווה ובוהו שקם לאחר מלחמת העולם השנייה התחלנו להבין מה יכול לגרום חוסר כל ארגון ממושמע לגבי שימוש בכוח, חוסר המחשבה שלנו השאיר לנו פרובלמות קשות מהקודמות, מות, מלחמה אטומית בלתי מרוסנת, משמעותה תהיה רק אחת — אבוד עצמנו לדעת. מסקנה זו אינה אומרת שמלחמת תיעלם לגמרי, אולם, אם המנהיגים לא יהיו מטורפי רוח, תהיה כל מלחמה בעתיד יותר מרוסנת ומוגבלת ונתונה לחוקים מוסכמים מהקודמת לה". אכן, לעתיד — פתרוני.

אין הספר רבי-הכמות מצטיין בתמציתיות יתרה וניתן היה לצמצם משהו את היקפו בלא לפגוע פגיעה כלשהי בתוכנו. וכן לא תמיד הצליח המתרגם לצקת את בטווי מחשבתו של המחבר לתוך המלים העבריים ההולמים ביותר, אולם דברים אלה אינם פוגמים בזכותו הגדולה — היותו הספר העברי הראשון הודן במלחמת העולם השנייה, מתאר את מהלכיה הכלליים, מנתחם, ומציב את המלחמה על רקע בעיותיה היסודיות, ובכך עשוי הוא לפתוח בפני הקורא העברי פתח לעולמות המחשבה האסטרטגית ולהבנת בעיות היסוד של הבטחון הלאומי והביין-לאומי.

בעולם שלאחר המלחמה

צבאות בתמרוניהם

כלי נשק נגד־טנקים במבחניהם

מגמת המחקר והשכלול הוגדרה כייצורם של כלים נגד־טנקים שלא יהיו כבדים מדי, והמסוגלים להבקיע כל סוגי שריון שיתקלו בהם בטוחים קצרים ובינוניים. מטרת

המפגן היתה לאפשר לא רק לבחון כל כלי בפני עצמו ביחס לכושרו וקלות תנועתו והפעלתו, כי אם גם למען עמוד על המערך הכולל. ועל קשרי־הגומ' לין וההשלמה ההדדית בין הכלים השונים לסוגיהם.

מענין ביותר הוא ציונם של שני הכלים החדשים, אשר נועדו בראש וראשונה לגבש את מערך־הרגלים הקדמי, וכן להיות נשק המארב והאפ־תעה לקבוצות קטנות ואף ליחידים. א. ה. "בזוקה" הא־מריקאית החדשה ("מטיל־הרקטות") בת 3.5 אינץ', אשר הופגנה בבורמינסטר (כרגיל) — כלי לשני אנשי־ים; ב. הכלי האנטי־טנקי הקל (נשק ליחיד), אשר הוא מחודשו המענינים ביותר של הצבא הצרפתי בזמן האחרון. הכלי האחרון הזה לא זו בלבד שאינו מצריך צוות מיוחד לטלטלתו הרגילה, אלא שאף משתלב בקל לתוך זיונה וארגוניה של כיתת הרגלים התקינה והנו בעל תכונות בליסטיות ושיר מושיות החורגות ממסגרת המושגים שהיו מקובלים עד כה.

נראים הדברים, כי בעקבות המפגן הגדול הניל תתפתח המגמה להאחדת כל־נשק א. ט. ולהעמדת טיפוליהם וייצורם על מספר מצומצם של דוגמאות ומקורות. יש לשער, כי באם יוגשם מעשה־האחדה כזה יונהגו בצבאות אירופה המערבית בראש וראש־שונה כלים מתוצרת אירופאית, למען עשותם עומ־דים ברשות עצמם ככל האפשר. אך עם זאת אין כמור־בן, לנחש האם יתרו על שימוש גם בנשק א. ט. אמריקאי, על רקע חיפושים אלה על תכליתיות ואחידות מענינת השאלה כיצד ינהגו הצבאות ה־אירופאיים בענין תותח א. ט. גרור. אשר נד־מה כי עד כה ארה"ב היא המדינה הגדולה היחידה אשר ניסתה לנתר עליו במערכת זיונה הנגד־טנקי.

בבית־הספר הבריטי לחיל־הרגלים, בורמינסטר שבמרחבי המישורים של וילטשיר (שבמערב אנגליה) נערך, בראשית ספטמבר ש.ז., מפגן־יוצא־מגדר־הרגיל של כלים אנטי־טנקיים חדשים, לאחר שכמה מהם שוכללו בזמן האחרון שכלול נוסף וחשוב. באותו מפגן נוכחו קצינים גבוהים וראשי האספקה הצבאית מארצות מערב אירופה, וכן מיניסטרי־ההגנה של בלגיה (קולי־דה־גרף), צרפת (גיו־ל־מוק), בריטניה (עמנואל שינול), הולנד ולוקסמבורג, וכן קצינים אמריקאים.

בשל מה נתכנסו ובאו כל אלה, בהם ראשי קטות של מדינות גדולות, למפגן אשר נראה לכתחילה כאילו היה רגיל למדי? אכן, במפגן זה הוצג גם נשק־הרגלים הבריטי בכללו, וכן כל־הארטילריה המשוריינת הבריטיים (דהיינו, כלים סעי־עצי־מים) — אשר מעיקרם נועדו, בראש וראשונה, לתפ־קידים אנטי־טנקיים אף הם), אולם עיקר הענין שבמפגן זה היה במגמתו, ובאותה אמת־מידה אשר בה נקטו מארגנור ומזמניהם.

מפגן זה נערך לאחר שלפני תקופת־מה נערכו בבלגיה מבחנים וניסויים מיוחדים לכלי־הנשק האנטי־טנקיים הצרפתים והבלגיים; וכן קיים מבחן דומה — שכלל גם את הכלים הנ"ל — גם בבריטניה. המגמה היתה עתה לבחון את הכלים השונים במס־בות מציאותיות ככל האפשר (הם הופעלו והונעו במזג־אוויר משתנה, אשר לא נעדרו בו גם הגשם והבוץ), ולבדוק את מידת ניידותם המעשית בשדה־הקרב. המבחנים כללו יריות מכל כלי בטנחים שונים, לבחינת דיוקו, ולגבי כלים אבטומטיים — מתן אש רצופה ממושכת.

המצעד הכללי של הכלים, על מניעיהם או נושאייהם, אשר עבר בפני הצופים במפגן עם סיומו, נועד להבליט הבלטת־יתר את "כושר־הטל־טול" של הכלים השונים, לעתים קרובות — בידי אדם אחד או צמד־אנשים. בסיכום המפגן צוין כי עצמת־האש של הצבאות, עלתה בדרך כלל במידה ניכרת, וביחוד עולה בזמן האחרון וגובר הפוטנציאל הנגד־טנקי של איש־הרגלים.

מבעיותיה של צרפת

ביצד לחסות על מרחבים קדמויים בנחות קלים — ע"י להשלמת הגיוס וכוא התגבורת

בתוך שפע התמרונים ותר גילייהמבנתן של הזמן האחרון במערכה של אירופה — שנודע לבדוק את הדרכים והאפשרויות של פעולות מלחמה על רקע ההתפתחות שחלה בחמש הד שנים שעברו מאז מלחמת העולם — קובע לעצמו מקום מיוחד התמרון הצרפתי להגנה עצרת ע"י כוחות קלימיחסיים. שנערך במרחביה של ימפניה בראשית ספטמבר ש.ו. המפ" קדה הצרפתית היתה נתונה בזמן האחרון לחקר ה" אפשרויות הכרוכות בכינון דיביויות קלות. ניידות ביותר, אך עם זאת בעלות עצמת חינוש גבוהה, המונה הוא, כי יתכן ומצא בדיביויות כאלו האמצעי התכליתי לפתרון הבעיה: כיצד להקנות לכוחות מועטים את היכולת למנוע מתוקף — שהימושו כנד משלהם, כוחו המספרי רב יותר ולו השליטה בפועל באויר, — מלהבקיע הבקעה לעומק בטרם יוכלו להגיע לעזרת המגינים תגבורות בקנהמידה רחב, אשר יש להביאן ממרחק.

מיותר להוסיף ולהסביר, עד כמה יכול נושאו של תמרון זה להיות מענין במסיבות מסוימות, וביחוד בכל מקרה של ארץ מותקפת, אשר צבאה מכיל יסוד גדול של גייסות מילואים, הוקקים לתקופת זמן כלשהי להתגייסותם — וכמובן, בראש וראשונה, ארץ אשר יש לה גם עומק גיאוגרפי מסוים, כמובן, לעתים יש וארץ מסוימת חסרה עומק גיאוגרפי כזה בכמה מחלקיה המאוכלסים והמפותחים, הסמוכים רצופות לשטחי האויב מפותחים איהם — אך בו בזמן תהנה, לגבי חלק אחר של המדינה, מהמצב של שטחיספר דלילראוכלוסים, או אזורי שממה מהעבר ההוא של הגבול האויב, ואזי תוכל להשתמש לפחות באלה, לשם חיפוי אותו חלק של המדינה, למשחק האופרטיבי של הגנה גמישה, תנועה מתמדת, ומונעת הבקעה, פרשות נסיגה וחיפוי קיבלו, כמובן, הדגמה מענינת ביותר במשך חדשי המלחמה בקוריאה, אך רבים עוד מצבים אחרים בעולם בהם יכול נושא זה של מחשבה ומעשה אופרטיביים להיות בעל חשיבות חיונית ביותר.

התמרון הצרפתי התרחש במרחב שבין הנהרות מן (מאס) ומרנה, על פני שטחי הארגון, מרובי הנכחות והחורשות, התוקפים (ה"ירוקים") באו מה

מזרח, ולהלכה היתה עצמתם דומה לזו של דיביויות שריון אמריקאית מהטיפוס החדש (מרובת השריון והרגלים כאחד), בלויות ארטילריה כבדה ניכרת ובי עצמת של כעשרים אלף איש, ואלו המגינים (ה"כח"ר לים") ניתנה להם, להלכה, דיביויה בהרכב שונה בהרכבו, אשר מנתה שלושה עשר אלף איש בלבד (ויש מקום לסברה, כי במסגרת הרחבה יותר של המצב האופרטיבי המשוער — הושתת התמרון על התנחה של הפרש גדול עוד הרבה יותר ביחסי הכור חות), במציאות, לא הופעלו בשדה, מכל צד, אלא כוח בעצמת כריזדה (כריזדה מוגברת, כמובן) והחיות לפרישת הכוחות היתה בת 15 קילומטר ב" ערך (הרבה למעלה מהמקובל לגבי חטובה כזאת במצבים של קורמגן מגובשים פחות או יותר), אכן, רב היה המרחב אשר הונח לרמיון בתרגיל זה, ממשותו של יתרון התוקפים באויר היתה מורגשת מאוד, את עיקר חיל האויר שלהם סיפקו יחידות ארה"ב, אשר אמנם הופעלו מהמזרח, מאזורי החנה שלהם בגרמניה (אך יתכן כי גם מבסיסים בריטיים).

ביום הראשון הצליחו ה"ירוקים" (אשר נתקלו בהתנגדותן של שתי קבוצות מעורבות, דגלים וטנ"ק קיס"קלים) לחצות את שטח הארגון, כאשר הכוחות ה"כחולים" נכשלו על ידי שהסתכבו יתר על המידה במגעיקרב, והפסידו הרבה מהגורם העיקרי עליו היו חייבים לבנות: מכוסרניידותם. בשלב השני של התמרונים השתמשו ה"כחולים" בקבוצה של מכוניות שריון, למען שבש והפר את ארגונה של ההתקפה ה"ירוקה"; ואמנם נאלצו הכוחות ה" תוקפים לסגת, עד לקריהמוצא שלהם.

ההנחה הרווחת בין המסתכלים שנוכחו בתמרון הזה, כי כל עוד לא נחקרו חקירה מפורטת ויסודית יותר הלקח של התמרון, ומסיבותיהם של השלבים העיקריים שבו — אין לראות, לע"ע, את תוצאותיו כסופיות וקבועות מסקנות; וכשרן של "הדיביויות" הקלות" הנו עדין בגדר צריך עיון ושעון הוכחה. עם זאת התרשמו מאד המסתכלים הזרים מההתקדמות הרבה לעומת התמרונים משנת 1949. ההסוואה נראתה כמצוינת, קשרהאיות והאלחוט שבין כוחות הקרקע והאויר (אשר היה לקוי למדי אשתקד) השתפר בהרבה. המסתכלים התרשמו ביותר מהחריצות אשר צייגה את השימוש בהליקופטרים לתפקידי תצפית, וכן להטסת פצועים,

אשר נהגו לסכל את התקפותיהם של מטוסי־קרב אויבים ע"י כך שהיו צוללים למטה, בקו אנכי מחלט, יחומקים בורירות, חזק, הסתתר והגית. מאחורי קבוצות העצים.

אכן, אף תמרונים אלה, כשם שהיה הדבר גם כעבר, לקו ונפגמו לא־מעט בשל החסרונות שבציוד ובכמותו; הרי זה גורם המטיל דכדוך בן אנשי הצבא המופעלים בתמרון ושולל מעצם התרגיל הרבה מערכו השימושי בתור מבחן ואמת־מידה לבאות.

התמרון הצרפתי־האמריקאי הנ"ל בא מספר ימים לאחר ה־תרגיל־ההפעלה מערכת הגנה, א. ט. על פני צרפת, בלגיה והולנד, בהשתתפות כוחות אויר בריטיים ואמריקניים (התרגיל „כפה” — „Cupola” אשר יהיה ראוי לציון מיוחד, כמעט בזמן אחר עם התמרון שבצרפת קיום בנרמניה וב־בסיס צבא ארה״ב, הסמוך לנירנברג) מפגן של עצי מת־האש הדיביזיונית בנוכחות נציגים־מסתכלים צבאיים משש מדינות, השתתפו בו כ־15,000 איש מדיביזיות־הרגלים הראשונות, והוא „הצטיין ביסוד הריאליסטי שבו, בשל מזג־האוויר הקשה, אשר העמיד כמבחן רציני את הגייסות ואת השימוש בכלי זין אשר משתמשים בהם עתה בקוריאה” (לפי ההערה

הנ"ל יש להסיק כי הופגנו בו גם, למשל, ה־בוזקות־החדשות בנות 3.5). עיקר העניין בהודעה על הטפגן היה בציון, כי תכליתו היתה להפגין את עצמת־האש המ־שול־בת, אשר ניתן להפעילה לסיוע אנשי חיל־הרגלים, ע"י כך שלסיוע מהקרקע מצטרף גם הסיוע מהאוויר, — דבר אשר חשיבותו מרובה ביותר, כמוכח, במצבי הגשת עזרה לחיל־חלוץ הער מד בהגנה, או ככלל מצבים אשר בהם משמש חיל־האוויר כמעין רורב־ארטילרי נידח, אשר מפעילים אותו לסירוגין בחלקות־חזית שונות, למען מלא את החסר מבחינת סיוע ארטילרי ואנטי־טנקי ישיר ל־חיל־הרגלים.

..

אף חיל־המצב הבריטי שבנרמניה עמד בתכונה לקראת תמרונים שלו, בשבוע האחרון של ספטמבר, התמרון נועד להיות משותף לצבא ולחיל האוויר וצריך היה לכלול גם יחידות־אוויר של ה־צ"י (בנראה — לצורך הרגלתן לפעולות נגד מטרות־קרקע ובתנאי מלחמה יבשתית) ופלוגה מצבא־הצ"י המלכותי, ש"י תופס במהודק של כל אלה יתכן ומשקף צדדים מסר ימים של לקח־קוריאה, בתמרון עמדו להשתתף גם גייסות אמריקניים, בלגיים ודניים.

צי איטליה בתמרונים הבריטיים ביס־התיכון

נסות בדרכים הבריטיות בפעולות מסוג זה, ספינת־משחת („גראקלה”) ר־3 קורבטות („אפה”, „פלורתה”, „קורמורנו”) איטלקיות הגיעו (באוגוסט 1950) למדי־טה, כאן נערכו דיונים־מוקדמים יסודיים, במסיבות־קצינים משותפות, אח״כ יצאו הספינות האיטלקיות ליס, והשתתפו בתרגילים משותפים עם „פליקן” ו־„פיקוק” הבריטיות, משיטת־הפרגטות השניה, וה־ספינות־הניו־זילנדיות „טאופו” והאואה”, המשרתות עתה בים התיכון, כן שיתפו בתרגיל — למען יחא מציאותי ומאלף באמת — 4 צוללות בריטיות, משני סוגים שונים, אכן, רבים הם הגלים אשר עברו על פני היס־התיכון מאז 1943.

דבר נפל ביס־התיכון: בפעם הראשונה מאז מלחמת־העולם שותפו יחידות־צ"י איטלקיות בתרגילי הצ"י הבריטי, המעשה חל באזורו המרכזי — התיכון — כל־כך מבחינה גיאוגרפית־אוס־טרטגית של היס־התיכון, אך גושא התרגילים לא נשא אופי אופרטיבי רחב, כי אם טקטי מובהק, (הגם שאקטואלי ביותר, נוכח התמורות המתהוות בתפוסת המלחמה הימית) : — האמצעים והנוהג של המלחמה האנטי־צוללתית, הכונה היתה לאפשר לאיטלקים להת־

„יום הטנק” בכרית־המעצות

צות בעשירי בספטמבר ש.ז. היום צוין ע"י מסדרים של כוחות משוריינים ותערוכות ומפגנים של כלי הרכב העיקריים, הידועים כבר לציבור („קלים זורזי־שילוב” ובעיקר „יוסף סטאלין” — הכבדים; 134 — הבינוניים), בנאומים ובמאמרים הודגשה עדיפותם של הטנקים הסובייטיים, „על כל טנק אחר בעולם”.

בין הידיעות הצבאיות הלא־מרוכות המגיעות בזמן האחרון מתחומי ברית־המעצות בלט תיאורו של יוס־הטנק (יום הגם של גייסות הטנקים והמשורר־נים שבצבא הסובייטי), שנערך מרחבי ברית־המעצ

תביעות לבטחון חמונים בבריטניה

הגפ"ט הוא תומר אשר לגביו סידורים כאלה הנם קשים ביותר. הפתרון הבטוח הגדול בהחסנה ת"ת קרקעית, אלא שהדבר מצריך זמן רב יותר (וע"כ — כה חשוב לעשותו למפרע) והעסקת כוח עבודה ניכר. הדבר יותר קל לגבי גומי, אך יש לזכור כי משיגים דלקה כמות גופי מלשתי — יש באשה כדי לגלות בנקל את מקום ההחסנה לעיניו של התוקף. בשורה הראשונה של חמונים אשר חייבים אנו בהרחקתם מטרזונים עירוניים (וביחוד — מנמ"ל) עומדים המריטכסטיל, ניר, המריאריזה וספ"רים, וכן וויסקיליים רבים. כל אלה, בצירוף העץ והנפט, צריכים — לדעתו של הקפיטולס — להיות המיעומדים הראשונים, לאחר המזון, לסילוק מאזורי נמל ולפיזור אל מחוץ לערים.

בצדם של דיונים ותביעות אלו טופעה בזמן האחרון, יותר ויותר, גם הקריאה לבידואם ל"מפרע והחסנתם לקראת מצביי חיים רום אפשריים של חמונים אשר בימים כתיקור נם אפשר היה להסתפק לגביהם במלאי מוגבל יח"סית. גם כאן תופס העץ מקום בין הראשונים — וזאת בשל חיוניותו לבניית מקלטי חירום, מהסוג אשר ניתן להקים במשך זמן קצר יחסית, וללא תחלומי עיבוד תעשייתיים מוקדמים, הנחוצים למשל לגבי מקלטי מתכת. אכן, מעוטו היחסי של העץ כס"חורת היצע בטוקי העולם, מכביד כנראה (בצד גור"מים של מטבעות) על יבוא מסווג כזה: והיא היא הסיבה לתביעות הנמרצות הנ"ל המועלות עתה לע"תים תכופות למדי.

אופייני לתכונה לקראת סכנות, המתחילה להיות מורגשת ביותר בזמן האחרון גם בבריטניה, כי בסוף אבגוסט ש. ז. פרסמו אישים רכזי סגן כמה וכמה דרישות להנהיג משטר אשר יבטיח מזונות וחמונים חיוניים אחרים — וביחוד אלה הפגיעים לאש — בפני הסיכון הנכרך בהפצצות וכירוב. בין אישים אלה בולט ביותר קפיטן סיריל פולס — סופרו העבאי של "טייטס" ופרופסור להיסטוריה הצבאית באוכס"פורד, וכן מושלי דומיניונים לשעבר, מוסחי חקי לאות ותעשייה, ועוד.

עיקר התביעה מופנה, בראש וראשונה, לפי"זר המחסנים, אמנם, מודים כי אין עיד אפשרות (כאשר נהגו במלחמת העולם הראשונה, למשל) לה" שאיר את התבואה בגדשים, ולהמנע בדרך זאת מה" סנה מריכות — כי העיבוד בקומביינים מבטל אפשרות כזו, לעומת זאת, תובעים בתוקף להקים מ"סנים זעירים, לרוב שיהיו מפורחים על פני כל הארץ, שיש להקים בעזרת הממשלה, החייבת לה" נתן בצורת הלואות לשנים רבות, ביחוד חוסה המתאה נגד ריכוזם של חמרי מזון, ובדומה מצרכים מכל הסוגים בערוצי נמל ובקירבתן הבלתיאמצעית, קפיטן סיריל פולס מדגיש הדגשה מיוחדת את חומר הסכנה שבהחסנת המרי"עץ לא רק בערוצי נמל אלא, כפי שהוא טוען, גם בכל עירי תעשייה ניכרת, עכ"פ, החסנתם בכמות הצינית, עם זאת — מעיר הוא — הרי המרי"עץ גם הם אותו חומר סגו"ע לאש אשר קל ביותר למצוא עבורו הסדר ע"י כל מיני מחסנים עראיים מתאימים, לעומת זאת

מטוסי קרב מפלטיים, מטיאור' — מיוצרי בנלוקס

לאלף קילומטר.

כידוע, לפי החלוקה בין מדינות מערב אירופה, נעדר ה"ומפריים" הבריטיים ליצור ע"י צרפת, ואלו ה"מטאורים" נמסרו לבנלוקס, אכן, גראים הדברים שה"ומפריים" יצטרכו, כעבור זמן מסוים, לפנות מקומם במערכות החיון המערביות לאיזה טיפוס חדש ומשוכלל מהם של מטוס מפלטי. בעוד שה"מטאורים" (אשר גלגולתם החדשים הולכים ומש"תכללים) צפויים כנראה להתמיד בשירות, לפחות למשך מספר שנים.

בראשית ספטמבר 1950 נערכו הטיסות הראשונות של מטוסי "גלוסט" מטאור', אשר נבנו בארצות בנלוקס בהתאם להרשאה בריטית, שנרכשה על ידן תוך חלוקת עבודה מסוימת ביניהן. את המנועים שלהם ייצרו בבליגיה ואת גופי הטוסים — בהולנד. ה"משלוח" הראשון מבתי החרושת כלל כשה"כ 6 מטוסים, אך כנראה שורם הייצור יהיה מכוון לכמה מאות. הטיסה הראשונה נערכה במהירות של כ-650 קל"מ לשעה, אולם טייסי המבחן (בלגי) סברו, כי נקל יהיה להגיע בהם לורי מהירות הקרובה מאוד

גם איזוב בהיר

יוצור נשק אבטומטיקל בהרפובליקה הדומיניקנית

באותו זמן עצמו עוסקים הטכנאים של בית החרושת גם בניסויים בענף מקלע קל ביותר. המט ליטראות וחצי ליטרה משקלה.

ואשר נועד ליריה בכדור בן הקוטר 30" אה בכדור מאזור ה"קצר". מבחני-הנשק הוכיחו כי כלי זה הנו תכליתי עד לטוח של כ־650 מטר. הצעד האחרון הנדרש עוד לגביו הוא שכלולו של כדור "קצר" מתאים, אשר יהיה יעיל ביותר לשימוש בנשק קל חדש זה.

בית-הנשק החדש הזה, אשר מעריכים כי הקמתו עלתה כ־7 מיליון דולר בערך, מכיל צערה בנינים ראשיים. ביניהם — מפעל חדש לייצור פלדה, הער מד בסיומו, וכן מפעל לייצור תחמושת המצויד ב־134 מכונות. מאז הוקם המפעל לגשק-האבטומטי טי. — באבגוסט 1948, זרם לתוכו זרם של ציוד מכונות חדיש ביותר, המובא והולך מחלקיה השונים של אירופה. עובדים בו 89 מומחים, בני הונגריה, איטליה, יוגוסלביה וארצות אחרות. ואתם — למעלה מ־400 פועלים דומיניקנים. את תוספת המומחים (כמאה איש) שהנהלת בית-החרושת מעוניינת בה, עומדת היא לקבל ממחנות-העקר רים שבבלגיה, צרפת וגרמניה (ויש להניח כי הכונה איננה כלל וכלל לעקורים היהודיים, במידה שעוד נותרו שם כאלה). שואפים לכך, שחבר העובדים יגיע, בסוף 1950, לאלף איש. איזוב הכספי של המפעל הושג בחלקו ע"י התמיכה הממשלתית — וחלקו בדרך של עבודה בתיקוני מכונות חקלאיות (טרקטורים קטנים, מחרשות וכיו"ב).

לפי הערכת ההנהלה יכול המפעל ליצר כ־10 אלפים כלים אבטומטיים לשנה, תוך אפשרויות להרחיב נוספת מהירה.

אפשר ומסימני-הזמן הוא כי "הרפובליקה הדרומיניקנית", זו המדינה הקטנה, בת אוכלוסייה מעורבת (שדם כושני בעיקרו נוזל בעורקיה), מדברת-יספרדית, במחציתו של האי האיטי — מופיעה עתה בין יצרניהם של כלים-אבטומטיים חדישים. לפי ידיעה מראשית יולי ש.ז. החל זה עתה בית-חרושת, אשר נוסד לפני כשנתיים ע"י פליטים הונגריים, בתפוקת "קרביץ" מכני מטיפוס חדש, לע"ע — "לצרכי חיל-הצבא הדומיניקני".

זהו קרביץ בעל קוטר של 30, (שלוש עשרות של אינצט), אחד הדברים הטעונים שבו הוא, כי משתמשים בו בקנה אשר הנו זתה ובן-תח"ל-ליף עם הקנה שנועד בשביל כלי אחר: הרובה הנטען-מאלוי ("הצייאבטומטי") הכבד יותר, אשר תחמושתו — כדור "מלא", זה המקובל ברובים וברובים אבטומטיים-למחצה. אכן, כלי שני זה, אשר "עברו עליו עתה 6 ירחי ניסויים", לא יופיע כ"תוצרת-לשוק", אלא בספטמבר 1950. ואלו כ"הקרביץ" (ששמו "קיראלי-קריסטורל", והטווח התכליתי שלו הוא כ־550 מטר), מייצרים עתה את ה"סריה הראשונה" בת 500 כלי.

הרובה הצייאבטומטי יורה 20 עד 40 כדור רצופות, לפי המחסנית שמשתמשים בה. מנהלי המפעל סבורים, כי רובה זה, וכן מקלע כבד יותר, המוצב על תלת-רגל בדומה לכלי-היריה מעין זה של "בראונינג", עולים בטיבם על הכלים מאותו הגודל המצוים כיום בארה"ב.

המעלה החשובה המיוחסת לשני הכלים האלו גם יחד, הנה כי אין הם זקוקים לא לשמן ולא לשומן-סיכה למען אפשר יהיה להשתמש בהם שימוש תקין; וכן ניתן לירות מהם ירי יעיל גם שעה שחודר ברץ אל תוך הקנה. באם נכונים הדברים — הרי יש בזה משום שכלול טכני חשוב ומפתיע.

צָרוֹר יִדְיעוֹת מִן הַמִּזְרָח הַתִּיכוֹן

אִירָאן

העזרה האמריקאית

במסגרת העזרה הצבאית המובטחת מטעם ארה"ב נמסרו לאיראן — כמסופר בעתונות האמריקאית — 60 מטוסי

קרב מטיפוס "סנדربولט" וכמות גדולה של נשק ותחמושת. בכך הכל ימסר לאיראן במשך שנה זו ציוד צבאי בשווי 11.5 מיליון דולר.

סוּרְיָה

פתוח הרושת צבאית

בדומה לארצות ערביות אחרות — וביחוד מצרים — נגלה גם סוריה סימני התענינות בהקמת הרושת מקומית לייצור נשק קל ותחמושת. הכרזתו על פתיחתם הקרובה של מפעלי נשק ניתנה ע"י אכראם הוראני, שר המלחמה הסורי (אשר בינתיים נטש את משרתו). אמנם אפשר להניח כי כונת הכרזתו היתה בראש וראשונה תעמולתית: להרגיע את העם ולהוכיח לו כי הממשלה עושה את כל אשר ביכולתה להבטיח את כושרה הצבאי ואת איתנותה הפוליטית של המדינה. אך מאידך-גיסא אפשר ומעידה הכרזה זו על מגמות פעולה לעתיד, שאין להקל בהן. כפי שכבר התפרסם בעתונות העולם עשו גם סוכנים סוריים (בדומה לאלה של ארצות ערב אחרות) במשך השנה האחרונה בארצות אירופה (בעיקר בשביצריה, אוסטריה וגרמניה המערבית) בהן עסקו ברכישה, לא של נשק בלבד אלא גם של מכונות וציוד תעשייתי אחר לצרכי חימוש. הלא ידוע שבכמה מפעלים גרמניים לייצור נשק, פורקו המכונות והותארו ע"י בעליהן בשעת התמוטטותה של גרמניה; וכן מצויים בארצות אלו מוחסים וחרשי-נשק, הולכי בטל, לרוב.

ירחון הצבא הסורי

כמסופר בעתונות סוריה, עמד להופיע בהודש אבגוסט ביוזמה המטה הכללי של צבא סוריה — ירחון צבאי, אשר מטרתו, להרחיב את השכלתם הכללית והמקצועית של הקצינים ופיתוח מחשבתם. הירחון יושלם בכעיות צבאיות מקצועיות, בתולדות צבאות העולם וצבאות ערב בתוכם, החידושים הצבאיים וכן בכעיות מדיניות וכלכליות. רמת הירחון תהיה סותאמת לזו של הקצין הרגיל בצבא הסורי או כפי שהוגדר, לרמה של צעיר בגיל 25-22 שנה, אשר שרת מ-6-4 שנים בצבא ואשר השכלתו גבוהה במקצה מזו של בית ספר תיכוני. כותבי המאמרים יקבלו תשלום שיקבע ע"י עורך הירחון. את המאמרים יש לשלוח לאגף השלישי — עבור עורך הירחון.

משלחות צבאיות

נוסף על מאמצי המטה הסורי למצוא מקומות הכשרה ואימון לאנשי הצבא הסוריים בארצות הערביות השכנות (משלחות-הלימוד למצרים ולעיראק) — נסיונות שברובם נכשלו, כנראה עקב היחסים הפוליטיים המשתנים מדי פעם בפעם בין סוריה ומדינות הליגה הערבית — הושגו עתה לפי סוכנות ידיעות ערבית, מקומות הכשרה לצבא סוריה באירופה ובארה"ב. לפי דברי מיניסטר ההגנה כבר שוגרו משלחות למקומות אלה, מעניין לציון שבין המשלחות תהיה גם משלחת גדולה של רופאים-צבאיים, אשר תשוגר במסגרתה של תכנית רחבה, המתכוננת להקנות לכל הרוסי-אים הצבאיים בקיאות מקצועית מכסימלית. תכנית זו שר אפת להקנות השתלמות זו לכל רוסא ורוסא המשרת בצבא, תוך תקופה של שש שנים.

התיישבות חיילים משוחררים

לפי הידיעות שהתפרסמו בעתונות הסורית בראשית הקיץ, עיין מיניסטריון ההגנה הסורי, בשיתוף עם מיניסטריון החקלאות, בתכניות להקמת חוות לדיוגא — ולפי ידיעה אחת אמילו כפרים קואופרטיביים — להתיישבותם של חיילים משוחררים. לפי אותה התכנית תקומנה החוות מצד אחד באזור אלג'יריה שבקצה צפון-המזרח של מדינת סוריה, ומתצד השני באזורי סוריה הדרומיים, ובמיוחד בגבול סוריה-ישראל.

מיניסטריון ההגנה עמד להקציב מיליון ל"ס לביצוע תכנית זו.

אם כי התכנית באה לפתור בעיה סוציאלית: מתן קיום טובטח להיילים משוחררים והשדשתם, הרי נראה הדבר שסוריה הכירה גם בערכם ההגנתי של יושבי חקלאיים בספר, כשמחזיקים בהם אנשים, המסוגלים ומוכנים להגן על עצמם ועל ישובם.

באשר לג'יריה, הכונה תנה כנראה בעיקר חקלאית, היינו, לפתח אזור עשיר מים ודל אוכלוסין זה אך אולי גם ליצירה משקל-כנגד לשבטים הנודדים המהוים גורם סדרר באותו טריוז מרוחק של טריטוריה סורית. הכונה לנבי גבול סוריה-ישראל הנה מובנת מאליה.

מקורה של המחשבה הוא, ללא ספק, בהתרשמות מיכר

לת העמידה שנילו ישובים עבריים מול צבאות פולשים. אותה הדאגה לבצרון הנכול. אשר מצאה לה ביטוי דוכה, גם בתכניתיה של עבר הירדן (באזור הכיבוש שב

א"י המערבית) לביצורה. וארגונם להגנה של כפרים מסור. מים של עמדות-ספר בולטות (ע"ן מערכות הוב' ג"ח. צנור. ידעות המזרח, ע' 101).

לבנון

החניכים, מרס לרכישת המדים. המועמדים חייבים להיות אזרחים לבנונים בגיל בין 25-18 שנים, וברשותם תעודת בגרות לבנונית, כורית או צרפתית.

בית-ספר לקצינים

לפי העתונות הלבנונית יפתח בתודש אוקטובר מתוך הדש של בית ספר לקצינים הלבנוני, אשר ימשך כשנתיים, מיניסטריין המלחמה הלבנוני נושא בכל ההוצאות להחזקת

עבר הירדן

הושפע במידה רבה גם ע"י גורמים צבאיים-איסטריטגיים.

כבישים חדשים בעבה"י

לעתונות עבר-הירדן נודע ממקורות מוכמכים שעתה ארים לסיוד המליטים הערבים תשתתף בכלילה הכבישים, הנסללים עתה במהוות השונים של א"י הערבית ביזמת סמשה עבר-הירדן. שנים מהכבישים הללו יסללו באזור הברון - דאחד יחבר את הברון עם יסא או עם אדיסמו, ושנים באזור רמאלה - שהאחד יחבר את יריחו עם הכפרים בצפון-מזרחה של רמאלה ויתקצר כנראה לכביש עמם-ירושלים בצפונה של רמאלה, ואלו הכבישים השני יסללו באזור זה יחבר את הכפרים בית-דוקוק וקוביבה (ממערבה של רמאלה) עם רמאלה. כן יסללו כביש אחד באזור טול-כרם, אשר יתחבר לכביש קילקיליה-טמם ע"י הכפר עזון. נקל לראות כי לפחות אחדים מהכבישים האלה יא תוכננו לשם הקלת התבורה האזרחית בלבד, אלא שתכנונם

תקציב 1950/51

בעתונות העבר-ירדנית הנפרסם עתה התקציב הכללי לשנת 1950/51. מתוך סכום הוצאות של בערך 4.200.000 ל"ש הוקצב למיניסטריין ההגנה 800.000 ל"ש. היינו 19% של התקציב הכללי. כסום זה נועד להחזקת המיסטרה, הבינדורכריה, בתי הספר הצבאיים וה-כתיבה ההאקטמית, המו משת כמסמל המלך. העיבה כי עיקר הצבא אינו מוסיע בהקציב זה אופינית למצב אשר בו הלגיון אינו אלא גיס מקומי הנחמך ע"י האוצר הבריטי. שעורה של המיסה זו הועלה לאהרונה מ"ס 3.5 מיליון ל"ש לשנה עד ל"ס 4.013.000 ל"ש - כסום העשתנה כמעט עם תקציב ההוצאות הכללי של עבר-הירדן.

ערב הסעודית

להתפתחותו של הצבא הסעודי

לרגל יובל השנים לכניחתו של המלך אבן-סעוד לריאד בירתו נתפרסמו בעתונות ערב-סעודית כאמרים הסוקרים שטחי היים שונים של הכרינה, ובהם גם על התפתחותו של הצבא הסעודי, זמן רב נשאר צבא זה בצורתו המקורית של הבורות לחטים - קנאירת, נודדים ונודדים-למחשה, שהיו כאור" גנים ב-צבא הניהאד" - רובם חוטבי ג"ח. האזור שמי" פחת אבן-סעוד היתה שלטת בו מדורות, וב-מסוד האחים - שבטים נודדים שהתארגנו לביצוד מיסיות כלמחיתיות. רק בשנת 1935 הוללה הקמת יחידות הצבא הסעודיות הראשונות, רובן תפישות הבלתי-סדירות פור" קו הצבא הושחת על שלושיה חילות: חיל-הרגלים, חיל התותחנים וחיל-הפרשים. החלוקה לתוך "לי-אות" (הכיבוה) ה-כתיבות" (נודדים) נעשתה בהתאם לחלוקה הגיאוגרפית של הארץ לאזורים. עם הקמת מיניסטריין המלחמה בשנת 1946, אשר כראשו הוסמד האטיר סנצ'ן, כנו של המלך, התחיל הצבא להתרחב ולסגל לעצמו דפיכים חדשים. יוצר זה, בערך בעצמת גודר מוגבה, השתתפה (כנספחת על הצבא המצרי) במלחמה בישראל, גם אחרי שביתת הנשק

עבודות פתוח

לפי העתונות הסעודית מתקרבת בנייתו של הנמל החדש באל-דמאם, עיירה בחוף המזרחי של סעודיה לקצה, עם השלמתו יהיה נכל זה מכול לאכסן אניות מיטא גדולות, כן נמשכות העבודות בהגדה מסילת-הברזל, אשר התבר את הנמל עם עיר הבירה, ריאד. לפי תכנית אחרת עומדים לשכלל שכלול גוסף את שדה התעופה בבדה, אשר בשכלוליו הוסקעו לאהרונה כ-400.000 דולר. שדה התעופה זה יבוצר במכשירים החדישים ביותר ולפי התכנית יהפוד לסדה התעופה הראשון במעלה במזרח התיכון כלו. גוסף לוח קיימת תכנית להקים שדה תעופה דומה בגודלו ובציודו - גם בריאד.

מצרים

העומד לרשות מיניסטרוני המלחמה — להתחזקת הכוחות המזוינים ולמתוחם — ב־2.5 מיליון לירות.

משק הצבא במבחן הבקורת

המאסרים של קציני צבא גבוהים, ביניהם גנרל בריר ירד וקולונלים — עליהם נודע בזמן האחרון מעתונות זעלם — מוכיחים בעליל שאכן צדקה הציבוריות המצרית ואשמותיה ברובר מעשי המעל והמרמה של קצינים בזמן מלחמת איי. לפי האשמות אלו — אשר מצאו גם בסוף השאלות בישיבות הכנס, העבירו קצינים רבים רכוש ובאי לרשותם, בזכו כספי צבא למטרות פרטיות, ורכשו יוֹרֶעוֹן ובמחירים יקרים ציוד צבאי מקולקל ובלתי ראוי לשימוש. זמן רב סרבה הממשלה להענות להביעות העתור ות הסנסורים — ולהקור האשמות אלו. נהפוך הוא, מבקר זמרינה הקורם נאלץ להגיש את התפטרותו היות ולא יתנה לו האפשרות לבדוק את הוצאות הצבא שנעשו בשנות המלחמה באי.

לאחרונה נודע אמנם על ההלטת מיניסטרוני המלחמה הקיים ועדת חקירה, מורכבת משני נציגים של המיניסטריון ומנציגיהם של לשכת מבקר-המדינה, אשר תחקור את האשמות המעילה נגד שניסיעשר קצינים ונראה שהמאסרים שביצעו עתה, הם ראשית פעולתה.

היום נוספים לגבי פעולות מיניסטרוני המלחמה נשמעו גם בשעת הדיונים על התקציב הצבאי החדש. לשנת 1950/51. ועדת הכספים הפרלמנטרית אישרה אמנם את הצעת התקציב החדש ללא שינויים, אך ראתה צורך להמליץ על הטלת סיקוח המור על קניית המיניסטרוני ועל ביצוע תכניות הפיתוח של המפעלים הצבאיים. תכניות אלו — ובמיוחד תכניות ההרושת הצבאית — שימשו מטרה להתקפות חברי הוועדה, שהסילו טעם בתכנונן היעיל, ותבעו את שיתופם של מומחים זרים בביצוען. התקציב הנדון סתמם, לפי ההצעה, ב־45,500,000 ל"ם בערך. מתוך תקציב ההוצאות הכללי של בערך 190,000,000 ל"ם, כ־25% (וקטן לכאורה מתקציב הצבא דאשתקד, אך בעוד שהתקציב הקודם כלל סכום של — 14 מיליון ל"ם לכסוי הוצאות המלחמה באי הוקצבו להכלית זו השנה רק — 7 מיליון ל"ם, כך שלמעשה גדל השנה הסכום

מחסור בקצינים בצי המלחמה

בעקבות הנדוד ללא תקווה של הצי המצרי במשך השנה האחרונה — בה העברו כזכור לשהות 7-8 יחידות צי מהגדולות יותר (מהסוגים של פרינגטה, קורבטה) ליד הצי המצרי — זאלבט עתה מיניסטרוני המלחמה הצי בבקשת מוֹרֶד פרסונאל מאומן לצי. מחסור זה מורגש במיוחד לגבי מועמדים לתפקידי קצינים-סדרים ומנהגים צי רבים מהמועמדים-יבנות מעדיפים לעבוד בחברה העלת סואץ, שבה קיימים תנאי עבודה נוחים יותר, כי הרי לא התסכם האחרון בין ממשלת מצרים ובין חברת העלת סואץ מחויבת החברה להעסיק מספר גדול יותר כל מצרים בהפ" קידום אחראיים (עיון מערכות חוב, ג'ו ע' 102). כדי להתגבר על קשיים אלה ביקש מיניסטרוני המלחמה הצי להוקק שני הוקים חדשים, ההוק הראשון קובע, כי בוגרי הקולגיים להנדסה שזכו לתואר מהנדס, המתחילים לצי רשאים לקבל אחרי תקופת אימנים קצרה את הדרגה של "מולא" זיט-איל" (סגן). בטקום שעד כה הוענקה למהנדסי צי עם התחילותם רק דרגת "מולאזים תגני", החוק החדש השני מרשה למיניסטרוני המלחמה להאריך את תקופת שידותם של קציני-צי ותקיים (הרשאים לעבור אחרי עשרים שנות שירות לפנסיה) לתקופת שירות נוספת — ולכלל היותם עד שנת 1956. מיניסטרוני המלחמה מקוה להכשיר לאותו מועד מספר מספיק של קציני-צי צעירים, הצעת חוק זה הלה, כאמור, רק על קציני-הצי, כי בנפשי-הצבא האחרים אפשר לחייב קצין, הרשאי ומעוניין לעבור לפנסיה, לתקופת שירות נוספת של ששה חדשים לכל היותר.

לראדיו קהיר נודע, כי הממשלה המצרית דחתה הצעה, לפיה, מוכנה בריטניה לספק מומחים צבאיים לאימון הצבא המצרי, בתנאי שזכות אימון כזו לא תהנה לאף מדינה אחרת.

מגדל

חברה לבטוח בע"מ

נוסדה בשנת 1934

כל ענפי ביטוח

ירושלים	תל-אביב	חיפה
רחוב המלך דוד 16	רחוב אחד העם 13	רחוב הרצל 33
ח.ד. 659, טל. 4471/2	ח.ד. 1888, טל. 4628	ח.ד. 906, טל. 4584/85

בנקא"ל לדיסקונט בע"מ

הון נפרע ורזרבות

1.075.000

לידות ישראליות

המשרד הראשי

תל-אביב, רח' יהודה הלוי 27

סניפים:

תל-אביב, ירושלים, חיפה, יפו

הבנק הבא לקראתך

חברת החמצן לא"י

ביח"ד ליצור חמצן ואצטילן

ביח"ד לאלקטרוניס

חיפה, תבת דאר 290

מלפונים:

משרד: 3295 • בית חרושת: 7215

אגד

בשנת תש"י

18

שנות נסיון
בשרות החברה בארץ

300

נקודות ישוב
מקשר, אנדי, פירושלים
עד סרוסי הנליל בצפון,
משפת ים החיכוך במערב
ועד נרות הירדן במזרח

420

מכוניות
כנייהן סא אוטובוסים
חדשים ומשוכללים הוכנסו
לשירות סאן המסח' הסדרונה

1000

חברים ועובדים
כנייהם 200 חיילים משוח'
רים נוספו בתקופה האחר'
רונה בחברים שווי וכניות

17.750.000

נוסים
העביר אנד באיזורי הארץ
השוויים בשנת תש"י

18.300.000

קילומטרים
עברו סכונייה אנד
בשנה האחרונה

ברכת אגד לשנה החדשה:
'אוגד העם לקליטה,
'צידה ולביטוס המדינה

בתי יציקה

„וולקן“

בע"מ

חיפה

יוצקים ברזל ומתכות אל-ברזליות
בונים מכונות, משאבות ומבני ברזל
זוכפים קונסטרוקציות ברזל, ארובות, זכו

בשנת הקהל משנת 1903

אוכלוסיה המתרבה בקרב סוחר מעוררת בעיות רבות ושונות.
מתוך מאמץ לקיים את המסורת של מתן שרות יעיל לקהל,
נקטנו טעמים הבאים: ראשית, נשינו את כל האפשר לשם
החשת השרות הניתן במניפוטו הקיימת, על ידי הכנסת שימות
הדישות של מיפון. שנית, קראנו לנו כמיטב יכולתנו ברו
להביא את שירותנו למקומות אשר קודם זקוקים להם. מתוך
כך מתחנו בזמן האחרון שני מניפים חדשים והחכמות
לפתוח מספר מניפים נוספים מתקדמות אף הן. המגן
ימשך במאמציו לתת לקהל את השרות הטוב ביותר.

בנק אנגלו-פלשתינה בע"מ